

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

КУЦЕНКО МИКОЛА АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 811.111'342.9

ДИСЕРТАЦІЯ
ПРОСОДИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВИСЛОВЛЕНЬ СПІВЧУТТЯ В
АНГЛІЙСЬКОМУ МОВЛЕННІ
(ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ФОНЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)

10.02.04 – германські мови

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
_____М. А. Куценко

Науковий керівник Тараненко Лариса Іванівна, доктор філологічних наук,
професор

Київ – 2019

АНОТАЦІЯ

Куценко М.А. Просодичне оформлення висловлень співчуття в англійському мовленні (експериментально-фонетичне дослідження). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – "Германські мови". – Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", Міністерство освіти і науки України, Київ, 2019.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню специфіки просодичного оформлення висловлень співчуття, реалізованих в англійському усному мовленні. Дослідження здійснено на ґрунті функціонально-комунікативного підходу до вивчення усного мовлення з позицій психоенергетичного й соціокультурного аспектів із залученням інструментарію лінгвосинергетики.

За лінгвістичним статусом висловлення співчуття є експресивною одиницею мовлення, що актуалізується в усній чи письмовій формі як емоційно-когнітивна реакція на негативну або складну ситуацію чи проблему одного з комунікантів у вигляді втішання, співпереживання або підбадьорювання, на добір мовних і позамовних засобів яких впливають ситуація спілкування, соціокультурний статус мовців і їхній комунікативний намір.

У роботі практично апробовано модель взаємодії сфер сукупності концептів мікрокосму й макрокосму у процесах духовного буття людини та підтверджено ефективність її використання під час дослідження ментальної складової просодичної реалізації співчуття. З'ясовано, що вона забезпечує можливість урахування будь-яких чинників, що виникають у соціокультурному просторі кожної окремо взятої комунікації, серед яких уявлення індивіда про себе та своє місце в соціумі, причетність до певної соціальної групи, картина світу, яка домінує у соціально-професійній свідомості індивіда, державна форма правління, соціально-культурний статус індивіда.

У дослідженні сформовано класифікацію провідних лінгвістичних ознак реалізації різних видів висловлень співчуття, побудовану за такими критеріями їхньої диференціації, як ситуація спілкування (офіційна, неофіційна); соціальний статус мовця відносно статусу слухача (вищий, рівний, нижчий); соціокультурний рівень комунікантів (високий, середній, низький); рівень емоційно-прагматичного потенціалу висловлення (високий, середній, низький), яку доцільно використовувати для дослідження закономірностей просодичного оформлення інших висловлень емпатійного типу.

З функціональної точки зору найвагомішою ознакою, яка впливає на добір мовних засобів різних рівнів в актуалізації висловлення співчуття, є його прагматична спрямованість (власне співчуття (вираження суму, жалю), співпереживання (підтримки, розуміння ситуації), втішання (заспокоювання) та підбадьорювання адресата з приводу негативної ситуації), яка й дозволяє встановити наявний у свідомості мовця взаємозв'язок між його намірами й емоціями, які він передає за допомогою просодичних засобів.

Експериментально встановлено, що, незалежно від ситуації спілкування, інваріантній інтонаційній моделі висловлення співчуття притаманні такі перцептивні ознаки: відсутній або середній рівний передтакт, середній підвищений й середньо-понижений рівень початку висловлення при низькому рівні його завершення, відсутня або усічена висхідна шкала, висхідно-спадний мелодичний контур, нульовий чи негативний тональний інтервал на ділянці «передтермінальна частина – ядро», середньо-понижений або низький спадний термінальний тон з середньою швидкістю зміни напрямку його руху, помірні темп і гучність, коротка пауза на стику інтоногруп, простий регулярний ритм, відповідне ситуації тембральне забарвлення голосу.

Результати виконання акустичного аналізу дозволяють стверджувати, що до інваріантної просодичної моделі реалізації співчуття входять: розширений і широкий частотний діапазон, високі та екстрависокі показники варіювання максимуму частоти основного тону, переважання локалізації максимуму частоти основного тону на такті першої і другої інтоногруп, високий та

екстрависокий тональний рівень початку висловлення при екстранизькому й низькому рівні його завершенні, домінування негативного інтервалу, локалізація максимуму інтенсивності на такті та ядерному складі першої або фінальної інтоногрупи, середній і розширений діапазон інтенсивності висловлення, середня та збільшена середньо-складова тривалість співчуття, а також короткі й мінімальні за тривалістю паузи на стику інтоногруп.

Комунікативні особливості усних варіантних реалізацій співчуття, стратифікованих за чотирма синергетичними моделями їхнього породження в конкретних обставинах комунікації, будучи зумовленими динамічною взаємодією прагматичних намірів мовця та культур його мікро- й макросоціумів, маркуються відповідним варіюванням лексико-граматичних засобів, а їхня звукова матеріалізація забезпечується взаємодією таких типових просодичних засобів: функціонування спадних кінетичних тонів, варіювання швидкості зміни напрямку руху термінального тону, темпу й гучності, подрібнене членування висловлення на інтоногрупи, варіативність мелодичного контуру, одноманітність наповнення ритмогруп, наявність тонального інтервалу на ділянці «передтермінальна частина – ядро», варіювання тембрального забарвлення голосу мовців.

Ключові слова: англійські висловлення співчуття, аудитивний та акустичний аналіз, інваріантна й варіантні інтонаційні моделі, прагматичне спрямування, просодичні засоби.

ABSTRACT

Kutsenko M.A. Prosodic organization of sympathy utterances in English speech (an experimental phonetic study). – Thesis. Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Philology: Speciality 10.02.04 "Germanic Languages". – National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2019.

This dissertation is a complex study of prosodic organization of sympathy utterances in English oral speech. The research is based on the functional-and-communicative approach to the study of oral speech and is conducted within the framework of psychoenergetic and sociocultural aspects embracing the techniques of linguistic synergetics.

According to its linguistic status, the utterance of sympathy is defined as any expressive unit of speech which is instantiated orally or in writing as an emotional and cognitive reaction to the negative situation or problem that one of the communicants faces. It can be realized in speech as sympathy proper, consolation, compassion and encouragement. The choice of verbal and non-verbal means of the utterance realization depends on the situation type, social and cultural levels of speech participants and their pragmatic intentions.

This paper tests the model of interaction of human micro- and macrocosm thesauri spheres in the processes of an individual's psychic existence as well as proves its efficiency while conducting research of the mental aspect of prosodic realization of sympathy. The model enables one to take into account all the factors at work in social and cultural areas of any communicative situation, including the individual's role and position in the society, his/her belonging to a certain social group, the worldview that dominates in the individual's social and professional awareness and his/her sociocultural status.

The thesis advances a classification of key linguistic features of different types of utterances of sympathy. The classification encompasses the following criteria: communicative situation (formal/informal); speaker's social status (higher, equal, lower); social-and-cultural level of the speaker (high, mid, low), level of the utterance

emotional-and-pragmatic potential (high, mid, low). This classification can also be used while studying the principles of prosodic realization of other groups of empathic types of dialogue units.

From the functional perspective, the most important feature in sympathy utterances' instantiation which influences the choice of its linguistic means is its pragmatic orientation: sympathy proper (to pity, to sorrow), compassion (to understand), consolation (to console, to support) and encouragement (to give confidence, to reassure). Taking into account the pragmatic aim of the utterance allows one to define the correlation between the speaker's intentions and emotions which he/she conveys with the help of prosodic means.

We experimentally verified that irrespective of the communicative situation, the invariant intonation pattern of sympathy utterances is characterized by the following perceptual features: absent or mid-level pre-head, actualization of the utterance beginning within a mid-low voice range, absent or checked ascending scale, ascending-descending melodic contour, zero or negative pitch interval between the utterance pre-nuclear part and its nuclear tone, mid-low or low falling nuclear tone with a moderate rate of its movement, moderate tempo and loudness, short pause at the juncture of intonation groups, regular rhythm and comforting voice timbre.

Results of the acoustic analysis provide grounds to claim that the invariant prosodic pattern of sympathy realization includes the following acoustic parameters: a widened and wide range of the fundamental frequency, high and extra high level of the frequency maximum, allocation of frequency maximum on the head of the first and second intonation groups, high and extra high pitch of the utterance beginning and low and extra low level of its ending, prevalence of negative pitch intervals, allocation of intensity maximum on the head and nuclear syllable of the first or final intonation groups, middle and widened range of utterance intensity, middle and increased average syllable duration of sympathy, short or extra-short pauses at the juncture of intonation groups.

The specificity of prosodic organization of sympathy utterances was studied on the basis of the variants of their realizations, differentiated according to the four

synergetic models of their generation and production in definite communicative situations. These variant realizations of sympathy utterances are conditioned by dynamic interrelation of speaker's pragmatic intentions and cultures of his/her micro- and macrosocieties. Thus, the utterance is characterized by specific lexico-grammatical means and their prosodic actualization is marked by descending kinetic tones, variations of the rate of nuclear tones movement, fluctuations in tempo and loudness, division of utterance into small intonation groups, variability of melodic contours, stable structure of rhythmic groups, pitch interval between the head and a nuclear tone, variability of voice qualities.

Key words: auditory and acoustic analyses, English utterances of sympathy, invariant and variant intonation patterns, pragmatic orientation, prosodic means.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Куценко М.А. Емпатія та лінгвістичний статус висловлення співчуття. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Філологічні науки.* 2017. Вип. 153. С. 257–261.

2. Куценко М.А. Систематизація провідних лінгвістичних ознак актуалізації співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Одеський лінгвістичний вісник.* 2017. №10, Т. 1. С. 53–58.

3. Тараненко Л.І., Куценко М.А. Моделі лінгвокогнітивної інтерпретації особливостей просодичного оформлення англійських висловлень співчуття. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Філологічні науки.* 2018. Вип. 165. С. 12–21.

(Особистий внесок дисертанта полягає в обґрунтуванні синергетичних моделей актуалізації висловлень співчуття).

4. Куценко М.А. Теоретичне підґрунтя когнітивно-фонетичного дослідження специфіки просодичного вираження співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Філологічна.* 2018. Вип. 1 (69), Ч. 1. С. 239–241.

5. Куценко М.А. Просодичне вираження англійських висловлень щирого співчуття. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики.* 2018. № 1(15). С. 200–204.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав:

6. Куценко М.А. Природа і специфіка впливу комплексу факторів на актуалізацію англійського висловлення-співчуття. *Science and Education a New Dimension. Philology.* 2017. Vol. V (38), Issue 138. P. 42–49.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Куценко М.А. Лексико-граматичні засоби вираження співчуття в англійській мові. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти*: матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної конференції. (Київ, 16 квітня, 2015 р.). Київ, 2015. С. 81–83.

8. Kutsenko M.A. Classification of types of utterances expressing empathy. *Взаємодія одиниць мови і мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий та методичний аспекти*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (Київ, 22 квітня 2016 р.). Київ, 2016. Р. 62–66.

9. Куценко М.А. Defining empathy from linguistic perspective. *Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (Буча, 22 лютого, 2017 р.). Київ, 2017. С. 249–252.

10. Куценко М.А. Обґрунтування статусу висловлень співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Мова. Культура. Комунікація: поширення інтегративних тенденцій у сучасних дослідженнях мов і літератур*: матеріали 8-ї Міжнародної науково-практичної конференції. (Чернігів, 28–29 квітня, 2017 р.). Чернігів, 2017. С. 86–89

11. Куценко М.А. Взаємодія просодичних та паралінгвальних засобів актуалізації співчуття з прагматичною функцією «втішання». *Сучасні тенденції фонетичних досліджень*: збірник матеріалів Круглого столу. (Київ, 12 травня, 2017 р.). Київ, 2017. С. 134–136

12. Куценко М.А. Просодична актуалізація вислову “I’m so sorry” у різних комунікативних ситуаціях співчуття. *Сучасні тенденції фонетичних досліджень* : збірник матеріалів Круглого столу. (Київ, 26 квітня 2018 р.). Київ, 2018. С. 101–104.

13. Kutsenko M.A. Phonoconcepts representing English utterances of sympathy. *5th International Scientific Conference: Contemporary research in*

Phonetics and Phonology: methods, aspects and problems. (Riga, May 17–18, 2018).
Riga, 2018. P. 46–47.

Наукова праця, яка додатково відображає наукові результати дисертації:

14. Kutsenko M.A. Pragmatic and prosodic variability of sympathy utterances. *Tendencias actuales en fonética experimental. Cruce de disciplinas en el centenario del Manual de Pronunciación Española (Tomás Navarro Tomás)*. Madrid: UNED, 2017. P. 133 – 135.

ЗМІСТ

ВСТУП	13
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОСОДИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ВИСЛОВЛЕНЬ СПІВЧУТТЯ.....	23
1.1. Основні питання лінгвістичних досліджень висловлень співчуття в англійському мовленні	23
1.2. Мовні та позамовні засоби вираження співчуття в англійському діалогічному мовленні.....	33
1.3. Систематизація ознак актуалізації співчуття в англійському діалогічному мовленні	49
1.4. Теоретичне підґрунтя експериментально-фонетичного дослідження специфіки просодичного вираження співчуття в англійському мовленні.....	59
Висновки до розділу 1.....	67
РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА Й МЕТОДИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО- ФОНЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	70
2.1. Програма експериментально-фонетичного дослідження	71
2.2. Методика експериментально-фонетичного дослідження	71
2.2.1. Формування корпусу експериментального матеріалу.....	71
2.2.2. Методика проведення аудитивного аналізу аудиторами- інформантами.....	73
2.2.3. Методика проведення аудитивного аналізу аудиторами- фонетистами.....	73
2.2.4. Методика проведення акустичного аналізу	75
2.2.5. Методика лінгвістичної інтерпретації результатів експериментально-фонетичного дослідження.....	79
Висновки до розділу 2.....	83

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСОДИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ВИСЛОВЛЕНЬ СПІВЧУТТЯ.....	84
3.1. Аудитивний аналіз експериментального матеріалу.....	84
3.1.1. Просодична організація висловлень співчуття з прагматичною функцією «власне співчуття».....	85
3.1.2. Просодичне оформлення висловлень співчуття з прагматичною функцією «співпереживання».....	105
3.1.3. Просодичні засоби вираження співчуття з прагматичною функцією «втішання».....	123
3.1.4. Просодична актуалізація висловлень співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання».....	140
3.2. Акустичний аналіз просодичної організації англійських висловлень співчуття.....	156
3.3. Лінгвістична інтерпретація результатів експериментально-фонетичного дослідження.....	167
Висновки до розділу 3.....	192
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	198
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	201
СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ	228
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	229
ДОДАТКИ	231

ВСТУП

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню особливостей просодичного оформлення висловлень співчуття, актуалізованих в англійському усному мовленні.

Сучасному розвитку лінгвістики притаманна поступова зміна її дослідницьких парадигм за рахунок інтегрування результатів досліджень суміжних з нею дисциплін, спрямованих на поглиблене вивчення мовленнєво-мисленнєвої діяльності людини у процесах продукування і сприйняття вербальної й невербальної інформації. За цих обставин усе більшої актуальності набувають питання виявлення закономірностей взаємодії емоційних і прагматичних чинників під час породження і просодичного вираження співчуття як одного з найбільш вагомих за емоційно-прагматичним потенціалом різновидів емпатійних висловлень, що реалізуються в умовах усної комунікації.

У зв'язку з тим, що співчуття традиційно пов'язується з явищем емпатії як емоційним відгуком на переживання і почуття іншого [162; 280] та вважається інструментом міжособистісної взаємодії [53, с. 104], окремі питання соціальної, культурної і психофізіологічної специфіки вираження співчуття частково висвітлено у вітчизняних і зарубіжних працях, присвячених емпатії [125; 243; 255; 256].

Так, різного ступеня опрацювання отримали питання *взаємодії вербальних і невербальних засобів на позначення співчуття* [67, с. 103–136; 146, с. 576], *гендерних особливостей інтонування співчуття* [39, с. 124–127; 43, с. 49–51; 46, с. 195–198; 57, с. 115–122; 58, с. 166–167; 105, с. 109; 155, с. 141–146; 161, с. 322; 228; 234, с. 85–111; 279, с. 169–170; 252, с. 1120], *функціонально-прагматичного навантаження висловлень співчуття* в процесі комунікації [12, с. 32; 207, с. 213–214; 295], *їхнього лексико-граматичного наповнення* [67, с. 110–130; 108, с. 11–12; 126, с. 132; 146, с. 575], *форми вираження* [73, с. 91; 154, с. 219], *спільних і диференційних ознак* порівняно з

іншими елементами емпатійної комунікації [67, с. 110–135, 103, с. 27; 191, с. 110–128] тощо.

Саме тому і набувають необхідності розгляду питання поглиблення наукових уявлень та вдосконалення експериментальних методів дослідження комунікативної специфіки функціонування просодичних засобів організації англійських емоційних висловлень. Результати теоретичних обґрунтувань основних положень комунікативно-функціональної парадигми експериментально-фонетичних досліджень (див., напр., [72, 73; 79; 107; 247, с. 15–16; 277; 278; 284; 285; 289, с. 105–111; 290; 296; 302, с. 338–347] та ін.) фокусують увагу на людському факторі в мові та орієнтують дослідника на аналіз взаємозв'язку мови й мислення, поняття й акустичного образу, мовлення й психологічної сфери мовця.

Водночас у наявних наукових джерелах відсутнє загальновизнане розуміння феномена співчуття як однієї з форм звукової матеріалізації людських емоцій, яке дозволило б установити комунікативні особливості просодичного вираження англійських висловлень співчуття.

Актуальність дослідження визначається запитом лінгвістичної науки щодо теоретичного поглиблення та експериментального підтвердження комунікативних (прагматичне спрямування) й енергетичних (емоційно-прагматичний потенціал) характеристик просодичної актуалізації співчуття в англійському мовленні, міждисциплінарними зв'язками сучасних фонетичних студій у вирішенні питань установлення закономірностей породження, реалізації і сприйняття емоційного мовлення, а також потребою у визначенні безпосереднього впливу соціокультурних та психофізіологічних особливостей індивіда на специфіку усної реалізації співчуття.

Зв'язок роботи з науковими темами. Дисертацію виконано відповідно до плану наукової теми кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського” “Дослідження взаємодії одиниць мови і мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий,

методичний та літературознавчий аспекти”, номер державної реєстрації 0111U006668.

Мета дослідження полягає у встановленні закономірностей просодичного оформлення англійських висловлень співчуття шляхом виявлення типових інтонаційних моделей їхньої усної актуалізації.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- уточнити лінгвістичний статус, семантичні, структурні та функціональні ознаки англійських висловлень співчуття;
- установити інвентар лінгвальних і паралінгвальних засобів, що беруть участь у вираженні співчуття;
- виявити вплив позамовних факторів на вираження співчуття в англійському мовленні;
- розробити теоретичне підґрунтя та методику експериментально-фонетичного дослідження специфіки просодичного вираження співчуття;
- виявити номенклатуру та характер взаємодії провідних просодичних засобів, властивих англійським висловленням співчуття;
- експериментально встановити інваріантну й варіантні інтонаційні моделі реалізацій досліджуваних різновидів англійських висловлень співчуття;
- здійснити лінгвістичну інтерпретацію даних фонетичного експерименту.

Об'єктом дослідження є усна реалізація висловлень співчуття в англійському мовленні.

Предмет вивчення становлять закономірності функціонування і взаємодії просодичних засобів вираження співчуття в англійському мовленні як результат впливу структурних, емоційно-прагматичних та соціокультурних факторів.

Матеріалом дослідження слугують записи фрагментів англомовних діалогів, що містять висловлення співчуття, дібрані шляхом суцільної вибірки з художніх фільмів, серіалів, озвучених художніх творів англійських і

американських авторів та з промов британських і американських посадовців. Одиницею аналізу є інтонаційна група, актуалізована в межах висловлення співчуття. Обсяг експериментального матеріалу складає 3,194 інтонаційних груп із 1,374 висловлень співчуття, реалізованих у контексті конкретних мовленнєвих ситуацій, загальною тривалістю звучання 2 год. 08 хв.

Методологічним підґрунтям дослідження слугують: *функціонально-комунікативний підхід* (Г. Г. Почепцов [157, с. 430-520]; В. О. Самохіна [168], Л. В. Солощук [176], І. П. Сусов [182], І. Є. Фролова [202], М. Геллідей [254], Дж. Юл [303]) до вивчення зв'язку між прагматичним спрямуванням висловлення співчуття та його просодичним оформленням; різні аспекти *когнітивно-дискурсивного напрямку* лінгвістичних досліджень (Л. Барсалоу [226], Л. Р. Безугла [14], Є. В. Бондаренко [22; 69], С. А. Жаботинська [49; 50], О. М. Ільченко [64], В. Кінч [267; 268], О. С. Кубрякова [109; 110], Дж. Лакоф [274], Р. Ленекер [275], А. П. Мартинюк [69; 129; 130], О. І. Морозова [142], Л. С. Піхтовнікова [152], А. М. Приходько [158; 159], Т. В. Радзієвська [163], І. С. Шевченко [69; 213; 214]), які дозволили здійснити розгляд особливостей функціонування висловлень співчуття у процесах комунікативної діяльності індивіда; *загальнотеоретичні положення фонетики* щодо закономірностей функціонування засобів надсегментного рівня під час вираження співчуття (А. М. Антипова [3], А. Й. Багмут [65], Д. Бразил [230], О. Р. Валігура [26, с. 205-212], К. Гуссенховен [258], Ю. О. Дубовський [48], А. А. Калита [84], Дж. О'Коннор [281], Д. Кристал [240], Н. Кук [235], Дж. Лавер [277; 278], Н. Д. Светозарова [169], О. І. Стеріополо [179], М. Трубецької [195]) та *функціонально-енергетичний підхід* (А. А. Калита, Л. І. Тараненко [75, с. 106-112; 76, с. 35; 81, с. 213-219; 184]), який уможлиблює інтегроване висвітлення соціокультурного, лінгвального і психоенергетичного аспектів просодичного оформлення англійських висловлень співчуття.

Методи дослідження. Дослідження здійснювалося шляхом використання таких методів і прийомів: огляд стану проблеми базувався на теоретичних *загальнонаукових методах* (абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція і

формалізація) та *емпірико-теоретичних методах* (аналіз, синтез, порівняння, системний метод і метод класифікації); обґрунтування методологічних передумов дослідження виконано на підставі *моделювання і графічної інтерпретації* явища співчуття; розробка програми й методики та виконання експериментального дослідження здійснювалися на основі використання *емпіричних загальнонаукових методів* (порівняння, вимірювання, експеримент), *спеціальних методів* установа інваріантних моделей просодичного оформлення англійських висловлень співчуття: *аудитивного й акустичного аналізу* (комп'ютерно-осцилографічний, спектральний, інтонографічний), *порівняння й лінгвістичної інтерпретації* результатів дослідження. *Безрозмірний К-критерій* застосовано для обрахування показників рівня актуалізації емоційно-прагматичного потенціалу англійських висловлень співчуття, кількісного відображення комплексної взаємодії їхніх інтонаційних параметрів та емоційного й прагматичного потенціалів. *Методи кількісного аналізу* експериментальних даних використано для встановлення частотних показників інтонаційних параметрів аналізованих висловлень. Метод *графічної інтерпретації* результатів дослідження було залучено для систематизації отриманих у дисертації даних та висвітлення специфіки варіювання інтонаційних параметрів у вигляді рисунків, схем і таблиць.

У ролі **гіпотези** висувається припущення про те, що в мові існує закріплена у пам'яті мовця інваріантна модель просодичного оформлення висловлення співчуття, яка пов'язана з найбільш загальними тенденціями використання й функціонування мовних засобів, а її відповідні варіантні реалізації зумовлені низкою мовних (структура й семантика висловлення) і позамовних (комунікативна ситуація, прагматичний намір, соціальний статус, соціокультурні та психофізіологічні особливості мовця) факторів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в ньому *вперше*: обґрунтовано чотири типові моделі породження висловлень співчуття конкретного прагматичного спрямування; сформовано узагальнену схему взаємодії комплексів комунікативних факторів, що впливають на специфіку

реалізації висловлення співчуття; систематизовано лінгвальні та позалінгвальні ознаки, які зумовлюють варіативність просодичної організації англійських висловлень співчуття; експериментально встановлено типові інтонаційно-енергетичні моделі усної реалізації досліджуваних висловлень.

Наукова новизна роботи може бути узагальнена у **положеннях, що виносяться на захист:**

1. Висловлення співчуття є експресивною одиницею мовлення, що актуалізується в усній чи письмовій формі як емоційна реакція на негативну або складну ситуацію чи проблему одного з комунікантів у вигляді власне співчуття, втішання, співпереживання чи підбадьорювання, на добір лінгвальних і паралінгвальних засобів яких переважно впливають ситуація спілкування, соціокультурний статус мовців і їхній комунікативний намір.

2. У функціональній площині найвагомим чинником, що впливає на добір мовних засобів різних рівнів в актуалізації висловлення співчуття, є його прагматична спрямованість (власне співчуття, співпереживання, втішання та підбадьорювання адресата з приводу негативної ситуації, спричиненої незалежними або залежними від адресата факторами), яка за допомогою певних комплексів просодичних засобів і дозволяє адресату розпізнавати конкретні наміри та емоції мовця.

3. Серед множини факторів, що здійснюють суттєвий вплив на просодичну організацію висловлення співчуття, провідними є: комунікативний намір мовця, який виникає на підставі першопричини негативної ситуації чи її наслідків, що спричиняють негативний стан мовця, та бажаного результату комунікативної взаємодії; ситуація спілкування (офіційна, неофіційна); соціальний статус мовця відносно статусу слухача (вищий, рівний, нижчий); соціокультурний рівень комунікантів (високий, середній, низький); рівень емоційно-прагматичного потенціалу висловлення (високий, середній, низький).

4. На аудитивному рівні інваріантна модель просодичного оформлення висловлень співчуття характеризується такими інтонаційними засобами: відсутній або середній рівний передтакт, середньо-підвищений і середньо-

понижений рівень початку при низькому рівні завершення, відсутня або усічена висхідна шкала, висхідно-спадний мелодичний контур, нульовий чи негативний тональний інтервал на ділянці «передтермінальна частина – ядро», середньо-понижений та низький спадний термінальний тон з середньою швидкістю зміни напрямку його руху, помірні темп і гучність, коротка пауза на стику інтоногруп, простий регулярний ритм, відповідне ситуації тембральне забарвлення голосу.

5. На акустичному рівні інваріантна модель просодичного оформлення висловлень співчуття визначається комплексною функціонально-зумовленою взаємодією таких інтонаційних засобів: розширений і широкий частотний діапазон, високі й екстрависокі показники варіювання максимуму частоти основного тону, переважання локалізації максимуму частоти основного тону на такті першої і другої інтоногруп, високий та екстрависокий тональний рівень початку висловлення при екстранизькому й низькому рівні його завершення, домінування негативного інтервалу, локалізація максимуму інтенсивності на такті та ядерному складі першої або фінальної інтоногруп, середній і розширений діапазон інтенсивності висловлення, середня і збільшена середньо-складова тривалість співчуття, а також короткі й мінімальні за тривалістю паузи на стику інтоногруп.

Теоретичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні провідних лінгвістичних ознак усної реалізації співчуття, що є внеском у загальну фонетику, фоностилістику, емотіологію, комунікативну лінгвістику й риторичку. Для прагмалінгвістики, лінгвокультурології, міжкультурної комунікації, соціолінгвістики й соціофонетики важливими є отримані в роботі дані щодо закономірностей варіювання просодичних засобів вираження співчуття залежно від низки соціокультурних, емоційних та прагматичних факторів. Обґрунтовані інваріантні й варіантні просодичні моделі висловлень співчуття, вживаних в офіційній і неофіційній комунікації, можуть бути застосовані в дослідженнях з теорії мовленнєвої комунікації і культури мовлення. Висновки та розроблена методика дослідження набувають значущості в інтонології для вивчення питань,

пов'язаних з комунікативними особливостями функціонування просодичних засобів в англійському діалогічному мовленні.

Практична цінність роботи полягає в можливості використання отриманих результатів у курсах теоретичної (розділ «Надсегментний рівень мови») та практичної фонетики англійської мови (розділи «Інтонаційна структура висловлення», «Фоностилістика», «Інтонація мовлення»), стилістики англійської мови (розділ «Емотивний синтаксис»), загального мовознавства (розділ «Мова і невербальні форми спілкування»), а також у спецкурсах з культури мовлення, лінгвосинергетики й психолінгвістики.

Апробацію результатів дослідження здійснено на **12** науково-практичних конференціях, у тому числі **6 міжнародних**, проведених в Україні: «Мови і світ: дослідження та викладання» (Кропивницький, 2017, 2018); «Взаємодія одиниць мови й мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий і методичний аспекти» (Київ, 2016); II «Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти» (Київ, 2015); «Мова. Культура. Комунікація: поширення інтегративних тенденцій у сучасних дослідженнях мов і літератур» (Чернігів, 2017); «Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика» (Буча, 2017); **3 зарубіжних міжнародних** наукових конференціях: «Science without boundaries – development in 21st century – 2017» (Budapest, Hungary, 2017); «Tendencias actuales en fonética experimental. Cruce de disciplinas en el centenario del Manual de Pronunciación Española» (Tomás Navarro Tomás), (Madrid, Spain, 2017); «Contemporary research in Phonetics and Phonology: methods, aspects and problems» (Riga, Latvia, 2018), а також *одній всеукраїнській*: «Синергетика у філологічних дослідженнях» (Запоріжжя, 2017) та в роботі *круглих столів* «Сучасні тенденції фонетичних досліджень» (Київ, 2017, 2018).

Публікації. Основні положення й результати дослідження викладено в 14 наукових працях, серед яких 5 статей – у наукових фахових виданнях України, 2 закордонні публікації, з яких 1 стаття – у закордонному науковому періодичному виданні, 1 стаття – у іншому виданні та 7 тез доповідей на

фахових вітчизняних і міжнародних наукових конференціях. Загальний обсяг публікацій становить 6,7 авт. арк.

Особистий внесок дисертанта в публікації, написаній у співавторстві, полягає в обґрунтуванні синергетичних моделей актуалізації висловлень співчуття.

Обсяг і структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (330 позицій, із яких 73 іноземними мовами), списку джерел ілюстративного матеріалу (18 позицій) та додатків. Повний обсяг дисертації становить 16,16 авт. арк., основний текст – 8,75 авт. арк. Дисертація містить 5 таблиць і 13 рисунків та шість додатків, які розміщено на 165 сторінках, де наведено фактичний матеріал дисертаційної роботи.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми, розкрито її актуальність, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, описано методи дослідження, його теоретичне та практичне значення, висвітлено наукову новизну, сформульовано основні положення, що винесені на захист, подано дані про апробацію результатів дисертаційного дослідження.

У **першому розділі** розглянуто основні питання лінгвістичних досліджень вираження співчуття в англійському діалогічному мовленні, узагальнено лінгвальні й паралінгвальні засоби його вираження в діалогічному мовленні, систематизовано функціональні й структурно-семантичні особливості висловлень співчуття, класифіковано їхні лінгвістичні ознаки та обґрунтовано існування чотирьох типів прагматичної спрямованості висловлень співчуття.

У **другому розділі** викладено програму й методику експериментально-фонетичного дослідження явища співчуття в англійському усному мовленні.

У **третьому розділі** представлено результати аудитивного й акустичного аналізів, проведених під час експериментально-фонетичного дослідження просодичного оформлення висловлень співчуття в англійському діалогічному мовленні, та подано їхню лінгвістичну інтерпретацію.

У **загальних висновках** викладено результати теоретичного й експериментального дослідження, сформульовано основні висновки дисертації, окреслено перспективи подальшої розробки проблеми.

Додатки містять глосарій термінів і понять, уживаних у дисертаційній праці, зразки досліджуваних висловлень та узагальнені таблиці результатів аудитивного й акустичного аналізів експериментальних висловлень співчуття.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОСОДИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ВИСЛОВЛЕНЬ СПІВЧУТТЯ

Сучасний стан вивчення проблеми мовної організації емоційних висловлень загалом та висловлень співчуття зокрема, характеризується, насамперед, тим, що внаслідок поглибленої розробки проблеми співчуття встановлено загальні механізми виникнення емпатії у процесі комунікації, а також її важливість у вирішенні проблем практичної психології та психіатрії. На рівні лінгвістики вивчення висловлень співчуття обмежується вузькоспрямованими дослідженнями, орієнтованими на виявлення: типових жестових реалізацій емпатії в комунікації; важливість зорового контакту у передачі емпатії; лексичне вираження співчуття; граматичні засоби реалізації емпатії тощо.

Така спрямованість сучасних лінгвістичних досліджень залишає проте поза увагою низку актуальних питань, що стосуються лінгвістичного статусу висловлень співчуття, їхніх структурних, семантичних і функціональних ознак, ролі та місця просодичних і паралінгвальних засобів у вираженні співчуття, а також можливості опису процесів, які протікають у мисленні індивіда та впливають на добір засобів усіх рівнів мови під час актуалізації співчуття.

Виходячи з цього, в Розділі 1 проаналізовано лінгвістичні засади дослідження специфіки усної реалізації висловлень співчуття з погляду його просодичної організації.

1.1. Основні питання лінгвістичних досліджень висловлень співчуття в англійському мовленні

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується активним залученням до дослідження комунікативних явищ знань ряду суміжних з нею наук. Відомо, що, з одного боку, наявні на теперішній час у психологічній [54,

с. 92-95; 68, с. 8-11; 90, с. 190-202; 183, с. 155-158; 192, с. 55-62; 200, с. 625-626; 218, с. 457-459; 259; 306], соціологічній [15, с. 231-233; 99, с. 372-378; 166, с. 149-152; 257] та інших гуманітарних науках дослідження феномену співчуття, які охоплюють широке коло його загальних і диференційних ознак, здебільшого пов'язані з явищем емпатії. З іншого боку, вельми важливі елементи наукового знання щодо цього феномену, на жаль, і досі не знайшли свого безпосереднього віддзеркалення у визначенні лінгвістичного статусу висловлення співчуття як однієї з важливих форм звукової матеріалізації людських емоцій. Це, безсумнівно, стримує вивчення важливих для лінгвістики закономірностей та особливостей взаємодії засобів усіх рівнів мови в процесах усної реалізації такого цікавого з наукової точки зору виду емоційних висловлень, яким є висловлення співчуття.

Для вирішення цієї проблеми ми маємо розглядати емпатію у її широкому розумінні як складне когнітивне явище взагалі та його вплив на процес актуалізації висловлення співчуття зокрема.

Термін «*емпатія*», як відомо [135, с. 89], походить від грец. «*patho*» – «співпереживання» та трактується як розуміння відносин, почуттів і психічних станів іншої особи у формі співпереживання. Префікс «*em-*» позначає спрямування всередину. Така дефініція емпатії корелює із сучасним розумінням терміна, який, згідно з тлумачним словником англійської мови [310, с. 484], визначається як загальна здатність індивіда розуміти відчуття і проблеми інших людей. При цьому у лексикографічних джерелах [308; 309; 310; 311; 312] зазначається, що «*емпатія*» є синонімічною «*співчуттю*» та трактується як почуття жалю до людей, які перебувають у поганому становищі.

Подібним чином, психологи [227, с. 4-5; 259, с. 118-119; 297, с. 2-3] розглядають емпатію як здатність індивіда поставити себе на місце іншого та певним чином відчувати стан або емоції іншої людини. Таке трактування пов'язане, насамперед, з первинним історичним значенням поняття «емпатії», яке було введено в науку шляхом хибної інтерпретації німецького терміна «*Einfühlung*» американським психологом Е. Тітченером у 1909 р. та набуло

значення «вчування» в об'єкти (стан людини, витвір мистецтва, об'єкт природи тощо) з метою їх сприйняття і пізнання [89; 244, с. 54-57; 304, с. 34].

Аналіз сучасних розробок у галузях нейронаук, еволюційної психології тощо дозволяє дослідникам [297, с. 1] припускати існування матеріалізованих форм імітації та пристосування до настрою співрозмовника, які охоплюють також співчуття та розпізнавання мімічного вираження емоцій як ключових чинників для успішної міжособистісної взаємодії. Саме завдяки швидкості та автоматичній природі таких здатностей індивіда стає можливим швидко й ефективно розпізнавання емоційного стану мовця та пристосування до його поведінки. Це пояснює те, що коли індивід бачить співрозмовника у пригніченому стані, з опущеною головою, він без жодних вагань може констатувати, що комуніканти переживає труднощі.

Таким чином, підтверджується думка [21; 244, с. 54-59; 304, с. 35-36] про те, що співчуття не обов'язково приводить до повного занурення в емоційний стан людини, якій співчують, а лише свідчить про розпізнавання емоцій іншої людини та причин її стану, тобто співчуття можна розглядати як здатність одного індивіда брати участь в емоційному досвіді іншого. Поглибленням психологічної розробки цієї проблеми встановлено, що досвід, який необхідний людині для того, щоб зрозуміти емоційний стан іншого, складається з психічних елементів, що включають кінестетичні та органічні відчуття й образи. Іншими словами, певні образи й відчуття мають емпатійні значення, що підтверджує тезу про те, що співчуття виникає в результаті розуміння емоцій і ментальних станів іншої людини [89, с. 44].

Тим не менш, для розуміння важливих з погляду комунікації та соціальної взаємодії процесів породження та механізмів виникнення співчуття, як свідчать джерела [297, с. 4], слід урахувати також інформацію про ситуацію спілкування, її учасників, ступінь знайомства, часові маркери тощо. Таке бачення емпатійної ситуації дозволяє мовцю у ситуації, коли комуніканти перебуває у пригніченому стані, зрозуміти причини виникнення співчуття (розлучення, втрата близької людини, звільнення з роботи тощо), а також його

дії у вищенаведеній ситуації спілкування, враховуючи попередній комунікативний досвід.

Установлено, що індивіди, в яких співчуття розвинене слабо, мають чітко виражені критичні особистісні зміни та розвиток нарцистичної моделі поведінки, що, у свою чергу, може характеризуватися асоціальною поведінкою [257; 272, 294, с. 335]. Запобігаючи цьому, практична психологія започаткувала практику навчання емпатії [257]. Відомо також, що здатність до співчуття найкраще розвивається у людей, які проживали у середовищі, в якому до них добре ставилися та розуміли їхні проблеми, де вони отримували підтримку у складних ситуаціях чи коли відчували страх, будучи свідками допомоги переживати складні часи тощо [256, с. 17; 257; 299, с. 135-136]. Установлено і чіткий взаємозв'язок емпатії та мови, оскільки діти за допомогою мовних засобів мають змогу пояснювати, описувати та класифікувати певні ситуації, як неправильні чи нечесні з погляду моральності, що в кінці уможлиблює формування загальних абстрактних концептів щодо справедливості, чесності та доброти, які містять емпатійне навантаження [256, с. 17]. Мартін Л. Хоффман також зазначає [256, с. 18], що у процесі морально-етичного виховання дитина не будує нові моральні коди, а вибудовує власне розуміння моральних правил суспільства на підставі попередньо отриманої вербальної інформації від батьків та власного досвіду.

Отже, експериментально доведено, що співчуття є, насамперед, соціально-комунікативним явищем. Важливість його вивчення у контексті соціальної взаємодії підкреслюється, насамперед, установленим зв'язком емпатії з лідерством, оскільки люди з високим рівнем емпатійної здатності найчастіше стають лідерами серед своїх товаришів [237].

З викладеного очевидно, що прояв співчуття є особливим психічним процесом, емоційною реакцією чи відповіддю на емоційний стан іншої людини, що зумовлює певну поведінку: уникнення, відмови або допомоги [89, с. 29-30; 299, с. 135-136]. Завдяки цьому, було з'ясовано, що саме емоції є рушійною силою комунікації, оскільки вони як відповідна реакція людини на оточуючий

світ і породжують такий її психічний стан, в якому за допомогою мовних та позамовних засобів виражається оцінно-особистісне ставлення мовця до світу та себе у цьому світі [242].

Логічною убачається у зв'язку з цим спроба У. Дьокмена [246, с. 535, 282, с. 532-535] описати суто когнітивний бік процесу породження емпатії у межах таких його трьох рівнів: 1) «Ти-рівень»: «Я розумію, що ти відчуваєш стосовно своєї проблеми. Я розумію, що ти думаєш стосовно проблеми, з якою ти зіткнувся»; 2) «Я-рівень»: «Я розумію, що я відчуваю стосовно твоєї проблеми. Я розумію, що я думаю стосовно твої проблеми»; 3) «Вони-рівень»: «Я розумію, що люди у суспільстві або твоєму оточенні думають і скажуть стосовно твоєї проблеми».

Поглиблюючи розробку проблеми вираження співчуття, психологи дійшли висновку, що воно є емоційно-когнітивним процесом, у якому індивід відповідає емоційному станові співрозмовника та його ролі в соціумі. З огляду на це, було запропоновано [242] розглядати процес емпатії як послідовність таких процедур: 1) «емоційне зараження» – сильне емоційне збудження, що знаходиться у сфері позасвідомого та непідвладного когнітивному контролю; 2) «паралелізація» – рівень, коли когнітивне опосередкування не досягає необхідного рівня для реалізації емпатії, що, можливо, може бути результатом опосередкованого порівняння емоцій чи емоційного стану комуніканта з особистим емоційним станом співчуваючого; 3) «власне емпатія» – свідоме розуміння когнітивного опосередкування та відчуття емоційного стану комуніканта.

Такий підхід, проте, не враховує значущі для комунікативного процесу аспекти, як соціальний та прагматичний. У праці Н.В. Таценко [191, с. 103] дослідниця виокремлює в емпатії як комунікативній діяльності чотири взаємопов'язані рівні: емотивний, когнітивний, соціальний та прагматичний. На емоційному рівні емпатії виокремлюються три вище зазначені процедури, проте процедура «емоційного зараження» та «паралелізації» об'єднуються в одну, і є першою фазою емпатії. Наступним етапом є «власне співчуття». Такий

поділ зумовлений тим, що враховується [191, с. 103] ще й результат емпатійного процесу, який є третьою фазою емоційного рівня емпатії, оскільки метою емпатії є зміна психологічного та ментального стану співрозмовника, що, на нашу думку, є логічним у контексті розгляду емпатії як комунікативного акту. Когнітивний рівень емпатії проявляється у здатності індивіда реконструювати внутрішній світ співрозмовника, його переживання на основі власного емоційного досвіду [там само, с. 104].

Приймаючи думку дослідників [255; 272; 294] про важливість співчуття для успішної соціальної взаємодії, соціальний рівень емпатії характеризується як важливий елемент необхідний для формування та підтримки стосунків між людьми, який сприятиме взаєморозумінню у процесі соціальної взаємодії.

Під час розгляду співчуття в контексті комунікації, важливим вважається прагматичний рівень емпатії [191, с. 105], оскільки мовець передає за допомогою лінгвальних і позалінгвальних засобів інформацію співрозмовникові з метою змінити його психологічний та ментальний стан. При цьому прагматичний рівень емпатії розглядається з позиції намірів мовця стати на місце іншої людини, бажання зрозуміти особисті переживання співрозмовника, бажанням індивіда вплинути на емоції та вчинки співрозмовника [там само].

Такий підхід дає, з одного боку, широке розуміння процесу породження співчуття, а, з іншого, дозволяє зробити висновок про те, що вияв співчуття може мати різний характер та різну природу його породження. На цих підставах було здійснено [53, с. 40] класифікацію емпатійних висловлень за характером їхнього прояву: 1) елементарні емпатійні ставлення, до яких належить співпереживання, що з'являється внаслідок актуалізації механізму наслідування чи задоволення соціальних очікувань; 2) особистісно-сміслові емпатійні ставлення, які включають співчуття, співрадість, недоброзичливість, злість, тобто емоційну ретроспективу з іншим з метою внутрішнього чи реального сприяння або протидії; 3) трансцендентні емпатійні ставлення, в основі яких знаходиться надвчування, тобто духовне злиття з внутрішнім світом іншої особистості.

Зазначене вище свідчить, що у площині прагматики емпатія може бути зумовлена як негативними, так і позитивними емоціями, актуалізованими у вигляді вираження співпереживання, співчуття, співраді тощо. Проте така класифікація не враховує всі аспекти емпатії, а тому розглянемо класифікацію емпатійних висловлень, запропоновану А.Г. Басовою, яка виокремлює [10, с. 255]:

- 1) власне співчуття – вид співчуття, коли співчуваючий проявляє жаль, але самі переживання іншої людини для нього є чужими;
- 2) співпереживання – вид співчуття, коли людина яка співчуває, переживає ті самі емоції і відчуття, що й інша людина;
- 3) предикативна емпатія – здатність індивіда передбачати афективні реакції іншого у конкретних ситуаціях, тобто коли людина бере на себе роль іншої і намагається передбачити його думки [306, с. 108];
- 4) короткотривала емпатія – вид співчуття, що ґрунтується на обмеженості часу спілкування співчуваючого з людиною, якій співчувають;
- 5) довготривала емпатія – співчуття, яке передбачає тривале спілкування співчуваючого з людиною, якій співчувають.

Як бачимо, у лінгвістиці співчуття все частіше стає об'єктом його наукових пошуків [12, с. 31-43; 29, с. 97-104; 40, с. 11-15; 62; 94, с. 9-10; 112; 191, с. 110-128], оскільки, як відомо, мова є основним інструментом соціальної ідентифікації людини та виконує різні функції, серед яких естетична, номінативна, культуротвірна та інші. У контексті лінгвістичних досліджень емпатійні висловлення розглядають як засіб опису одного зі способів передачі інформації з погляду як адресата, так і адресанта, що передбачає варіативність способів вираження такої інформації [191, с. 110].

Так, Т.Ю. Ковалевська [94, с. 9] стверджує, що характерні для емпатії пасивізація, рефлексивізація та порядок слів у реченні не вичерпують набір мовних засобів, а лише є результатом узагальнених процесів, пов'язаних з психоемоційним і когнітивним вибором мовцем конкретних лінгвістичних форм та їхнього контекстуального оформлення. Крім того, дослідниця звертає увагу на інваріантні складники комунікативного процесу: особистісна

презентація (актуалізація диференційних ознак мовця) та перцептивні особливості декодування емпатійного повідомлення адресатом, які орієнтують на виокремлення узагальнених емпатійних імплікатур, обумовлених психологічними особливостями адресата та адресанта, що сконцентровані у площині філософського усвідомлення національної ментальності як інтеріоризованих домінант концептуального буття людини [94, с. 9].

Досліджуючи прагматичну складову емпатії, Ф.С. Бацевич [12, с. 32] установив, що її прагматичний фокус є важливою семантико-прагматичною категорією організації засобів мовного коду в комунікації, оскільки, взаємодіючи з іншими категоріями в комунікації, він виступає важливим чинником формування перспективи дискурсу. Аналізуючи різні комунікативні ситуації, дослідник доходить висновку, що прагматичний фокус емпатії може бути прагматичною пресупозицією певного фрагмента або всього тексту як основи зв'язності реплік [там само, с. 43].

Співчуття як складне явище може бути представлене і в письмовій комунікації (ділова переписка, художні твори, соціальна реклама тощо), і в усному мовленні, де особливим засобом вираження її емотивної складової є інтонація. Слід також зазначити, що в умовах усного спілкування на специфіку мовного вираження співчуття впливатимуть різні фактори, серед яких, зокрема, виокремлюють ситуацію спілкування (формальна або неформальна), соціальний статус мовця відносно статусу слухача (вищий, рівний, нижчий) та соціокультурний статус мовця (високий, середній, низький) [72, с. 225; 73].

Відповідно до класифікації Дж. Серля, висловлення співчуття належать до класу експресивів, тобто мовленнєвих актів, які виражають емоційний стан мовця та містять формули соціального етикету, пов'язані з конвенціональною поведінкою (відчуття жалю тощо) в якості реакції на стан справ, який визначається ситуацією [143, с. 181; 111, с. 361]. За спостереженнями Л.А. Азнабаєвої [1, с. 121-129], до класу експресивів входять такі мовленнєві акти психологічної підтримки комуніканта, як: 1) *втішання*; 2) *співчуття*; 3) *розуміння*; 4) *заспокоювання*; 5) *підбадьорювання*. Проте, як відомо,

експресивам не завжди притаманна емоційність. Вони можуть бути суто логічними та базуватися на семантиці слова. У тексті під впливом структурних, ситуативних, стилістичних та інших засобів, а в усному мовленні ще й завдяки інтонації, експресивність набуває емоційного забарвлення, реалізуючи конотативні значення висловлення [111, с. 33].

Деякі дослідники [40, с. 11] вважають, що емпатія є одним з ключових елементів впливу на аудиторію та розглядають її у площині політичного дискурсу. Для політичного дискурсу важливим є вміння емоційно відгукуватися на проблеми інших та розпізнавати їхній емоційний стан для відповідної реакції у вигляді вираження підтримки, оскільки така здатність дозволить політикові отримати більшу прихильність аудиторії. Саме тому емпатія у політичному дискурсі передбачає використання значної кількості емоційно-забарвленої лексики та таких стилістичних засобів, як метафора та метонімія [40, с. 11]. Використання емотивної лексики, яка є властивою розмовній мові, слугує водночас маркером ступеня міжособистісних стосунків комунікантів (дружні, офіційні тощо) [137, с. 2].

Підтвердженням вищезазначеної тези про використання емпатії як елемента впливу на аудиторію є її широке застосування у досягненні емоційного ефекту у ЗМІ [197, с. 244], оскільки реципієнт сприймає поданий у тексті опис виявів емоцій та емоційних станів за допомогою механізму емоційного зараження, який і є одним з елементів емпатії. Завдяки залученню емпатії у повідомлення, журналіст, використовуючи мовні засоби, активізує відповідні оцінні інтереси, бажання та почуття читача, що сприяє виконанню його комунікативних завдань, – реалізації впливу та переконливості журналістського повідомлення [там само, с. 247].

Аналізом соціо-прагматичного аспекту висловлення співчуття було встановлено [295], що в залежності від прагматичного наміру мовця, а також причини вираження співчуття, розрізняють такі його інтенції, як: 1) печаль та занепокоєння станом адресата; 2) підбадьорювання; 3) власне співчуття. Серед основних причин вираження співчуття виокремлюють: занепокоєння станом

іншого, потребу показати піклування про іншого та виразити печаль стосовно проблеми або біди іншої людини.

Дослідження емпатії як комунікативно-прагматичного явища [144, с. 49-50] дозволили узагальнити, що вона може проявлятися як експліцитно (вербально), так і імпліцитно (невербально). На думку В.О. Велівченко [29, с. 97-98], «...комунікативна мета мовця у межах емотивного дискурсу полягає у вираженні власних емоцій, що здійснюється мовцем або лише задля емоційного самовираження, або задля реалізації емоційного комунікативного впливу на адресата для виклику в нього відповідного емоційного переживання у відповідь, або ж задля обох цілей одночасно. Комунікативно-дієва складова емотивного дискурсу надає йому динамічності, а лінгвально-прагматичний продукт комунікативної діяльності співрозмовників – продукований ними текст як актуалізовані речення, котрі експліцитно чи імпліцитно виражають емоції, надає емотивному дискурсу результативності».

З огляду на викладене, можна вважати, що за своїм лінгвістичним статусом *висловлення співчуття* є експресивною одиницею мовлення, яка актуалізується в усній чи письмовій формі як емоційно-ментальна реакція на негативну або складну ситуацію чи проблему одного з комунікантів у вигляді заспокоювання, втішання, співпереживання чи підбадьорювання, на добір мовних та позамовних засобів яких переважно впливають ситуація спілкування, соціокультурний статус мовців, їхній прагматичний намір тощо.

Таке розуміння лінгвістичного статусу висловлення співчуття сприятиме, на наш погляд, виявленню закономірностей та особливостей взаємодії засобів усіх рівнів мови у вираженні різних типів цього виду експресивних висловлень та свідчить про те, що висловлення співчуття є окремим за своєю суттю класом емоційних висловлень, для яких притаманна динаміка зміни психологічного стану мовців, що характеризується впливом комплексу психофізіологічних і соціокультурних факторів, а також, комунікативного досвіду індивіда.

1.2. Мовні та позамовні засоби вираження співчуття в англійському діалогічному мовленні

Емоції як об'єкт лінгвістичних досліджень уже довгий час викликають інтерес у дослідників (Ш. Баллі [9], Е. Сепір [287] та ін.) [16, с. 88-89; 210, с. 25; 212, с. 13]. Проте історично склалося так, що під час вивчення емоцій вони вважалися неважливими у контексті мовлення, оскільки переважно розглядалася його ментальна складова [212, с. 13-14].

Взагалі, звернення уваги до емотивної складової мовлення прийнято відносити до початку 80-х років минулого століття, коли було з'ясовано її присутність на всіх рівнях мови за рахунок тісного взаємозв'язку когніції та емоції, внаслідок того, що людина є живим організмом, невід'ємним від них [60, с. 3-4; 141, с. 88]. Завдяки цьому, було здійснено крок до розгляду емоцій як об'єкта лінгвістичних досліджень та їхнього впливу на мовне вираження почуттів, оскільки емоції безпосередньо проявляються у мові, рухах, міміці та голосі [141, с. 88; 156, с. 110-111]. Сучасне вивчення емоційного компоненту мовлення характеризується різноплановістю [66, с. 47-48; 136, с. 181-182; 225, с. 222-223] і залежить не від теоретичної спрямованості самих досліджень (когнітивної, психоаналітичної тощо), а від компонента мовлення, що розглядається (особливості звучання голосу, інтонації, мовних засобів вираження емоцій, смислового складу висловлення / тексту тощо) [31, с. 96].

Особливий інтерес у дослідників викликає просодична специфіка вираження емоцій, яка пов'язана з накопиченням наукових фактів, що підтверджують вираження не лише окремих емоційних станів, а й наявність сталих індивідуальних особливостей у просодичних характеристиках мовлення [31, с. 98; 261, с. 222-227]. При цьому з'ясувалось, що просодичне і невербальне вираження емоцій часто визначається неконвенційним та спільним у представників різних культур [31, с. 98]. Це підтверджується дослідженнями Робіна Едельштейна та Філіпа Шейвера [248, с. 194-195], які доводять, що існують емоції й емоційні стани та їхнє мовне вираження, яке є спільним для

різних культур. Численні результати аудитивного аналізу засвідчили, що загальний напрямок руху висотнонального рівня в інтонаційному контурі сприяє розрізненню позитивних і негативних емоцій та емоцій різної модальності [261, с. 227]. Так, аудитори зазвичай пов'язують зниження висоти тону з приємними емоціями, а її підвищення зі здивуванням та страхом [31, с. 98; 71, с. 31-32; 72, с. 80-82; 79, с. 3-4]. Існує також думка про те, що пересічні носії англійської мови на підставі опису емоцій мовними засобами можуть дуже точно розуміти психологію співрозмовника [24, с. 80].

Подальші дослідження мовного вираження співчуття [60, с. 6; 61, с. 133] дозволили з'ясувати, що в ментальному уявленні тексту реципієнтом виокремлюються принципово два відмінні емоційні явища, які відповідають емотивності і об'єкта, і способу вираження. Таким чином, стало зрозумілим, що, з одного боку, емоції, у вигляді емотем складають зміст тексту, а, з іншого, формують набір прагматичних стратегій його автора. Тут слід згадати, що в лінгвістиці прийнято термінологічно розмежовувати лексику емоцій та емотивну лексику. Такий розподіл лексики на два класи зумовлений функціональними розбіжностями між ними, де лексика емоцій виконує функцію об'єктивації емоцій у мові (номінативна функція), а емоційна лексика, у свою чергу, використовується для вираження емоцій мовця та емоційної оцінки об'єкта мовлення (експресивна і прагматична функції) [30, с. 177]. Зазвичай, у письмовій комунікації для опису емоцій співчуття використовуються лексичні одиниці, які описово передають емоційний стан мовця. До таких одиниць прийнято відносити: 1) прикметники (*sorry, grieving, distraught, upset* тощо); 2) іменники на позначення емоцій або їхніх фізіологічних проявів (*sympathy, be down, hang head* тощо); 3) дієслова (*pity, sorry, encourage, console* тощо). При цьому вираження емоцій у письмовій комунікації досягається за допомогою лексики, кінем або просодії, використанням емотивів та стилістичних засобів (напр., порівняння) [30, с. 179-180]. У свою чергу, було встановлено, що первинна семіотична система переважає над вторинною

(вербальною) за ступенем надійності, швидкості, прямоти, рівнем ширості та сили вираження, а також за адекватністю їх декодування отримувачем повідомлення, оскільки мова є «біднішою» ніж дійсність, а її семантичний простір не повністю охоплює явища дійсності [187, с. 204; 212, с. 14-15].

Проте сучасна наука, розглядаючи емоції як провідні фактори продукування мовлення, не обмежується лише цим, а виходить зі стохастичної взаємодії ряду таких факторів та їх відповідних комплексів, як ситуація спілкування, прагматична спрямованість, лінгвальні й паралінгвальні засоби тощо. Ця взаємодія розгортається у свідомості мовця за законами саморозвитку нерівноважених відкритих систем [8; 150; 205].

Тим не менш, в обсязі фонетичних досліджень [44; 72; 73; 101; 184; 185; 187; 198; 221], спрямованих на вивчення впливу сукупності факторів на формування змісту та звукової матеріалізації багатьох різновидів англійських висловлень, здебільшого зверталася увага на лінгвістичні фактори й засоби всіх рівнів мови.

Типовими об'єктами такого розгляду були: 1) специфіка впливу соціальних факторів на взаємодію лінгвальних і паралінгвальних засобів реалізації прагматичного спрямування комерційних телерекламних текстів [101, с. 26-42]; 2) вплив психофізіологічних та культурних груп чинників на особливості механізмів вимови і сприйняття висловлень-невдоволень [198, с. 40-57]; 3) роль та індивідуальна зумовленість просодичних засобів актуалізації висловлень-захоплень [221, с. 30-44]; 4) сутність механізму взаємодії просодичних і лексико-граматичних засобів забезпечення зв'язності тексту англійської прозової байки [184, с. 38-46]; 5) вплив провідних соціо-прагматичних чинників на просодію англійських прислів'їв [44, с. 56-67]; 6) роль паралінгвальних засобів в актуалізації смислу висловлення [72, с. 135-139]; 7) взаємодія засобів різних рівнів у вираженні смислу висловлення [там само, с. 153-162]; 8) взаємодія фонетичних засобів із засобами інших рівнів мови [73, с. 26-35]; 9) мовні засоби забезпечення зв'язності байки [185, с. 25-

31]; 10) системні аспекти функціонування мовних засобів в актуалізації фольклорних текстів малої форми [187, с. 28-33] та ін.

Проте сучасне глобальне концептуальне бачення (див., напр., П. Бак [8], Д. Чалмерс [205], Р. Пенроуз [150]) базується у своїй основі на стохастичних сентенціях розгляду когнітивних механізмів мислення та породження мовлення комунікантами, а також твердженні, що на зазначені процеси в умовах саморозвитку хаосу мислення здатні здійснювати вплив будь-які чинники, що виникають у соціокультурному просторі кожної конкретно взятої комунікації. Тому природною є необхідність у поглибленні наукових уявлень щодо природи та специфіки впливу комплексів комунікативних факторів на актуалізацію висловлення співчуття.

Нагадаємо, що для безпосереднього з'ясування чинників, здатних впливати на вибір мовних засобів вираження емоцій взагалі та співчуття зокрема, звертається увага на «нелінгвістичні» впливи [31, с. 101-102]. У зазначеній праці виокремлюється існування двох семантичних мереж, придатних для актуалізації у процесі мовлення, де перша зумовлена функціональним станом емоційного збудження мовця, а друга – його особистісним ставленням до смислу висловлення. Цим і породжується необхідність урахування таких комплексів соціально-психологічних факторів, що впливають на добір мовних засобів вираження: ситуація спілкування, прагматична спрямованість, лінгвістичні та паралінгвістичні засоби.

За цих умов провідною детермінантою використання «позитивних» чи «негативних» мовних одиниць стає установка мовця, яка і визначає характер емоційної експресивності мовних засобів, а також співвідношення стандартних та різноманітних лексичних одиниць і граматичних структур в реалізації висловлення [31, с. 102].

Для підвищення наочності подальшого аналізу природи і специфіки впливу провідних комплексів факторів на актуалізацію англійського

висловлення співчуття звернемо до обґрунтованої нами узагальненої схеми, зображеної на рис. 1.1.

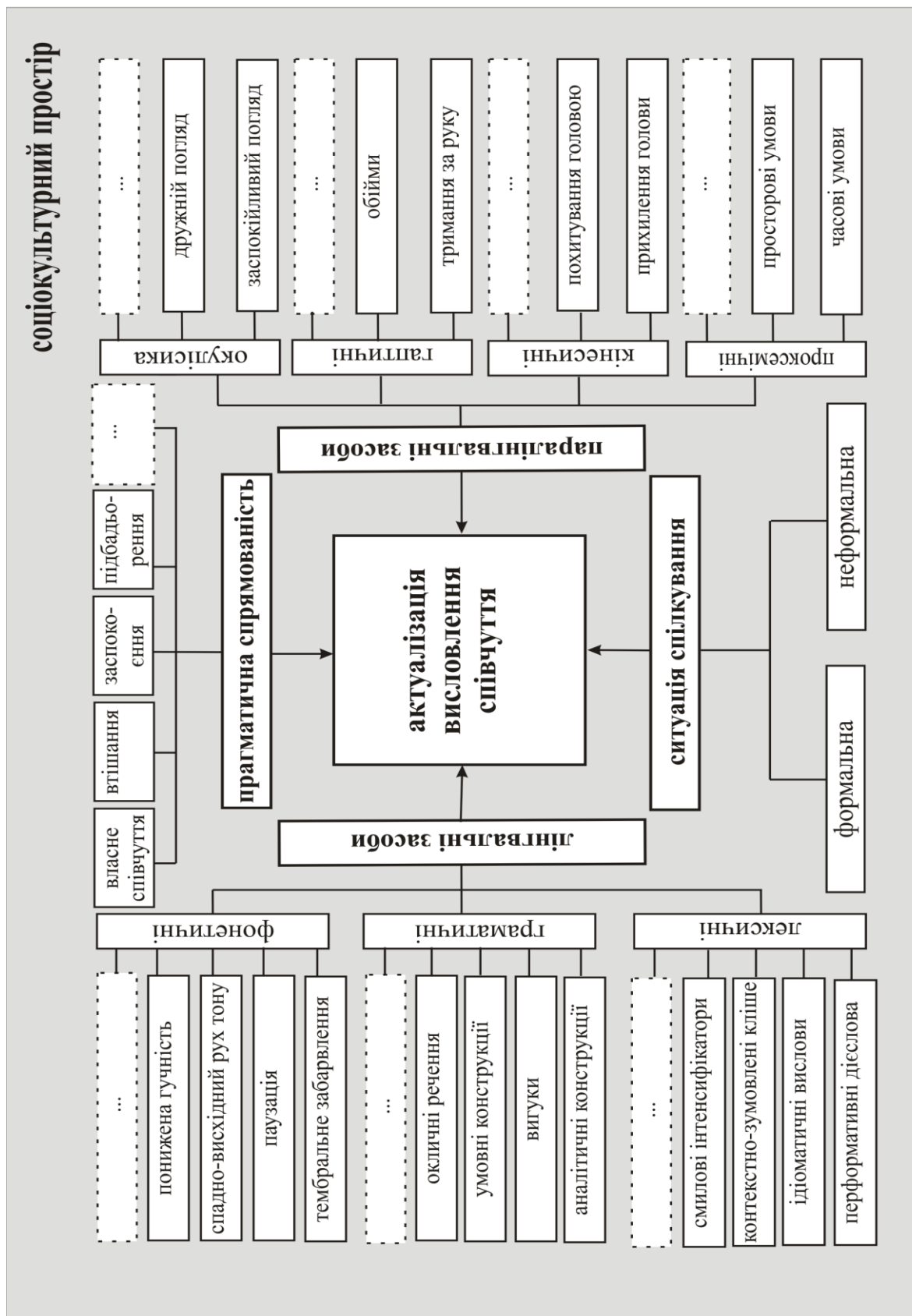

Рис. 1.1. Узагальнена схема стохастичної взаємодії комплексів комунікативних факторів в актуалізації висловлення співчуття

Зі схеми видно, що на рівні лексики висловлення співчуття виражаються перформативними дієсловами (*sorrow, grieve, condole, sympathise*), що уможлиблює швидкий і зрозумілий прояв співчуття чи жалю тощо [67, с. 103; 146, с. 576]. При цьому зазначається [146, с. 576], що використання лише перформативних дієслів не є характерним для усної комунікації, оскільки вживання таких лексем свідчить про усвідомлення мовцем своїх почуттів та знижує їхню силу і щирість, що, у свою чергу, зумовлює наявність таких лексичних одиниць здебільшого у письмовій комунікації. Найчастотнішими у таких випадках є дієслівні конструкції типу [67, с. 109, 113]: 1) *my/our condolences go to... (smb)*; 2) *have my earnest condolences*; 3) *(my) sympathies/sympathy are/is with*; 4) *my sympathy goes (out) to*; 5) *our condolences are extended to*; 6) *my/our sympathies go (out) to*; 7) *my sympathies lie with*; 8) *I feel sorry*; 9) *I'm sorry*. Окремо лінгвістами розглядаються дієслівні конструкції, що складаються з фразового дієслова *to go out to*, які є характерними для висловлень співчуття в англійській мові (*Our sympathy goes out to all the families affected by this tragedy*) [67, с. 109].

Зокрема під час висловлювання співчуття часто вживаються стандартні формули, репрезентовані ідіоматичними реченнями, яким властива усталеність лексичного наповнення [29, с.100; 67, с. 110; 194, с. 65]. Такі формули співчуття представлені фразами-кліше, які притаманні і офіційним, і неофіційним ситуаціям спілкування у випадках втрати або загибелі когось з рідних або близьких (напр., *Rest in peace (RIP), God bless, God rest her/his soul* тощо).

Оскільки висловлення співчуття вживаються не лише в ситуаціях, пов'язаних із втратою або загибеллю іншої людини, для них характерним є також використання лексичних одиниць, які позначають комунікативний намір мовця втішити чи підбадьорити адресата. У ситуаціях, коли необхідно втішити та заспокоїти співрозмовника, використовують такі кліше [67, с. 115]: *Don't worry; Don't panic; Come on; There's nothing to worry about*. При цьому доречними можуть бути ті фразеологічні звороти та клішовані вирази, які

виражають народну мудрість [67, с. 116]: *to look on the bright side; All will come out in the washing.*

Для реалізації висловлення співчуття також можуть використовуватися семантичні одиниці, які набувають у певному контексті негативно-оцінного значення [108, с. 10]. Таке набуття лексемою контекстуально-залежної емотивної конотації відбувається за умови її вживання у невластивому для такої лексичної одиниці оточенні, тобто порушенні мовцем мовної норми [29, с. 99].

Окрему увагу лінгвісти звертають, зазвичай, на використання різних інтенсифікаторів [67, с. 124; 108, с. 11], які підсилюють експресивну складову висловлення співчуття (напр., *my/our sincere/deepest sympathies/condolences, horrific news*, тощо). У таких випадках інтенсифікаторами виступають не лише афективні прикметники, підсилювальні прислівники та вказівні займенники, але й лексичні одиниці, які позначають негативні явища (напр., *trouble, disaster, grief*) [146, с. 577].

Стосовно граматичного оформлення, зазначається [126, с. 132], що для висловлень співчуття характерною є категорія «посесивності», яка проявляється в референтному використанні присвійних займенників та іменників, напр., *John hit his wife*, оскільки, якщо прибрати присвійний займенник, висловлення втрачає фокус емпатії.

З низки клішованих граматичних конструкцій для висловлення співчуття лінгвісти виокремлюють [67, с. 103] аналітичні конструкції з девербативом «співчуття» («*sympathy/sympathies*», «*condolence/condolences*»), які можуть бути повними або неповними. Повні аналітичні конструкції мають таку форму: «дієслово + девербатив» (*I send sincere condolences to...*). Різновидом повної аналітичної конструкції є словосполучення з модальним компонентом (*I wish to send my condolences to ...*) [там само, с. 105]. Неповні аналітичні конструкції складаються виключно з девербатива (*condolences to..., my/our sympathies to...*). Зауважимо тут, що в офіційних ситуаціях спілкування використовуються лише повні аналітичні конструкції. У свою чергу, неповні аналітичні конструкції вживаються, зазвичай, у неофіційних ситуаціях спілкування, у письмовій

комунікації за допомогою мережі Інтернет тощо [67, с. 106-109]. Характерним для співчуття є також [146, с. 576] використання іменників та прислівників у ролі предикатів односкладних безособових речень, що пов'язано з неконтрольованістю почуття жалю або співчуття (напр., *I'm so sorry*).

Іншим специфічним експресивним засобом вираження співчуття є вигуки [29, с. 98; 34, с. 61; 87, с. 8-10; 146, с. 575] як культурно марковані елементи та частина своєрідного лінгвокультурного коду. Так, наприклад, первинні вигуки (емоційні вигуки, які є простими за своїм звуковим складом, у більшості випадків одно- або двофонемні, та які утворилися від рефлексорних викриків, що виражають різноманітні емоції і волевиявлення, напр., *Oh!*) вважаються швидким, легким та однозначним засобом передачі жалю, проте вони виражають лише емоції й почуття мовця [164, с. 5; 216, с. 34]. Будучи функціонально значущими граматичними одиницями, вигуки не мають чіткого значення, а отже свого значення вони набувають під впливом контексту, ситуації спілкування та паралінгвальних засобів, що супроводжують комунікативну ситуацію.

Синтаксично вигуки часто заміняють речення з прихованою предикативністю. Водночас вони можуть бути компонентами у складі речення, вживатись як самостійне висловлення або його еквівалент тощо [34, с. 63; 164, с. 9; 216, с. 35]. Проте точно передавати значення співчуття можуть лише вторинні вигуки (напр., *Sorry!*) [146, с. 575]. Як бачимо, вигуки використовуються для встановлення та підтримання контакту між співрозмовниками, оскільки вони слугують засобом передачі ставлення мовця до ситуації [34, с. 64-67]. Таким чином, вигуки виконують дві основні функції: 1) експресивну (вказує на афективний стан мовця) та 2) прагматичну (вплив мовного знака на людину) [164, с. 6-7].

Серед неспеціалізованих граматичних засобів вираження співчуття прийнято розрізняти [146, с. 577] конструкції, в яких відсутні лексеми на позначення співчуття, проте їхня граматична організація характеризується формуванням додаткового суб'єктивно-модального значення. При цьому з

їхнього кола виокремлюють умовні конструкції, які у випадку висловлень співчуття позначатимуть вираження жалю з приводу неприємної, трагічної ситуації, бажану, але нездійсненну з певних обставин дію.

Висловлення співчуття можуть реалізуватися у формі риторичних запитань і окличних речень. У такому випадку передається експресивне співчуття та додаткова інформація про психологічний стан мовця (*It's her sons I feel sorry for!*) [67, с. 120, 108, с. 11–12].

Протиставні конструкції, де перша частина складного речення містить позитивну оцінку стану або ситуації, а інша вказує на нетиповість такого стану адресатові повідомлення, можуть також використовуватися мовцями для висловлення жалю з приводу певної негативної ситуації [146, с. 577].

Попри такий широкий набір мовних засобів вираження співчуття, в усній комунікації значну роль відіграють і невербальні засоби, які дозволяють адресатові повідомлення отримати додаткову інформацію про мовця та про те, наскільки щирим є його почуття і ставлення до адресата [291, с. 49; 220, с. 1; 174, с. 136]. На думку деяких дослідників [6; 52; 96], вираження емоцій за допомогою невербальних засобів є культурно зумовленим явищем. Так, відомо, що для представників колективістських культур, на відміну від індивідуалістських, характерна більша емоційність мовлення, що відображається у ширшому застосуванні невербальних засобів для передачі більшої кількості емоційних відтінків, які можуть виникати у процесі комунікації [6; 149, с. 7]. Існує також думка про те, що невербальні засоби не лише доповнюють вербальний компонент усного мовлення, але в деяких випадках можуть його повністю замінити [23; 131, с. 101; 167, с. 172; 253].

Питання належності тих чи інших факторів до лінгвальних чи паралінгвальних засобів є досі дискусійним [72, с. 135-136]. Так, існує розподіл усіх засобів невербального впливу на екстралінгвальні та паралінгвальні [131, с. 101], за яким до екстралінгвальних засобів належать паузи, підвищення/пониження тону, гучна/тиха і швидка/спокійна мова, а паралінгвальні засоби, у свою чергу, охоплюють міміку, жести, рухи тіла [там

само]. Цілком очевидно, що прихильники такого підходу відносять фонетичні засоби до групи екстралінгвальних.

У зв'язку з цим, виникає необхідність поглибленого розгляду диференційних ознак паралінгвальних та лінгвальних засобів. З цього приводу відомо, що особливістю елементів невербальної комунікації є те, що вони формуються раніше, ніж вербальна частина висловлення, яка накладається на попередньо виражену невербальну частину [160, с. 151]. Звернемо увагу також на те, що у площині прагматики, невербальна комунікативна поведінка завжди спрямована на реалізацію певних завдань комунікації, а саме [72, с. 135]: 1) передача психічного чи емоційного стану мовця та його ставлення до ситуації спілкування (напр., висловити співчуття адресатові та потім заспокоїти, втішити, підбадьорити його); 2) регулювання часового об'єму спілкування. Крім того, теоретико-аналітичним аналізом, проведеним А.А. Калитою [72, с. 136-138] на підставі робіт [52; 240; 273; 283], було встановлено, що складна взаємодія фонетичних засобів мови має дуальну природу, завдяки якій вони набувають здатності виконувати функції і лінгвальних, і паралінгвальних засобів. Тому, дотримуючись відомої рекомендації [72; 73] щодо проведення фонетичних досліджень, у подальшому викладі ми будемо розглядати під паралінгвальними засобами лише мімічні та жестові рухи (очима, губами, руками, плечима, корпусом тіла тощо).

Загальновідомо також, що у процесі емоційного переживання периферійні зміни охоплюють весь організм, розповсюджуючись на всі групи м'язів, у тому числі і на м'язи обличчя. Тому кінетичний бік поведінки людей у процесі спілкування, а саме жести, міміка, розташування комунікантів стосовно один одного, зміна поз у комунікативному процесі відіграє вирішальну роль у мовленнєвій взаємодії [96, с. 73; 253]. Поряд з цим і тактильний компонент є надзвичайно важливим, оскільки він може передавати цілий набір емоцій, у тому числі й співчуття. Численними дослідженнями доведено, що у процесі спілкування емоції людини можуть виражатися такими видами невербальних засобів або їх загальними комплексами, які прийнято поділяти на: просодичні,

проксемічні, кінетичні та гаптичні [32, с. 29; 72, с. 135-138; 154, с. 219; 167, с. 172; 174, с. 136]. При цьому вважають, що невербальні засоби можуть виконувати такі функції [72, с. 135; 102, с. 93; 187, с. 205-209]:

- доповнення (сигнали-ілюстратори, що доповнюють або уточнюють вербальну інформацію);
- заповнення (невербальні сигнали, такі як, характерний рух рукою або головою, жест, знак, що можуть повністю замінювати слова та вирази);
- експозиція (своєрідні пози, які дають можливість підкреслити експресивність висловлення);
- регулювання (комплекс невербальних засобів, що підкреслюють контроль над ситуацією, напр., зоровий контакт, який використовується для підкреслення уваги та зацікавленості слухача).

Звертаючись до міміки, зазначимо, що вона є одним з виразних рухів обличчя, який не лише супроводжує емоції, але й є фактором їхнього підсилення у процесі комунікації [6; 154, с. 219; 128, с. 125]. Незважаючи на існуюче твердження про те, що загалом вираження емоцій є інваріантним [165, с. 98], експериментальним шляхом [165, с. 133-135] доведено, що типові мімічні кореляти були відсутніми не лише у випадках, які класифікувалися як емоційні (напр., страх, радість тощо), але й у ситуаціях, коли самі люди класифікували їх такими. Завдяки цьому, було виявлено, що існують розбіжності між конвенційною мімічною реакцією, яка є загальноприйнятою в певному соціумі, і спонтанною емоційною реакцією та дозволяє стверджувати, що конвенційні мімічні реакції є тим невербальним засобом усного мовлення, який комуніканти використовують у випадках умисного повідомлення про свої установки, почуття та наміри [там само].

На підставі вищезазначеного і виокремлюють фактори, які впливають на формування мімічного вираження емоцій: 1) вроджені видотипові схеми вираження певних емоційних станів; 2) набуті, соціалізовані способи вияву почуттів; 3) індивідуальні експресивні особливості мімічного вираження

видотипових та соціальних форм віддзеркалення емоційного стану мовця [165, с. 133-135].

Отже, у комунікативній ситуації на формування мимічного вираження співчуття впливає інтенція мовця, яка на підставі залучення комунікативного досвіду та поєднання видотипових схем, а також соціальних форм, доцільних для ситуацій, співвідноситься з образом конкретної людини [38, с. 26; 151, с. 9-11; 158, с. 152]. Зазначені фактори впливу на вираження співчуття [165, с. 135-136] притаманні й іншим кінетичним видам віддзеркалення емоцій, таким як жести та пантоміміка, оскільки жести, як і мовні одиниці, здебільшого є символічними знаками. На думку В.В. Богданова [20, с. 21], жести за своєю природою більше прагматичні ніж семантичні, проте вони можуть мати й семантичне значення. Жести точно повідомляють про стан, настрій і ставлення людини, оскільки під впливом соціальних і культурних норм жестова поведінка людей змінюється в просторі й часі [158, с. 153].

Окремим аспектом наукового розгляду вважається підхід до вивчення жестів та їх закріплення у мові у вигляді фразеологізмів зі збереженням свого первинного жестового значення [100, с. 374-377; 167, с. 173]. Так, відомо, що висловлення співчуття характеризується певним набором жестів, які залежно від характеру їхнього прояву можуть мати різні значеннєві відтінки [100, с. 378].

Фразеологічні одиниці, в основі яких знаходяться жести, що позначають співчуття або психологічний стан адресата, який викликає вираження співчуття, пропонують [167, с. 173-174] класифікувати за певними ознаками: 1 – одиниці, компонентом яких є орган тіла, що відповідає за певну дію у процесі жестикуляції; 2 – одиниці, у яких одним компонентом є назва органу тіла, що бере участь у жестикуляції, а інший компонент відсутній, хоча сам процес вказує на його наявність (напр., *clutch one's head*). При цьому у висловленнях співчуття основними компонентами можуть виступати: голова (*lower head* тощо); ніс (*put one's nose out of joint*) тощо. Аналізуючи жест «*похитування головою*», дослідники [100, с. 178] звернули увагу на те, що, коли

людина опускає голову та похитує нею зі сторони в сторону, можна стверджувати про негативний психологічний стан мовців, вираження їхнього горя або печалі. У випадках, коли людина похитує головою зі сторони в сторону, може мати місце засудження або несхвалення дій іншої людини, висловлення занепокоєності його/її станом тощо. Подібно до цього, опускання голови вниз, у тому числі з метою приховати емоції на обличчі, може свідчити про те, що комуніканти перебуває в негативній ситуації, його гнітить проблема тощо.

Фразеологічні одиниці, компонентом яких є назва органу тіла, можуть означати непоправність ситуації, шкодування або жаль з приводу події, що вже сталася, і неможливості її виправлення. Загалом подібне паравербальне підкріплення є необхідною умовою успішного психологічного й емоційного впливу, в умовах перебування співрозмовника у стані відчаю та безвиході [154, с. 219].

До невербальних засобів вираження співчуття відносять також «контакт очей», оскільки погляд є важливим елементом у встановленні контакту та залучення іншої людини до розмови [6; 38, с. 26; 149, с. 8; 167, с. 174; 220, с. 4]. Відомо, що зоровий канал має максимальний інформаційний потенціал [187, с. 205], а зоровий контакт ґрунтується на оптико-кінетичній системі знаків та виконує функцію експресії, встановлення дружніх довірливих стосунків між комунікантами (напр., *a comforting glance*), а отже є маркером багатьох психічних станів [167, с. 175].

Окремим невербальним кодом, властивим комунікації, є проксемічні характеристики, пов'язані з просторовими умовами спілкування [215, с. 366; 128, с. 126]. Дослідженнями встановлено, що вибір дистанції залежить від особистих взаємних стосунків між учасниками комунікації, індивідуальних особливостей людини, національних традицій, етикетних норм, віку, статі, стану здоров'я та ситуації спілкування [215, с. 367]. Відомо також, що в ситуаціях спілкування проксемічні засоби виконують такі функції [там само]: 1) регулятивна (організація взаємовідносин між комунікантами); 2) соціальна

(формування й дотримання культурних аспектів міжособистісної взаємодії); 3) експресивна (вираження певних емоційних станів); 4) інтерпретаційна (пояснення, що не супроводжується вербальними засобами).

Викладене свідчить про те, що, незважаючи на варіативне вираження лексичними і граматичними засобами, для висловлень співчуття як емоційного типу висловлень характерне використання невербальних засобів, таких як жести та міміка, які охоплюють широке коло рухів очима, губами, корпусом тіла тощо.

Як видно з узагальненої схеми стохастичної взаємодії комплексів комунікативних факторів (рис. 1.1), важливу роль у вираженні співчуття виконують фонетичні засоби. Вивченню просодичної організації емоційно-напружених висловлень присвячено різноаспектні дослідження українських фонетистів [2, с. 19-22; 41, с. 24-27; 42, с. 177-182; 73, с. 70-201; 108; 134, с. 26-30; 175, с. 42-44; 199, с. 77-84; 206, с. 148-154; 207, с. 212-215; 219, с. 192-195].

Так, у праці А.А. Калити [73, с. 70-99], спрямованій на розкриття специфіки функціонування фонетичних засобів в актуалізації смислу англійського емоційного висловлення, зазначається, що висловленням із низьким рівнем емоційно-прагматичного потенціалу властива варіативність тонального діапазону у межах від звуженої до широкої зон, зумовлена ступенем вираження конкретної комунікативно-прагматичної настанови та певним зростанням емоційного навантаження висловлення. При цьому встановлено зв'язок тонального діапазону із ситуацією спілкування, оскільки для неофіційних ситуацій спілкування притаманне його розширення і, навпаки, звуження тонального діапазону свідчило про зростання ступеня офіційності комунікативної ситуації. Крім того, особливої уваги заслуговують результати аналізу рівня гучності та темпу висловлень, відповідно до яких знижена гучність була зафіксована у висловленнях, які передають здивування, сум, досаду. У свою чергу, сповільнений темп характерний для ситуацій вираження пригніченого стану мовця, його негативного ставлення до співрозмовника, почутого або оточуючої дійсності. Зазначається також і те, що емоційне

вираження заспокоювання передається за допомогою середнього тонального рівня передтакту і низького спадного ядерного тону, середнього тонального інтервалу на ділянці «передтакт-ядро», звуженого тонального діапазону, середньої швидкості зміни руху тону, помірної гучності й темпу та м'якого тембру. Про певну показовість темпу говорить і О.М. Алексієвець у праці [2, с. 20-21], підкреслюючи, що завдяки функціонуванню сповільненого темпу оформлюється раціонально впливова інформація висловлення. Крім того, досягнення довіри адресата й переконання його в істинності висловлюваного відбувається за рахунок функціонування спадних або висхідно-спадних тонів.

Подібних висновків доходять й інші дослідники, які вивчали просодичну організацію емоційних висловлень. Так, О.С. Сокирська, досліджуючи просодичну організацію висловлень відмови класу причин «хочу, але не можу» [175, с. 43-44], відмічає домінування спадного типу термінального тону з середньою швидкістю зміни напрямку його руху, а також актуалізації висловлень у межах середнього тонального діапазону та помірних гучності і темпу. У праці І.В. Чарікової [207, с. 213] зазначається, що висловлення подяки в англійській мові реалізуються за допомогою середнього рівного й спадного термінальних тонів. Такі результати досліджень підтверджують думку Дж. О'Коннора [281, с. 268] про те, що реалізація емоційних висловлень у межах середніх показників інтонації та за допомогою спадних тонів свідчить про вираження мовцем його щирих почуттів, емоцій і намірів.

Окремою складовою просодичної структури будь-якого типу висловлення прийнято вважати тембр, який трактується як специфічне надсегментне експресивно-емоційне забарвлення мовлення, що виникає внаслідок комплексного функціонування решти компонентів інтонації [134, с. 26]. Необхідність урахування тембральних характеристик мовлення зумовлена, у першу чергу, тим, що модифікації голосу дозволяють мовцеві підсилювати враження слухача від почутого [305, с. 109]. Крім того, голосові характеристики разом із ритмом та гучністю можуть виступати фонетичними сигналами, які відображають емоційний стан мовця. Так, у праці [там само,

с. 110] встановлено, що скрипучий тембр (жорсткий, з певною хрипотою) разом із пониженою гучністю притаманний завершальним реплікам. Водночас, зазначається й те, що скрипучий тембр є характерним для мовців-чоловіків і часто застосовується для демонстрації незацікавленості. У свою чергу, придиховий тембр притаманний мовцям-жінкам і може сигналізувати про певну інтимність висловленого. Цікавим є також спостереження, що гугнявий тембр (з неприємним носовим призвучком в голосі) інколи пов'язують з високим соціальним статусом мовця, а різкий тембр у поєднанні з паралінгвальними засобами функціонує маркером злості та незадоволення мовця [305, с. 111-112]. Тим не менш, попри очевидну необхідність урахування тембральних характеристик голосу під час дослідження емоційних типів висловлень, вони й досі є маловивченими, що пояснюється їхньою комплексністю та залежністю від багатьох факторів [265, с. 90-91]. Саме тому, враховуючи результати фонетичних досліджень емоційних висловлень подібних до співчуття, ми набуваємо підстав очікувати подібних результатів у ході експериментального вивчення просодичного оформлення висловлень співчуття.

На жаль, лише у поодиноких працях мають місце спроби встановлення закономірностей комплексної взаємодії аналізованих нами вище лінгвальних та позалінгвальних засобів в актуалізації емоційно напружених висловлень. З цього приводу заслуговує на особливу увагу запропонований відомим українським фонетистом А.А. Калитою [73, с. 20] підхід до дослідження емоційного мовлення, у межах якого встановлено, зокрема, що в результаті взаємодії засобів різних рівнів мови та паралінгвальних засобів у процесі емоційної комунікації фонетичні засоби можуть виконувати різні функції: 1) підсилювальну; 2) послаблюючу; 3) супроводжуючу; 4) компенсуючу; 5) уточнюючу; 6) доповнюючу.

Отже, спираючись на вихідну модель взаємодії фонетичних засобів з іншими мовними та позамовними засобами реалізації смислу англійського емоційного висловлення [73, с. 25], ми набуваємо підстав вважати, що обґрунтована у нашій праці узагальнена схема стохастичної взаємодії комплексів

комунікативних факторів в реалізації висловлення співчуття, яка охоплює: ситуацію спілкування, прагматичну спрямованість, лінгвальні та паралінгвальні засоби, здатна слугувати надійною методологічно-структурною основою проведення ряду міждисциплінарних лінгвістичних досліджень взагалі та фонетичних зокрема, спрямованих на поглиблення наукових уявлень щодо реалізації висловлень співчуття, а також будь-яких типів висловлень у різних мовах.

Викладене нами бачення сучасного стану розвитку лінгвістичного знання переконливо свідчить про перспективність звернення під час виконання експериментально-фонетичних досліджень уваги на найбільш загальні закономірності стохастичної взаємодії комплексів мовних і позамовних засобів у просодичному оформленні висловлень співчуття.

1.3. Систематизація ознак актуалізації співчуття в англійському діалогічному мовленні

Науковою практикою засвідчено [72; 184; 185; 198], що для комплексного дослідження просодичних особливостей реалізації висловлень співчуття як типових емоційних висловлень необхідно враховувати їхні лінгвістичні ознаки: прагматична спрямованість, ситуація спілкування, соціокультурні характеристики мовців, лінгвальні й паралінгвальні засоби та ін. Зазначимо при цьому, що комплекси лінгвальних і паралінгвальних засобів висловлення співчуття (прямі або непрямі висловлення, ідіоматичні вислови, жестові рухи руками, плечима, головою тощо) систематизовано і класифіковано нами вище у підрозділі 1.2.

Характеризуючи сутність складних психофізіологічних процесів, що беруть участь у комунікативній діяльності індивіда під час вираження ним співчуття, вважаємо за доцільне підкреслити таке [288, с. 37-50]: співчуття як наслідок емоційного «зараження» виникає у сфері позасвідомого людини та є її неусвідомленою і мимовільною схильністю переймати емоційний стан співрозмовника. Така реакція є внутрішньою імітацією, що приводить до

подібного емоційного збудження у психіці індивіда викликаного переживанням ним подібної негативної ситуації [67, с. 56].

Тому для проведення експериментального дослідження ментальних особливостей висловлень співчуття необхідно виявити та систематизувати провідні лінгвістичні ознаки, що здійснюють безпосередній вплив на просодичні особливості їхньої усної реалізації.

Зазначимо, перш за все, що емпатійними подразниками можуть виступати особисті та побутові проблеми, соціальні, етичні і моральні питання (напр., нещасні випадки, катастрофи, хвороби, трагедії, смерть, політика, бізнес тощо), які, згідно з працею [67, с. 56], умовно можна поділити на два типи: негативні ситуації, що не залежать від адресата і спричинені зовнішніми обставинами, та негативні ситуації, у виникненні яких винен сам адресат з серйозними або несерйозними наслідками для себе [67, с. 57]. При цьому негативні ситуації, які не залежать від адресата, можна класифікувати на такі типи [там само, с. 58-65]: 1) погане, недбайливе ставлення когось до адресата; 2) негативна ситуація, що трапилась з адресатом; 3) випадки та життєві обставини, що призводять до негативної ситуації (стрес, біль, хвороба тощо); 4) невідповідність очікувань адресата існуючій реальності; 5) песимістичні очікування адресатом майбутнього. Зрозуміло, що такі типові ситуації здатні виступати емпатійними подразниками, які й породжують висловлення співчуття.

Проте реакція індивіда на комунікативну ситуацію є лише однією з умов породження співчуття. Іншою умовою може бути мовний стимул, який виражається вербальними засобами, наприклад, у вигляді скарги з метою викликати в адресанта співчуття, отримати підтримку тощо, або невербальними засобами, коли адресант за жестами й мімікою може зрозуміти, що адресат перебуває у складній ситуації [67, с. 66-68].

Таке бачення природи висловлення співчуття охоплює лише його зовнішні причини, а отже не дозволяє досліднику зрозуміти когнітивні процеси, що протікають у психіці мовця під час актуалізації ним висловлення співчуття. Більш детальний розгляд феномену емпатії, висвітленого в психологічній

літературі, дає нам підстави виокремити такі внутрішні причини виникнення емоції співчуття: оцінно-пізнавальний підсумок, який комуніканти отримують в результаті міжособистісної взаємодії, та індивідуально-типологічні якості людини, до яких належать соціальний, діловий і емоційний статуси мовців [45, с. 21-22; 138, с. 60]. Важливою тут стає емоційна здатність індивіда відгукнутися на проблеми іншого, що стосується питань виховання й розвитку емпатії. Тому індивідам, практично нездатним співчувати, притаманна агресивна поведінка стосовно оточуючих, яскраво виражене бажання домінувати тощо [45, с. 31; 138, с. 61]. Отже, для актуалізації співчуття важливими є особистісні якості та характеристики мовця, цілі й завдання комунікативного процесу, умови і характер комунікативної ситуації.

З погляду психологічних ознак, що впливають на породження висловлення співчуття комунікантом, у праці [233, с. 303-315] пропонується дотримуватись у спілкуванні таких правил:

1) *Не викликати співчуття, коли воно є непотрібним.* Тут ідеться, насамперед, про ситуації, коли мовець свідомо маніпулює своїми життєвими обставинами для того, щоб викликати співчуття оточуючих та отримати вигоду або користь для себе. Ігнорування цього правила в майбутньому викликатиме недовіру та підозру з боку адресатів навіть у ситуаціях, коли необхідно співчувати, але саме співчуття не висловлюється, оскільки адресант уже порушував цю норму.

2) *Не викликати забагато співчуття.* Це правило орієнтоване на ситуації комунікативної взаємодії, коли адресант занадто часто використовує негативні ситуації для того, щоб викликати співчуття в оточуючих, або у ситуаціях, які на думку мовця є жахливими та не вважаються такими іншими учасниками комунікації. Таким чином, у подальшому спілкуванні співрозмовники співчуватимуть адресантові не в повному обсязі, або ж негативні ситуації адресанта взагалі не викликать співчуття.

3) *Викликати співчуття.* У цьому випадку розуміється, що необхідно і висловлювати, і приймати співчуття час від часу в ситуаціях, коли це є

доречним. Такий підхід цілком зрозумілий, оскільки відомо, що мовці, які не проявляли співчуття до оточуючих та не приймали співчуття від них з міркувань демонстрації сили волі та духу, у ситуаціях, коли вони потребуватимуть співчуття, не отримають його. Відзначається, що це правило окреслює межі соціальної взаємодії, в рамках якої й оцінюється частота прояву співчуття і притаманне ситуаціям спілкування між близькими друзями та рівними за статусом учасниками, хоча й не обмежується ними.

4) *Взаємність співчуття*. Правило взаємності передбачає, що залежно від статусу адресата, адресант, висловлюючи співчуття свідомо або підсвідомо, очікує отримати щось у відповідь (напр., вдячність, повагу, співчуття у відповідь тощо). Мінімальною і найбільш швидкою реакцією на співчуття є отримання вдячності, що означатиме усвідомлення адресатом свого складного становища та неможливості виконувати звичні соціальні ролі. Тип вдячності залежить від соціального статусу адресанта та адресата.

Як бачимо, дотримання чи порушення згадуваних вище правил поведінки у комунікації набуває ролі важливої ознаки, потреба у використанні якої виникатиме, на наш погляд, під час опису результатів енергетичної взаємодії психофізіологічних потенціалів, що приводять до актуалізації того чи іншого типу просодичного оформлення досліджуваних у цій праці висловлень співчуття.

Розробляючи питання систематизації лінгвістичних ознак висловлень співчуття з огляду на мету нашого дослідження доцільно, насамперед, акцентувати увагу на функціональному аспекті звукової матеріалізації таких висловлень. Так, автори ряду праць зазначають, що основною функцією висловлення співчуття є вираження жалю з приводу трагічної або негативної ситуації з метою психологічної підтримки адресата [53; 67; 68, с. 4; 86, с. 184-188]. При цьому наголошується, що на підставі першопричини негативних ситуацій, висловлення співчуття можна умовно поділити на такі їхні типи [276]: співчуття з приводу смерті, загибелі когось, з приводу втрати грошей, надлишкової ваги, нескладеного іспиту, звільнення з роботи тощо.

Проте таке бачення не враховує комунікативного наміру мовця, який власне і породжує аналізований нами тип висловлень. Тому звернемо увагу на інтенції мовця під час вираження співчуття, серед яких виокремлюють: занепокоєність станом адресата, підбадьорювання, власне співчуття, співпереживання [10, с. 255]. Це важливо, оскільки з функціональної точки зору найконкретнішою ознакою, яка впливає на добір мовних засобів різних рівнів в актуалізації висловлення співчуття, є його прагматична спрямованість, яка під час проведення експериментально-фонетичного дослідження дозволяє встановити існуючий в свідомості мовця взаємозв'язок між його намірами та емоціями, які він передає за допомогою просодичних засобів.

Викладене дає достатні підстави для використання критерію прагматичної спрямованості у якості узагальнюючої ознаки елементів першого ієрархічного рівня шуканої нами (див. рис. 1.2) класифікації провідних лінгвістичних ознак висловлень співчуття.

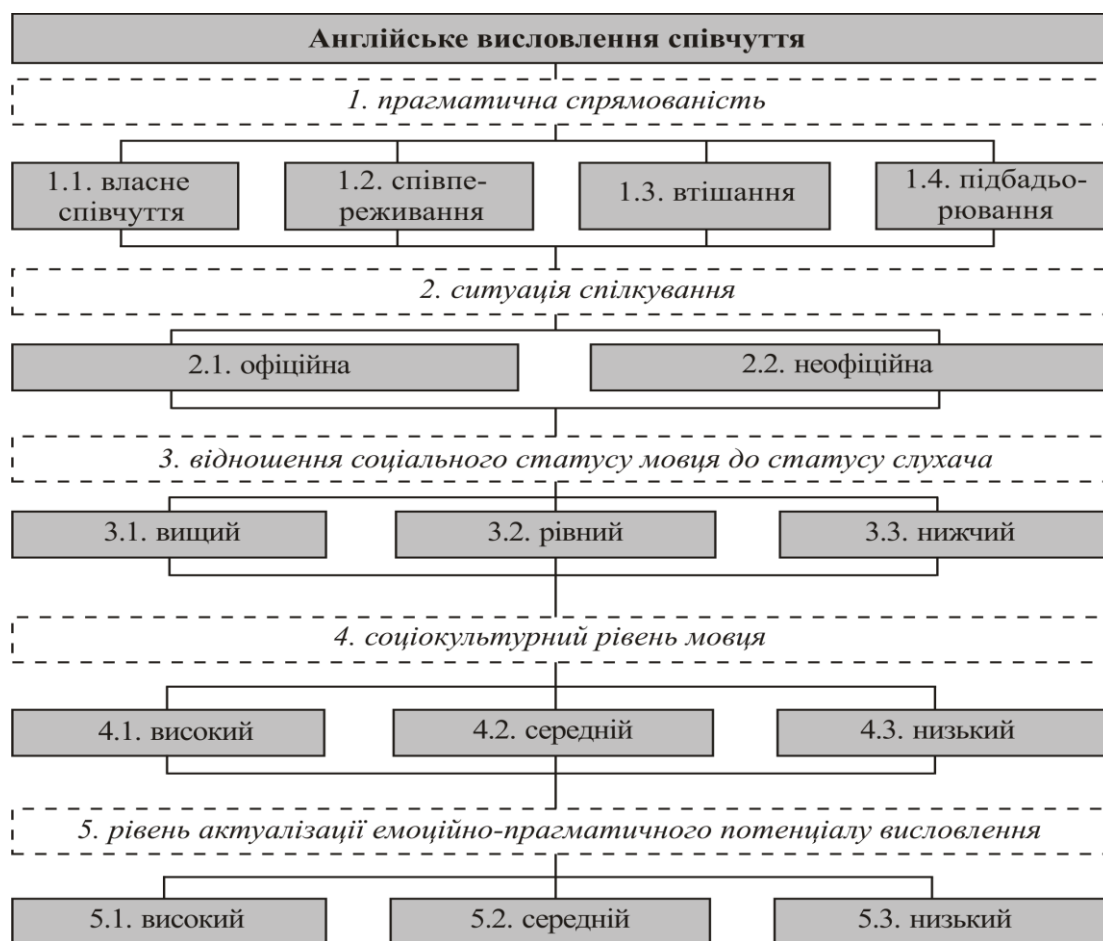

Рис. 1.2. Класифікація провідних лінгвістичних ознак висловлень співчуття

За цих умов у межах нашого дослідження за критерієм прагматичної спрямованості увесь корпус експериментального матеріалу можна характеризувати такими типами висловлень співчуття: власне співчуття, висловлення жалю, співпереживання, висловлення підтримки, розуміння ситуації або становища мовця, втішання, заспокоювання, підбадьорювання. Ураховуючи існуючу подібність між зазначеними вище інтенціями, за критерієм прагматичної спрямованості у якості елементів першого рівня класифікації нами прийнято чотири узагальнені типи висловлень співчуття: 1) власне співчуття (висловлення співчуття, жалю); 2) співпереживання (розуміння ситуації); 3) втішання (заспокоювання); 4) підбадьорювання (вираження підтримки).

Під час дослідження соціокультурного боку комунікації слід звертати увагу на соціально-етикетні норми, які можна вважати певним гіпотетичним інваріантом норми поведінки у комунікації [198; 301, с. 6]. Взагалі етикет є тим набором правил і норм поведінки людини в суспільстві, які віддзеркалюють суттєві для певного соціуму соціальні та біологічні критерії, що вимагають застосування певних прийомів для відображення відносин і зв'язків наявних у колективі [217, с. 136]. Це визначає поведінку людей у межах їхніх комунікативних ролей у процесі спілкування та включає в себе стать, вікові характеристики, суспільне становище, національність, релігійну приналежність, родинні зв'язки або їх відсутність, ступінь знайомства тощо [217, с. 137; 172, с. 70]. При цьому важливо розуміти, що чим більше ознак не збігатиметься, тим вищим буде ступінь актуалізації етикетних норм та обов'язковість дотримання правил [217, с. 137]. Звідси, етикетні норми дозволяють досягнути міжособистісної взаємодії у будь-якій ситуації, оскільки їхньою метою є підтримання статусного балансу між учасниками комунікації у відповідності з прийнятими у суспільстві нормами і традиціями [88, с. 176].

Зазначимо, що для аналізованої нами англійської лінгвокультури властива прагматичність та неемоційність мовлення [67, с. 40-41; 181; 301]. У зв'язку з цим, логічним убачається домінування непрямих фраз і клішованих

форм в емоційних висловленнях. Проте, враховуючи глобалізаційні процеси у світі, які впливають на мову, культуру й мовлення [301, с. 9], дослідники [67, с. 41] відмічають зміни у поведінці англомовних мовців, а саме тенденцію до більшої емоційності мовлення, що, у свою чергу, приводить до змін етикетних норм і більшої розмитості у кордонах соціокультурних рівнів, де матиме місце взаємопроникнення елементів різних норм.

Зауважимо також, що загальним принципом нормування використання етикетних засобів у будь-якій сфері людської діяльності є принцип ввічливості, введений Дж. Лічем [172, с. 70-71]. В англомовному середовищі спілкування може набувати трьох форм ввічливості [7, с. 9]: офіційний, нейтральний, фамільярний. Кожній формі притаманний свій стиль мовлення, що, у свою чергу, впливає на добір мовних і позамовних засобів. Для офіційної форми комунікації важливими є не вік, стать або особисті якості мовців, а їхній соціальний статус, посада. Відповідно, офіційна форма ввічливості притаманна офіційно-діловій сфері. Нейтральна форма властива ситуаціям, коли спілкування відбувається між незнайомими людьми, а також між знайомими людьми, які не знаходяться в офіційних чи фамільярних стосунках. Фамільярна форма ввічливості є характерною ознакою комунікації у колі сім'ї, серед близьких родичів, хороших друзів.

На наш погляд, диференціювання форм комунікації за критерієм ввічливості (офіційна, нейтральна, фамільярна) не має того ступеня узагальнення, за яким до складу цих трьох класів висловлень зручно однозначно відносити усе розмаїття існуючих у реальному бутті форм комунікації, оскільки, наприклад, фамільярне спілкування подекуди має місце і в нейтральній, і офіційній формах комунікації. На відміну від цього, у вітчизняній науці традиційно склався укрупнений поділ ситуації спілкування на офіційну та неофіційну, тобто на два її великих класи, здатних охопити будь-які різновиди форм спілкування нижчих ієрархічних рівнів. Саме тому ці ознаки введено нами до другого ієрархічного рівня класифікації (див. рис. 1.2).

Під час спілкування взаємини мовців можуть бути симетричними й асиметричними, де перші базуються на соціальній рівності комунікантів, а другі викликані антропологічними, соціокультурними та професійними чинниками [180, с. 152]. Нагадаємо, що антропологічні чинники охоплюють різницю у віці та статі, соціокультурні – соціальну й адміністративну різницю у статусі (напр., розбіжності у спілкуванні з рівним за статусом і керівництвом), професійні – різниця в освіті [180, с. 152; 208, с. 320]. Відповідно, на третьому рівні ієрархічної супідрядності лінгвістичних ознак, які здійснюватимуть вплив на просодичне оформлення висловлень співчуття, розміщено соціальний статус мовця відносно статусу слухача, який охоплює низку ознак мовців, а саме: стать, вік, соціальний стан, національність, освіта, професійний рівень [208, с. 320].

Професійна діяльність людини також знаходить своє віддзеркалення у зовнішній поведінці людини та її вигляді (одяг, жаргон та інші ознаки соціальної і професійної приналежності індивіда), а також у внутрішній позиції (ціннісні орієнтири, особистісні мотивації тощо) [181, с. 39-42]. Відмінності, спричинені професійними чинниками, проявляються в особливостях вимови, інтонації, тембру й постановки голосу та можуть свідчити про певний статус мовця, але вони не контролюються ним [180, с. 152]. Тут важливо, що всі носії англійської мови здатні розрізняти «тони», які притаманні людям певних професій [239, с. 193]. Цікаво, що для сучасної англійської мови характерним є все більше використання сленгу, яке пов'язують зі змінами в соціальній структурі суспільства, змінами в суспільно-політичному житті, впливом масової культури тощо [91, с. 27]. У межах субкультури жаргон і сленг виступає індикатором статусних відносин [там само].

Окрему увагу слід акцентувати на твердженні про те, що вираження соціального статусу мовця може бути мимовільним, вимушеним, обміркованим та навмисним [208, с. 320]. Існують різноманітні сигнали, які в процесі усної комунікації можуть підкреслювати соціальний статус мовця, а саме: використання граматично правильних речень, жаргону, соціально маркованої лексики, темп мовлення, правильна акцентуація і паузація, виразність,

інтонація, вміння правильно дотримуватись дистанції тощо [180, с. 152]. Обмірковане та навмисне вираження соціального статусу ґрунтується на теорії «влади та статусу емоцій» (англ. “Power and Status of Emotions”), де враховуються очікувані результати внаслідок соціальної взаємодії. Такі очікувані емоції залежать від минулого досвіду індивіда та враховують успішність чи неуспішність взаємодії мовців, що привели до зміни їхнього емоційного стану [266, с. 101-102].

Мовець, який реалізує конкретно визначене за прагматичною спрямованістю висловлення співчуття, мимовільно здійснює соціальне маркування свого мовлення засобами всіх рівнів мови, кількісні та якісні показники яких відрізнятимуться від загальноприйнятої норми у тому обсязі, в якому мовець здатен трансформувати лінгвістичні засоби в межах свого культурного поля [198, с. 6].

Зазначене маркування зумовлене, здебільшого, тим, що емпатія людини проходить процес становлення протягом її життєдіяльності від нижчих інстинктивних форм до вищих соціальних почуттів [113, с. 107], що свідчить про те, що емпатія формується ще в ранньому дитинстві, коли дитина починає виокремлювати себе із ситуації спілкування. Відповідно, розвиток емпатії зумовлюється соціальним впливом та системою виховних впливів, особливо родинних і шкільних [55, с. 16-17; 68, с. 8-9]. При цьому здатність до емпатійної взаємодії в умовах соціуму не припиняється, є постійною, оскільки людина і суспільство є двома невід’ємними атрибутами соціальної реальності [178, с. 3].

Поряд з цим, чималу роль у соціальному маркуванні мовлення індивіда відіграє добір мовних засобів, який традиційно пов’язують з демографічними показниками, такими як: вік, стать, приналежність до певного соціального класу тощо [там само]. За соціокультурним критерієм мовців прийнято розподіляти на три групи: високий, середній та низький [72, с. 226; 198, с. 9]. При цьому зазначається, що не лише добір мовних засобів залежить від соціальних умов, але й саме вираження співчуття [55; 231, с. 121]. Звідси й

вбачається доцільним віднести ознаки соціокультурного рівня мовців (високий, середній і низький) до четвертого ієрархічного рівня нашої класифікації.

Як бачимо, з'ясовані вище особливості придатні складати вихідний матеріал, достатній для адекватного опису результатів експериментального дослідження впливу соціального статусу комунікантів на добір ним мовних засобів вираження висловлень співчуття взагалі та засобів його інтонаційного оформлення зокрема. Щодо вибору найбільш узагальнених ознак соціального статусу комунікантів, то до них без будь-якого сумніву можна віднести (вищий, рівний, нижчий) зазначені нами на четвертому ієрархічному рівні класифікації (див. рис. 1.2).

Звернемо окрему увагу на те, що позначені у класифікації (рис. 1.2) чотири рівня провідних ознак дозволяють розглядати специфіку прагматичного спрямування та соціокультурні характеристики комунікантів у якості чинників, здатних приводити до тих чи інших типових форм усної реалізації англійських висловлень співчуття, а, отже, здійснювати адекватну лінгвістичну інтерпретацію результатів започаткованого нами експериментально-фонетичного дослідження. Що ж стосується психоенергетичних особливостей породження та просодичного оформлення цього виду емоційних висловлень, то їхні найзагальніші ознаки, якими, як відомо, слугує емоційно-прагматичний потенціал висловлення (високий, середній, низький) [73, с. 44], розташовано нами на п'ятому ієрархічному рівні класифікації.

Викладене свідчить, що в природі та механізмах породження висловлень співчуття існують певні відмінності від інших типів емоційних висловлень, урахування яких стає необхідним під час опису результатів експериментально-фонетичного дослідження особливостей просодичної актуалізації співчуття. Обґрунтована на цих підставах класифікація провідних лінгвістичних ознак висловлень співчуття набуває у нашому розгляді статусу методологічного інструментарію формування програми й методики експериментально-фонетичного дослідження особливостей просодичного вираження зазначеного

класу висловлень, які дозволять здійснити практично адекватний опис особливостей просодичної актуалізації співчуття.

1.4. Теоретичне підґрунтя експериментально-фонетичного дослідження специфіки просодичного вираження співчуття в англійському мовленні

Відомо [81, с. 213; 133, с. 70], що сучасні фонетичні дослідження орієнтовані не лише на вивчення законів та механізмів сприйняття усного мовлення, аналітично-синтетичної обробки акустичних сигналів й універсальних особливостей функціонування фонетичних одиниць, але й на більш глибоке дослідження процесів формування в пам'яті зразків-еталонів та основних закономірностей породження мовлення, які зараз ґрунтуються на ідеях синергетизму. За таких умов імовірнісний опис подій розглядається дослідником як адекватне вираження процесів внутрішньо притаманної індивіду поведінки, оскільки людина живе у світі не окремих об'єктів, а є складною системою, що існує та взаємодіє з іншими системами, з природним і соціокультурним середовищем [37, с. 152]. Отже, не стимули впливають на людину, а радше вона сама активно взаємодіє з цілісною актуальною ситуацією [47, с. 6]. Саме з позицій синергетизму виникає можливість дослідження різних систем у межах єдиної концепції взаємодії просодії та свідомості людини [28, с. 29; 95, с. 120]. При цьому важливо розуміти, що свідомість відіграє головну роль у духовному бутті людини, оскільки вона як складна психо-енергетична система здійснює розробку та контроль реалізації певних поведінкових стратегій, яка уможлиблює виживання людини в умовах матеріального світу та соціуму [93, с. 211].

Розробляючи проблематику дослідження усного мовлення, зробимо акцент на тому, що в психологічних концепціях розглядається більш широкий контекст, ніж суто лінгвістичний [47, с. 164; 177, с. 358-431]. З цього погляду особливу увагу слід приділяти довербальним стадіям породження мовлення, тобто інтенціям [35, с. 58; 85, с. 63-64]. Тому у межах когнітивної психології

виокремлюють, зазвичай, два процеси відтворення інформації: стимульованого та нестимульованого ззовні, де останній опирається на процеси «внутрішньої активності», яка не породжується зовнішніми подразниками або коли зовнішній подразник має лише опосередковане відношення до неї [47, с. 164]. Таке бачення корелює з визначеними нами вище (див. підрозділ 1.3) характеристиками співчуття, яке може мати як внутрішню природу, тобто спиратися на особистий досвід мовця, так і зовнішню, що проявляється у вигляді вербального або невербального стимулу.

У концепції Л.С. Виготського [33, с. 319-329] модель породження мовлення базується на ідеї екстеріоризації думки через внутрішнє мовлення до зовнішнього вираження її словами. Таким чином, побудова мовлення проходить декілька стадій: мотив, який породжує думку, що, у свою чергу, оформлюється у внутрішній формі мовлення і потім опосередковується у значеннях слів, та власне вербальне вираження думки. Саме тому в основу породження мовлення і ставиться мотив. Розвиваючи викладені Л.С. Виготським положення, психолінгвісти стали розглядати мовлення як елемент процесу комунікації. Завдяки цьому, сформувався прагматичний напрям дослідження мовлення, згідно з яким вважалось недоцільним розглядати його за межами реальних життєвих ситуацій і соціальної взаємодії комунікантів [11, с. 251]. У цьому аспекті очевидним вбачається також акцент на дослідження інтенціональних ознак мовлення, приховування чи вираження у комунікації намірів мовця [47, с. 166-168].

Звідси стає очевидним той факт, що, досліджуючи комунікативні особливості специфіки реалізації співчуття, необхідно враховувати надбання соціальної психології, яка дозволяє зрозуміти механізми взаємодії індивіда й соціуму. Не варто також ігнорувати існування генетичних впливів, що зумовлюють природу особистості [153, с. 52], та соціальний досвід, який також відіграє суттєву роль у формуванні комунікативної поведінки індивіда. Серед ключових соціо-культурних факторів прийнято виокремлювати такі [127, с. 32]: 1) роль, яку ми відіграємо в соціумі; 2) соціальні ідентифікації, що ми

формуємо; 3) порівняння себе з оточуючими; 4) наші успіхи і невдачі; 5) думки та судження про нас оточуючих; 6) культурна приналежність. Таке бачення дає можливість краще зрозуміти сутність складних психофізіологічних процесів, що беруть участь у мовленнєво-мисленнєвій діяльності індивіда під час комунікації, оскільки наше бачення та розуміння своєї ролі в соціумі, яке можливе лише за умови порівняння з іншими [204], стає важливим критерієм, який здійснює вплив як на вербальне, так і невербальне вираження почуттів і емоцій. На думку автора, важливо зважати також на фактор успіху і невдач, який враховує весь комунікативний досвід індивіда та впливатиме не лише на форму вираження висловлення за допомогою мовних чи позамовних засобів, але й на саму стратегію поведінки і характер реалізації висловлення [204]. Саме соціокультурна приналежність індивіда як «оболонка» складної системи факторів регулюватиме процес актуалізації висловлення з погляду етикетних норм поведінки, прийнятних для культурного середовища, до якого належать мовці.

Цілком розуміючи, що для виконання викладених вище умов необхідно мати певну концептуально-системну модель, у якості елементів якої виступають взаємопов'язані комплекси психологічних і соціокультурних факторів, здатних здійснювати суттєвий вплив на мовленнєво-мисленнєві процеси, перебіг яких відбувається у психічній сфері індивіда, та визначати специфіку просодичного оформлення ним співчуття. Започаткований з цією метою аналіз показав, що здобутки психології та лінгвістики, викладені у вербальній формі, не віддзеркалюють, на жаль, функціонально-структурних зв'язків між комплексами згадуваних факторів, а, отже, не можуть бути безпосередньо застосованими для розробки методики експериментального дослідження з проблеми, що нами розглядається.

Водночас, варто згадати праці, автори яких розглядають: вплив психологічного типу особистості на комунікативні реакції [36, с. 28; 97, с. 105-107; 104, с. 195; 106, с. 73; 114, с. 422; 147, с. 216; 196, с. 365; 209, с. 167-168; 241, с. 155-162], залежність здатності до співчуття від виховання [56, с. 227-229; 193, с. 11-12; 224, с. 727-729; 245, с. 78; 249, с. 269; 250, с. 10; 298, с. 822-824],

гендерні особливості інтонування співчуття [39, с. 124-127; 43, с. 49-51; 46, с. 195-198; 57, с. 115-122; 58, с. 166-167; 105, с. 109; 155, с. 141-146; 161, с. 322; 228, с. 21-25; 234, с. 85-111; 279, с. 169-170; 252, с. 1120], зумовленість просодичного оформлення співчуття обставинами, подіями і соціальним статусом комунікантів [36, с. 29; 58, с. 165; 155, с. 141-146; 228, с. 10; 241, с. 159; 279, с. 170] тощо.

Розгляд ідей, а також змістового насичення здобутих лінгвістами і психологами експериментальних фактів, викладених у цих працях, зайвий раз підтверджує, що на реалізацію висловлень співчуття в англомовному комунікативному просторі впливатимуть як суто особистісні характеристики мовця (психотип, темперамент тощо), так і низка факторів, пов'язаних з соціокультурними характеристиками мовця та середовищем його існування.

Проте автори більшості наукових робіт не пропонують достатньо формалізованих моделей, придатних для з'ясування та експериментального визначення провідних факторів, що здійснюють визначальний вплив на просодичне оформлення співчуття.

У цьому контексті, для наочності і простоти розуміння складного механізму взаємодії різних факторів у процесі реалізації висловлення логічно, на наш погляд, скористатися відомою когнітивістам загальною інтерпретаційною схемою системи тезаурусів індивіда та взаємодії сфер простору комунікації, запропонованою у праці [93, с. 178] і відображеною нами на рис. 1.3.

З рисунку 1.3 очевидно, що мовно-когнітивна діяльність індивіда в умовах комунікації відбувається в межах концептуальної моделі мікрокосм – макрокосм. З погляду мети започаткованого нами дослідження для практичного використання цієї моделі окремим сферам мікрокосму як основі внутрішньої культури індивіда достатньо дати таке більш конкретне змістове насичення: 1 – его-тезаурус (уявлення індивіда про свою роль і місце у соціумі); 2 – соціо-тезаурус (роль та місце індивіда у соціальній взаємодії, порівняння себе та оточуючих; 3 – універсум-тезаурус (уявлення індивіда про свою причетність до певної суспільної групи).

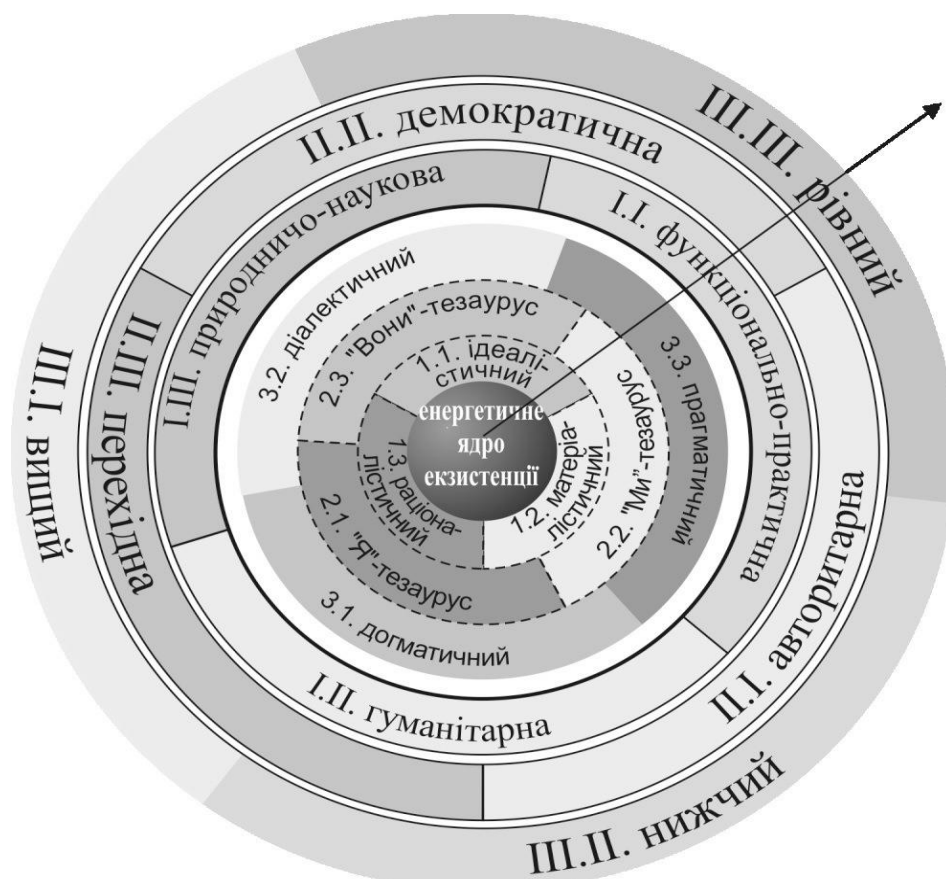

Рис. 1.3. Модель взаємодії тезаурусних сфер мікрокосму та макрокосму у процесах духовного буття комуніканта (за джерелом [93, с. 178])

Зазначимо тут, що під поняттям «тезаурус» (за термінологією О.В. Клименюка [93, с. 277]) в моделі слід розуміти системну сукупність різних за природою походження концептів [17, с. 10; 63, с. 7-8; 70, с. 29-30; 92, с. 180-181; 93, с. 188-191; 171, с. 235-237] (вербальних, тактильних, зорових, емоційних тощо), які на час спілкування були накопичені у психіці та пам'яті індивіда внаслідок попереднього життєвого й комунікативного досвіду.

У свою чергу, змістове насичення сфер макрокосму, у межах якого функціонують зовнішні по відношенню до індивіду ментальні та соціально-культурні вимоги, набуватиме таких ознак: I – картина світу, яка домінує у соціально-професійній свідомості індивіда; II – політична (державна) форма правління макросоціумом, до якого індивід належить; III – соціально-культурний [93, с. 178-180] статус індивіда у комунікації.

Змодельовані у такий спосіб макро- й мікрокосми забезпечують нам можливість викладу відповідних теоретичних уявлень та ретельного

експериментального опису складної системи факторів, які впливають на просодичне оформлення висловлень співчуття.

Наведемо один із варіантів (див. рис. 1.3) розгляду на моделі особливостей саморозвитку у духовній сфері мовця висловлення співчуття та його просодичної актуалізації як наслідку взаємодії провідних факторів мікрокосму та макрокосму його духовного буття. Вектор саморозвитку вказано нами на моделі відповідною стрілкою. У цьому прикладі мовцю рівного з ним соціального статусу адресант висловлює співчуття у вигляді підбадьорювання з приводу неприємної ситуації, що сталася.

За цих умов стислий опис комунікації матиме такий вигляд. Намір, який зародився в енергетичному полі екзистенції адресанта, з погляду ідеалістичного бачення індивіда та враховуючи соціальні норми взаємодії і прагматичні наміри мовця (підбадьорювання), реалізовуватиметься як висловлення підбадьорювання під впливом його освіти (функціонально-практична), загальної культурної спрямованості суспільства (демократична) та соціального статусу комунікантів (рівний).

Зрозуміло, що така модель дозволяє більш ретельно простежити взаємне переміщення сфер складної системи «макркосм – мікркосм», яка має місце у реальній комунікації. Звідси виникають підстави вважати, що у процесі взаємодії мікрокосму й макрокосму індивіда ми отримуємо можливість урахування важливих з погляду соціальної взаємодії факторів, що впливають на комунікацію взагалі та на просодичне оформлення висловлень співчуття, зокрема.

Ураховуючи всю складність процесів, що нами розглядаються, для вираження та інтонаційного оформлення певного типу співчуття, необхідно звертати увагу на емоційну складову, яка є рушійною силою породження будь-якого типу висловлення, оскільки вербальному вираженню думки має передувати певна емоційна активація, яка також бере участь у доборі супроводжуючих засобів її невербального вираження. Звідси стає зрозумілим, що емоційний стан індивіда безпосередньо впливає на низку його когнітивних процесів та здатний істотно змінювати їх. Крім того, емоції набувають

особливого значення, коли в системі дій присутні декілька мотивів, які мають між собою складні взаємозв'язки, виконуючи регулятивну функцію [47, с. 343-344]. Важливість урахування емоційного стану комунікантів для дослідження мовленнєво-когнітивної специфіки просодичного оформлення висловлення співчуття полягає також у необхідності розуміння першопричин та джерел живлення звукової будови мови, що знайшло своє відображення у фундаментально обґрунтованій А.А.Калитою енергетичній теорії мовлення [73, с. 31-33; 74, с. 8; 75, с. 107-108; 76, с. 33-53; 262, с. 54-55; 263, с. 323-335].

Нагадаємо, що відповідно до функціонально-енергетичного підходу, фонетичні явища розглядаються як результат стохастичного породження мовлення [78, с. 299], оскільки в інтервалі певних емоційних навантажень у сфері духовного буття мовця утворюється хаос, який є вихідним станом саморозвитку синергетичної системи певного ступеня складності, що, у свою чергу, залежить від рівня збудження психіки індивіда [73, с. 9–10].

Отже, згідно з сучасним концептуальним баченням [93, с. 208] механізмів породження мовлення, причину зародження багатьох когнітивних процесів ми маємо відносити до сфери екзистенціального буття індивіда, оскільки всі без винятку емоційно-енергетичні процеси, які проходять у ній, підкорюючись законам хаосу, що саморозвивається, породжують у психічній сфері індивіда певні неусвідомлені поля інтенцій, енергія яких передається відповідним ментальним структурам. Ця енергія, викликаючи резонанс подібності у збудженні емоційного і логічного начал ментальної сфери, трансформується у більш конкретні, але ще не повністю усвідомлені індивідом прагматичні наміри. Далі, передаючись у сферу трансцендентного буття, енергія не зовсім усвідомлених прагматичних намірів, під контролем свідомості трансформується у конкретні прагматичні настанови [93, с. 208].

Комунікативною практикою доведено [81, с. 213–219; 75, с. 106–112; 264, с. 288–299] достатність двох параметрів порядку (емоційного та прагматичного потенціалів) для здійснення об'єктивної оцінки інваріанта реалізації різних типів висловлень. Це означає можливість визначення кінцевого результату синергетизму на підставі розгляду картини саморозвитку атракторів хаотичної

взаємодії емоційного та логічного начал свідомості мовця. Зазначимо у зв'язку з цим, що згідно з трактуванням, прийнятим у лінгвосинергетиці, атрактором є точка стану рівноваги складної відкритої системи, до якої прагне траєкторія її розвитку [152, с. 14-15].

Проте для такого розгляду синергетичного опису саморозвитку актуалізації різних типів висловлень та просодичного оформлення найзручніше, як свідчать джерела [27, с. 26–35; 75, с. 107–108; 80, с. 359; 77, с. 80–81; 132, с. 55–56; 188, с. 92–94; 189, с. 75–76], скористатися відомою моделлю [93, с. 210], зображеною на рис. 1.4.

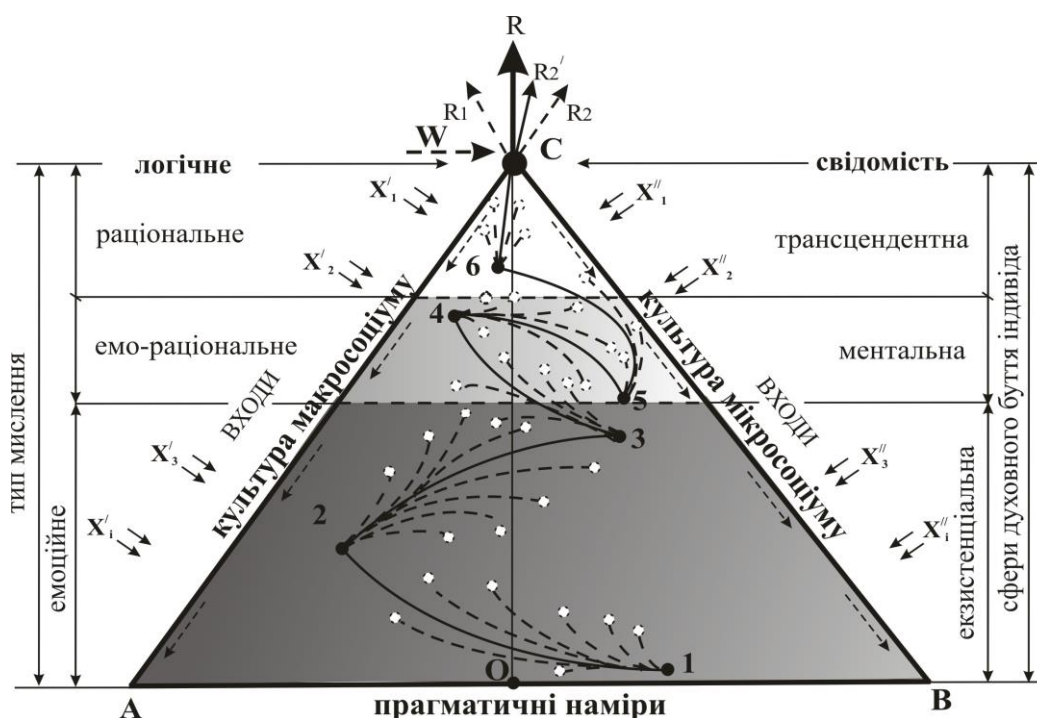

Рис. 1.4. Універсальна синергетична модель саморозвитку процесів породження мовлення та мисленнєвої діяльності в духовній сфері індивіда (за джерелом [93, с. 210])

Проведене нами аналітичне зіставлення гіпотетичних і термінологічних потенціалів, закладених в описах моделі взаємодії мікроскому й макроскому у процесі вираження співчуття та універсальної синергетичної моделі саморозвитку в духовній сфері індивіда процесів породження мовлення й мисленнєвої діяльності засвідчило, що загальний потенціал, накопиченого у обсязі концептуальних розробок [93, с. 178, 210] цих моделей, є цілком достатнім для лінгвістичної інтерпретації результатів експериментального

дослідження особливостей просодичного вираження співчуття в англійському усному мовленні.

Висновки до розділу 1

Опрацювання результатів теоретичних та експериментальних досліджень специфіки просодичної актуалізації англійських висловлень співчуття дозволяє зробити такі висновки:

1. Проаналізовані у розділі теоретичні й експериментальні здобутки лінгвістики та суміжних з нею наук щодо особливостей породження і специфіки функціонування емоційних висловлень взагалі та висловлень співчуття зокрема слугували раціональним підґрунтям для висунення в нашій праці конкретних припущень для розробки теоретичних передумов, необхідних для здійснення практичного міждисциплінарного опису особливостей просодичної організації англійських висловлень співчуття.

2. Аналіз наявних в літературі поглядів щодо особливостей актуалізації висловлень співчуття дозволив установити, що емпатія як основа співчуття, не обов'язково виникає на підставі повного занурення адресанта в емоційний стан адресата, але обов'язково свідчить про ступінь розпізнавання ним емоцій та емоційного стану адресата, яке й впливає, як правило, на прагматичну спрямованість, щирості та характер реалізації досліджуваних у цій праці типів висловлень.

3. Зіставлення існуючих трактувань висловлення співчуття дозволили сформулювати його узагальнене визначення як експресивної одиниці мовлення, що актуалізується в усній чи письмовій формі у вигляді емоційно-ментальної реакції на негативну або складну ситуацію чи проблему одного з комунікантів.

4. На підставі інтенціональної складової висловлення співчуття доцільно диференціювати за критерієм їхньої прагматичної спрямованості на такі чотири узагальнені класи: 1) власне співчуття (висловлення жалю, печалі, занепокоєння стосовно проблеми або біди іншої людини); 2) співпереживання

(розуміння ситуації або стану співрозмовника); 3) втішання (заспокоювання співрозмовника); 4) підбадьорювання (вираження підтримки).

5. У ментальній площині співчуття взагалі та висловлення співчуття зокрема слід розглядати як складний процес, який включає емоційне зараження, тобто проникнення емоційним станом мовця, паралелізацію та реконструкцію внутрішнього світу адресата на підставі власного досвіду.

6. Узагальнена схема стохастичної взаємодії комплексів комунікативних факторів в актуалізації співчуття (рис. 1.1) забезпечує можливість урахування будь-яких чинників, що виникають у соціокультурному просторі кожної окремо взятої комунікації під час дослідження специфіки просодичного оформлення англійських висловлень співчуття.

7. Обґрунтована у праці класифікація провідних лінгвістичних ознак висловлень співчуття дозволить урахувати такі важливі для дослідження особливостей їхньої просодичної організації як емоційно-напружених висловлень фактори: 1) прагматичний намір мовця, що зумовлює вибір лінгвальних і паралінгвальних засобів на підставі першопричини виникнення негативної ситуації, наслідків, які спричиняє негативний стан для мовця, та бажаного результату комунікативної взаємодії. Звідси висловлення співчуття реалізовуватимуться у комунікації як власне співчуття, співпереживання, втішання та підбадьорювання адресата з приводу негативної ситуації, що спричинена і незалежними, і залежними від адресата факторами; 2) ситуація спілкування (офіційна, неофіційна); 3) відношення соціального статусу мовця до статусу слухача (вищий, рівний, нижчий); 4) соціокультурний рівень мовців (високий, середній, низький); 5) рівень емоційно-прагматичного потенціалу висловлення (високий, середній, низький).

8. Використана у цьому розділі модель взаємодії сфер сукупності концептів мікро- й макрокосму у процесах духовного буття людини (рис. 1.3) забезпечує можливість викладу відповідних теоретичних уявлень та ретельного експериментального опису складної системи факторів, які впливають на просодичне оформлення висловлень співчуття, серед яких уявлення індивіда

про себе та своє місце в соціумі, причетність до певної соціальної групи, картина світу, яка домінує у соціально-професійній свідомості індивіда, державна форма правління, соціокультурний статус індивіда.

У зв'язку з цим, виникає необхідність у виконанні експериментально-фонетичного дослідження з метою розв'язання таких завдань.

1. Експериментально визначити номенклатуру провідних просодичних засобів актуалізації співчуття та встановити характер їхньої взаємодії.

2. Установити ментальну складову в актуалізації співчуття та визначити специфіку взаємодії просодичних засобів і засобів інших рівнів мови в реалізації висловлень співчуття з різним прагматичним спрямуванням.

3. Виявити інваріант і варіантні реалізації інтонаційних моделей актуалізації англійських висловлень співчуття.

Основні положення цього розділу викладено в восьми одноосібних публікаціях автора [115; 116; 117; 118; 119; 120; 121; 269].

РОЗДІЛ 2

ПРОГРАМА Й МЕТОДИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ФОНЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою експериментально-фонетичного дослідження є перевірка основних положень і обґрунтованих у першому розділі теоретичних передумов визначення особливостей просодичного вираження висловлень співчуття та встановлення на їхній основі закономірностей взаємодії компонентів інтонаційної системи в реалізації висловлень співчуття залежно від комунікативного наміру мовця та низки інших мовних і позамовних факторів.

Для досягнення поставленої мети було виявлено номенклатуру просодичних засобів та проаналізовано їхню участь і характер взаємодії в актуалізації висловлень співчуття, а також уточнено змістове насичення елементів синергетичних моделей процесів саморозвитку мислення мовця під час породження й вираження співчуття.

Опис особливостей просодичного оформлення висловлень співчуття здійснювався відповідно до класифікації лінгвістичних ознак їхньої усної актуалізації, наведеної на рис. 1.2. Досліджувані висловлення систематизувалися відповідно до зазначеної класифікації за їхньою прагматичною спрямованістю та емоційно-прагматичним потенціалом. Унаслідок цього експериментальний матеріал було диференційовано на такі чотири укрупнені групи: 1) власне співчуття; 2) співпереживання; 3) втішання; 4) підбадьорювання. У межах кожної із зазначених груп у якості енергетичної характеристики особливостей актуалізації кожного висловлення співчуття використовувався безрозмірний *K*-критерій Калити-Тараненко, за яким і вираховувався рівень емоційно-прагматичного потенціалу (високий, середній, низький) його усної актуалізації.

Визначення специфіки просодичної реалізації висловлень співчуття здійснювалось відповідно до синергетичної моделі саморозвитку процесів породження мовлення та мисленнєвої діяльності в духовній сфері індивіда,

зображеної на рис. 1.4. Такий підхід дозволив систематизувати експериментальний масив висловлень співчуття за оптимальною логікою проведення експерименту та опису його результатів.

Експериментальне дослідження проводилося на кафедрі теорії, практики та перекладу англійської мови Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

2.1. Програма експериментально-фонетичного дослідження

2.1.1. Формування корпусу експериментальних висловлень.

2.1.2. Аудитивний аналіз експериментальних висловлень співчуття аудиторамі-інформантами.

2.1.3. Аудитивний аналіз перцептивних характеристик експериментальних реалізацій висловлень співчуття аудиторамі-фонетистами.

2.1.4. Акустичний аналіз тональних, динамічних і темпоральних характеристик висловлень співчуття.

2.1.5. Лінгвістична інтерпретація та узагальнення результатів експериментально-фонетичного дослідження.

2.2. Методика експериментально-фонетичного дослідження

2.2.1. Формування корпусу експериментального матеріалу.

Системний аналіз особливостей та характеристик існуючих у реальному мовленні семантичних, функціональних і структурно-лінгвістичних типів висловлень співчуття вимагає здійснення добору експериментального матеріалу з урахуванням сформульованого нами у першому розділі цієї праці визначення співчуття (див. с. 30) та класифікації їхніх провідних лінгвістичних ознак (див. рис. 1.2). З огляду на те, що в умовах комунікації висловлення співчуття функціонують, зазвичай, у контексті діалогічного мовлення, весь корпус експериментального матеріалу досліджуваних висловлень, відібраних з джерел [313; 314; 315; 316; 317; 318; 319; 320; 321; 322; 323; 324; 325; 326; 327; 328; 329; 330], містять діалоги з англомовних фільмів, серіалів, телепередач та

промов британських і американських лідерів, фрагменти яких наведено в додатку А.

Ураховуючи думки відомих фонетистів [73, с. 63; 145, с. 27] про те, що зразками живого мовлення можуть вважатися театралізовані тексти художньої літератури, вбачається виправданим використання в якості експериментального матеріалу фрагментів з англомовних кінофільмів, серіалів та телепередач. Висловлення співчуття, ужиті в офіційних ситуаціях спілкування, виокремлені з політичних промов британських і американських посадовців найвищого рангу. Добір озвученого матеріалу для аудитивного й акустичного аналізів здійснювався відповідно до сучасних вимог, що висуваються до якості звукозапису для здійснення експериментально-фонетичних досліджень.

Аналіз експериментальних фрагментів проводився на підставі розробленої та обґрунтованої нами класифікації провідних лінгвістичних ознак висловлень співчуття (рис. 1.2), згідно з якою усі експериментальні висловлення згруповано в чотири укрупнені класи відповідно до їхньої прагматичної спрямованості: «власне співчуття», «співпереживання», «втішання», «підбадьорювання». У межах цих укрупнених груп висловлення співчуття диференціювалися за такими ознаками: ситуація спілкування (офіційна, неофіційна), відношення соціального статусу мовця до статусу слухача (вищий, рівний, нижчий), соціокультурний рівень мовців (високий, середній, низький), рівень емоційно-прагматичного потенціалу висловлення (високий, середній, низький). Така класифікація фрагментів експериментального матеріалу дозволила простежити специфіку впливу на комунікантів низки ситуативних, прагматичних та емоційних чинників, які, у свою чергу, здійснюють вплив на добір мовцем просодичних засобів та особливості їхньої взаємодії із засобами інших рівнів мови.

Аналіз специфіки просодичної організації висловлень співчуття здійснювався відповідно до обґрунтованої нами в межах теоретичної частини синергетичної моделі саморозвитку процесів породження й актуалізації співчуття (див. рис. 1.4), що дозволяє враховувати усі психолінгвістичні ознаки

висловлень співчуття як параметри порядку у процесі мисленнєво-мовленнєвої діяльності індивіда.

Згрупований у такий спосіб масив експериментального матеріалу, дібраного для проведення аудитивного аналізу, склав 458 контекстно вживаних висловлень співчуття, озвучених носіями мови у трикратній повторюваності (1,374 реалізацій), загальною тривалістю 2 год. 08 хв.

2.2.2. Методика проведення аудитивного аналізу аудиторами-інформантами.

Аудитивний аналіз виконувався двома групами аудиторів з метою визначення інваріантної та варіантних просодичних моделей зазначених на рис. 1.2 типів висловлень співчуття, реалізованих у різних ситуаціях спілкування, з яких найтиповіші фрагменти експериментальних діалогічних єдностей відбиралися для подальшого інструментального аналізу.

Згідно з вимогами до методики проведення експериментально-фонетичного дослідження, до першої групи аудиторів входили аудитори-інформанти – носії мови з Великобританії та США, які мають філологічну підготовку й практику аудіювання усного мовлення.

Під час проведення аудитивного аналізу інформанти прослуховували весь мовний матеріал та мали визначити: 1) природність звучання і відповідність інтонації досліджуваних реалізацій вимовній нормі англійської мови; 2) прагматичну спрямованість висловлень співчуття; 3) рівень їхнього емоційно-прагматичного потенціалу (високий, середній, низький); 4) ситуацію спілкування (офіційна, неофіційна), в якій актуалізується співчуття; 5) соціокультурний рівень мовця та його статус відносно слухача; 6) ступінь щирості висловлення та характер його реалізації (експліцитний, імпліцитний). Результати перцептивного аналізу, здійснюваного аудиторами-інформантами, фіксувалися у спеціальних протоколах.

2.2.3. Методика проведення аудитивного аналізу аудиторами-фонетистами.

Другою частиною аудитивного аналізу було прослуховування експериментального матеріалу групою аудиторів-фонетистів, до складу якої входило п'ять аудиторів-професіоналів з досвідом експериментально-фонетичного аудіювання. Під час виконання цього етапу експериментального дослідження професійні фонетисти визначали: 1) тип передтакту (частково наголошені або ненаголошені склади на початку інтоногрупи (далі ІГ); 2) висотно-тональний рівень початку висловлення; 3) висотно-тональний рівень завершення висловлення; 4) наявність шкали та її тип; 5) вид мелодичного контуру; 6) тональний діапазон висловлення; 7) тип і конфігурацію термінального тону; 8) швидкість зміни напрямку руху термінального тону; 9) тональний інтервал на стиках «передтакт-такт» та «передтермінальна-термінальна частина»; 10) темп висловлення; 11) гучність висловлення; 12) ритмічну структуру; 13) тип і тривалість пауз перед висловленням та на стику його ІГ; 14) дистрибуцію фразового наголосу; 15) напрям руху основного тону на всіх ділянках інтонаційної структури висловлення (у вигляді інтонограм); 16) тембральне забарвлення голосу мовця.

Для опису вказаних параметрів застосовувався обґрунтований у праці А.А. Калити [72, с. 97–98] інвентар компонентів інтонації:

1) висотно-тональний рівень початку й завершення висловлення співчуття: екстрависокий, високий, середньопідвищений, середньопонижений, низький, екстранизький;

2) тональний діапазон висловлення: широкий; розширений; середній; звужений; вузький;

3) інтервал тональних рівнів на стиках «передтакт-такт» та «передтермінальна-термінальна частина» (*позитивний*: широкий; розширений; середній; звужений; вузький; *негативний*: широкий; розширений; середній; звужений; вузький; *нульовий*);

4) тип інтонаційної шкали: поступово спадна ступінчаста, поступово спадна ступінчаста з перерваною поступовістю, поступово висхідна

ступінчаста, спадна ковзна, висхідна ковзна, спадна скандентна, висхідна скандентна, рівна (висока, середня, низька), усічена;

5) вид мелодичного контуру: висхідний, спадний, рівний, спадно-спадний, спадно-висхідний, висхідно-спадно-висхідний, висхідно-спадний, спадно-висхідно-спадний, висхідно-спадно-рівний, хвилеподібний;

6) тип термінального тону: спадний, висхідний, висхідно-спадний, спадно-висхідний, висхідно-спадно-висхідний та рівний з урахуванням рівнів їх початку й завершення;

7) швидкість зміни напрямку руху термінального тону: максимальна; велика; середня; мала; мінімальна;

8) гучність висловлення: висока, підвищена, помірна, знижена, низька;

9) ритм: простий, складний, змішаний;

10) темп висловлення: швидкий, прискорений, помірний, сповільнений, повільний;

11) паузи: перцептивна (без перерви звучання); міжсинтагменна, внутрішньосинтагменна: коротка, середня, довга, дуже довга;

12) тембр: характеристики якості голосу на сегментному рівні (унікальний, чіткий, претензійний, дзвінкий, шепелявий, малозрозумілий, хриплий, уривчастий) та його фонаційні характеристики (придиховий, надтріснутий, скрипучий, жорсткий, дратівливий, грубий, розлогий, пронизливий, похмурий, оксамитовий, тонкий) [307].

Кількість прослуховувань текстових фрагментів, у контексті яких вживаються висловлення співчуття, не обмежувалася. Опис результатів аудитивного аналізу супроводжувався побудовою аудиторами інтонограм висловлень.

2.2.4. Методика проведення акустичного аналізу.

Відповідно до вказаних у п. 2.2.2 та 2.2.3 найтиповіших ознак усної реалізації різних типів висловлень співчуття (див. рис. 1.2), було сформовано їхню вибірку у вигляді звукових файлів формату (*.wav) для проведення

подальшого акустичного аналізу, під час якого висловлення підлягали акустичній обробці на персональному комп'ютері з використанням програм *WaveLab* [300] (редагування аудіофайлів, переведення їх у формат Windows PCM (*.wav)), *CoolEditPro* [236] (вимірювання тривалості висловлень, їхніх окремих ділянок та пауз), *Praat* [286] (визначення локалізації і зняття показників тонального максимуму і максимуму інтенсивності висловлень співчуття та графічна інтерпретація змін частоти основного тону й інтенсивності у його межах), *SpectralLab* [293] та *SFS/WASP* [292] (вимірювання показників тонального діапазону, діапазону інтенсивності, швидкості зміни частоти основного тону).

Використання зазначених комп'ютерних програм уможливило вимірювання та реєстрацію у фрагментах цієї вибірки таких акустичних параметрів: частота основного тону (далі ч.о.т.), тривалість та інтенсивність звукового сигналу.

Проведення вимірювань, реєстрації та обробки даних спектрограм, а також їхня вербальна інтерпретація здійснювалися згідно з рекомендаціями й методичними вказівками [223, с. 18–33; 229, с. 331–345; 232, с. 21–46; 260] щодо користування вказаними вище програмами автоматизованої обробки звуку, а також традиційними для експериментально-фонетичних досліджень методиками [5; 13; 18; 19, с. 7–12; 25, с. 60–65; 59; 73, с. 15–62; 139; 140; 251, с. 40–43]. Отримані цифрові результати вимірювань фіксувалися в робочих протоколах у форматі Excel.

У ході дослідження просодичних ознак озвучених висловлень співчуття отримані кількісні показники змін просодичних параметрів підлягали нормуванню шляхом визначення усередненого максимального діапазону коливань цифрових значень окремого параметра для кожного мовця, завдяки чому абсолютні значення були переведені у відносні, що дозволило усунути індивідуальні характеристики дикторів у ч.о.т., темпі вимовляння, а також у рівні звукового тиску (інтенсивності).

Так, усереднений максимальний діапазон флуктуацій тональних, темпоральних і динамічних параметрів обраховувався шляхом віднесення їхнього усередненого максимального значення до усередненого мінімального. При цьому усереднений максимальний діапазон мовця, який відображає максимальне значення параметра, приймається за 100%. Звідси, саме в межах цього діапазону здійснюється умовне сегментування зон акустичної реалізації висловлення співчуття, прийняте відносно цього параметра під час аудитивного аналізу. За сформованими таким чином шкалами тональних, динамічних і темпоральних показників і здійснюється аналіз і опис результатів дослідження змін акустичних параметрів висловлень співчуття.

Аналіз тональних характеристик комунікативних видів висловлень співчуття на акустичному рівні здійснювався відповідно до таких традиційно вживаних просодичних ознак [72, с. 94–102]:

1) *частотний діапазон*, який відбиває обсяг тональних змін у межах висловлень співчуття, вимірювався відношенням акустичних показників максимального й мінімального рівнів ч.о.т. конкретного мовця з корелюючим переведенням отриманих даних у півтони [5, с. 108-110]. Подальше переведення цифрового показника діапазону в півтонах у відсоткову величину здійснювалося відповідно до відсоткової ціни одного півтону усередненого максимального діапазону мовця. Усереднений максимальний діапазон частотних коливань у реалізації мовця умовно поділявся на п'ять зон: вузьку (0–20%), звужену (21–40%), середню (41–60%), розширену (61–80%) і широку (81–100%);

2) *величина висотно-тонального максимуму* визначалася співвіднесенням максимального значення ч.о.т. висловлення або інтоногрупи до усередненого мінімального рівня ч.о.т. мовця. Величина висотно-тонального максимуму висловлення співчуття умовно поділялася на шість зон: екстранизька (0–17%), низька (18–33%), середньопонижена (34–50%), середньопідвищена (51–66%), висока (67–83%) і екстрависока (84–100%);

3) *локалізація висотно-тонального максимуму* реєструвалася у межах ділянок інтоногруп досліджуваних висловлень (передтакт, такт, друга ритмогрупа, ядерний склад, затакт);

4) *величина висотно-тонального рівня початку й завершення висловлень* вимірювалася відношенням конкретного значення ч.о.т. до усередненого мінімального рівня ч.о.т. мовця. Величина висотно-тонального рівня початку й завершення висловлення співчуття умовно поділялася на шість зон: екстранизька (0–17%), низька (18–33%), середньопонижена (34–50%), середньопідвищена (51–66%), висока (67–83%) і екстрависока (84–100%);

5) *частотний інтервал між суміжними інтоногрупами, її ділянками й висловленнями* визначався різницею акустичних показників рівня ч.о.т. завершення попереднього й початку наступного сегмента інтоногрупи з подальшим переведенням одержаних даних у півтони [4, с. 108–110] та їхню відсоткову виражену величину, яка обраховується відповідно до відсоткової ціни одного півтону за даними усередненого максимального діапазону мовця. Інтервал частотних флуктуацій інтервалу у дикторській реалізації умовно поділяється на шість зон [48, с. 62]: нульову (0), вузьку (0–20%), звужену (21–40%), середню (41–60%), розширену (61–80%) і широку (81–100%).

Динамічні характеристики інтонаційної моделі висловлень співчуття визначалися за такими ознаками:

1) максимум інтенсивності та його локалізація у структурі висловлення. Диференціювалися такі контрасти максимуму інтенсивності: мінімальний (0–20%), малий (21–40%), середній (41–60%), великий (61–80%), максимальний (81–100%);

2) середня складова інтенсивність висловлення вимірювалася відношенням суми максимальних значень цієї ознаки в кожному складі висловлення співчуття до кількості замірів;

3) діапазон інтенсивності висловлень співчуття визначався різницею його максимального й мінімального рівнів. Диференціація діапазону інтенсивності здійснювалася відповідно до таких шкал: вузький (0–20%),

звужений (21–40%), середній (41–60%), розширений (61–80%), широкий (81–100%).

Темпоральні характеристики висловлень співчуття маркувалися таким чином:

1) середньозвукова тривалість обчислювалася як відношення загальної тривалості висловлення співчуття до суми звуків, що його складають. Розрізняються такі градації середньозвукової тривалості: мінімальна (0–20%), коротка (21–40%), середня (41–60%), збільшена (61–80%), максимальна (81–100%);

2) тривалість пауз: мінімальна (0–20%), коротка (21–40%), середня (41–60%), збільшена (61–80%), максимальна (81–100%);

3) швидкість зміни ч.о.т. на ядерному складоносієві ПГ визначалася за

формулою [203, с. 109]: $S = \frac{i \cdot \tau}{\Delta t}$, де S – швидкість зміни ч.о.т.; i – інтервал між

максимальною і мінімальною величинами ч.о.т. досліджуваної ділянки у півтонах; τ – коефіцієнт часу, що дорівнює 1000; Δt – тривалість ділянки у мсек. Градації швидкості зміни ч.о.т. кваліфікуються як нульова (0%), мала (0–25%), середня (26–50%), велика (51–75%), максимальна (76–100%).

Отримані за викладеною методикою дані аудитивного й акустичного аналізів реєструвалися у протоколи та робочі таблиці кількісних значень вимірюваних параметрів. Результати кількісного обрахування частоти актуалізації інваріантних ознак просодичної організації англійських висловлень співчуття зведено в таблиці додатків В і Д.

2.2.5. Методика лінгвістичної інтерпретації результатів експериментально-фонетичного дослідження.

Специфіка розробки методики проведення лінгвістичної інтерпретації результатів експериментально-фонетичного дослідження полягала в синтезі наукових фактів, здобутих на підставі традиційних аудитивного й акустичного аналізів, із результатами виконання аналізу стохастичних процесів

саморозвитку мисленневих дій, які відбуваються у психічній сфері мовця під час висловлення ним співчуття.

Для розгляду психоенергетичних особливостей стохастичних процесів, що відбуваються у психіці мовця, використовується обґрунтована у підрозділі 1.4 універсальна синергетична модель саморозвитку процесів породження мовлення та мисленнєвої діяльності в духовній сфері індивіда, зображена на рис. 1.4.

Для розгляду методики лінгвістичної інтерпретації результатів експериментально-фонетичного дослідження звернемося до комплексної моделі, зображеної на рис. 2.1.

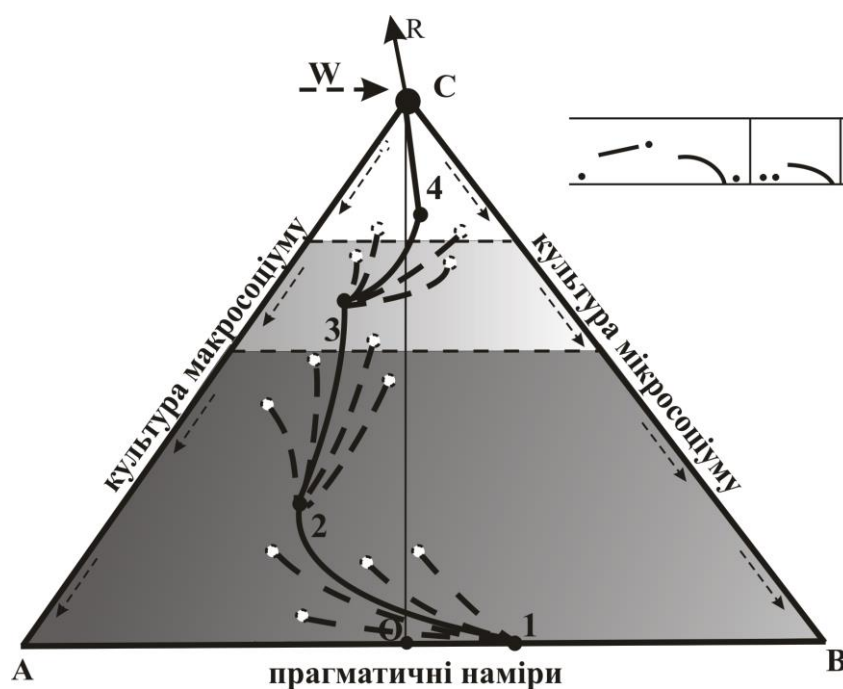

Рис. 2.1. Приклад комплексного використання інтонаційної та синергетичної моделей для опису результатів експериментального дослідження особливостей просодичної реалізації висловлення співчуття

На підставі цієї моделі й здійснюється опис особливостей саморозвитку структури-атрактора, що віддзеркалює процес породження та специфіку просодичного оформлення експериментально досліджуваного висловлення співчуття.

Першою важливою методологічною умовою використання наведеної моделі для проведення синергетичного аналізу породження висловлень співчуття постає запропонований у праці [93, с. 208–213] поділ загальної сфери

духовного буття індивіда на чотири практично автономних сфери (екзистенціональна, ментальна, трансцендентна та сфера свідомості), у межах яких і відбувається, зазвичай, перебіг мовленнєво-мисленнєвих процесів комуніканта. Пропонований розподіл базується на виділенні З. Фрейдом [201, с. 426-427, 440, 443] трьох окремих, складним чином взаємодіючих між собою сфер духовного, або психічного буття людини: свідомість, підсвідоме і позасвідоме.

Другою умовою стає об'єктивний вибір дослідником параметрів порядку, під впливом яких в основі своїй формується саморозвиток часткових атракторів у кожній зі сфер буття індивіда. Зауважимо, що під параметрами порядку розуміються найбільш рухливі й мінливі параметри складної відкритої системи, які підпорядковують собі решту параметрів, змінюючи їх відповідно до вимог атракторів і репелерів, та визначають поведінку елементів системи [152, с. 18]. До таких параметрів, згідно з рекомендаціями джерел [84, с. 63-71; 93, с. 214-215; 187, с. 64], доцільно віднести культури макросоціуму й мікросоціуму мовця. Зазначимо при цьому, що логіка синергетичного опису енергетичних моделей породження й актуалізації експериментальних висловлень співчуття потребує суворо орієнтуватися на ці параметри порядку, незалежно від масштабу розгляду явища саморозвитку висловлень співчуття, який може здійснюватися і в межах окремо взятого часткового атрактора (див. атрактор 1-2 на рис. 2.1), і в межах повної структури атрактора (1-С).

Третя не менш суттєва умова опису енергетичного феномена співчуття полягає в необхідності використання логіки самопородження специфіки просодичного оформлення висловлень співчуття, пов'язаної з динамікою взаємодії сукупності концептів сфер макро- й мікросоціумів духовного буття мовця.

Четвертою умовою стає використання термінологічного апарату моделі рис. 1.2. для опису причин зміни характеру перебігу процесів саморозвитку окремих атракторів і структури-атрактора в цілому в точках їх послідовних

біфуркацій (1-4), коли траєкторія руху розвитку складної відкритої системи має декілька потенційно можливих спрямувань [152, с. 12].

П'ятою, не менш важливою умовою, є визначення комунікативно-прагматичного наміру мовця на підставі контексту, який вдається можливим визначити, враховуючи такі параметри, як: ситуація спілкування, соціокультурний статус мовця, використання ним конкретних лінгвальних і паралінгвальних засобів тощо.

Під час лінгвістичної інтерпретації результатів експериментально-фонетичного дослідження нами також було застосовано безрозмірний *K*-критерій Калити-Тараненко для обрахування кількісних показників емоційно-прагматичного потенціалу (далі – ЕПП) висловлень співчуття та відображення комплексної взаємодії інтонаційних параметрів та емоційного й прагматичного потенціалів англійських висловлень співчуття.

Для визначення закономірностей змін і руху ЕПП у межах висловлень застосовувалася розрахункова формула *K*-критерію, яка, відповідно до джерела [82, с. 476–484], має такий вигляд:

$$K = \frac{F_0 \times t \times I_0}{1000 \times I_3},$$

де: *K* – критерій рівня актуалізації ЕПП висловлення співчуття; F_0 – частота основного тону (Гц = 1/с); *t* – тривалість звучання складу (мс); I_0 – інтенсивність F_0 (дБ = ерг/м²с); I_3 – інтенсивність F_3 (дБ = ерг/м²с); 1000 – коефіцієнт переведення мілісекунд у секунди.

На підставі отриманого таким чином кількісного *K*-критерію рівня актуалізації ЕПП озвучених висловлень співчуттів установлювались у відповідності з методичними рекомендаціями праці [82, с. 476–484] типові моделі, які відображають динаміку змін емоційного й прагматичного потенціалів під час усної реалізації досліджуваних висловлень.

Висновки до розділу 2

1. Викладені вище логіка і послідовність процедур добору експериментального матеріалу та визначення його кількісного складу дозволять перевірити обґрунтовані у першому розділі теоретичні передумови щодо ментальної специфіки породження й актуалізації співчуття в англомовному комунікативному середовищі та встановити основні закономірності варіювання засобів усіх рівнів мови у комунікативних ситуаціях вираження співчуття.

2. Урахування провідних лінгвістичних ознак співчуття, наведених на рис. 1.2, уможливить визначення номенклатури лінгвальних і паралінгвальних засобів, притаманних мовцям, відповідно до ситуації спілкування та їхнього соціокультурного рівня, що, у свою чергу, надасть можливість установити закономірності функціонування мовних засобів у межах визначених соціокультурних рівнів та виявити інваріантні й варіантні реалізації просодичного вираження співчуття.

3. Синергетичний і фонетичний аналізи, виконані відповідно до методологічної логіки побудови рис. 2.1, дозволять додатково виявити психоенергетичні особливості стохастичних процесів, що відбуваються у психіці мовця, та вплив цих процесів на добір і просодичну організацію досліджуваних висловлень співчуття в усному мовленні.

4. Структуровані таким чином програма й методика дослідження особливостей просодичної організації англійських висловлень співчуття є цілком достатніми для досягнення поставленої мети емпіричного дослідження.

Основні положення цього розділу висвітлені в таких публікаціях автора: [190].

РОЗДІЛ 3

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСОДИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ВИСЛОВЛЕНЬ СПІВЧУТТЯ

Експериментально-фонетичне дослідження й узагальнення просодичних характеристик англійських висловлень співчуття виконувалося на підставі наведеної у другому розділі програми й комплексної методики відповідно до робочої класифікації їхніх ознак (рис. 1.2), а також моделі саморозвитку процесів породження мовлення та мисленнєвої діяльності індивіда в сфері його духовного буття (рис. 1.4).

Експериментальний масив висловлень співчуття, незалежно від їхнього смисломісткого насичення, було згруповано за прагматичним спрямуванням у чотири узагальнені класи: 1) власне співчуття; 2) співпереживання; 3) втішання; 4) підбадьорювання.

Для підвищення зручності сприйняття результатів аудитивного й акустичного аналізу показники частоти актуалізації компонентів інтонації у висловленнях співчуття зведено нами у таблиці В.1–В.4 та Д.1–Д.4 (див. Додатки В і Д), кількісні показники *K*-критерію рівня ЕПП висловлення представлено в таблицях Е.1–Е.4 (Додаток Е).

3.1. Аудитивний аналіз експериментального матеріалу

Аудитивний аналіз експериментально-фонетичного матеріалу проводився для визначення інваріанта й варіантних просодичних ознак англійських висловлень співчуття, систематизованих відповідно до їхнього прагматичного спрямування. У межах кожної з укрупнених груп експериментальних висловлень розглядалися особливості взаємодії інтонаційних засобів реалізації співчуття залежно від таких факторів: соціокультурний рівень мовців (високий, середній, низький), ситуація спілкування (офіційна, неофіційна), відношення соціального статусу мовця до статусу слухача (вищий, рівний, нижчий),

характер вираження співчуття (експліцитний або імпліцитний) та рівень його ЕПП (високий, середній, низький).

3.1.1. Просодична організація висловлень співчуття з прагматичною функцією «власне співчуття».

Згідно з висновками аудиторів-інформантів, типова реалізація висловлення з прагматичним спрямуванням «власне співчуття» характеризується функціонуванням таких частотних лексичних одиниць: *to be sorry, to express sympathy, to extend thoughts and sympathy, to give / send condolences* тощо. При цьому у мовленні представників високого соціокультурного рівня та вищого соціального статусу в офіційних ситуаціях спілкування фіксувалося використання ідіоматичних і клішованих виразів (напр., *come with heavier heart than normal, to be in sb's heart/mind, to share in the sorrow and the anger at sth, to understand great and painful experience, turn one's thoughts and prayers to sb, one's thoughts and prayers are with sb, to have one's thoughts and prayers at this terrible time*). Лексичне вираження співчуття мовцями середнього й низького соціокультурних рівнів та рівного й нижчого соціальних статусів характеризується клішованими виразами типу *I'm so sorry, I know, I understand, Hard for you*. На синтаксичному рівні власне співчуття актуалізуються, як це видно з табл. 3.1, здебільшого розповідними реченнями (92,75%). Лише у поодиноких випадках фіксувалося вживання питальних (5,80%) та спонукальних речень (1,45%).

Таблиця 3.1

Частотність актуалізації комунікативних типів речень, що містять співчуття (%)

Комунікативні типи речень		
Розповідні	Питальні	Спонукальні
92,75	5,80	1,45

Зазначимо при цьому, що аудиторами-інформантами реєструвалося ускладнення граматичної структури власне співчуття у мовленні представників

високого соціокультурного рівня, вищого статусу відносно слухача та в офіційних ситуаціях спілкування. Так, згідно з даними табл. 3.2, в офіційних ситуаціях спілкування мовці високого соціокультурного рівня та вищого стосовно слухача соціального статусу виражають співчуття за допомогою складних речень (61,9%), що пояснюється соціокультурними вимогами, з одного боку, та ситуацією спілкування, з іншого. Водночас, частотною є й реалізація співчуття у формі простого речення (38,1%), що може свідчити про схвильованість мовця високого соціокультурного рівня, його особистісні переживання в момент мовлення, стривоженість з приводу ситуації чи стану співрозмовника тощо.

Таблиця 3.2

Різновиди граматичної структури речення у висловленнях співчуття (%)

Соціокультурний рівень мовця, соціальний статус	Граматична структура речення	
	проста	складна
Офіційна ситуація спілкування		
високий	38,1	69,1
середній /рівний	83,3	16,7
низький	100,0	0,00
Неофіційна ситуація спілкування		
високий	84,21	15,79
середній / рівний	90,48	9,52
низький	96,00	4,00

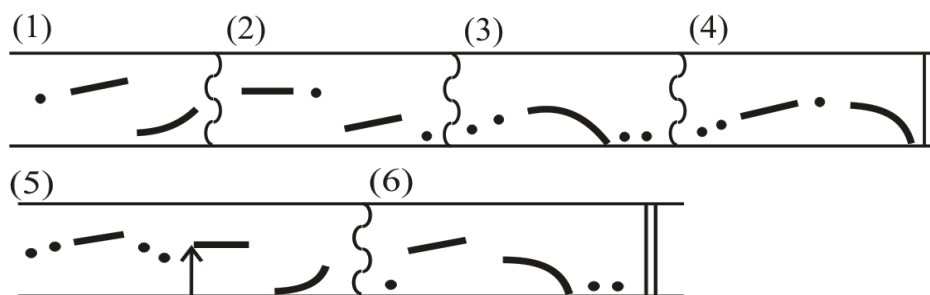
В офіційних ситуаціях спілкування висловлення співчуття мовців рівного соціального статусу та середнього соціокультурного рівня мають форму простого речення (83,3%). Реалізація співчуття складними реченнями була зареєстрована лише у 16,7% випадків, що пояснювалося аудитором зменшенням «дистанції» між мовцями за рахунок їхнього рівного статусу, що, відповідно, проявляється у спрощенні синтаксичної структури висловлення.

Для неофіційних ситуацій спілкування, незалежно від соціального статусу мовця та його соціокультурного рівня, типовою є реалізація співчуття у формі простого речення. Водночас, з таблиці видно, що зі зниженням соціокультурного рівня мовця в неофіційних ситуаціях спілкування граматична

структура висловлення співчуття стає більш простою (високий соціокультурний рівень – 15,79%, середній – 9,52% та низький – 4,00%).

На фонетичному рівні ускладнення граматичної структури висловлення співчуття результується, у першу чергу, у збільшенні кількості інтоногруп, які містять додаткову чи уточнюючу інформацію про події або обставини, з причини яких і висловлюється співчуття. Проілюструємо специфіку взаємодії лексико-граматичних і фонетичних засобів на прикладі висловлення співчуття з прагматичним спрямуванням «власне співчуття», актуалізованого в офіційній ситуації спілкування мовцем високого соціокультурного рівня, у якому королева Великобританії Єлизавета II під час свого візиту до Ірландії висловлює свої співчуття з приводу трагічних історичних подій між Англією та Ірландією [326].

(1) QUEEN ELIZABETH II: || –To ^lall ^θthose ξ (1) who have ^vsuffered ξ (2) as a ^vconsequence ξ (3) of our ^ltroubled ^past | (4) –I extend my sin[↑]cere thoughts ξ (5) and ^ldeep ^vsympathy || (6).

Це висловлення кваліфікувалося аудитором як щире співчуття, актуалізоване на середньому рівні ЕПП в офіційній ситуації спілкування під час промови королеви на зустрічі в Ірландії. Про щирість співчуття свідчить наявність довгої паузи, яка передує його звучанню, що у такий спосіб виокремлює висловлення співчуття на тлі всього тексту. Негативний розширений тональний інтервал та розширений діапазон першої інтоногрупи (далі ПГ) на ділянці «такт-термінальна частина» (–To ^lall ^θthose) разом із середнім рівним передтактом і високим рівним тактом, висхідним рухом тону, як це видно з інтонограми, сигналізує про певний рівень схвильованості мовця.

Водночас, м'який, але чіткий тембр його голосу вказують на вираженість висловлюваного та належність мовця до високого культурного рівня.

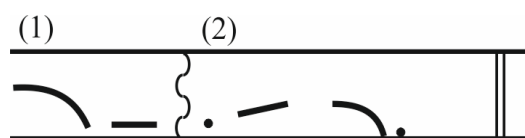
В аналізованому висловленні друга, третя та четверта ІГ містять уточнюючу інформацію, виокремлену за допомогою таких просодичних засобів, як: звужений тональний діапазон ІГ, перцептивні паузи, а також наявність короткої паузи перед ІГ, у якій висловлюється основна думка. Крім того, середньо-підвищений рівень передтакту у поєднанні з поступово спадною ступінчастою шкалою з перерваною поступовістю, розширеним діапазоном і підвищеною гучністю п'ятої ІГ (*-I extend my sin↑cere thoughts*) допомагають слухачеві сприйняти основну думку висловлення. Виокремлення спеціальним підйомом слова *sin↑cere* акцентує його увагу на щирості співчуття. Наявність низького висхідного тону у зазначеній ІГ надає їй незавершеного характеру. Середній спадний рух тону у фінальній ІГ також вказує на щиросердність висловленого королевою співчуття. Помірні темп і гучність усього висловлення характеризують делікатне ставлення мовця до ситуації та щире співчуття всім постраждалим унаслідок трагічних подій минулого.

У ході проведення експерименту аудиторями було охарактеризовано тональний рівень початку і завершення висловлень співчуття (див. Дод. В, табл. В.1). Дані цієї таблиці свідчать, що, незалежно від ситуації спілкування, соціального статусу мовця, його соціокультурного рівня та рівня ЕПП, для висловлень з прагматичним спрямуванням «власне співчуття» найтипівішим є середньо-підвищений тональний рівень їхнього початку. Найвищу частоту середньо-підвищеного рівня початку актуалізації співчуття зареєстровано у висловленнях із середнім рівнем ЕПП, адресованих особам вищого соціального статусу в офіційних ситуаціях (36,00%), а також в офіційному мовленні представників високого соціокультурного рівня (24,00%). Дещо нижчі показники характеризують зону низького рівня початку співчуття, вираженого в офіційній ситуації особам рівного або нижчого соціального статусу (16,00%). Менша рекурентність реалізації співчуття з високим тональним рівнем його початку пояснюється незначною часткою висловлень цієї групи з високим

рівнем ЕПП, яким притаманні перепади тональних рівнів у межах синтагми. Зазначимо також, що екстрависока й екстранизька зони тонального рівня початку ІГ не є характерною для висловлень з прагматичним спрямуванням «власне співчуття».

Властива неофіційному мовленню варіативність тонального рівня початку висловлення (приблизно однаковий розподіл показників у зонах високого й низького та середньо-пониженого й підвищеного тональних рівнів) пов'язувалася аудиторями з можливістю виразити співрозмовнику свої щирі почуття та з вищим ступенем семантичної зв'язності співчуття з попереднім висловленням, що проявляється в асиміляції тонального рівня суміжних інтоногруп, як це видно з поданого нижче прикладу [314].

(2) PAUL: || \Oh, /God §(1) I'm /so \sorry || (2).

Як видно з інтонограми, початок висловлення співчуття актуалізується в межах середньо-підвищеного тонального рівня, асиміляція тональних рівнів завершення першої ІГ та початку другої надає висловленому співчуттю щирого звучання і свідчить про переживання мовця стосовно ситуації, в якій опинився адресат.

Щодо актуалізації тонального рівня завершення аналізованих висловлень (див. Дод. В, табл. В.1), то в них домінуючим є низький тональний рівень. Вагому частку складає також зона середнього пониженого рівня (24,00%), характерна для висловлень співчуття із середнім рівнем ЕПП, актуалізованих представниками високого соціокультурного рівня в офіційних комунікативних ситуаціях або при зверненні до осіб вищого соціального статусу. Крім того, середня понижена зона притаманна й висловленням мовців високого і низького соціокультурного рівнів, виражених в неофіційних ситуаціях спілкування (11,00% і 17,00% відповідно), що пояснюється, переважно, типом термінального тону і рівнем його завершення у досліджуваних висловленнях.

Менш рекурентними зонами тонального рівня завершення співчуття є екстранизька, властива, як правило, висловленням із низьким рівнем ЕПП, актуалізованим в офіційних ситуаціях представниками високого і середнього соціокультурних рівнів (16,00%), наприклад:

(3) DR. KENNEDY: || *I'm sorry Adam* || [323]

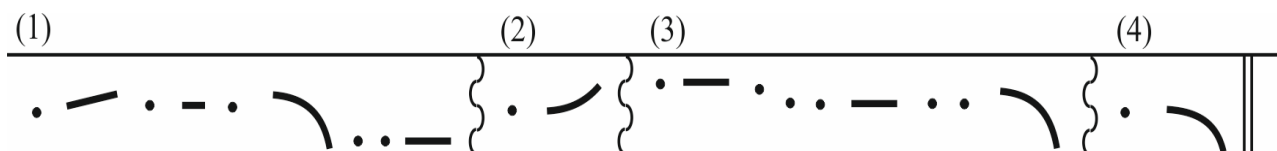
З контексту з якого виокремлено наведений приклад стає зрозумілим, що екстранизький тональний рівень завершення співчуття зумовлений трепетним ставленням мовця до слухача, адже співчуття висловлюється дитині з приводу втрати її батька. Щирість вираженого співчуття досягається функціонуванням низького спадного термінального тону з малою швидкістю зміни напрямку його руху й увігнутою конфігурацією у поєднанні із екстранизьким затактом, які також надають висловленому співчуттю дещо несміливого й обережного звучання.

Узагальнення даних про частоту та зони актуалізації передтакту (див. Дод. В, табл. В.1) свідчать про те, що, незалежно від рівня ЕПП висловлення, найчастотнішими типами передтакту є низький (56,91%) і середній (55,88%). При цьому найбільша варіативність рівнів і конфігурацій передтакту спостерігається у мовленні представників високого і середнього соціокультурного рівня, статус яких відносно слухача є вищим.

Розподіл частоти актуалізації конфігурацій передтакту відображає його певну відповідність ситуації спілкування. Так, значна кількість власне співчуттів, висловлених в офіційних ситуаціях, характеризується відсутністю передтакту (33,93%), тобто початком висловлення з наголошеного слова. У співчуттях, уживаних в неофіційній комунікативній ситуації, зареєстровано більшу частку середнього передтакту (30,88%) з рівним (80,00%) і висхідним (18,40%) рухом тону, що вказує на зростання рівня ЕПП висловлення. Функціонування високого і середнього передтакту співчуттів пояснюється також необхідністю виділення лексичних одиниць суміжних ділянок П

(передтакт і такт) у межах інтонаційно-сислової структури всього висловлення співчуття, як це ілюструє наведений приклад.

(4) PRIEST: || –We ^lturn our [•]thoughts and _vprayers this _vweek ξ (1) –to _vthose ξ (2) _vaffected by these _vterrible _vstorms ξ (3) –and _vfloods || (4) [321].

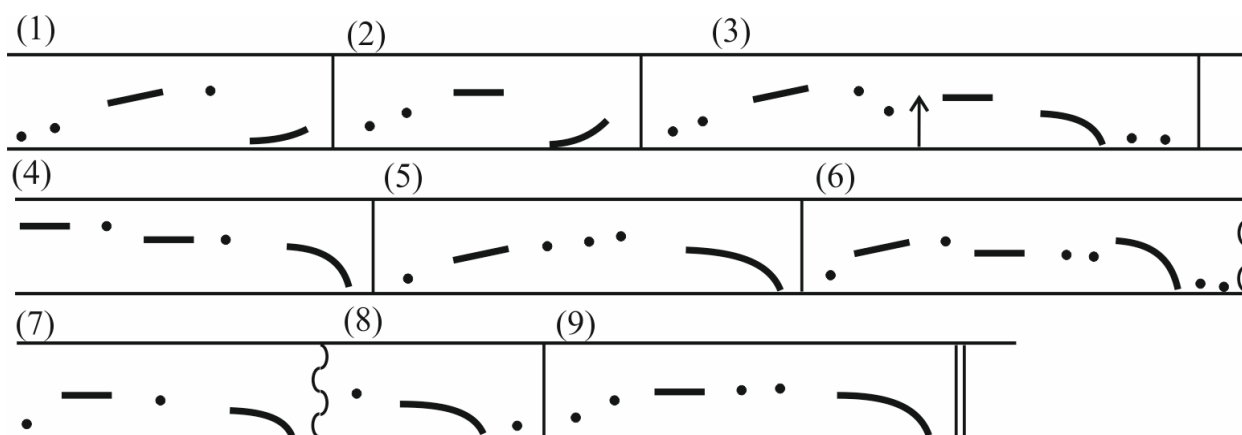
Як показує інтонограма, у наведеному прикладі, високий передтакт функціонує в ІГ (3 ІГ), в якій озвучується причина співчуття, тобто де міститься ключова інформація, яка отримує виокремлення на надсегментному рівні за рахунок поєднання високого тонального рівня передтакту і такту (*affected*).

Аналіз типів шкали в аналізованих висловленнях (див. Дод. В, табл. В.1) вказує на переважання усіченої шкали (45,40% для офіційних комунікативних ситуацій та 52,40% для неофіційних). При цьому найчастотнішим є функціонування усіченої шкали з висхідним (22,00% й 26,50% відповідно) і рівним (19,20% і для офіційних, і неофіційних ситуацій) рухом тону. Менш рекурентним (4,20% й 6,70%) є спадний рух тону в усіченій шкалі і, навпаки, найчастотнішим у повних шкалах (11,00% й 6,70% відповідно). Слід зазначити, що функціонування повних шкал, здебільшого, ступінчастої (27,50% для офіційних ситуацій і 15,50% для неофіційних) і ковзної (7,00% й 4,80% відповідно), притаманне висловленням співчуття, актуалізованих мовцями високого соціокультурного рівня (24,80% й 3,90%) та вищого соціального статусу відносно слухача (31,50% й 5,80%). Співчуття, висловлені особами середнього або низького соціокультурного рівня в неофіційних ситуаціях спілкування, вирізняються відсутністю шкали (17,70%), що свідчить про лаконічність висловленого співчуття, підвищену внутрішню емоційність мовця або ж його намагання добрати слова, які відповідають емпатійній ситуації. Результати дослідження типів шкали дозволяють стверджувати, що переважаючий висхідний рух тону в її межах сприяє інтенсифікації

висловлення або ж його частини завдяки опозиції висхідного й спадного тону на ділянці «такт-термінальна частина».

У зв'язку з цим, розглянемо приклад вираження щирого співчуття мовцем високого соціокультурного рівня в офіційній ситуації, який відбиває висловлення принцом Вільямом співчуття мешканцям Гаїті, що постраждали внаслідок руйнівного урагану Метью напередодні його візиту до Нової Зеландії [313].

(5) PRINCE WILLIAM: *I should like to say | (1) and I speak here | (2) on behalf of the ↑Prime Minister | (3) and the Chief of Justice | (4) as well as for myself | (5) how most of people of Haiti | (6) have all our thoughts § (7) and prayers | (8) at this terrible time || (9).*

Подібно до наведеного вище прикладу (1), висловлення співчуття, виражене принцом Вільямом, складається з великої кількості ІГ, в яких зареєстровано функціонування шкал різних типів. Подібна ускладненість граматичної структури висловлення, супроводжувана варіативністю шкали, є характерною для мовлення представників високого соціокультурного рівня та вищого соціального статусу в офіційних ситуаціях спілкування. У процесі розгляду п'ятого висловлення (5), аудитором відзначено домінування спадного тону у ключових ІГ, що свідчить про щирість співчуття. Друга, третя, четверта та п'ята ІГ, які актуалізуються з пониженою гучністю, звуженим тональним діапазоном ІГ та короткими паузами, підкреслюють офіційність ситуації спілкування. Варіативність інтервалу на стику ділянок «передтермінальна-термінальна частина» та тонального діапазону від звуженого до розширеного між ІГ, в яких закладено основну та другорядну

інформацію, дозволяє передати щире співчуття мовця у зв'язку з трагічними подіями на Гаїті. Тембр мовця вирізняється чіткістю вимовляння одиниць сегментного рівня, а також, достатньою повнозвучністю, що надає висловленню відтінку офіційності.

Спільною ознакою для розглядуваних вище різновидів висловлення співчуття, вживаних в офіційній ситуації спілкування мовцями високого соціокультурного рівня та вищого соціального статусу, є односпрямованість дії засобів усіх рівнів мови під час його вираження. Виокремлення другорядної інформації відбувається за рахунок використання на рівні лексики сполучника *and* та функціонування таких просодичних засобів, як: звужений тональний діапазон у межах ІГ, висхідно-спадно-висхідний мелодичний контур, середній позитивний інтервал на стику «передтакт-такт» та спадний термінальний тон з малою швидкістю зміни напрямку його руху. Помірні темп і гучність, подібно до прикладу (1), характеризують висловлення співчуття як щире в межах офіційної ситуації спілкування.

Розглядаючи випадки односпрямованої взаємодії лексико-граматичних і фонетичних засобів під час вираження щирого співчуття, аудиторами-фонетистами відмічалось переважання спадного термінального тону в ІГ, які несуть основну інформацію. Як видно з табл. В.1, Дод. В, функціонування різновидів спадного термінального тону у висловленнях співчуття є найбільш частотним (62,90% для офіційних ситуацій спілкування і 67,00% для неофіційних), що свідчить про його типовість для співчуттів, незалежно від ситуації спілкування, соціокультурного рівня мовця та його соціального статусу.

Висхідний термінальний тон був зафіксований у 21,40% випадків вираження співчуття в офіційній комунікації й дещо меншою рекурентністю в неофіційних ситуаціях (14,00%), що пояснюється, з одного боку, реалізацією співчуття у формі питальних або риторичних речень, та з іншого – наявністю у семантичній структурі висловлення ІГ з додатковою інформацією, що є типовим саме для офіційних комунікативних ситуацій, про які й сигналізує висхідний тон. Менш частотним є функціонування рівного (12,50% для

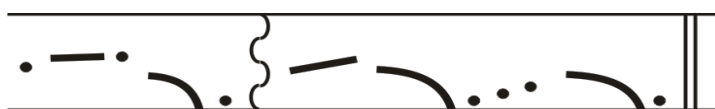
співчуття в офіційній ситуації й 4,00% – в неофіційній), спадно-висхідного (3,20% і 1,00% відповідно) та висхідно-спадного (0,00% та 4,00% відповідно) типів термінального тону.

Аналіз швидкості зміни напрямку руху тону в термінальній частині (Дод. В, табл. В.1) свідчить про найбільшу її частку в середній зоні, незалежно від ситуації спілкування (43,60% й 36,00% відповідно), що вказує на стриманість і виваженість висловлюваного співчуття. Тяжіння до збільшення швидкості (висока – 22,00% й 32,00% відповідно) та її зниження (мала – 34,40% й 31,00%) віддзеркалюють зростання рівня емоційного навантаження висловленого й певні хвилювання мовця. При цьому максимальна і нульова різновиди швидкості зміни напрямку руху тону в термінальній частині не є характерними для висловлень співчуття аналізованого типу.

Наведений нижче приклад (6) відображає специфіку функціонування термінального тону у межах типової просодичної організації висловлень співчуттів, озвучених в неофіційній ситуації спілкування мовцями, які належать до групи середнього соціокультурного рівня. Журналіст з міської газети висловлює співчуття Хлої, сестрі загиблого хлопчика Денні [314].

(6) JOURNALIST: *-I'm really sorry* § (1) *what happened to your brother* || (2).

I'm guessing this meant a lot to him.

Як видно з контексту прикладу (див. Дод. Б, № 2), журналіст (Карен Вайт) експліцитно висловлює співчуття за допомогою клішованої фрази (*I'm sorry*) з інтенсифікатором (*really*). Прагматичний намір Карен висловити співчуття Хлої зумовлений бажанням журналістки взяти інтерв'ю у сім'ї загиблого хлопчика для публікації у своїй колонці. Оскільки вони не хочуть спілкуватися з пресою, Карен застосовує різні психолінгвістичні прийоми для досягнення своєї мети. Тому перше запитання Карен реалізує радше функцію вивчення ситуації, початку ненав'язливої розмови, намагання познайомитися та зрозуміти психотип людини, перевірки її готовності до подальшої бесіди. Після

того, як Карен бачить реакцію Хлої, вона одразу ж висловлює співчуття з приводу трагічної загибелі брата. Це підтверджується і аудитивним аналізом, де аудиторами відмічається мала кількість ІГ у висловленні, що характеризує неофіційність ситуації. Розуміння делікатності ситуації і бажання увійти в довіру підкреслюється такими просодичними засобами, як: невисока гучність, висхідно-спадний мелодичний контур та неповна шкала у поєднанні із середньо-пониженим спадним тоном. Присутність цих просодичних засобів, типових для щирого співчуття, є не випадковою, оскільки метою Карен є виглядати щирою. Емоційна інтенсифікація, окрім лексеми (*really*), у наведеному фрагменті також досягається за рахунок складного середньо-пониженого тону, що, у свою чергу, дозволяє висловленню звучати щиро і довірливо. Подальші дії Карен, коли вона передає Хлої улюблену іграшку Денні, лише підкріплюють її дружній образ, який було створено за рахунок односпрямованої дії лексико-граматичних і фонетичних засобів у висловленій фразі *I'm really sorry what happened to your brother*.

Отже, як видно з попереднього фрагмента (б), щирість співчуття досягається за рахунок таких просодичних характеристик: невисока гучність, висхідно-спадний мелодичний контур та середньо-понижений спадний термінальний тон.

Порівнюючи реалізації щирого і нещирого співчуття, аудитори відмічали впливову роль тонального інтервалу на ділянці «передтермінальна-термінальна частина» (див. Дод. В, табл. В.1).

Дані про актуалізацію тонального інтервалу між передтермінальною і термінальною частинами ІГ показують, що для висловлень з прагматичною функцією «власне співчуття» загальна частотність позитивного й негативного тонального інтервалу становить 34,20% в офіційних висловленнях співчуття і 36,30% в неофіційних ситуаціях та 50,20% і 42,80% відповідно. Частка нульового тонального інтервалу в офіційних висловленнях співчуття складає 15,60% та 20,90% – в неофіційних. Найчастотнішим різновидом позитивного тонального інтервалу є вузький (14,30% й 10,50% відповідно) з тенденцією до

розширення (від звуженого 6,80% до середнього 11,60%). Відсоток розширеного і широкого тонального інтервалу на цій ділянці є невисоким та складає 4,20% й 2,00% відповідно для кожного його різновиду. Функціонування негативного тонального інтервалу, який, за даними аудиторів, є одним з маркерів ширості співчуття, є найчастотнішим. Так, частка розширеного й вузького негативного тонального інтервалу є рівновеликою (у межах 11,00–13,00% від усіх аналізованих ІГ). При цьому розширена варіативність негативного інтервалу свідчить про щирість співчуття й щиросердність переживання мовця. Тенденція до звуження інтервалу на цій ділянці сигналізує про зменшення ступеня ширості та певну байдужість мовця. Реалізація середнього й звуженого негативного інтервалу зустрічалася у 11,00% та 6,20% аналізованих ІГ відповідно.

Розгляд варіативності мелодичного контуру (див. Дод. В, табл. В.1) висловлень із прагматичною функцією «власне співчуття» дозволив виявити значну перевагу висхідно-спадного (21,31% в межах офіційної ситуації спілкування й 47,00% – в неофіційних), а також рівновелику частку вживання складних мелодичних контурів: хвилеподібного (12,50% й 13,00% відповідно) та висхідно-спадно-рівного (14,50% й 5,80% відповідно). Інші конфігурації є малочисленими з рівнооднаковою частотою функціонування.

Розгляд наступного прикладу (7) підтверджує окреслені закономірності просодичного вираження щирого співчуття. У ньому йдеться про відомого адвоката Джоселін, що займається судовою справою вбивства Денні, яка для неї є справою честі, оскільки вона не хоче допустити виправдання вбивці. Проте Джоселін має тяжке захворювання і саме через це справа просувається не так добре, як їй би цього хотілося. Її колега і друг приїхав підтримати Джоселін та дізнався про її хворобу, з приводу чого й висловлює співчуття [314]:

(7) COLLEAUE: -I- I'm\`sorry ||.

З наведеного фрагмента і графічного зображення його інтонаційного оформлення очевидно, що лексико-граматичні й фонетичні засоби реалізують односпрямовану дію, а структура висловлення є простою, його тривалість – невеликою, що свідчить про неформальний характер комунікативної ситуації. Актуалізація висхідно-спадного мелодичного контуру у поєднанні з середнім тональним діапазоном свідчить про делікатність мовця у вираженні співчуття. Наявність повтору на початку ІГ з середньо-підвищеним типом передтакту вказують на те, що мовець намагається підібрати слова для висловлення жалю з приводу цієї новини. Крім того, така взаємодія просодичних засобів акцентує увагу на певній емоційності і можливій невизначеності у своїй реакції на новину про хворобу та її наслідки для здоров'я Джоселін.

Аналізом особливостей функціонування темпу у висловленнях з прагматичною функцією «власне співчуття», аудитором було виявлено взаємозв'язок між темпом мовлення мовця та ступенем ширості висловленого співчуття. Така закономірність простежувалася в усіх аналізованих висловленнях даної групи, а, отже, свідчить про провідну роль темпу у передачі щирого співчуття незалежно від ситуації спілкування, соціокультурного рівня та соціального статусу мовця. Так, відповідно до табл. 3.3, у висловленнях щирого співчуття реалізація помірному темпу складає (56,92%).

Реалізація щирого співчуття в межах прискореного (24,62%) та сповільненого (16,92%) темпу пояснювалося аудитором особистісним хвилюванням і переживанням мовця з приводу складної ситуації чи проблеми співрозмовника.

Таблиця 3.3

Частота актуалізації темпу у висловленнях співчуття з прагматичною функцією «власне співчуття» (%)

Різновиди висловлень	Частота актуалізації темпу у висловленнях співчуття				
	швидкий	прискорений	помірний	сповільнений	повільний
щире	1,54	24,62	56,92	16,92	0,00
нещире	0,00	63,64	30,30	6,06	0,00

У висловленнях, які кваліфікувалися аудиторами як нещирі, простежується переважання прискореного темпу (63,64%), що пов'язувалося з потребою мовця висловити співчуття «для годиться», вимогою відповідати нормам культури макросоціуму або байдужістю мовця відносно неприємної ситуації адресата. Вираження нещирого співчуття в межах помірному темпу (30,30%) вказує на зумисне бажання мовця звучати щиро, його намір отримати особисту вигоду або увійти в довіру до слухача.

Показники частоти актуалізації гучності (див. Дод. В, табл. В.1) у висловленнях з прагматичною функцією «власне співчуття» свідчать про переважання помірної гучності і в офіційних (64,00%), і в неофіційних ситуаціях спілкування (49,00%).

Як свідчать дані таблиці, неофіційним ситуаціям спілкування притаманною є також і знижена гучність (33,50%) вимовляння співчуття, переважно, середнього рівня ЕПП, що пояснюється намаганням мовця звучати делікатно й виважено. Крім того, мовлення мовців нижчого соціального статусу відносно співрозмовника характеризується зниженою гучністю під час вираження співчуття (12,00%). Водночас, переважання помірної гучності у всіх типах висловлень, незалежно від ситуації спілкування, соціального статусу мовця та його соціокультурного рівня й рівня ЕПП, робить цей просодичний параметр інваріантною ознакою для аналізованого типу висловлень співчуття.

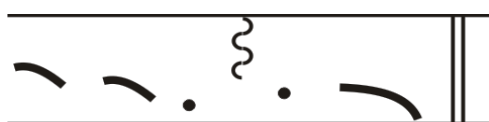
Узагальнення результатів аналізу ритмічної структури висловлень з прагматичною функцією «власне співчуття» показало (див. Дод. В, табл. В.1), що їх переважна більшість має правильну регулярну ритмічну структуру. Так, у мовленні осіб високого соціокультурного рівня та вищого відносно слухача соціального статусу проста ритмічна структура реєструвалася у 79,31% випадків. Другою за рекурентністю є змішана ритмічна будова (13,79%) співчуття, що пов'язано з ускладненням граматичної структури висловлення та появи синтагм з додатковою інформацією. В неофіційних ситуаціях спілкування, незалежно від статусу мовця та його соціокультурного рівня,

правильний ритм притаманний 93,75% аналізованих висловлень. Лише незначна частка співчуттів цієї групи мала змішану структуру (5,65%).

Таким чином, можемо стверджувати, що для висловлень з прагматичною функцією «власне співчуття» характерною є реалізація співчуття в межах середньої зони усіх компонентів інтонації з домінуванням спадних тонів, помірних темпу й гучності і правильної ритмічної структури, незалежно від ситуації спілкування, соціального статусу та соціокультурного рівня мовця. При цьому односпрямована взаємодія засобів усіх рівнів мови дозволяє мовцеві досягти максимального ефекту у комунікації. Установлено також, що фонетичні засоби, а саме: розширений та широкий негативний тональний інтервал на ділянці «передтермінальна-термінальна частина», середня швидкість зміни напрямку руху термінального тону та помірний темп виконують провідну роль у декодуванні слухачем щирості намірів мовця під час вираження співчуття.

Для більшої наочності уявлення взаємодії засобів усіх рівнів мови у вираженні щирого співчуття розглянемо приклад співчуття, вираженого мовцем з низьким соціокультурним рівнем. Так, після авіакатастрофи у джунглях Амазонки група вцілілих потрапляє у плем'я жителів, які вважають себе «Обраними». Після усіх подій, які сталися з потерпілими, вони стали хорошими друзями, але один з них, Ендрю, хворіє на лейкемію. Коли в нього закінчилися пігулки, які він мав із собою, він помирає. Місцеві лікар і знахар не змогли його врятувати. У зв'язку з цією трагічною подією старійшина племені висловлює свої співчуття [323].

(8) *ELDER COLE*: ↘I ↘sorrow [∞]with ↘you. ||

Подібно до розглянутих вище фрагментів співчуття, актуалізованих мовцями середнього соціокультурного рівня, це висловлення також має коротку тривалість та характеризується односпрямованістю дії засобів усіх рівнів мови під час вираження щирого співчуття. Середньо-підвищений рівень

початку ІГ та середній діапазон звучання висловлення свідчать про щирість співчуття друзям Ендрю, що узгоджується з висновками Дж. О'Коннора, який висловлює думку про те, що саме актуалізація просодичних параметрів у середньому діапазоні вказує на щирість і правдивість висловлюваних мовцем почуттів [281, с. 268]. Щирості співчуття та його вагомості надає й поступово спадна ковзна шкала (*I ↘sorrow*) у сполученні із середнім спадним тоном, а також помірні темп і гучність. Крім того, певного ступеня емоційності висловленню надає й внутрішньо-синтагменна пауза перед термінальною частиною ІГ (^ξ*with you*) та виділення особових займенників наголосом (*↘I, you*). Зазначені просодичні засоби впливають на якість голосу мовця, який в аналізованому висловленні кваліфікується як сумний і дещо хриплий, що підкреслює особисте переживання мовця у зв'язку зі смертю Ендрю.

Під час аналізу висловлень з прагматичною спрямованістю «власне співчуття», аудиторами також зверталася увага на часте використання типового для цієї групи співчуттів клішованого виразу “*I'm so sorry*”. Така частотність його вживання зумовлена, у першу чергу, семантично, оскільки засобами лексичного рівня уможлиблюється досягнення наміру мовця – висловити співчуття. Проте в ході експерименту було встановлено, що взаємодія лексичних, фонетичних і паралінгвальних засобів не завжди є односпрямованою, що вказує на ступінь щирості досліджуваних висловлень.

Розглядаючи випадки односпрямованої взаємодії засобів усіх рівнів мови, проаналізуємо такий приклад [314]:

(9) *POLICE OFFICER: I'll have to accompany you around while you pick up your things. I'm [|]so sorry, Ellie. ||*

(1)

Після арешту чоловіка детектив місцевої поліції Еллі мусила переїхати з дітьми зі свого будинку. Під час судового розслідування Еллі заїхала до свого дому, щоб забрати деякі речі. На час розгляду справи за будинком, в якому

мешкала Еллі, було встановлено спостереження. Коли Еллі прийшла за речами, черговий поліцейський висловлює їй свої співчуття.

Як видно з фрагмента (9), на рівні лексики використовується клішований вислів *“I’m so sorry”*, який і дозволяє мовцеві експліцитно висловити жаль стосовно ситуації, яка склалася з Еллі. Коротка тривалість висловлення та його проста граматична організація підкреслюють неофіційність комунікативної ситуації та є певним показником щирості, пов’язаним із бажанням мовця передати розуміння ситуації без зайвих слів та інформації. Як уже було зазначено нами вище (див. фрагмент 8), середньо-підвищений рівень початку висловлення свідчить про правдивість переданих мовцем почуттів. Для підкреслення щирості та істинності у вираженні свого жалю до Еллі усна реалізація цього висловлення демонструє взаємодію фонетичних і паралінгвальних засобів, що реалізується функціонуванням розширеного негативного інтервалу на ділянці «такт-термінальна частина» на рівні фонетики, зменшенням дистанції між мовцями і мімікою жалю у поєднанні з пригніченим, жалісливим поглядом на рівні паралінгвістики. Помірні темп і гучність разом з чітким та дещо хриплим тембром голосу мовця підкреслюють його засмученість ситуацією, яка склалася з Еллі.

Таке поєднання дії фонетичних і паралінгвальних засобів у ситуаціях вираження щирого співчуття простежуємо і в наступному прикладі, в якому Алан Тюрінг висловлює співчуття Пітерові з приводу того, що його брат знаходиться на кораблі, який вони дозволять німцям знищити задля збереження в таємниці факту розгадки коду Енігми [328].

(10) ALAN: || -I'm || (1) ... -I'm |so \sorry. || (2)

Як видно з фрагмента (10), довга пауза, що передує висловленню співчуття, вказує на розуміння складної ситуації та вибору, який постав перед командою. Водночас помірна гучність попередньої репліки у поєднанні з

хриплим і жалісливим тембром голосу мовця вказує на бажання Пітера почути «втішні слова» від очільника команди Алана. Проте Алан як керівник проекту не може дозволити пожертвувати результатами довготривалої роботи по злому коду задля порятунку брата Пітера. Саме цим зумовлюється наявність ще однієї довгої паузи, яка підкреслює усю тяжкість усвідомлення свого вибору та розуміння почуттів Пітера. Озвучення висловлення в середньому тональному діапазоні та середньо-підвищений рівень його передтакту свідчать про щирість висловлених почуттів Аланом. Розширений негативний інтервал на ділянці «такт-термінальна частина» надає висловленню відтінку щиросердності та істинності вираженого співчуття. Помірні темп і гучність висловлення у поєднанні з паралінгвальними засобами – сумним поглядом, мімікою жалю та деяким ваганням мовця підкреслюють його внутрішню боротьбу у виборі між життям брата друга і неможливістю викриття німцями розгадки його командою коду Енігми. Така внутрішня боротьба актуалізується і фонетичними засобами на рівні тембру, який характеризується деякою хриплистю і, водночас, чіткістю на сегментному рівні, а також певною невпевненістю та похмурістю у його фонаційній реалізації.

З наведеного вище зрозуміло, що фонетичні засоби відіграють важливу роль у коректному декодуванні слухачем смислу висловлень співчуття і ступеня його щирості. Підтвердження цього можемо простежити у такому прикладі [314]:

(11) *CLAIRE: -I'm so sorry. ||*

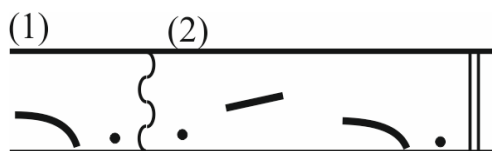

У цьому фрагменті Клер повідомляє Рікі про трагічну смерть його доньки. На рівні лексики висловлення щирого співчуття досягається завдяки використанню Клер клішованого виразу “*I'm so sorry*” з інтенсифікатором *so*, який підкреслює співпереживання мовця. Проте, аналізуючи просодичну організацію зазначеного висловлення, виокремлюємо дещо прискорений темп

вимовляння, що може свідчити про певну знервованість мовця, його глибоке хвилювання за себе та власний стан, а також висловлення нещирого співчуття. Хоча реалізація співчуття у середньому діапазоні з подовженням звуку /s/ у слові *so* /sssəʊ/ передає намагання мовця звучати щиро, звужений негативний інтервал на стику «такт-термінальна частина» вказує на фальшивість та облудливість висловленого жалю, оскільки саме Клер винна у смерті доньки Рікі. Давши їй свідомо надмірну кількість заспокійливого, що викликало відповідну алергічну реакцію та смерть, Клер намагається виглядати щирою та виправдати себе, оскільки коли у доньки Рікі почалася алергічна реакція вона не викликала швидку. Помірна гучність висловлення, подовження приголосного /s/ у першому наголошеному складі, висхідно-спадний мелодичний контур та спадний термінальний тон у поєднанні із засмученим тембром та поглядом підкреслюють це занадте намагання.

Подібну показовість у функціонуванні звуженого інтервалу на ділянці «такт-термінальна частина» та дещо прискореного темпу зустрічаємо і в такій комунікативній ситуації [314]:

(12) *COLLEAGUE*: \surd *Alec*, ξ (1) *I'm* \downarrow *so* \surd *sorry!* || (2)

У наведеному прикладі (12) детектив поліції Алек розчарований діями суду присяжних, які виправдали вбивцю. Колега Алека по службі після засідання суду висловлює йому жаль з приводу такого їх рішення. Актуалізація співчуття в середньому діапазоні з середньо-підвищеним передтактом вказує на щирість співчуття. У свою чергу, прискорений темп висловлення і негативний середній інтервал на ділянці «передтакт-такт» свідчать про певну офіційність ситуації та нижчий соціальний статус мовця стосовно статусу слухача. Крім того, на діловитість висловленого жалю вказують і паралінгвальні засоби, як-от: витримана дистанція, спокійний вираз обличчя мовця, стриманий і відведений в сторону погляд. Водночас, реалізація співчуття в межах помірної

гучності з чітким на сегментному рівні і приглушеним похмурим тембром надають аналізованому висловленню певної ширості і деякого відчуття співпереживання.

Узагальнення результатів аудитивного аналізу експериментального матеріалу дозволяє констатувати, що **інваріантній інтонаційній** моделі висловлення співчуття з прагматичним спрямуванням «власне співчуття» притаманні такі просодичні ознаки: наявність довгої паузи перед висловленням, відсутній або середній рівний передтакт, реалізація висловлення в межах середньо-підвищеного тонального рівня на початку і в межах низької зони його завершення, актуалізація висловлення в межах середнього тонального діапазону, функціонування середнього пониженого спадного термінального тону з середньою швидкістю зміни напрямку його руху, нульовий інтервал на ділянці «передтермінальна частина – ядро», проста ритмічна організація висловлень, помірний темп та помірна гучність.

Диференційними ознаками висловлень співчуття з прагматичною функцією «власне співчуття», вживаними представниками високого соціокультурного рівня, вищого статусу відносно слухача у *офіційних ситуаціях спілкування*, є: коротка пауза перед висловленням, наявність більшої кількості ІГ, що містять додаткову інформацію, виокремлення синтагм з ключовою інформацією за допомогою коротких пауз між ІГ; середній рівень передтакту з висхідним рухом тону, варіативність тонального рівня початку висловлення від середньо-підвищеного до високого, функціонування усічених і повних ступінчастих шкал, середньо-підвищені та середньо-понижені спадні термінальні тони з середньою та малою швидкістю зміни напрямку їх руху.

У мовленні представників середнього і низького соціокультурних рівнів висловлення співчуття з прагматичною функцією «власне співчуття» диференціюються такими інтонаційними параметрами: відсутність передтакту, середній та середньо-понижений тональний рівень початку висловлення, відсутня або усічена шкала, висхідно-спадний мелодичний контур, середньо-понижений та низький спадний термінальні тони, знижені темп та гучність.

Висловлення *щирого співчуття* характеризуються низьким рівним передтактом, середньо-пониженим тональним рівнем початку, усіченою шкалою з висхідним рухом тону, розширеним негативним тональним інтервалом на стику «передтермінальна частина – ядро», середньо-пониженим і низьким спадним термінальним тоном з середньою або малою швидкістю зміни його напрямку, помірним темпом та помірною і зниженою гучністю.

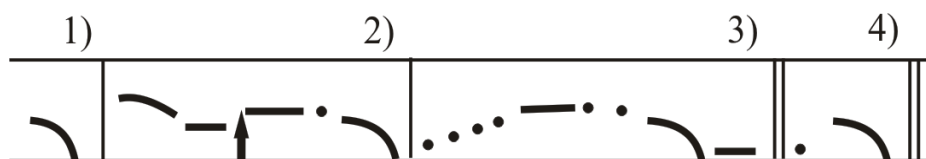
У свою чергу, середній рівний передтакт, усічена шкала, звужений інтервал на ділянці «передтермінальна-термінальна частина» і прискорений темп є маркерами реалізації *нещирого співчуття*, незалежно від ситуації спілкування та соціокультурного рівня мовця.

3.1.2. Просодичне оформлення висловлень співчуття з прагматичною функцією «співпереживання».

Аудитивний аналіз висловлень співчуття з прагматичним спрямуванням «співпереживання» засвідчив зв'язок між лексико-граматичним наповненням речень, у яких реалізується співпереживання, та специфікою його просодичного оформлення. Вираження мовцем співпереживання і розуміння ним складності ситуації, у яких перебуває адресат, відображається на лексичному рівні за допомогою особових займенників (*I, we, my, our*) у поєднанні з дієсловами, що передають семантику ментальних/розумових дій мовця або його станів (*know, understand, see, realize, grieve, feel* тощо), які й забезпечують акцентування уваги слухача на розумінні мовцем його становища.

На просодичному рівні особові займенники отримують, як правило, нетипове для них виділення фразовим наголосом, термінальним тоном або тональним інтервалом, у той час, коли дієслова за рахунок оформлення ядерним тоном набувають ознак провідного елемента у вираженні співпереживання. Загальна реалізація таких висловлень у межах середнього тонального діапазону та превалювання середнього спадного термінального тону надають співпереживанню щирого звучання, наприклад [323]:

(13) JIMMY: \downarrow Hey, (1) | \uparrow I feel \uparrow just as \downarrow bad (2) | about the prof \downarrow essor as \downarrow you \downarrow do
(3). || I \downarrow do. || (4).

Наведене висловлення ілюструє односпрямовану дію лексичних і просодичних засобів у реалізації семантичного контрасту, який досягається саме за рахунок виділення особових займенників (*I* та *you*), актуалізованих у суміжних ІГ (2 і 3). На надсегментному рівні таке семантичне протиставлення виражене середньо-підвищеним тональним рівнем початку спадного такту (*I*) та середньо-пониженим спадним термінальним тоном (*you*) наступної ІГ. Провідна роль у реалізації семантичного виділення займенників належить підвищеній інтенсивності їхнього вимовляння та швидкості зміни напрямку руху тону, яка в ІГ (2) є зменшеною, а в ІГ (3) кваліфікується як мала. За рахунок взаємодії перерахованих компонентів інтонації займенники сприймаються як ключові лексичні одиниці висловлення, що, у свою чергу, полегшує слухачеві декодувати співпереживання як непідроблене й щиросердне.

Подальший аналіз засвідчив ускладнення граматичної будови речень (табл. 3.4) у співпереживаннях, висловлених в офіційних ситуаціях (40,48%). Водночас, було виявлено, що для висловлень співчуття з прагматичною функцією «співпереживання» типовою є проста будова речення (59,52% для офіційної комунікації, і 81,32% – неофіційної). Для співпереживань, висловлених в неофіційних ситуаціях спілкування, складна будова речення є нетиповою і складає 18,68%.

Таблиця 3.4

Частотність актуалізації різновидів граматичної структури речення у висловленнях співчуття з прагматичною функцією «співпереживання» (%)

Комунікативна ситуація	Граматична структура речення	
	проста	складна
офіційна	59,52	40,48
неофіційна	81,32	18,68

Особливості окресленої взаємодії лексико-граматичних і фонетичних засобів можна продемонструвати на такому прикладі [314]:

(14) ELLIE: \bar{I} \downarrow know. (1) || \bar{Me} \downarrow too || (2).

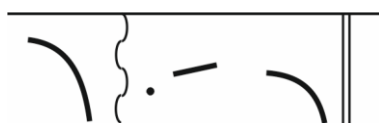

Наведений фрагмент, кваліфікований як щире співпереживання, складається з двох реплік, які за синтаксичною структурою є простими реченнями і актуалізуються за допомогою середньо-підвищеного рівня передтакту та середнього спадного термінального тону з великою швидкістю зміни напрямку його руху, що свідчить про емоційну збудженість мовця та розуміння ним складної ситуації, зумовленої внутрішнім протиріччям, яке переживає Еллі. Так, з одного боку, вона щиро розуміє стан своєї подруги, Елізабет, яка розчарована і роздратована затягуванням судової справи щодо вбивства її сина та намаганням адвокатів виправдати Джо. Реалізація щирого співчуття, у цьому контексті фразою (*It's not. Go and be with your family*), вбачається цілком природною реакцією мовця на ситуацію. З іншого боку, на лаві підсудних перебуває чоловік Еллі, мотиви дій якого й досі є незрозумілими для неї. Така внутрішня боротьба мовця виражається на просодичному рівні паралелізмом інтонаційної моделі суміжних ПГ та наявністю перед висловленням співпереживання довгої паузи (1,31 сек.) і ще довшої (1,41 сек.) на стику ПГ висловлення. Аналіз також засвідчив, що довга пауза слугує засобом сугестивного впливу на слухача, оскільки допомагає мовцю звучати переконливіше та налаштовує слухача на осмислення прагматичного спрямування висловлення. Крім того, помірний темп і дещо знижена гучність надають співчуттю щирого звучання та передають інтенцію мовця заспокоїти співрозмовника.

Під час аудитивного аналізу було ідентифіковано типовий для висловлень співпереживань тональний рівень їхнього початку і завершення (див. Дод В, табл. В.2). Згідно з даними таблиці, найвищу частотність демонструє середній підвищений тональний рівень початку. Так, для висловлень співпереживань, актуалізованих в офіційних ситуаціях спілкування, середньо-підвищений

тональний рівень зустрічається в 53,00% аналізованих висловлень. При цьому найбільшу частотність цього рівня початку зафіксовано у співпереживаннях із середнім рівнем ЕПП, висловлених мовцями вищого соціального статусу. Другим за рекурентністю в офіційних ситуаціях спілкування зареєстровано середній понижений тональний рівень початку висловлення (22,00%). Подібна закономірність спостерігається і в співпереживаннях, уживаних в неофіційній комунікації, де найвищу частоту має середній підвищений тональний рівень початку (47,70%), а другим за частотністю є середній понижений, зафіксований у 22,00% аналізованих висловлень. Нижчі показники характеризують високу й низьку зони початку висловлення, зокрема для офіційних ситуацій спілкування їхня частка є майже рівновеликою та складає 12,00% й 13,00% відповідно. Для співпереживань, актуалізованих в неофіційних комунікативних ситуаціях, зона високого рівня початку складає 5,60%, а низького – 17,00%, що пов'язувалося аудитором з вищим ступенем емоційного переживання мовця, а також асиміляцією тональних рівнів суміжних з аналізованими синтагм. Відзначимо також, що екстрависока й екстранизька зони є нехарактерними для висловлень співчуття з прагматичною функцією «співпереживання». Реалізація співпереживання на середньо-підвищеному тональному рівні його початку пояснювалася аудитором щирістю виражених почуттів, спокійністю, розсудливістю і виваженістю мовця в його намаганнях підтримати і допомогти адресату. Відмінності висотно-тонального рівня початку висловлення пов'язувалися зі ступенем емоційного збудження мовця, його соціальним статусом та соціокультурним рівнем. Проілюструємо викладене таким прикладом [323]:

(15) PIA: // \God, ξ (1) –you ^lsit _vdown // (2).

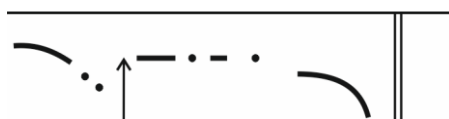

Як впливає з інтонограми та оточуючого контексту висловлення (Див. Дод. Б, № 135), надзвичайно високе емоційне напруження мовця, його глибоке занепокоєння життям друга проявляється у просодичному вираженні

співпереживання високим спадним термінальним тоном у першій ПГ та середньо-підвищеним тональним рівнем початку висловлення. Водночас, низький рівний передтакт у середній реєстровій зоні та низький спадний термінальний тон у високій зоні низького реєстру надають висловленому дещо наполегливого і наказового тембрального забарвлення та свідчать про високий ступінь емоційного збудження й переживання мовця. Схвильованість мовця передається й темпоральними характеристиками, а саме: функціонуванням середньої паузи перед висловленням, перцептивної паузи на стиках ПГ, актуалізацією висловлення у прискореному темпі й регулярному стакатоподібному ритмі.

Аналіз тонального рівня завершення висловлень співчуття з прагматичною функцією «співпереживання» показав, що, незалежно від ступеня офіційності ситуації спілкування та соціокультурного рівня мовця, для цього типу висловлень характерним є середній понижений рівень (53,00% для офіційних співпереживань й 61,30% – для неофіційних). Другим за рекурентністю є низький рівень завершення висловлення, який зустрічався у 22,00% офіційних висловлень й 29,60% – неофіційних. Водночас, для співпереживань з високим рівнем ЕПП, актуалізованих мовцями високого соціокультурного рівня, найчастотнішим є завершення висловлення на низькому рівні. Дещо меншою є частотність завершення співпереживання в середній підвищеній зоні (19,00% для офіційного мовлення й 9,10% для неофіційного). Найменш рекурентним є завершення співпереживання у високій зоні, що пояснюється нетиповістю оформлення цього різновиду висловлень висхідним термінальним тоном. Зазначимо також, що екстранизька й екстрависока зони завершення не були зареєстровані у досліджуваній групі висловлень. Наведемо приклад типового звучання завершення співпереживання [314]:

(16) ELLIE: || [^]And you can ↑call me •any \time ||.

З контексту цього висловлення зрозуміло, що спілкування відбувається в офіційній ситуації. Як показує інтонограма, висловлення реалізується в межах низької зони його завершення. Це пов'язане тим, що мовець (Еллі) є особою високого соціокультурного рівня і має вищий соціальний статус відносно статусу слухача та оформлює своє мовлення відповідно до норм комунікації. На тлі прискореного темпу, типового для офіційного спілкування, щирість і істинність співпереживання досягається спадним термінальним тоном, який має низький тональний рівень його завершення. Зазначені просодичні характеристики дозволяють мовцеві продемонструвати в офіційній ситуації своє співпереживання та особисте вболівання з приводу ситуації, що склалася з адресатом.

У ході аудитивного аналізу було виявлено, що значна частка висловлень співчуттів з прагматичною функцією «співпереживання» (див. Дод. В, табл. В.2) характеризується відсутністю передтакту (41,70%), особливо в неофіційних ситуаціях спілкування, що пов'язувалося аудитором з наголошеністю особових займенників, які, як правило, і слугують передтактом ІГ. Просодичне виокремлення займенників дозволяє мовцеві підкреслити його розуміння ситуації та обставин, в яких опинився адресат. Водночас, зі збільшенням ступеню офіційності ситуації ускладнюється структура висловлень та, відповідно, зростає частота функціонування передтакту. Так, для офіційного мовлення осіб вищого соціального статусу притаманний середній передтакт (36,00%). Другим за рекурентністю є низький рівний передтакт (22,00% для офіційної комунікації і 20,10% – для неофіційної), що пов'язано з асиміляцією тональних рівнів суміжних із співпереживанням ІГ. Високий передтакт є найменш типовим для усіх комунікативних ситуацій. Водночас такий передтакт зустрічається у публічному мовленні, під час якого офіційні особи озвучують співчуття-співпереживання великій групі осіб, наприклад:

(17) TONY BLAIR: *-I feel like | everyone else in this country to\day. || Utterly devastated. || [330].*

Наведений приклад є фрагментом виступу прем'єр-міністра Великобританії під час висловлення співчуття нації з приводу трагічної смерті принцеси Діани (див. Дод. Б, № 222). Невдавані переживання мовця транслюються на аудиторію завдяки взаємодії таких просодичних засобів: наявність високого передтакту і нетипово довгої паузи перед додатком після першої ІГ, поєднання в одній ІГ декількох високих спадних ядерних тонів широкого діапазону зі зменшеною швидкістю зміни напрямку їхнього руху, правильний ритм і сповільнений темп, які слугують одночасними маркерами і емоційного збудження мовця, і його обережності під час вираження співчуття. Отже, наявність високого передтакту в офіційному мовленні осіб високого соціокультурного рівня сигналізує про емпатичність висловлення співчуття, яке часто має середній або високий рівень ЕПП.

Результати обробки показників руху тону в передтакті відображено в таблиці В.2 (див. Дод. В), з якої видно, що подібно до висловлень з прагматичною функцією «власне співчуття» для більшості співпереживань притаманний рівний передтакт (70,30% в офіційному мовленні й 82,00% в неофіційному), незалежно від ситуації спілкування, соціокультурного рівня мовців, їхнього соціального статусу та рівня ЕПП висловлення. Наступним за рекурентністю зареєстровано висхідний тип передтакту (29,70% й 18,00% відповідно). Зазначимо, що спадний рух тону в передтакті не є типовим для аналізованої групи висловлень.

(18) PAUL: || *You ¹must still *be _vgrieving your_sself* ||. [314]

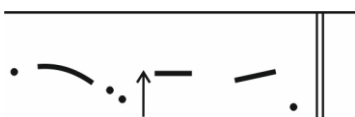
Наведена інтонограма демонструє функціонування середнього рівного передтакту у співпереживанні, висловленому місцевим священиком Полом одному з мешканців містечка у зв'язку з утратою дружини, що пояснювалося типовістю реалізації такого типу передтакту у висловленнях, які позначають неприємні почуття й переживання мовця. Таке функціонування середнього рівного передтакту разом із низьким спадним термінальним тоном з малою

швидкістю зміни напрямку його руху дозволяють декодувати слухачеві емоційне розуміння мовцем ситуації і його щирий намір допомогти.

Узагальнені результати аналізу функціонування типів шкали у висловленнях співпереживання, представлені в табл. В.2 (див. Дод. В), показують, що найтипівішою для них є відсутність шкали, що пов'язане з переважанням простої структури їхніх речень, у складі якої функціонує передтакт, термінальний тон і затакт. При цьому найчастіше шкала відсутня у співпереживаннях, актуалізованих у неофіційному мовленні (36,10%). Рекурентною також є й усічена шкала з майже рівновеликими показниками її вживання в офіційних (37,00%) і неофіційних (32,40%) ситуаціях спілкування. Щодо характеру руху тону в усічених шкалах, то для співпереживання характерним є висхідний напрям (18,00% й 15,20% відповідно), який надає висловленню більш переконливого звучання. Наступним за частотністю є рівний рух тону в усіченій шкалі (14,50% – для офіційного мовлення і 12,20% – для неофіційного). Найменша частка припадає на спадний рух тону в усіченій шкалі (4,50% й 5,00% відповідно).

Закономірності розподілу частотних ознак актуалізації типу шкали свідчать, що для співпереживань, адресованих представниками високого соціокультурного рівня особам нижчого соціального статусу, типовою є повна поступово спадна ступінчаста шкала (23,50%). У ситуаціях спілкування мовців, що мають рівний статус, вагому частку становить реалізація поступово спадної шкали з перерваною поступовістю (12,50%). Використання спеціального підйому мотивовано, здебільшого, необхідністю виокремлення підвищеним тональним рівнем семантично вагомого слова та для надання висловленню експресивної сили з метою додаткового впливу на адресата. Для більшої наочності розглянемо такий приклад [314]:

(19) ELLIE: || \bar{I} \downarrow know it's \uparrow hard \balance ||.

З контексту наведеного фрагмента відомо, що двоє колег обговорюють свої подальші дії у розслідуванні справи. Переживання детектива Харді через неможливість отримати більше інформації від потерпілої та затримки у просуванні розслідування і знаходженні винного примушують його діяти рішуче. Співпереживання його колеги Еллі актуалізується експліцитно за допомогою виразу *I know it's hard balance*, в якому спеціальний підйом на слові *hard* підкреслює смислову єдність лексичних одиниць *know – hard*, яка також посилюється підвищенням гучності на слові *hard*. Функціонування спеціального підйому (\uparrow *hard*) у поєднанні з емпатичною конфігурацією спадного термінального тону на слові *balance* (прямий висхідний рух на наголошеному елементі \backslash *ba*- з наступним рівним рухом на ненаголошеному складі затакту *-lance*) надають висловленому переконувального й заспокійливого характеру.

Аналіз частоти актуалізації термінального тону (див. Дод. В, табл. В.2) свідчить про переважання різновидів спадного термінального тону, що, на думку аудиторів, дозволяє адресатові декодувати повідомлення як прояв щирого співпереживання та підтримки. Прагматична функція співпереживання у таких випадках досягається за рахунок односпрямованої дії фонетичних засобів і комплексу паралінгвальних засобів (довірливий погляд, опущення голови й похитування нею зі сторони в сторону, зменшена дистанція між мовцем та співрозмовником). Крім того, часте вживання середньо-пониженого та середньо-підвищеного спадних термінальних тонів підтверджує спостереження А.А. Калити [73, с. 110-111] про їхнє функціонування у висловленнях досади, незадоволення, розчарування. Частка спадного термінального тону у співпереживаннях є майже рівноуднаковою для висловлень, актуалізованих в офіційній (69,20%) і неофіційній (66,80%) комунікації. Серед спадних тонів найвищою частотою характеризується середній понижений його різновид (30,50% й 42,60% відповідно). При цьому для офіційних комунікативних ситуацій другим за рекурентністю є середній підвищений спадний тон (24,00%), що зумовлено стриманістю мовця й

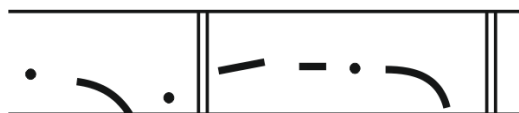
виваженістю висловленого ним співпереживання. Водночас, для неофіційних співпереживань другим за частотою різновидом спадного тону є низький, зафіксований в 12,10% експериментальних висловлень.

Зазначимо, що серед усіх типів термінального тону другим за частотою в неофіційній комунікації є середній понижений висхідний тон (14,30%), зумовлений, переважно, вживанням лексичних засобів вираження розуміння, а також актуалізацією суміжних з ключовими синтагмами ІГ у формі питальних речень, які й вимагають висхідного тону. З огляду на такий характер взаємодії граматичних і фонетичних засобів, недивно, що реалізація висхідного тону є притаманною й офіційним ситуаціям спілкування. При цьому найчастотнішим різновидом висхідного тону є середній понижений (8,80%). Функціонування інших типів термінального тону не є визначальним для вираження співпереживання.

Розглядувану специфіку актуалізації термінальних тонів у висловленнях співпереживання з односпрямованою взаємодією засобів усіх рівнів мови можна спостерігати в такому прикладі [323]:

(20) PIA: *Listen. I had to say I want... I just wanted to... I just...*

KAREN: *For get it. // ^lI *under stand. We survived. Maybe he did too.*

У наведеному фрагменті Карен висловлює розуміння поведінки оперної зірки Пії Клер. Перебуваючи в стані сильного емоційного переживання після авіакатастрофи та загибелі чоловіка, Пія звинувачує Карен у невиконанні своїх обов'язків бортпровідника. Розуміючи невиправданість своїх звинувачень, Пія намагається вибачитися. Висловлення розуміння актуалізується експліцитно за допомогою виразу *I understand*. Про щирість та істинність намірів Карен свідчить наявність довгої паузи (1,98 сек.) перед висловленням. Середній рівний передтакт і середній спадний термінальний тон у поєднанні з помірними темпом і гучністю демонструють правдивість почуттів Карен та щирість її співпереживання Пії. Наголошення особового займенника (^lI) у другій репліці

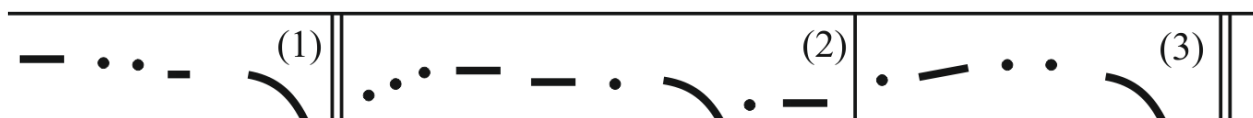
демонструє чіткий сигнал Пії про те, що Карен її розуміє і не ображається на зверхнє ставлення. Використання мовцем на лексичному рівні дієслова (*understand*) та функціонування на фонетичному рівні середнього спадного термінального тону з малою швидкістю зміни напрямку його руху надають висловленню відвертого й водночас досить переконливого звучання, що сигналізує адресатові про те, що всі його переживання є нормальними у ситуації, яка склалася.

Узагальнені результати аналізу швидкості зміни напрямку руху термінального тону (див. Дод. В, табл. В.2) свідчать про найвищу частотність середньої швидкості (48,00% для офіційних ситуацій спілкування й 46,00% для неофіційних). Другою за рекурентністю є мала швидкість руху термінального тону (29,10% й 32,50% відповідно). Ці дані підтверджують спостереження аудиторів про те, що саме така швидкість руху термінального тону дозволяє мовцеві звучати, з одного боку, щиро, а, з іншого – виважено і стримано. Коливання у бік збільшення швидкості до високої (21,00% для офіційної комунікації й 17,60% для неофіційної) і мінімальної (2,00% й 3,90% відповідно) пов'язувалося аудитором з ступенем широти висловлюваного співпереживання та психотипом мовця. Зазначимо, що максимальна і нульова швидкості є нетиповими для висловлень співпереживань.

Окрему увагу в межах розгляду висловлень співчуттів з прагматичною функцією «співпереживання» слід приділити їхньому ступеню емоційності, який впливає на добір мовцем і лексико-граматичних, і просодичних засобів, які, на думку аудиторів, є провідними у донесенні прагматичної настанови висловлення до слухача. Оскільки, як уже зазначалося вище, співчуття актуалізуються, переважно, в межах середнього рівня ЕПП, будь-які відхилення в бік низького або високого рівня ЕПП здатне змінювати смислове навантаження висловлення в цілому. Так, підвищення рівня ЕПП під час вираження співпереживання, на думку аудиторів-інформантів, може бути пов'язане з психо-емотипом мовця і його особистою здатністю до глибшої проєкції емоційного стану співрозмовника на себе, ситуацією спілкування,

усвідомленням можливих наслідків негативної ситуації для мовця. Збільшення рівня ЕПП відбивається на всіх рівнях мови під час комунікації. Проілюструємо викладене таким прикладом [323]:

(21) KAREN: *'How can you *guys joke? || I had my 'last 'drink an \hour a_go / -and I'm 'already parched. ||*

У наведеному фрагменті троє друзів обговорюють плем'я, в яке вони потрапили, та причини їхнього бажання перебувати в ізоляції від навколишнього світу. Сарказм, наявний в кожній репліці, що передуює висловленню співпереживання, віддзеркалює загалом добрий настрій Ендрю та Пії, які радіють з того, що їхній друг Джиммі отримав, на перший погляд, легке покарання за звинуваченням у загибелі місцевого рибалки. Водночас, Карен не залишає думка про те, що для Джиммі проведення трьох днів у ямі без води та їжі не таке вже й легке покарання. Виражене підвищене переживання Карен реалізується на граматичному рівні питальним реченням на початку репліки і стверджувальним реченням в її завершенні, що створює ефект претензії й нерозуміння гарного настрою Пії та Ендрю. Завдяки інтенсифікуючому прикметнику *last* та обставині часу в кінці другої П і наголошенню *already* та стилістично забарвленого прикметника *parched* досягається експліцитна виразність емоційного висловлення співпереживання Карен.

Лексичне вираження співчуття-співпереживання підсилюється за рахунок функціонування комплексу просодичних засобів, серед яких слід виокремити тональний рівень початку висловлення, оскільки він є одним із маркерів високого ступеня емоційного переживання мовця. У наведеному фрагменті початок висловлення маркується середньо-підвищеним тональним рівнем, що свідчить про сильну занепокоєність Карен за життя Джиммі. Водночас, звучання висловлення в межах середнього діапазону вказує на контрольованість емоцій мовця та його бажання звернути увагу на складність

ситуації з покаранням Джиммі, незважаючи на першочергову радість від почутого рішення старійшин.

Реалізація середнього спадного термінального тону в нефінальних ІГ, інваріантною функцією якого прийнято вважати завершеність, категоричність, констатацію факту і впевненість, набуває у висловленнях співпереживаннях значення заклику і спонукання до роздумів. Початок другої ІГ є продовженням основної думки мовця, що забезпечується низьким висхідним передтактом і повною ступінчастою шкалою. Середній спадний термінальний тон з малою швидкістю зміни напрямку його руху сприяє зверненню уваги слухачів на семантично ключові слова, за рахунок чого передається переконання необхідності спільних дій для вирішення проблеми, що виникла. Водночас наголос на прислівнику *'already* і середній спадний термінальний тон говорять про впевненість мовця у небезпідставності свого занепокоєння виразом для Джиммі. Чіткість тембру, який хоча і звучить з певними нотками невизначеності і закликом до дій, досягається завдяки функціонуванню повної ступінчастої шкали у другій ІГ, яка й сприяє формуванню у свідомості слухачів альтернативного бачення ситуації та майбутнього перебігу подій.

Отримані дані аудитивного аналізу просодичного оформлення співпереживань дозволили обрахувати частоту різновидів мелодичного контуру (див. Дод. В, табл. В.2), відповідно до яких найвищу рекурентність має висхідно-спадний напрям руху тону у межах висловлення (26,50% в офіційній ситуації спілкування й 23,80% – у неофіційній). Оскільки офіційним ситуаціям спілкування притаманне функціонування повних шкал з перерваною поступовістю, другим за частотою є хвилеподібний контур (20,50%). Водночас, для співпереживань, актуалізованих в неофіційній комунікативній ситуації, типовим є спадний мелодичний контур (20,80%). Функціонування інших видів складних мелодичних контурів є менш частотним, а отже, нехарактерним для співпереживань.

Результати обробки показників частоти функціонування інтервалу на ділянці «передтермінальна – термінальна частина» (див. Дод. В, табл. В.2)

вказують на залежність цього просодичного параметра від ситуації спілкування. Так, у співпереживаннях, актуалізованих в офіційному мовленні, простежується вища частотність позитивного середнього (16,00%) та звуженого (14,60%) його різновидів. Загальна частка позитивного інтервалу на цій ділянці в офіційних співпереживаннях складає 47,70%. Водночас, для співпереживань, уживаних у неофіційному мовленні, частотним є функціонування негативного інтервалу (39,60%), де найвищу рекурентність мають звужений (12,50%) та середній (11,30%) його різновиди. Поширеним також є й нульовий інтервал на ділянці «термінальна частина-ядро», який зустрічався в 17,00% аналізованих висловлень у мовленні представників високого соціокультурного рівня й вищого соціального статусу в офіційних комунікативних ситуаціях та у 26,60% висловлень, реалізованих мовцями в неофіційних ситуаціях із середнім рівнем ЕПП. Відмінності у функціонуванні інтервалу на цій ділянці пов'язувалося також з типом термінального тону та типом шкали в межах ІГ.

Закономірності реалізації темпу (див. табл. 3.2) полягають у тому, що, незалежно від ситуації спілкування, соціокультурного рівня мовця та його соціального статусу, найчастотнішим його різновидом є помірний (56,00%). При цьому для неофіційної ситуації спілкування рекурентним є актуалізація співпереживання зі сповільненим темпом (29,10%), що свідчить про переживання мовця за психо-емоційний стан співрозмовника та його намагання донести до адресата свою підтримку. Вимовляння цієї групи висловлень із прискореним темпом (25,00% для офіційних ситуацій і 27,90% – для неофіційних) характеризується підвищеним рівнем їхнього ЕПП, пов'язаним, з одного боку, із хвилюванням мовця чи його більшим особистісним переживанням, або ж, з іншого – з нещирістю висловлюваного співчуття.

Дані щодо ритмічної організації висловлень з прагматичною функцією «співпереживання» свідчать про переважання в них простої ритмічної структури з однаковими показниками і для офіційних ситуацій спілкування (65,63%), і для неофіційних (61,11%). Другим за рекурентністю зареєстровано змішаний ритм (28,13% й 27,66% відповідно). Складний ритм, подібно до

висловлень з прагматичною функцією «власне співчуття», є нетиповим і зустрічався лише у 3,13% аналізованих висловлень в офіційних ситуаціях й 11,11% – в неофіційних.

Результати узагальненої оцінки тривалості паузи, яка передує висловленню співпереживання (див. Дод. В, табл. В.2), вказують на типовість появи довгої паузи (50,00%). Виняток тут становлять реалізації мовців високого соціокультурного рівня в офіційних ситуаціях спілкування, для яких зафіксовано коротку за тривалістю паузу перед співпереживанням (22,00%). Це пояснювалося аудитором актуалізацією співпереживання у поєднанні з вираженням власне співчуття. Аналіз висловлень, уживаних в неофіційній комунікації, також продемонстрував поширеність короткої паузи (23,90%), що свідчить про вищий ступінь рівня ЕПП висловлень співпереживання та обережніше ставлення мовця до стану слухача. Щодо тривалості паузи на стиках ІГ, то перцептивна пауза є найчастотнішою у висловленнях із середнім рівнем ЕПП, актуалізованих в офіційній ситуації спілкування мовцями вищого соціального статусу та соціокультурного рівня. Водночас, у неофіційному спілкуванні стики між суміжними ІГ оформлюються довгими паузами (34,60%), що підкреслює емоційне переживання, пошук правильних слів або деяке вагання мовця під час вираження співчуття. Найменш рекурентними для цієї групи висловлень є середні паузи.

Узагальнені показники реалізації гучності у висловленнях співпереживаннях (див. Дод. В, табл. В.2) демонструють переважання в офіційній комунікації помірної гучності (59,00%), що пояснюється намаганням мовця звучати стримано й виважено. Співпереживанням, реалізованим у неофіційній комунікативній ситуації, притаманний знижений рівень гучності (56,30%), яка підкреслює делікатне ставлення мовця до слухача і його проблем. Такі показники дозволяють вважати їх інваріантними для цього типу висловлень.

Аналіз корпусу експериментальних висловлень співчуття дозволив також виявити типові клішовані реалізації співпереживання, характерні для мовлення представників різних соціокультурних рівнів та соціальних статусів в

офіційних і неофіційних ситуаціях спілкування. До таких типових висловів, згідно з результатами дослідження, можна віднести: “*I know*” та “*I understand*”. Частотність реалізації цих висловлень співпереживань ґрунтується на односпрямованій взаємодії лексичних, граматичних і фонетичних засобів, яка дозволяє мовцеві максимально досягнути прагматичної настанови співчуття. При цьому роль просодичних засобів, на думку аудиторів, є провідною у коректному декодуванні слухачем істинності виражених почуттів. Розглянемо такий приклад [321]:

(22) JOURNALIST: || *I \understand*. || *\Really* ||.

У наведеному фрагменті журналіст місцевої газети має намір взяти інтерв'ю у батьків вбитої напередодні сімейної пари. Актуалізація співпереживання проявляється на рівні лексики за допомогою дієслова стану “*understand*”, яке експліцитно передає розуміння мовцем ситуації, що склалася. Проте коротка пауза перед висловленням, функціонування негативного звуженого інтервалу на ділянці «передтермінальна частина-ядро», висока швидкість зміни напрямку руху термінального тону, прискорений темп і дуже коротка пауза між суміжними синтагмами вказують на нещирість співчуття родині. Просодичні засоби, які вважаються маркерами щирого співчуття, як от емпатичний різновид високого спадного термінального тону у 2-ій ПГ, дозволяють мовцеві заспокоїти слухачів та зменшити негативну реакцію, що виникла в них від появи журналістів і їхнього намагання взяти інтерв'ю.

Розгляд висловлень, кваліфікованих аудитором як щире співпереживання, дозволяє вважати поєднання двох спадних тонів у межах однієї синтагми ознакою щирості висловленого. Для наочності розглянемо такий приклад [323]:

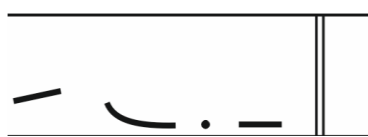
(23) ANDREW: *I \know the feeling* ||.

У наведеному фрагменті двоє друзів Карен та Ендрю обговорюють те, що після завершення рятувальної операції їх так і не знайшли, тому всі друзі Карен вважають її загиблою, що дуже її бентежить. Ендрю, який хворіє на невиліковну хворобу, висловлює своє розуміння цієї ситуації, оскільки він також переживав подібні відчуття. Така спорідненість стану й настрою співрозмовників актуалізується у мовленні Ендрю на рівні просодії двома спадними тонами. Перший – середньо-підвищений тон з середньою швидкістю зміни напрямку його руху вказує на розуміння відчуттів Карен, другий – низький спадний термінальний тон з малою швидкістю зміни напрямку його руху підкреслює ширість і істинність почуттів Ендрю. Таке функціонування просодичних засобів підсилює лексичне вираження співпереживання, а реалізація всього співчуття зі зниженою гучністю надають висловленому довірливого й заспокійливого характеру. Така взаємодія засобів усіх рівнів мови дозволяє мовцеві створити атмосферу довіри, спокою й доброзичливості та заспокоїти слухача.

Окремої уваги в межах аналізу клішованих виразів співпереживань заслуговує такий компонент їхньої просодичної організації, як швидкість зміни напрямку руху тону. На думку аудиторів, цей компонент просодичної будови співпереживання надає висловленому співчуттю заспокійливого й розуміючого характеру, наприклад [323]:

(24) ELDER COLE: // ¹I know your grief //.

Наведене висловлення ілюструє співчуття старійшини племені Пії Клер у зв'язку з загибеллю її друзів. Старійшина Коул добре ставиться до Пії, а тому щиро співпереживає їй, розуміючи її біль. Дізнавшись, що окрім друзів, вона втратила ще й чоловіка, він висловлює їй своє розуміння, оскільки 5 років тому він утратив дружину. Щире співпереживання актуалізується на рівні лексики клішованим виразом “I know”, яке інтенсифікується на рівні просодії наголошенням займенника, а також низьким спадним термінальним тоном на

ключовому слові “*know*”. Увігнутий контур спадного тону й мінімальна швидкість зміни напрямку його руху разом зі сповільненим темпом і зниженою гучністю надають тембральному забарвлення голосу мовця довірливого й заспокійливого характеру.

Викладені результати аудитивного аналізу експериментальних висловлень співчуттів з прагматичною функцією «співпереживання» дозволяють охарактеризувати таку **інваріантну модель** їхнього інтонаційного оформлення: відсутній і середній рівний передтакт, середньо-підвищений рівень початку й середньо-понижений завершення висловлень, відсутня або усічена висхідна шкала, висхідно-спадний мелодичний контур, середньо-понижений спадний термінальний тон із середньою швидкістю зміни напрямку його руху, нульовий інтервал на стику «передтермінальна–термінальна частина», помірні темп і гучність, проста структура ритмічних груп і наявність довгих пауз на стиках суміжних ІГ.

Варіантні реалізації висловлень співпереживань, притаманні *офіційному мовленню* представників високого соціокультурного рівня, вирізняються дрібним членуванням висловлення на ІГ, середньо-підвищеним і високим тональними рівнями початку висловлення, наявністю усічених та повних шкал, середньо-пониженим спадним термінальним тоном з середньою і малою швидкістю зміни напрямку його руху, хвилеподібним мелодичним контуром, позитивним середнім інтервалом на ділянці «передтермінальна частина–ядро», помірними темпом і гучністю, перцептивними паузами на стику ІГ.

У *неофіційних ситуаціях спілкування* висловлення співпереживання, озвучені особами середнього і низького соціокультурних рівнів, маркуються такими інтонаційними засобами: відсутній передтакт, середньо-понижений тональний рівень початку висловлення, відсутня шкала, середньо-понижений та низький термінальні тони з малою швидкістю зміни напрямку руху, негативний звужений інтервал на стику «передтермінальна-термінальна частина», низький тональний рівень завершення висловлення, довгі паузи на стиках ІГ, сповільнений темп, знижена гучність.

Дослідження експериментального матеріалу дозволило також встановити, що просодичними ознаками *щирого співпереживання*, яке, незалежно від ситуації спілкування, соціокультурного рівня мовця та його соціального статусу, є: виділення особових займенників, низький спадний термінальний тон з малою й мінімальною швидкістю зміни напрямку його руху, нульовий інтервал на ділянці «передтермінальна частина–ядро», сповільнений темп і знижена гучність.

Результати аудитивного аналізу засвідчили, що усім досліджуваним реалізаціям *нещирого вираження співчуття з прагматичною функцією «співпереживання»* приманне збільшення швидкості зміни напрямку руху середньо-підвищеного спадного термінального тону, прискорення темпу вимовляння висловлення і деяке підвищення гучності.

3.1.3. Просодичні засоби вираження співчуття з прагматичною функцією «втішання».

Як вже вище зазначалося (див. п. 1.1.3), висловлення з інтенцією заспокоєння й підтримки віднесені до групи «втішань». За результатами аудитивного аналізу, проведеного на підставі експертних оцінок аудиторів-фонетистів, особливої уваги заслуговує критерій соціального статусу мовця, як фактор, що здійснює безпосередній вплив на добір засобів усіх рівнів мови під час вираження втішання. Крім того, ними відзначалась односпрямованість дії лексико-граматичних, синтаксичних і фонетичних засобів у досягненні ефекту заспокоювання. При цьому, подібно до висловлень з функціями «власне співчуття» й «співпереживання», типові висловлення втішання, озвучені представниками високого соціокультурного рівня, мають більш варіативне лексичне наповнення і складнішу синтаксичну структуру, ніж співчуття, виражені індивідами нижчих соціокультурних рівнів. Це пов'язувалося аудитором з офіційністю комунікативної ситуації.

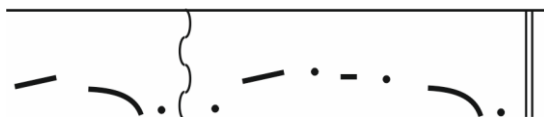
Розраховані за результатами аудитивного аналізу показники та якісна картина розподілу типів передтакту (див. Дод. В, табл. В.3) вказують на

переважання висловлень з відсутнім передтактом (40,35% – для офіційних ситуацій спілкування та 35,44% – для втішань, реалізованих в умовах неофіційної комунікації). Така тенденція до відсутності передтакту зумовлена лексико-граматичною будовою висловлень втішань, а саме їхньою переважною актуалізацією у вигляді наказових речень з обов'язковим виділенням ключових слів, які й несуть основне значення заспокоєння, про що свідчать такі приклади [323]:

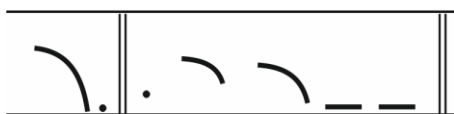
(25) JIMMY: || ¹Get it \out of your mind ||.

(26) KAREN: || ¹Don't \worry ^ξthe ¹rescue •team will find us ||.

(27) PIA: || \Stop it! || –You \can't \think like that ||.

Висловлення втішання з відсутністю передтакту, які мають структуру наказових речень набувають, як правило, середнього або високого рівня ЕПП за рахунок виділення кожного повнозначного слова наголосом або рухом тону, передаючи при цьому категоричний і рішучий намір мовця заспокоїти чи розрадити співрозмовника.

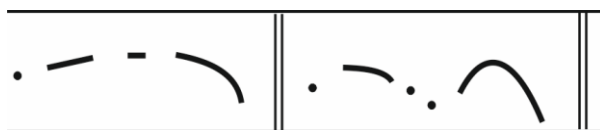
Таким чином, просодичні засоби реалізації втішання мають здатність уточнювати зміст висловленого шляхом вираження ставлення мовця до предмета розмови чи ситуації і підкреслюють його бажання покращити емоційний стан співрозмовника.

Взагалі, серед типів передтакту найвища рекурентність припадає на його низький різновид (33,33%) з рівним рухом тону (62,16–72,34%). При цьому для втішань з високим рівнем ЕПП, актуалізованих мовцями високого соціокультурного рівня в неофіційних ситуаціях спілкування, притаманне

функціонування середнього передтакту з рівним (21,28%) та висхідним (8,51%) напрямом рухом тону. Для цього типу висловлень високий передтакт є мінімальним, а його частотність рівновелика для втішань, уживаних в офіційних (8,77%) і неофіційних (6,33%) комунікативних ситуаціях. Низьку рекурентність має також і спадний рух тону в передтакті (5,41% для втішань реалізованих в офіційній комунікації й 1,06% – в неофіційній).

Особливість висловлень втішань, уживаних в офіційних ситуаціях, полягає у переважанні середнього пониженого рівня їхнього початку (35,48%) (див. Дод. В, табл. В.3). Натомість для мовців середнього соціокультурного рівня, які висловлюють втішання особам рівного з ними соціального статусу, характерним є середній підвищений тональний рівень початку, зафіксований у 3,23% аналізованих висловлень. Щодо висловлень втішання у неофіційній комунікації, то їм, як це видно з прикладу (№28) властиве зростання тонального рівня початку з найвищими показниками у середньо-підвищеній зоні (31,59%).

(28) KAREN: || *Oh, 'don't do that.* || – *It 'wasn't your fault* ||. [323]

Аналізом також встановлено, що дещо меншу частотність має актуалізація середньо-пониженої зони початку висловлень втішань (29,47%). Така незначна розбіжність у висотно-тональних рівнях початку висловлень в офіційних і неофіційних ситуаціях спілкування пов'язана з підвищеним ступенем емоційності мовця у намаганні заспокоїти слухача. У свою чергу, низька зона початку висловлення втішання має меншу рекурентність (23,16–25,81%), зареєстровану, здебільшого, у нещирих втішаннях та у висловленнях, що мають низький рівень ЕПП.

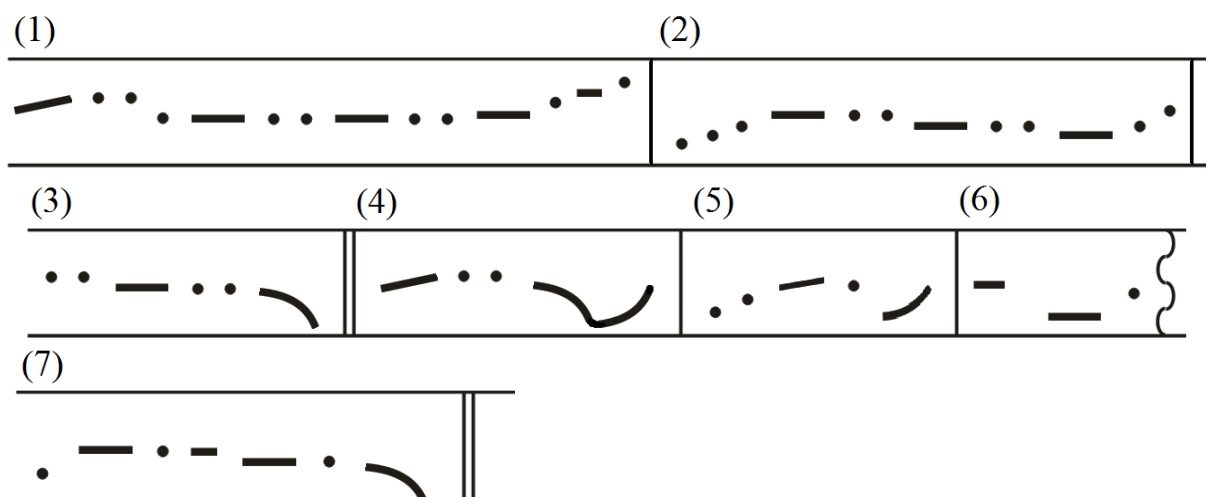
Щодо тонального рівня завершення висловлень втішань (див. Дод. В, табл. В.3), то, незалежно від ситуації спілкування, вони маркуються переважно низьким рівнем (54,84% офіційних втішань і 57,90% неофіційних). Дещо нижчу частотність мають реалізації середнього пониженого рівня завершення (35,48% і 29,47%, відповідно), що є притаманним висловленням, у термінальній частині

яких актуалізується низький висхідний або спадно-висхідний тон. Так, у висловленні *Get it out of your mind. || I wouldn't eat you. || [323]* низький спадно-висхідний термінальний тон, який має середньо-понижений рівень завершення в обох ПГ, надає втішанню обережного звучання і пом'якшує його категоричність. При цьому поєднання низького спадно-висхідного тону з високим тактом додає висловленню значення дружнього заспокоювання й переконування.

Зона середнього підвищеного рівня є менш характерною для експериментальної групи висловлень (6,45% – для офіційних ситуацій і 7,38% – для неофіційних). Висока й екстранизька зони завершення висловлень втішань є незначними, а їхня частка складає не більше 3,16%.

Закономірність розподілу частоти актуалізації типів шкали (див. Дод. В, табл. В.3) вказує на переважне функціонування її усіченого різновиду (39,24% у втішаннях, висловлених в офіційній комунікації, і 47,85% – у неофіційній). При цьому в офіційних втішаннях частка усічених шкал з рівним та висхідним напрямком руху тону є рівновеликою (17,72%). Для втішань, актуалізованих в неофіційній комунікації, характерне переважання (24,19%) висхідного руху тону в усіченій шкалі. Наступною за рекурентністю в офіційній комунікації є повна поступово спадна ступінчаста шкала (37,98%), яка надає висловленому співчуттю виваженого й чіткого звучання. Водночас, неофіційна комунікація характеризується відсутністю шкали, 27,95 % випадків. Відсутність шкали у втішаннях, уживаних в офіційному мовленні, була зафіксована лише у 22,79% експериментальних висловлень. Результатами аудитивного аналізу також встановлено, що повні ковзні та скандентні шкали є нехарактерними для висловлень втішань. Проілюструємо викладене таким прикладом [315]:

(29) DAVID CAMERON: *|| Britain has already provided police assistance | (1) and will continue to offer our expertise | (2) and our moral support. | (3) Britain and Norway | (4) have been good allies | (5) and neighbours § (6) in very dark days before (7). ||*

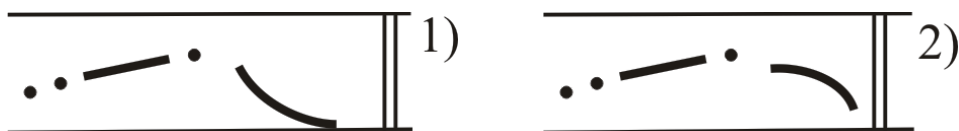
В аналізованому фрагменті прем'єр-міністр Великобританії Девід Кемерон під час прес-конференції висловлює співчуття-підтримку Норвегії та її мешканцям з приводу терористичної атаки. Оскільки висловлене втішання є частиною промови, виголошеної високопосадовцем, на фонетичному рівні чіткість і впевненість її звучання передається, у першу чергу, тембральним забарвленням голосу мовця. Функціонування поступово спадних ступінчастих шкал (ІГ 1, 2 і 7), за рахунок варіативності лексичного наповнення речення та його складної синтаксичної структури, надають втішанню вагомості й переконливості. Крім того, це висловлення характеризується підвищеним рівнем емоційності, який на просодичному рівні створюється нетиповим поєднанням у першій ІГ звуженої ступінчастої шкали з високим висхідним термінальним тоном (*po^lice as^sistance*), реалізацією висхідного передтакту у другій ІГ (*and will con-*) та висхідних тактів у наступних синтагмах. Правильний регулярний ритм усього висловлення сигналізує слухачеві про впевненість мовця у своїх словах та непохитності у намірах допомоги.

Широкий негативний інтервал на стику першої і другої ІГ виокремлює з поміж усього речення допомогу й підтримку, яку Британія вже надала, а асиміляція тональних рівнів другої і третьої ІГ акцентує увагу слухачів на її чіткому намірі продовжувати й надалі надавати всеохоплюючу підтримку у протидії злочинності та запобіганню подібних випадків у майбутньому. Як бачимо, просодичні засоби підсилюють й уточнюють лексико-граматичні одиниці, у взаємодії з якими вони слугують досягненню ефекту заспокоєння

аудиторії та реалізації прагматичного наміру мовця викликати у слухачів відчуття довіри і впевненості у підтримці.

Результати частоти актуалізації термінального тону (див. Дод. В, табл. В.3) свідчать про переважання його низького спадного різновиду, що підкреслює, на думку аудиторів, дбайливе і розуміюче ставлення мовця до слухача. При цьому частка низького спадного тону є майже рівновеликою для втішань, уживаних в офіційних (23,25%) і неофіційних (22,05%) ситуаціях спілкування. Другим за рекурентністю є середньо-понижений спадний термінальний тон, зареєстрований 18,60% офіційних втішань із середнім рівнем ЕПП у висловленнях мовців високого й середнього соціокультурних рівнів. Частка середньо-пониженого спадного тону у втішаннях мовців низького соціокультурного рівня в неофіційних ситуаціях спілкування, супроводжуваного незначним підвищенням гучності вимовляння, є майже у двічі нижчою (8,72%). Саме за рахунок такого поєднання ядерного тону й гучності, висловлення поруч із прагматичним спрямуванням втішання набуває значення заохочення й підбадьорювання співрозмовника, наприклад [323]:

(30) ANDREW: *You are ^lnot a lone*. (1) || *Do you ^hhear me, 'Marcel?* || *You are ^lnot a lone!* || (2).

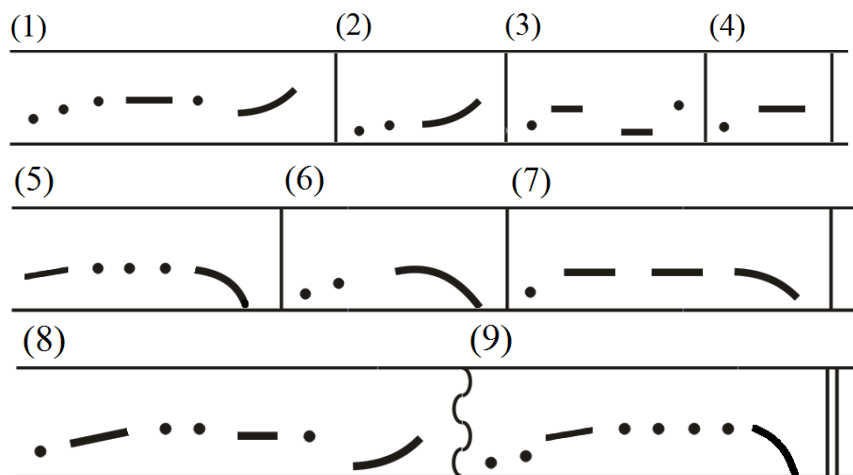
Інтонограми наведеного прикладу ілюструють паралелізм інтонаційної моделі висловлень (1) і (2), у яких висхідний напрямок руху тону і в передтакті (*You are*), і в такті (^l*not*) обох аналізованих ІГ свідчить про їхню адресованість на співрозмовника, а виділення слова *a lone* середньо-пониженим спадним тоном увігнутої конфігурації у першій ІГ підвищує його семантичну значущість, пом'якшує категоричність вираження думки мовцем та сигналізує про зв'язок ініціальної і фінальної інтоногруп.

Характерною особливістю висловлень співчуття з прагматичним спрямуванням «втішання» стає висока рекурентність в офіційних ситуаціях спілкування середньо-пониженого (11,63%) і низького (9,30%) висхідного

термінального тону, який надає висловленому втішанню обачливо-бережного і м'якого звучання. Водночас, для неофіційних ситуацій спілкування висхідний тон є менш частотним з переважанням низького висхідного тону (7,69%). Висловленням втішання не є притаманним і функціонування рівного тону (8,14% висловлень реалізованих в офіційній комунікації й 13,33% в неофіційній). Аудитивним аналізом також зафіксована наявність складних термінальних тонів: спадно-висхідного (9,30% офіційних висловлень і 3,58% – неофіційних) й висхідно-спадного (2,32%, притаманного лише офіційній комунікації), що вирізняє втішання на фоні інших типів висловлень співчуття.

Для підвищення наочності сприйняття описаної вище взаємодії просодичних засобів із засобами інших рівнів мови, а також для характеристики специфіки функціонування типів термінального тону, розглянемо такий приклад втішання, висловленого мовцем високого соціокультурного рівня [325]:

(31) PRESIDENT BILL CLINTON: || *And we can ₁only ¹hope | that her ₁work | will go ₁forward | and_→ that | ¹everyone who ₁can | will sup[\]port | her ¹two ¹fine ₁sons | and ¹help them to ¹have the ₁life _ξin the ¹future that she would ₁want. ||*

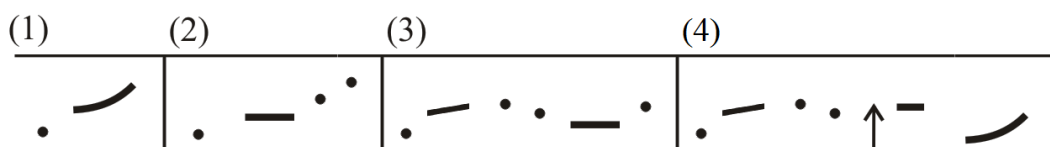

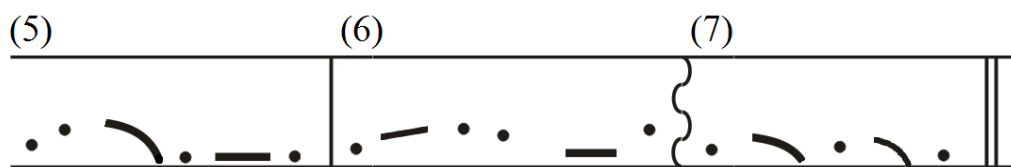
Тут, президент США Білл Клінтон висловлює співчуття з приводу загибелі в автомобільній катастрофі принцеси Діани. Притаманна такому типу комунікативних актів лексична наповненість висловлення та її варіативність зумовлюється, насамперед, соціокультурним рівнем мовця та його посадою. Ускладненість синтаксичної структури, підкреслена на просодичному рівні

актуалізацією різних типів шкали (повних ступінчастих і усічених), засвідчує орієнтованість промови на широку аудиторію. Водночас, значна подрібненість висловлення на короткі ІГ призводить до підвищення рівня його ЕПП та передає особисті переживання мовця стосовно загибелі члена королівської родини. Реалізація тональних різновидів висхідного тону у термінальній частині інтоногруп 1-3 (*hope; work; forward*) акцентує увагу аудиторії на заклику мовця до єднання і необхідності продовження справи принцеси Діани. Викладене підтверджує спостереження А. Круттедена [238], про те, що низький висхідний тон властивий офіційному стилю мовлення, а наявність перед ним шкали доповнює значення висловленого семантикою заспокоювання і переконання.

Подібним чином було підтверджено й бачення А. Круттедена [238] щодо ролі граматичної категорії часу в інтерпретації значення термінального тону, коли спадно-висхідний тон на дієсловах теперішнього або майбутнього часу асоціюватиметься у слухача із «закликом» або «попередженням». Аналізуючи висловлення втішання, аудитори дійшли висновку, що висхідний тон у нефінальних ІГ разом із теперішнім часом може співвідноситися у свідомості індивіда з асоціаціями єднання і спільності, які й сприятимуть реалізації прагматичної настанови мовця втішити і виразити підтримку. На підтвердження цього розглянемо висловлення підтримки, проголошене президентом США, Бараком Обамою, французькому народові у зв'язку з терористичною атакою в Парижі [318].

(32) PRESIDENT OBAMA: || We ¹fight (1) / a₁longside you (2) / to ¹uphold our ₁values, (3) / the ¹values that ↑we ₁share, (4) / uni¹versal ₁values (5) / that ₁bide us together (6) § as ₁friends and as ₁allies (7). ||

Перші чотири ІГ висловлення у наведеному фрагменті мають висхідний термінальний тон, який надає вимовленому характерного значення підтримки. Разом з тим, середньо-підвищений висхідний термінальний тон попередньої ІГ і низький передтакт наступної ІГ створюють умови для функціонування широкого негативного інтервалу, який підсилює дію засобів усіх рівнів мови у створенні ефекту акцентуації уваги аудиторії на всеосяжній підтримці США у боротьбі Франції з тероризмом та у відстоюванні цінностей свободи і безпеки, які є спільними для обох країн. Інтенсифікація спеціальним підйомом особового займенника *we* підкреслює спільність світогляду американського і французького народів. Впевненість і непохитність мовця в його переконаннях транслюється на аудиторію завдяки поєднанню двох середньо-понижених спадних кінетичних тонів, зменшеної швидкості зміни напрямку руху у термінальній частині завершальної ІГ, помірних темпу й гучності та авторитетному забарвленню тембру голосу мовця.

Щодо показників частоти актуалізації швидкості зміни напрямку руху термінального тону (див. Дод. В, табл. В.3), то встановлено перевагу (35,57-37,50%) в усіх ситуаціях спілкування середньої динаміки руху тону. Другою за рекурентністю для офіційних ситуацій спілкування є висока швидкість зміни руху тону (33,93%). Це пояснювалося аудиторіями нещирістю висловленого співчуття та його формальним озвучуванням «задля годиться». У неофіційних комунікативних ситуаціях досить частотною є мала швидкість (33,56%), що підкреслює намір мовця звучати м'яко, довірливо й дбайливо. Для втішань, актуалізованих в офіційних ситуаціях спілкування, наявність малої швидкості зміни напрямку руху термінального тону (25,00%) свідчить про обережність мовця, бажання звучати щиро і викликати у слухача довіру. Мінімальна швидкість була зафіксована лише у 3,57% втішань актуалізованих в офіційних ситуаціях спілкування й 4,69% неофіційних експериментальних висловлень і

кваліфікувалася аудиторами як маркер вищого ступеня особистісного переживання мовця. Максимальна і нульова швидкості, за результатами аудитивного аналізу, не є характерними для вираження втішань.

Слід зазначити, що під час аудитивного аналізу були зареєстровані випадки імпліцитної форми вираження втішання, у яких провідну роль у донесенні до слухача семи підтримки виконує взаємодія фонетичних, у першу чергу, швидкість зміни напрямку руху термінального туну, і паралінгвальних засобів. Така взаємодія набуває особливої значущості у висловленнях, у яких лексико-граматичні компоненти не в повній мірі забезпечують досягнення комунікативних намірів мовця, передачу його психо-емоційного стану і ставлення до ситуації в якій опинився адресат. Як приклад, розглянемо таку ситуацію [314]:

(33) ALEC: || *Not by us.* ||

З контексту прикладу відомо (див. Дод. Б, табл. Б.1), що під час надання показань поліції Лаура розповідає, як рік тому на неї було скоєно напад. Відповідаючи на запитання поліції чому вона не повідомила про напад раніше, Лаура під впливом сильного емоційного хвилювання в сльозах говорить про моральний осуд суспільства та ставлення оточуючих до таких ситуацій. Головний детектив у справі розслідування серії нападів на жінок – Алек Харді, відчуваючи зневіру Лаури у можливості знайти підтримку і розуміння, висловлює їй імпліцитну підтримку-втішання фразою *Not by us*. Реалізація співчуття в такій формі зумовлена, перш за все, незначним часовим проміжком, яким мовець міг скористатися для висловлення думки. Крім того, детектив Харді розуміє, що він має справу з серійним злочинцем і йому необхідно заспокоїти Лауру якомога швидше для того, щоб продовжити інтерв'ю. Саме тому мовець обирає стратегію висловлення втішання короткою фразою, в якій основний зміст висловленої підтримки забезпечується взаємодією низького спадного термінального тону з малою швидкістю зміни напрямку його руху та

паралінгвальних засобів: довірливого, співчутливого погляду, що свідчить про ширість висловленої мовцем думки. Сумний вираз обличчя мовця у поєднанні з рівним затактом висловлення, загальним звуженим тональним діапазоном підкреслюють його позитивно-співчутливе і довірливе ставлення до Лаури та сигналізують про те, що поліція шукатиме злочинця і їй немає чого соромитися. Заспокійливий тембр голосу детектива Харді, який сприймається таким завдяки малій швидкості зміни напрямку руху термінального тону, разом зі зменшенням дистанції між мовцями підсилюють створений ефект.

Показники варіювання мелодичного контуру (див. Дод. В, табл. В.3) у втішаннях демонструють переважання його висхідно-спадного різновиду (23,38% – для втішань, висловлених в офіційній ситуації й 35,56% – у неофіційній). Другим за рекурентністю є хвилеподібний мелодичний контур (16,88% й 12,22%, відповідно). Досить високу частотність (11,69%) в офіційних ситуаціях спілкування мають прості мелодичні контури: висхідний та спадний (див. приклад № 32), що пояснюється подрібненим членуванням висловлення на короткі ІГ. Інші види мелодичних рисунків у висловленнях втішання не є частотними.

Аналіз частоти актуалізації тонального інтервалу на ділянці «передтермінальна частина – ядро» (див. Дод. В, табл. В.3) засвідчив вагомість частки негативного інтервалу, функціонування якого спостерігалось у 54,55% експериментальних висловлень, реалізованих в офіційній комунікації, і 47,34% – у неофіційній. Найчастотнішим різновидом негативного інтервалу у висловленнях втішання на цій ділянці зафіксовано звужений (13,98% неофіційних висловлень й 15,58% – офіційних), специфіку реалізації якого ілюструє інтонограма наведеного нижче прикладу [323]:

(34) KAREN: || *I'm proud of you.* ||

Менш частотними у цьому типі висловлень є середній (12,99–13,45%) і вузький (10,39–11,83%) його різновиди, що пов'язувалося зі ступенем

емоційності мовця. Розширений і широкий негативні інтервали на ділянці «передтермінальна частина – ядро» не є властивими аналізованим висловленням. Характерним для втішань є також функціонування нульового інтервалу (24,68% – в офіційній ситуації і 22,04% – в неофіційній), найвищі показники якого спостерігаються у висловленнях із середнім рівнем ЕПП, промовлених мовцями середнього соціокультурного рівня й вищого соціального статусу. Актуалізація позитивного інтервалу на цій ділянці висловлень втішань є менш частотною. При цьому втішання, висловлені під час офіційних промов, маркуються середнім позитивним інтервалом (9,09%), що пояснюється їхньою адресованістю на широку аудиторію, а втішання, озвучені в неофіційній комунікативній ситуації, характеризуються більшим ступенем семантичного зв'язку передтермінальної і термінальної частин, об'єднаних вузьким тональним інтервалом (11,30%). Реалізація інших різновидів позитивного інтервалу на ділянці «передтермінальна частина – ядро» є незначущою і коливається в межах 1,08–6,99%.

Розгляд показників частоти реалізації темпу (див. Дод. В, табл. В.3) підтверджує перевагу помірного темпу і в офіційних комунікативних ситуаціях (54,84%), і в неофіційних (42,11%). Водночас, дані щодо реалізації втішання з прискореним темпом також є високими (32,26% й 32,63% відповідно), порівняно з іншими прагматичними типами висловлень співчуттів, що пояснювалося аудиторіями необхідністю швидкого заспокоєння слухача. Проте в неофіційних ситуаціях спілкування реєструвалися також втішання зі сповільненим темпом (18,95%), що вказує на неформальність ситуації і вищий ступінь емоційного співпереживання мовцем негативної ситуації слухача. Показники реалізації втішання зі швидким і повільним темпом є невисокими (2,11% й 4,21% відповідно), тому можуть вважатися нетиповими для цього типу висловлень.

Вивчення особливостей ритмічної будови висловлень втішань (див. Дод. В, табл. В.3) засвідчило переважання в них простої структури, незалежно від ситуації спілкування (64,52–69,80%). Змішану ритмічну організацію втішань

zareєстровано у 25,81% висловлень, актуалізованих мовцями високого соціокультурного рівня й вищого соціального статусу в офіційній комунікації і 16,67% – в неофіційній. Складна ритмічна структура є найменш характерною для втішань (9,68%–13,54%).

Результатами аудитивного аналізу тривалості паузи (див. Дод. В, табл. В.3) перед висловленням втішання демонструють переважання показників короткої паузи (70,97% – для втішань в офіційній комунікації і 51,58% – в неофіційній). Це пояснювалося аудитором необхідністю швидкої реакції на негативний стан адресата. Водночас, для неофіційних комунікативних ситуацій характерною є довга пауза (32,63%), що пов'язано із ваганнями мовця в доборі засобів для вираження співчуття й заспокоєння адресата. При цьому довга пауза є нетиповою для офіційної комунікації (6,45%), відсутність якої мотивується необхідністю мовця звучати впевнено й переконливо, оскільки, як уже було зазначено вище, довга пауза вказує на вагання і невпевненість мовця.

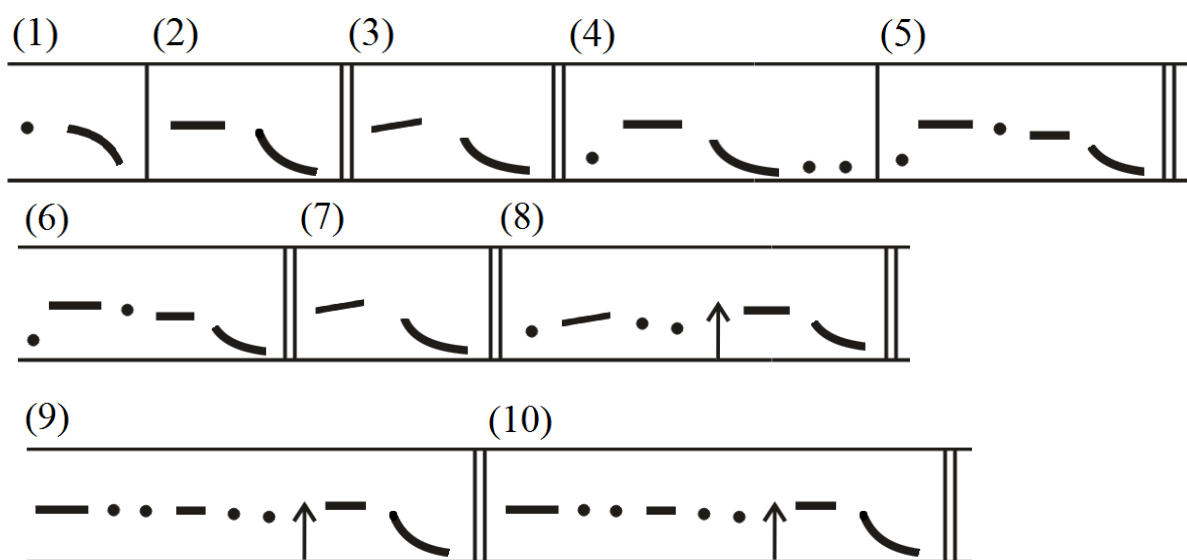
Аналіз результатів частоти функціонування типів паузи на стиках ІГ (див. Дод. В, табл. В.3) вказує на підвищену рекурентність короткої (52,70% висловлень реалізованих в офіційних комунікативних ситуаціях й 76,93% – в неофіційній), що ґрунтується на бажанні мовця максимально швидко заспокоїти співрозмовника. Другою за частотністю вживання є перцептивна пауза (19,23% офіційних висловлень й 25,68% – неофіційних). Функціонування довгої паузи на стиках ІГ фіксувалося лише у випадках неофіційної комунікації (14,87%), що пояснювалося підвищеним ступенем емоційного переживання мовцем негативної ситуації слухача.

Під час проведення аудитивного аналізу аудитором було охарактеризовано гучність висловлень співчуттів з прагматичною функцією «втішання» (див. Дод. В, табл. В.3). Так, для офіційної ситуації спілкування притаманна помірна гучність (54,84%), що мотивовано необхідністю звучати стримано й виважено. Менш частотною для мовців високого соціокультурного рівня є актуалізація втішання із зниженою (29,03%) і низькою (12,90%) гучністю. Водночас, для втішання, реалізованого в неофіційній комунікації,

характерна знижена гучність (52,63%), що у поєднанні зі звуженим тональним діапазоном передтермінальної частини, забарвлює мовлення мовця розумінням, щирим співчуттям і надає йому значення певного застереження (напр., ¹Come \on. || ¹Snuggle \down. || ¹Snug as a \bug. || I'm \just \downstairs || [314]). Менш частотними є втішання, висловлені з помірною (26,32%) і низькою (14,74%) гучністю. Втішання із підвищеною й високою гучністю не є типовими.

Розгляд висловлень втішань дозволив також узагальнити типовість їхнього оформлення фразами-кліше, притаманними лише цій прагматичній групі висловлень. Так, було виокремлено групу клішованих виразів втішання на кшталт: *Come here, It's all right, It's gonna be all right, It's okay, It's not your fault* та їхні певні варіації, які забезпечують односпрямовану дію лексико-граматичних, фонетичних і паралінгвальних засобів для досягнення прагматичної мети комунікації. Особливості вживання клішованих виразів втішань ілюструє такий приклад [324]:

(35) LINDA: || ⁻Oh, \God, ^ξ¹come \here. || ¹Come \here. || Just ¹hold \onto me. || It's ¹gonna be ¹okay. || It's ¹gonna be \okay. || ¹Come \here. || It's ¹gonna be [↑]all \right. || Everything's [•]gonna be [↑]all right. || Everything's [•]gonna be [↑]all \right. ||

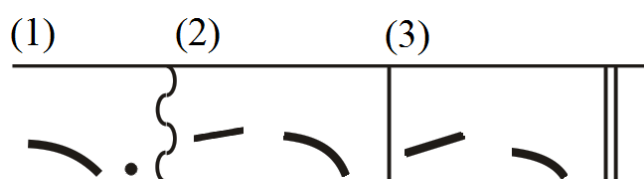

У наведеному фрагменті Лінда заспокоює свою маленьку доньку, побачивши її з порізами на обличчі. Лише вигляд доньки вмикає автоматичну когнітивну реакцію матері, спрямовану на захист та підтримку своєї дитини.

Високий ступінь схвильованості, хаотичність думок матері щодо причин порізів, можливих майбутніх наслідків для дитини тощо реалізуються в ініціальной синтагмі з вигуком у її складі, оформленим середньо-пониженим спадним термінальним тоном опуклої конфігурації, що свідчить про стверджувальний характер висловленого і розуміння складності ситуації. Подальша реалізація втішання за допомогою клішованих фраз *Come here, It's gonna be okay, Everything's gonna be all right* з очевидним паралелізмом синтаксичної і просодичної моделей підкреслюють інстинктивне бажання мовця якомога швидше висловити свою підтримку співрозмовнику. Ці спостереження узгоджуються з узагальненнями Р. Чалдині [204, с. 17-18] про функціонування так-званих «записаних» моделей поведінки комунікантів під впливом зовнішніх подразників, які в усному мовленні оформлюються, як правило, спадним термінальним тоном увігнутого контуру і схвильованим тембром голосу мовця, супроводжуваного комплексом паралінгвальних засобів: впевнений вираз обличчя, обійми, поглажування рукою спини.

Зв'язок певної автоматизованої моделі поведінки з використанням однакового набору засобів усіх рівнів мови спостерігаємо й у інших ситуаціях втішання. Зовнішнім подразником, який запускає процес когнітивної реакції на певну негативну ситуацію адресата, може виступати його травма, страждання, плач, крик або лемент про допомогу. Розглянемо такі приклади [323]:

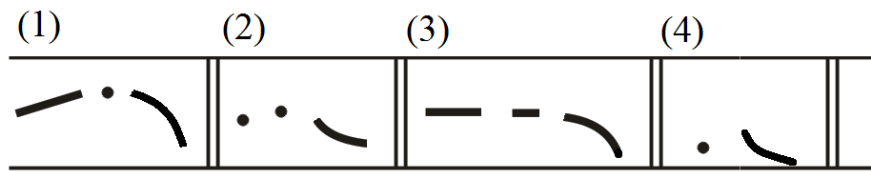
(36) KAREN: || \surd *Pia*, $^1I'm \surd$ *here*, / $^1I'm \surd$ *here*. ||

(37) KAREN: || $^-$ *You're O* \surd *K*. ||

(38) KAREN: || *Hey, hey, hey*. || 1 ***Look at \surd*me**. || (1) $^-$ *You're O* \surd *K*. || (2) 1 ***Let's \surd*go \b***ack*. || (3) *O* \surd *kay*. || (4)

Наведені приклади ілюструють ситуацію, коли Пія помічає, що на її плечі сидить отруйний павук. Вона починає панікувати і кидається навтьоки. Оскільки друзі знаходяться в тропічному лісі, де на кожному кроці чатує небезпека, вони поспішають знайти Пію. При цьому зовнішнім подразником для відповідної реакції комунікантів виступає і комунікативна ситуація, і крик Пії про допомогу, що миттєво реалізується у висловленні втішання за допомогою клішованої фрази *I'm here, I'm here*. Про автоматичність реакції на клич про допомогу свідчить дуже коротка пауза (329 мсек) та вибір фрази, яка максимально може висловити підтримку мовця. У цьому випадку має місце односпрямована дія засобів усіх рівнів мови, орієнтована на досягнення прагматичного наміру мовця.

Спадний термінальний тон опуклої конфігурації функціонує як засіб запевнення Пії в тому, що Карен поруч з нею і все вже позаду. У свою чергу, сильна схвильованість адресата подає сигнал Карен про необхідність додаткового висловлення заспокоєння, що реалізується завдяки фразі *You're OK*, яка вимовляється з редукованими голосними звуками і свідчить про схвильованість мовця. Актуалізація втішання за допомогою спадного термінального тону з увігнутих контуром говорить про щирий намір Карен підтримати Пію. Водночас, середня швидкість зміни напрямку руху термінального тону вказує на бажання Карен якомога швидше привести до тями Пію, оскільки вони обоє знаходяться посеред джунглів тропічного лісу і їм потрібно швидко повертатися до місця ночівлі. Усвідомлення небезпеки Карен втілюється у приверненні уваги Пії за допомогою вигуку *Hey, hey, hey*, підсиленого комплексом паралінгвальних засобів (погляд в очі, тримання за руки з легким порушенням корпусу) і висловленням власне заспокоєння у формі клішованого виразу *You're OK*, оформленого спадним термінальним тоном увігнутого контуру. Середня пауза (439 мсек) у межах висловлення

виокремлює основну частину втішання від вступних фраз, націлених на привернення уваги співрозмовника. Подальше бажання Карен повернутися якомога швидше до їхнього імпровізованого табору реалізується за допомогою фрази *Let's go back* зі спадним термінальним тоном опуклого контуру. У поєднанні з великою швидкістю зміни напрямку руху термінального тону висловлена фраза звучить впевнено і надає озвученому фрагменту стверджувально-переконливого значення. Задля пом'якшення наказового звучання мовцем використовується лексема *Okay*, яка, завдяки актуалізації у межах середньої зони низького регістру спадного термінального тону з увігнутим контуром, підкреслює акуратність озвучення заклику до дії. Такі результати аудитивного аналізу підтверджують спостереження Дж. О'Коннора [281, с. 266] щодо функції діапазону у вираженні ставлення мовця до слухача, ситуації спілкування тощо. Відповідно, реалізація висловлення втішання у межах звуженого діапазону свідчить про щирість висловленого та переживання мовця стосовно негативної ситуації, в якій опинився адресат.

Узагальнення результатів виконання аудитивного аналізу висловлень співчуттів з прагматичною функцією «втішання» показало, що їхня **інваріантна інтонаційна модель** має таку структуру: коротка пауза перед висловленням, середньо-понижений тональний рівень початку висловлення, відсутній і низький рівний передтакт, усічена шкала, висхідно-спадний мелодичний контур, низький спадний термінальний тон з середньою швидкістю зміни напрямку його руху, помірний темп, знижена гучність, коротка пауза на стику ІГ, проста ритмічна структура.

Варіантні реалізації співчуття-втішання, озвучені представниками високого соціокультурного рівня в офіційних ситуаціях спілкування, на відміну від інших, характеризуються реалізацією середньо-підвищеного та високого тонального рівня початку висловлення, функціонуванням повних ступінчастих шкал, асиміляцією тональних рівнів однакових за смисломістким навантаженням ІГ, розширеним і широким тональним діапазоном висловлення, середньо-пониженим і низьким висхідним термінальним тоном в нефінальних

ІГ і середньо-пониженим спадним тоном опуклої форми у фінальних ІГ, прискореним темпом і зниженою гучністю.

Співчуття-втішання, висловлені в неофіційній ситуації спілкування, маркуються, незалежно від соціокультурного рівня мовців, такими інтонаційними засобами: довга пауза перед висловленням, середній понижений і низький тональний рівень початку висловлення, середньо-понижений спадний термінальний тон опуклої та увігнутої форми з флуктуаціями швидкості зміни напрямку його руху у межах високої та малої зон для досягнення прагматичного ефекту втішання.

Диференційними просодичними ознаками висловлень втішань, порівняно з іншими різновидами співчуттів, є: увігнута форма спадного термінального тону, яка зменшує ступінь категоричності висловленого, і звужений тональний діапазон актуалізації всього висловлення.

Специфічною особливістю окремої групи висловлень співчуття з прагматичною функцією «втішання» є реалізація у них паралелізму інтонаційної моделі суміжних ІГ: відсутність шкали, середній тональний рівень початку висловлення, спадний термінальний тон увігнутої форми з середньою та малою швидкістю зміни напрямку його руху, прискорений темп, знижена гучність, які здатні створювати ефект навіювання.

3.1.4. Просодична актуалізація висловлень співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання».

За результатами проведення аудитивного аналізу експериментального масиву висловлень співчуття, метою яких є підбадьорити співрозмовника, було встановлено, що їхня інтонаційна організація має низку ознак, подібних до описаних вище прагматичних різновидів висловлень співчуттів. Водночас, на відміну від них, у 60,63 % випадків висловлення співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» реалізуються у діалогічному мовленні як самостійні комунікативні одиниці. Але у 39,37% вони поєднуються з іншими різновидами висловлень співчуттів: «власне співчуття», «співпереживання» і

«втішання». Така їхня специфіка пов'язувалися аудиторами-інформантами, у першу чергу, з їхнім комунікативно-прагматичним призначенням, оскільки для того, щоб підбадьорити співрозмовника, який знаходиться у стані горя, печалі тощо, мовцю необхідно спочатку його заспокоїти, висловивши свої щирі співпереживання, та додати впевненості і підняти його дух чи настрій, висловивши слова втіхи.

Вище було показано, що успішна реалізація прагматичного спрямування співчуття-підбадьорювання пов'язана, насамперед, зі ступенем офіційності комунікативної ситуації, емоційним станом мовця та стосунками між комунікантами.

Аналіз результатів частоти актуалізації типу передтакту у висловленнях підбадьорюваннях (див. Дод. В, табл. В.4) проведений з урахуванням цього показав, що найтипівішим є низький передтакт з його більшою часткою у висловленнях, реалізованих в офіційній комунікації (53,34%) мовцями вищого соціального статусу (51,17%), і дещо нижчими показниками у висловленнях, озвучених в неофіційних комунікативних ситуаціях (38,67%) з майже рівновеликими показниками для мовців різних соціокультурних рівнів (12,00–14,00%). При цьому у 47,83% випадків даний тип висловлень має середній рівень ЕПП.

Підбадьорювання, висловлені в офіційних ситуаціях спілкування мовцями середнього соціокультурного рівня й вищого соціального статусу, марковані відсутністю передтакту (28,26%). Для неофіційних підбадьорювань рекурентним (35,33%) є також середній передтакт, доля якого у висловленнях із середнім рівнем ЕПП озвучених представниками високого соціокультурного рівня й вищого соціального статусу складає 14,00%. Слід також зазначити, що підбадьорюванням з високим рівнем ЕПП властивий низький передтакт (11,33%), а для висловлень з низьким рівнем ЕПП – лише 1,33% середнього рівня передтакту, що пояснюється малою частотністю такого типу висловлень.

Закономірності розподілу руху тону в передтакті свідчать про високу рекурентність рівного передтакту (61,53% для висловлень в офіційному

мовленні і 74,41% – у неофіційному), наступним за яким є висхідний різновид (35,40% й 25,29% відповідно). Проте, спадний рух тону в передтакті не є типовим для висловлень підбадьорювання, наприклад:

(39) ELLIE: // *-It's O.K. // You're ^ldoing [↑]really _well.* // [314]

(40) ANDREW: // *We _wneed you. // You o_kay?* // [323]

(41) PAUL: // *We _weren't _wrong.* // [314]

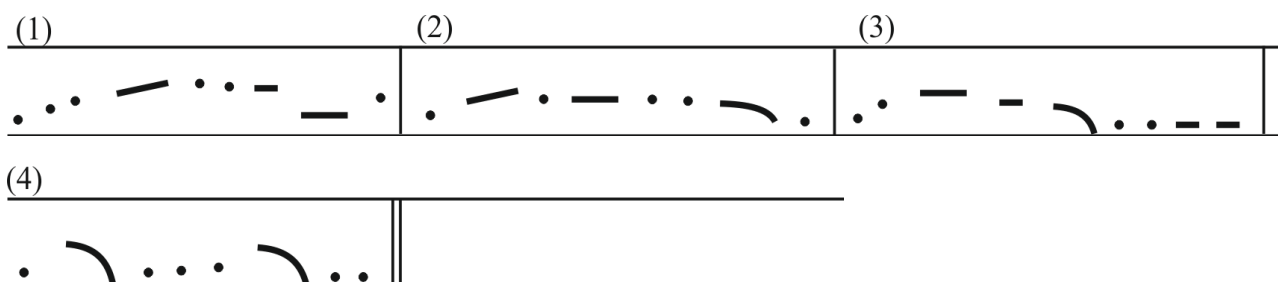
Як видно з інтонограм для підбадьорювань характерною є актуалізація низького рівного передтакту, що виокремлює їх на тлі усього тексту та демонструє чуйне ставлення мовця до негативної ситуації слухача.

Аналіз характеристик частоти реалізації тонального рівня початку висловлень підбадьорювань (див. Дод. В, табл. В.4) показав перевагу середнього пониженого рівня в офіційних висловленнях (45,17%) і середнього підвищеного – в неофіційних (32,94%). Така розбіжність пояснювалася аудиторами вищим ступенем емоційності мовця, намаганням заспокоїти слухача. В офіційній комунікації озвучення підбадьорювання на середньо-пониженому рівні при загальному стриманому характері висловлюваного додає щирості й істинності співчуття мовця, а також пояснюється зосередженням максимуму прагматичного потенціалу висловлення в його термінальній частині. Як бачимо, роль просодичних засобів у вираженні щирості співчуття є провідною по відношенню до інших мовних засобів. Другим за рекурентністю рівнем початку висловлення зафіксовано низький (38,71%). При цьому в офіційній комунікації низький рівень початку притаманний мовленню представників вищого соціального статусу, при рівновеликому значенні цього

показника для мовців високого й середнього соціокультурного рівня (19,35%). Аналізом експериментальних висловлень актуалізованих в неофіційній комунікації встановлено достатньо високу частотність функціонування високого рівня їхнього початку (16,39%), пов'язаного з відповідністю емоційного стану мовця, ситуацією спілкування і обставинами, які спричинили неприємну ситуацію, та, з іншого боку, з тональним рівнем суміжних з підбадьорюванням ІГ.

Розглянемо з цього приводу приклад співчуття-підбадьорювання, висловленого президентом США, Бараком Обамою, у зв'язку зі стріляниною в одній з американських шкіл [320]:

(42) PRESIDENT OBAMA: // *And we are ¹going to [•]come together / and ¹take a ¹meaningful \action / to pre¹vent [•]more \tragedies |like |this | regardless of the \politics. //*

В аналізованому фрагменті має місце випадок, коли співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» актуалізується після висловлення «власне співчуття». Тут, низький передтакт з висхідним рухом його тону створюють ефект звернення уваги слухача на подальших діях влади щодо унеможливлення повторення подібних випадків у майбутньому, інформація про які міститься в наступній ІГ і виділяється негативним широким інтервалом на стиках ІГ, що дозволяє, у свою чергу, підсилити вираз *take a meaningful action*. Підвищена емоційність мовця проявляється у появі двох середніх спадних кінетичних тонів у фінальній ІГ, що сигналізує слухачам про щире співпереживання Бараком Обамою жертвам цієї події та передає його почуття жалю щодо цієї негативної ситуації. Помірний темп і впевнений тембр його мовлення на рівні просодії, зумовлений частковим наголошенням складів

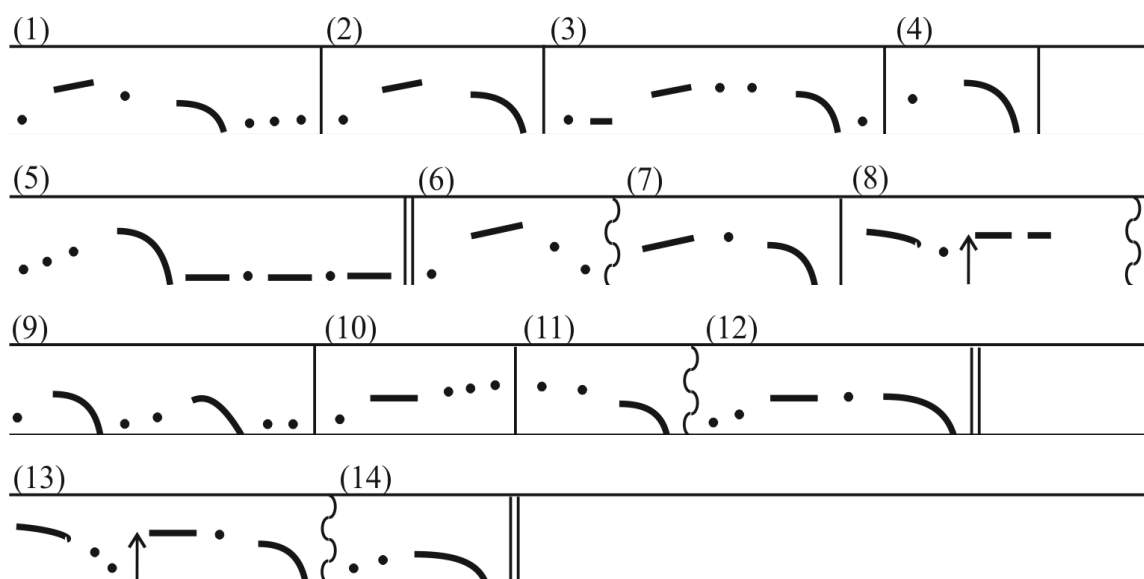
повнозначних слів, створюють у слухачів відчуття впевненості щодо спроб влади не допускати подібні трагедії в майбутньому. Актуалізована мовцем одновекторна взаємодія лексичних та інтонаційних засобів вираження співчуття передають ефект заспокоєння та підбадьорювання населення, яке перебуває в стані занепокоєння через сплеск насилля в американському суспільстві.

Результати частоти актуалізації тонального рівня завершення висловлень підбадьорювань (див. Дод. В, табл. В.4) свідчать про високу рекурентність його низького рівня (70,97% підбадьорювань, реалізованих в офіційній комунікації, і 58,82% – в неофіційній). Такі показники пов'язані з типом термінального тону, що функціонує в межах цього типу висловлень. Другим за частотністю є середньо-понижений рівень завершення висловлення (22,59% – офіційних висловлень підбадьорювання й 29,41% – неофіційних). Завершення висловлення у межах середньо-підвищеного, високого й екстранизького рівня є нехарактерним для підбадьорювання і не перевищує 7,07%.

Аналіз частотних характеристик функціонування шкал у висловленнях підбадьорювання (див. Дод. В, табл. В.4) свідчить, що незалежно від ступеня офіційності комунікативної ситуації вони актуалізуються у 69,73% випадків. Таке поширення шкали пояснюється її роллю в емоційно напружених висловленнях, до яких відносять і висловлення співчуття, у яких вона може і самостійно виступати інтенсифікатором, і підсилювати смислове значення висловлення за допомогою взаємодії з іншими засобами. Частотним у цих висловленнях є й уживання усічених шкал (43,46–47,38%), а саме рівного її різновиду в офіційних ситуаціях спілкування (21,06%) й висхідного (20,24%) – в неофіційних. Під час реалізації висловлень співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» вживання усіченої висхідної шкали забезпечує інтенсифікацію і категоричність мовця у його прагненні додати сил і духу співрозмовнику. Типовим для підбадьорювань є й функціонування повної ступінчастої шкали (21,45% – висловлень реалізованих в неформальних комунікативних ситуаціях й 22,38% – підбадьорювань актуалізованих під час

офіційних виступів і промов). При цьому для офіційних комунікативних ситуацій властивою є поступово спадна ступінчаста шкала з перерваною поступовістю (11,85%), що дозволяє мовцеві в процесі комунікації підсилювати семантично важливе слово за допомогою його виділення спеціальним підйомом, оскільки він привертає увагу слухача до вагомого елементу ПГ, підсилюючи таким чином роль інтенсифікованого слова у контексті співчуття. Підкреслимо, що відсутність шкали є типовою для висловлень підбадьорювань, незалежно від ступеню офіційності ситуації й соціокультурного рівня мовця (30,27% – висловлень актуалізованих в офіційній комунікації й 30,68% – в неофіційній). Для аналізованого типу висловлень функціонування повних ковзної та скандентної шкал є нехарактерним. Описана специфіка функціонування шкали і спеціального підйому віддзеркалюється таким прикладом [327]:

(43) QUEEN ELIZABETH II: // *But* ¹*those who perpetrated* | (1) *these* ¹*brutal* ₁*acts* | (2) *against* ¹*innocent* ₁*people* | (3) ¹*should* ₁*know* | (4) *that they will* ¹*not* ₁*change* ₁*our* ₁*way of* ₁*life.* (5) // *Atrocities* ξ (6) ¹*such as* ₁*these* | (7) ¹*simply* ¹*reinforce* ξ (8) *our* ₁*sense of* ₁*community,* | (9) *our* ¹*humanity* | (10) ¹*and our* ₁*trust* ξ (11) *in the* ¹*rule of* ₁*law.* (12) // ¹*That is a* ¹*clear* ₁*message* ξ (13) *from us* ₁*all.* (14) //

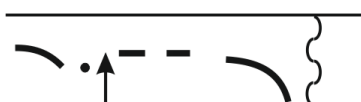
У ньому королева Великобританії Єлизавета II звертається до мешканців Лондона з причини терористичної атаки, що сталася напередодні. Висловлення

співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» знаходиться в кінці промови, що пояснюється прагненням королеви звучати впевнено, рішуче й переконливо та бажанням дати зрозуміти народам Великобританії, що атаки не змінять їхній спосіб життя.

На інтонаційному рівні висловлення підбадьорювання вводиться короткою паузою, яка виокремлює його на тлі всього тексту і дозволяє максимально акумулювати враження слухача від попереднього фрагменту висловлення, яке містить додаткову інформацію, роздуми і спогади мовця про наявність таких трагічних випадків у минулому. Низький рівний передтакт, який передує шкалі, реалізується у середній і середньо-підвищеній зонах тонального регістра, що надає наголошеним складам більшої ваги. Як видно з фрагмента, висловлення підбадьорювання складається з 14 ІГ, що є нетиповим для висловлень цього прагматичного спрямування. Це свідчить про прагнення мовця запевнити слухачів, що жодні трагічні події не зможуть залякати мешканців Лондона та похитнути віру населення в правосуддя. Акцентування уваги на важливих з точки зору повідомлення ІГ відбувається на фонетичному рівні за рахунок розширення їхнього тонального діапазону, напр.: ...*they will not* \change |our |way of |life.

Поєднання оцінного прислівника *simply* з дієсловом *reinforce*, актуалізованих повною ступінчастою шкалою з перерваною поступовістю, виділяють дану ІГ на тлі всього висловлення, зосереджуючи, завдяки одновекторній взаємодії лексичних і фонетичних засобів, перший максимум прагматичного потенціалу висловлення саме на ній.

Другий максимум прагматичного потенціалу зосереджено на двох фінальних ІГ, актуалізованих стверджувальним реченням з експліцитним значенням підбадьорювання-заклику (*That is a clear message from us all*).

Функціонування спеціального підйому в межах спадної ступінчастої шкали (див. приклад інтонограми нижче) робить лексему *clear* промінантною та створює в уявленні слухача образ впевненості королеви в незламності духу британського народу, рішучості у встановленні справедливості, знаходженні й притягненні до відповідальності винних у трагедії.

У ході аудитивного аналізу аудиторами визначався також тип термінального тону (див. Дод. В, табл. В.4), відповідно до якого переважна більшість експериментальних висловлень актуалізується в ситуаціях підбадьорювання різновидами спадного термінального тону (75,91% – висловлень озвучених в офіційних комунікативних ситуаціях й 65,05% – в неофіційних). У межах спадного тону підвищеною частотністю характеризуються середньо-понижений, який є найчастотнішим у підбадьорюваннях, уживаних в офіційній комунікації (34,78%), та низький – характерний висловленням, реалізованим в неофіційній комунікації (26,24%). Висока частота низького спадного термінального тону пояснюється бажанням мовця показати своє делікатне ставлення до адресата. Така зона реалізації спадного тону надає висловленому дещо схвильованого, турботливого відтінку. Середньо-підвищений спадний термінальний тон у сполученні з усіченою висхідною шкалою, який зареєстрований у 10,39% випадків створює у адресата повідомлення відчуття впевненості й рішучості.

Порівняно часте вживання висхідного термінального тону (20,30% – офіційних висловлень підбадьорювання й 12,58% – неофіційних), а саме його низького різновиду (8,70% – притаманного висловленням озвученим в офіційному мовленні й 7,11% – неофіційному) пов'язане зазвичай появою риторичного запитання в кінці стверджувального речення, актуалізованого в мовленні за допомогою виразу *OK?*, яке необов'язково вимагає відповіді. Реалізація підбадьорювання з функціонуванням низького висхідного термінального тону демонструє адресатові співпереживання мовця, надає

висловленому звучання щирості й турботливості. Проілюструємо викладене таким прикладом [314]:

(44) ELLIE: // We'll [\]get through this, /OK? //

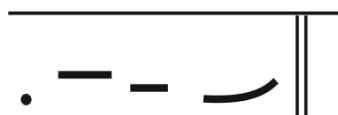
У наведеному фрагменті Еллі підбадьорює сина після арешту його батька за підозрою у вбивстві. Будучи змушеними змінити місце проживання, Еллі та Том приїхали додому забрати деякі речі. Еллі, розуміючи пригнічений стан сина, висловлює йому підбадьорювання, оформлене середнім спадним кінетичним тоном на основній смисломісткій частині речення (*\get*) і низьким висхідним термінальним тоном на слові */OK*. Запитання не вимагає відповіді, оскільки функціонує у складі розповідного речення. Водночас, завдяки інтонаційним параметрам, зникає категоричність цього речення, що і надає озвученому фрагментові співчутливого і трепетного характеру.

Низька частотність актуалізації рівного тону (5,80% – офіційних висловлень й 12,03% – неофіційних) та його різновидів у висловленнях підбадьорюваннях, порівняно з іншими типами висловлень співчуття, пояснюється прагматичним спрямуванням висловлення спонукати, заохотити чи переконати співрозмовника до зміни поглядів на стан речей. Найменш рекурентними зафіксовано складні конфігурації термінальних тонів: спадно-висхідного (7,66%) й висхідно-спадного (2,19%). При цьому зазначені типи термінального тону актуалізуються лише у неофіційних ситуацій спілкування з найвищою рекурентністю в середньо-пониженій і низькій зонах.

Аналіз результатів частоти реалізації швидкості зміни напрямку руху термінального тону (див. Дод. В, табл. В.4) дозволили встановити, що ядерним складоносіям висловлень підбадьорювань притаманна мала швидкість зміни напрямку його руху. При цьому найвищу рекурентність мала швидкість має у підбадьорюваннях, реалізованих в офіційних ситуаціях спілкування (41,82%). Неофіційній комунікації властива мала й середня швидкість зміни напрямку руху тону з рівновеликим значенням (35,77%). Певною рекурентністю

відзначається й висока швидкість, зареєстрована в 14,55% офіційних підбадьорювань і 26,02% – неофіційних, що пояснювалося аудиторами намаганням мовця швидко заспокоїти адресата, а також нещирістю співчуття. Водночас, у висловленнях підбадьорювання зустрічається й мінімальна швидкість зміни напрямку руху термінального тону (2,44–9,09%), що свідчить про щирість співчутливого ставлення мовця до адресата під час висловлення йому підбадьорювання. Відмінною рисою висловлень підбадьорювань слугує актуалізація термінального тону з нульовою швидкістю зміни напрямку його руху (1,82%). Для аналізованого типу висловлень максимальна швидкість є нехарактерною. Викладену особливість функціонування цього просодичного параметра можна проілюструвати таким прикладом [323]:

(45) DR. KENNEDY: // *Your 'look's •so good.* //

У наведеному фрагменті доктор Алекс Кеннеді, дізнавшись про невиліковну хворобу Ендрю, переймається його станом. Коли Алекс бачить, що Ендрю зблід, він намагається його підбадьорити. Висловлення підбадьорення реалізується імпліцитно за допомогою прямо-протилежних за лексичним наповненням одиниць. У цьому випадку основну функцію у реалізації співчуття виконують фонетичні засоби. Низький висхідний термінальний тон з мінімальною швидкістю зміни напрямку його руху надає висловленій фразі іронічного звучання, за рахунок чого і створюється ефект підбадьорення. Водночас, вона дозволяє мовцеві звучати щиро, співчутливо й ненав'язливо.

Результати аналізу частоти реалізації мелодичного контуру у висловленнях підбадьорювання (див. Дод. В, табл. В.4) показали, що подібно до розглядуваних вище висловлень співчуття, підбадьорювання актуалізується висхідно-спадним мелодичним контуром з майже рівновеликою його частотою для висловлень, реалізованих в офіційних (34,72%) і неофіційних (31,74%) ситуаціях спілкування. Достатньою рекурентністю маркується і хвилеподібний мелодичний контур (18,06% – висловлень озвучених в офіційних

комунікативних ситуаціях й 13,17% – в неофіційних). Дещо нижчу частоту має актуалізація висхідно-спадно-рівного контуру (18,06% для підбадьорювань, реалізованих під час офіційних промов, і 11,97% – у неофіційному мовленні). Крім того, як уже зазначалося вище, у зв'язку з лексико-граматичним наповненням висловлення та частою реалізацією підбадьорювання за допомогою клішованої фрази *Okay*, частотним є висхідний мелодичний контур, який зафіксований у 7,79% неофіційних висловлень підбадьорювання й 12,50% – офіційних). Решта різновидів мелодичного контуру є нечастотними, а їхня частка в загальному обсязі експериментальних висловлень не перевищує 7,79%.

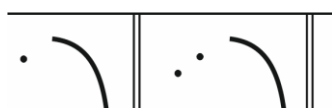
Розгляд специфіки актуалізації тонального інтервалу на ділянці «передтермінальна частина – ядро» засвідчив, що для підбадьорювань, реалізованих мовцями середнього соціокультурного рівня, й вищого відносно слухача соціального статусу рекурентним є негативний інтервал (46,84%) з найвищою частотою середнього (17,73%) його різновиду. При цьому широкий та вузький інтервал на цій ділянці мають рівнооднакову частку (5,06%). Водночас, для неофіційного мовлення притаманне функціонування позитивного (37,43%) тонального інтервалу на ділянці «передтермінальна частина – ядро». Серед його різновидів найвищу рекурентність має середній (15,95%), що пояснювалося аудиторями зверненням висловлюваного до однієї особи. Менш частотними є реалізації позитивного звуженого (7,37%) та вузького (7,97%) інтервалу. Мінімальною частотою характеризуються розширений та широкий позитивний інтервал, що не перевищує 5,06%.

Щодо актуалізації нульового інтервалу то в офіційних ситуаціях спілкування його частка складає 25,3%, а в неофіційних – 31,29%.

(46) ELLIE: // ¹Well \done. // [314]

(47) PIA: I \will. // I'll be \back. // [323]

У ході аудитивного аналізу аудиторами було охарактеризовано темп висловлень співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» (див. Дод. В, табл. В.4). Відповідно до їх висновків, незалежно від ситуації спілкування найвищу рекурентність, має помірний темп (48,39% висловлень актуалізованих в офіційній комунікації й 55,29% – в неофіційній). Разом з цим, високою частотністю вирізняються підбадьорювання з прискореним звучанням (41,94% офіційних висловлень і 28,23% – неофіційних). Найнижчу частоту, за результатами аналізу, має реалізація підбадьорювання із сповільненим темпом зафіксована у 16,48% неофіційних висловлень й лише у 6,45% – офіційних.

Узагальнення результатів дослідження ритмічної структури висловлень співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» дозволив встановити, що, подібно до інших видів висловлень співчуття, для підбадьорювань характерна проста структура (87,10% – офіційне мовлення й 74,11% – неофіційне), незалежно від ступеню офіційності ситуації чи соціокультурного рівня. Менш типовими є висловлення із складною (6,45–8,24%) та змішаною (7,65–8,24%) ритмічною організацією.

Аудитивний аналіз засвідчив, що в процесі діалогічного мовлення висловлення підбадьорювання виокремлюються (див. Дод. В, табл. В.4) короткою (54,11–58,06%) та довгою (25,81–31,76%) паузами, що дозволяє привернути до них увагу слухача та вирізнити у загальному потоці комунікації. З меншою рекурентністю у них зустрічається середня пауза (14,12–16,13%), що відрізняє їх від висловлень співчуття з прагматичним спрямування «власне співчуття» та «співпереживання», оскільки вимагає більш швидкої реакції на ситуацію.

Для ілюстрації викладеного вище розглянемо такий приклад співчуття-підбадьорювання [323]:

(48) KAREN: § *We are ,saved.* ||

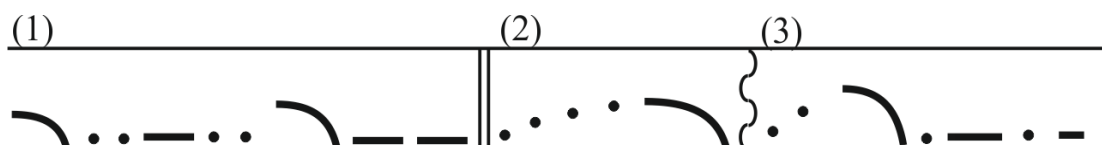

З його контексту відомо, що пасажери, які вціліли після авіакатастрофи, знаходячись у нетрях джунглів Амазонки, почули шум рятувального гвинтокрилу. Поява короткої паузи перед висловленням слугує вираженню щирого й переконливого підбадьорювання. Висхідний рух тону у межах усієї ПГ сприяє закріпленню в сприйнятті слухача впевненості мовця у тому, що їх врятовано.

Результати аналізу показників частоти тривалості паузи на стиках ПГ (див. Дод. В, табл. В.4) дозволили встановити, що незалежно від ступеня офіційності комунікативної ситуації й соціального статусу мовця найвищу рекурентність (59,26–59,70%) має коротка пауза, що пов'язано з темпом мовлення. Довга пауза на стиках ПГ, яка є характерною для офіційних ситуацій спілкування (25,93%) пояснюється аудитором намаганням мовця звучати впевнено й переконливо.

Аудитором було охарактеризовано рівень гучності висловлень співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» (див. Дод. В, табл. В.4). Відповідно до даних таблиці, найчастотніше підбадьорювання актуалізується у межах від помірної (54,84% для офіційних комунікативних ситуацій) до зниженої (39,99% для неофіційних ситуацій спілкування) гучності, що пов'язується з необхідністю досягнення прагматичних намірів мовця. Низька частотність актуалізації підбадьорювання в межах високої та низької гучності (0,00% і 3,23% відповідно) пояснюється необхідністю говорити спокійно, виважено й обережно, щоб у кінцевому рахунку підняти дух адресата. Розглянемо такий приклад [324]:

(49) MOTHER: \Nobody's ready for \any of |this, |dear. But you'll be surpr|ised
 § at how \strong you're |gonna |be. ||

З контексту відомо, що матір підбадьорює свою доньку Лінду, яка щойно втратила чоловіка в автомобільній катастрофі. Розуміючи розпач доньки, матір

намагається повернути її до життя, оскільки в Лінди двоє дітей і їй потрібно займатися сім'єю. Реалізація підбадьорювання в межах зниженої гучності надає висловленому підбадьоренню заспокійливого, співчутливого, м'якого і водночас рішучого звучання.

Під час аудитивного аналізу висловлень співчуття з прагматичним спрямуванням «підбадьорювання» аудиторами відмічалось й частотне використання клішованих виразів, типових саме для цього типу висловлень. При цьому, на відміну від інших типів висловлень співчуття, у підбадьорюваннях наявна диференціація використання фраз кліше відповідно до ситуації спілкування. Так, для підбадьорювань висловлених в офіційних ситуаціях спілкування частотним є використання фрази *Well done*, що пояснюється досягненням максимуму прагматичного ефекту за допомогою одновекторної взаємодії засобів усіх рівнів мови. Водночас, застосування зазначеного виразу є неприйнятним виступам посадових осіб, офіційним зверненням, промова тощо. Звідси, фраза *Well done* в офіційних ситуаціях використовується лише у випадках звернення до однієї особи. Такий характер уживання цього клішованого виразу зумовлений тим, що він належить до розмовного стилю [310, с. 1746] й притаманний неформальному спілкуванню. Вираження підбадьорювання за допомогою виразу *Well done* дозволяє мовцеві зменшити «дистанцію» між ним і слухачем, встановити більш довірливі стосунки, знизити рівень напруженості слухача. Просодичні й паралінгвальні засоби у такому разі мають підсилювальну й уточнюючу функцію. Для унаочнення описаної вище взаємодії розглянемо такий приклад [314]:

(50) ELLIE: ¹*Well done.* ||

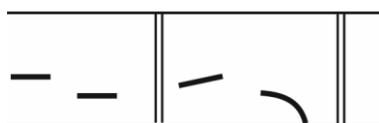

У наведеному фрагменті детектив поліції Еллі бере свідчення у потерпілої Тріш Вінтерман. Вибір виразу *Well done* вбачається обґрунтованим, оскільки часто співчуття й розуміння, висловлене посадовими особами або службовцями, розцінюються нещиро й стандартно, відповідно до протоколу.

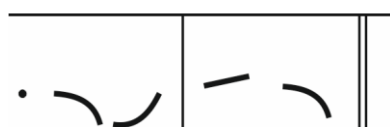
Тому, Еллі використовує розмовний вираз *Well done*, який дещо «стирає дистанцію» між нею й Тріш. Коротка пауза перед висловленням, відсутній передтакт, наголошення прикметника *well*, усічена рівна шкала, негативний тональний інтервал на ділянці «передтермінальна частина – ядро», низький спадний термінальний тон з малою швидкістю зміни напрямку його руху надають тембру мовця розуміючого, співчутливого характеру. Крім того, нетипова для офіційних ситуацій спілкування знижена гучність додає висловленому підбадьорюванню заспокійливого, довірливого відтінку. Підсилюючу роль для просодичних засобів виконує й паралінгвальний супровід: заспокійливий погляд, дружній вираз обличчя, зменшена дистанція між мовцями. Така односпрямована взаємодія лексичних, фонетичних й паралінгвальних засобів в офіційних ситуаціях спілкування забезпечує досягнення максимуму прагматичного ефекту в мінімальний проміжок часу.

Для неофіційних ситуацій спілкування характерним є використання мовцями клішованого виразу *Come on*. Подібно до виразу *Well done* він забезпечує односпрямовану дію засобів усіх рівнів мови у досягненні прагматичної мети комунікації. При цьому роль просодичних засобів є провідною у коректному декодуванні слухачем намірів мовця, що видно з розгляду таких прикладів [323]:

(51) ANDREW: [|]*Come* →*on*. || [|]*Let's* ↘*go*. ||

(52) JIMMY: -*Come* ↘*on* *man*, | [|]*chin* ↘*up*. ||

Як видно з інтонограми, у наведених фрагментах вираз *Come on* на рівні просодії реалізується по різному, що впливає на сприйняття мовцем висловленого. У першому прикладі (51) актуалізація підбадьорювання досягається за рахунок наголошення дієслова руху *come* завдяки чому і відчувається ефект спонукання. При цьому, низький рівний тон з малою

швидкістю зміни напрямку його руху надають висловленому заспокійливого характеру. Коротка пауза між ІГ у поєднанні з наголошеністю дієслів *come* та *let* дозволяють мовцеві з одного боку заспокоїти адресата, а з іншого досягти мети, а саме спонукати його продовжити рух далі. Паралінгвальний супровід під час озвучування мовцем першої ІГ (довірливий погляд, тримання за руку, спокійний вираз обличчя) надає йому можливість підсилити висловлюване підбадьорювання й отримати довіру слухача. Водночас у другому прикладі (52) клішований вираз *Come on* реалізується на рівні лексики у поєднанні із словом *man* та фразовим дієсловом *chin up*. Це дозволяє мовцеві не лише заспокоїти слухача, але й закликати його відволіктися від негативних думок. Реалізація спадно-висхідного термінального тону із малою швидкістю зміни напрямку його руху надає озвученому характеру заклику, й незавершеності. Функціонування низького спадного термінального тону із малою швидкістю зміни напрямку його руху підкреслюють щире бажання мовця відволікти слухача від негативних думок. Як бачимо, тут саме просодичні засоби маркують конкретні наміри мовця під час висловлення ним співчуття-підбадьорювання.

На підставі узагальнення результатів аудитивного аналізу нами сформовано **інваріантну інтонаційну модель** висловлення співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання»: коротка пауза перед висловленням, середньо-понижений тональний рівень початку висловлення, низький рівний передтакт, наявність шкали, середньо-понижений і низький спадний термінальний тон з малою швидкістю зміни напрямку його руху, правильний ритм, вузький діапазон, низхідний рух тону на ненаголошених складах з висхідним рухом тону на наголошеному складі, які створюють ефект підбадьорювання, помірний темп й знижена гучність.

Варіантна інтонаційна модель висловлення співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» в офіційних ситуаціях спілкування набуває такого вигляду: довга пауза перед висловленням, низький тональний рівень його початку, відсутній або середній передтакт з висхідним рухом тону, довга пауза

в межах висловлення перед ІГ з ключовою інформацією, наявність кінетичних спадних тонів, усічена й повна ступінчаста шкала, середня й мінімальна швидкість зміни напрямку руху термінального тону, розширений діапазон, прискорений темп та помірна гучність.

У свою чергу, варіантна модель просодичного оформлення висловлень підбадьорювання актуалізованих в *неофіційних комунікативних ситуаціях* має такі ознаки: довга пауза перед висловленням, середній рівний передтакт, середньо-підвищений тональний рівень початку, відсутня або усічена висхідна шкала, середньо-підвищений спадний термінальний тон з середньою та швидкою зміною напрямку його руху, середній позитивний інтервал на ділянці «передтермінальна частина – ядро», сповільнений темп, помірна гучність.

У зіставленні з іншими типами висловлень співчуття диференційними просодичними ознаками висловлення співчуття з прагматичною функцією «*підбадьорювання*» є: розширений тональний діапазон, коротка пауза перед висловленням, прискорений темп, варіативність гучності від помірної до зниженої, паралелізм ритмічної моделі, які характеризують висловлене підбадьорювання як впевнене, рішуче й авторитетно-переконливе.

3.2. Акустичний аналіз просодичної організації англійських висловлень співчуття

Для підтвердження та об'єктивізації даних аудитивного аналізу щодо інваріантної і варіантних інтонаційних моделей та встановлення ролі акустичних параметрів в озвученні співчуття кожної конкретно розглядуваної прагматичної спрямованості було проведено інструментальне вивчення особливостей просодичного оформлення англійських висловлень співчуття. У межах акустичного аналізу висловлень, що розглядалися, здійснювалось урахування впливу на специфіку їхньої реалізації ситуації спілкування, соціокультурного рівня мовця, відношення соціального статусу мовця до статусу слухача та рівня ЕПП висловлення.

Аналіз проводився відповідно до п. 2.2.4 програми й методики дослідження, згідно з якою, вибиралися найтипівіші за частотою вживання

висловлення співчуття, ужиті мовцями в різних ситуаціях спілкування. Отримані таким чином результати акустичного аналізу зведено в додатку Д.

Результати інструментального дослідження локалізації тонального максимуму показали, що його найвищою рекурентністю позначені такти і ядерні складоносії першої і другої ІГ усіх прагматичних різновидів висловлень співчуттів. При цьому частотні дані представлені у таблиці Д.3 (Дод. Д) свідчать про певне переважання локалізації максимуму ч.о.т саме на такті першої інтоногрупи (68,75% висловлень, вимовлених в офіційних ситуаціях спілкування, і 61,11% – у неофіційних). Це наочно ілюструє графічна інтерпретація актуалізації ч.о.т у висловленні співчуття, вираженому мовцем нижчого соціального статусу в офіційній ситуації спілкування (див. рис. 3.1).

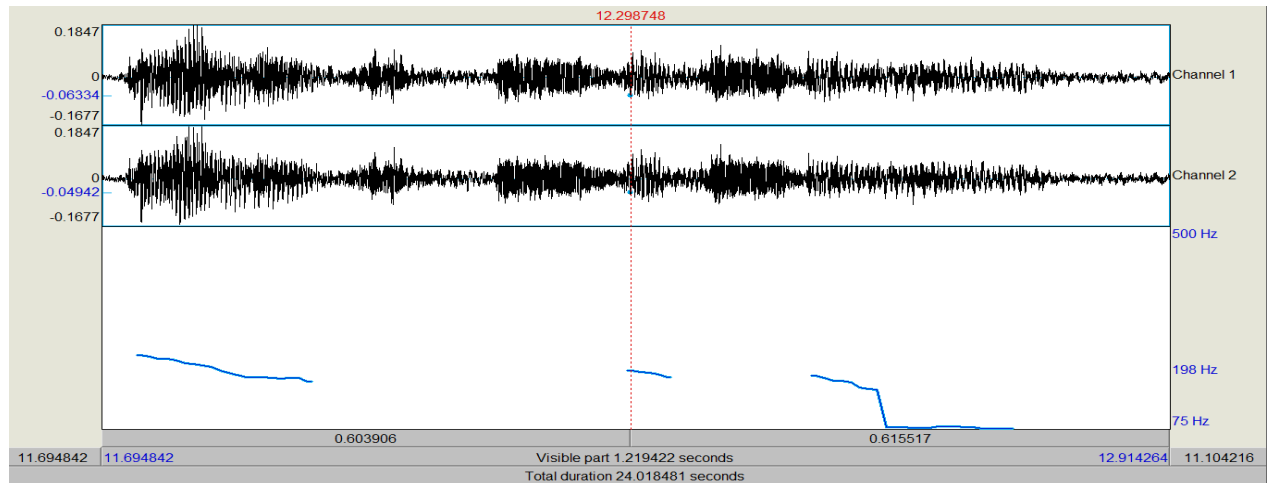

Рис. 3.1. Графічна інтерпретація частоти основного тону висловлення співчуття “*Alec, § I'm !so \sorry!*”

З рисунка видно, що у висловленні “*Alec, § I'm !so \sorry!*” [314] розташування тонального максимуму на такті ІГ передає щирість у прагненні мовця заспокоїти слухача, висловивши йому свої співчуття. Оскільки статус мовця є нижчим стосовно слухача, він змушений стримувати свої емоції, що проявляється також за рахунок дещо прискореного темпу висловлення і актуалізації негативного середнього тонального інтервалу на ділянці «передтакт-такт», завдяки чому рівень ЕПП висловлення сприймається як низький, а його прагматичне спрямування декодується, у першу чергу, завдяки

приглушеному похмурому тембральному забарвленню голосу і помірній гучності вимовляння.

Подібну тенденцію локалізації тонального максимуму на такті першої інтоногрупи зареєстровано також у висловленнях співчуття, вжитих мовцями високого соціокультурного рівня в офіційних комунікативних ситуаціях. Відповідно, найпотужніший ефект вираження власне співчуття локалізується саме на початку висловлення за рахунок високої промінантності першого наголошеного складу. Так, наведена на рис. 3.2 спектрограма наочно демонструє розподіл тонального максимуму та його функціональне навантаження у межах співчуття, офіційно висловленого королевою Великобританії Єлизаветою II.

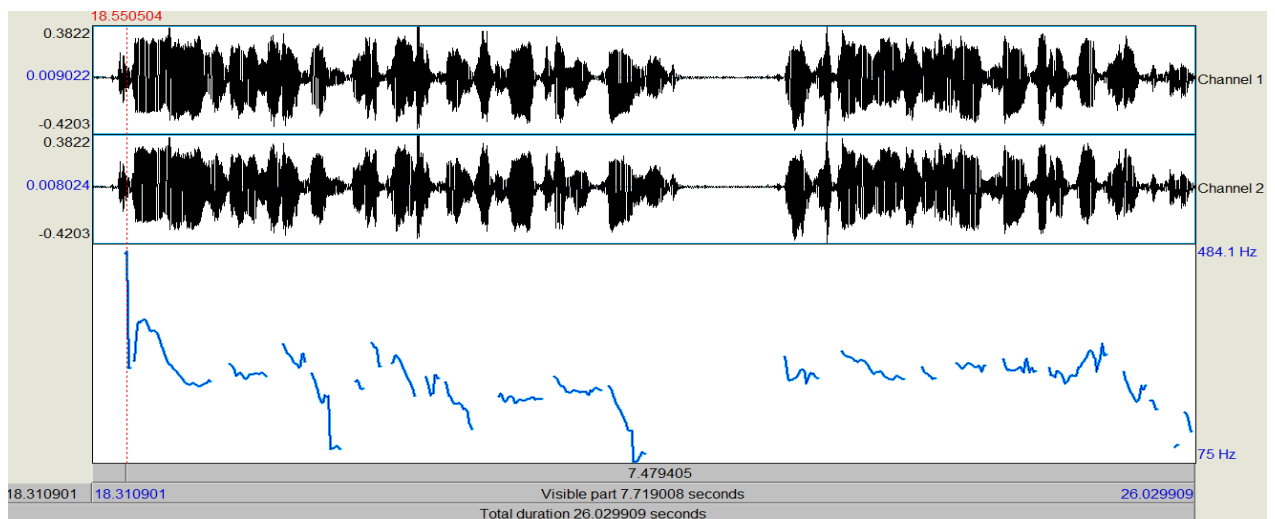

Рис. 3.2. Графічна інтерпретація частоти основного тону висловлення співчуття “–*To ^lall ^lthose ^ξ who have ^ssuffered ^ξ as a ^cconsequence ^ξ of our ^ltroubled ^past | –*I ^extend my ^sin[↑]cere ^lthoughts ^ξ and ^ldeep ^sympathy ||*” [326].*

З наведених осцилограм видно, що за рахунок локалізації тонального максимуму на високому рівному такті (^lall) (484 Гц) перша ІГ актуалізується в широкому діапазоні, що у поєднанні із середньо-підвищеним рівним передтактом сигналізує про щирість почуттів і певну схвильованість мовця. Водночас, чіткий правильний ритм висловлення співчуття, його поділ на короткі ІГ, звучання впевненості в тембрі голосу вказують на авторитетність висловлюваного та належність мовця до високого соціокультурного рівня.

У висловленнях співчуття, виголошених в офіційних промовах представниками високого соціокультурного рівня, також зареєстровано локалізацію тонального максимуму в ядерній ритмогрупі фінальної синтагми у випадках, коли співчуття має середній або високий рівень ЕПП (дис. рис. 3.3).

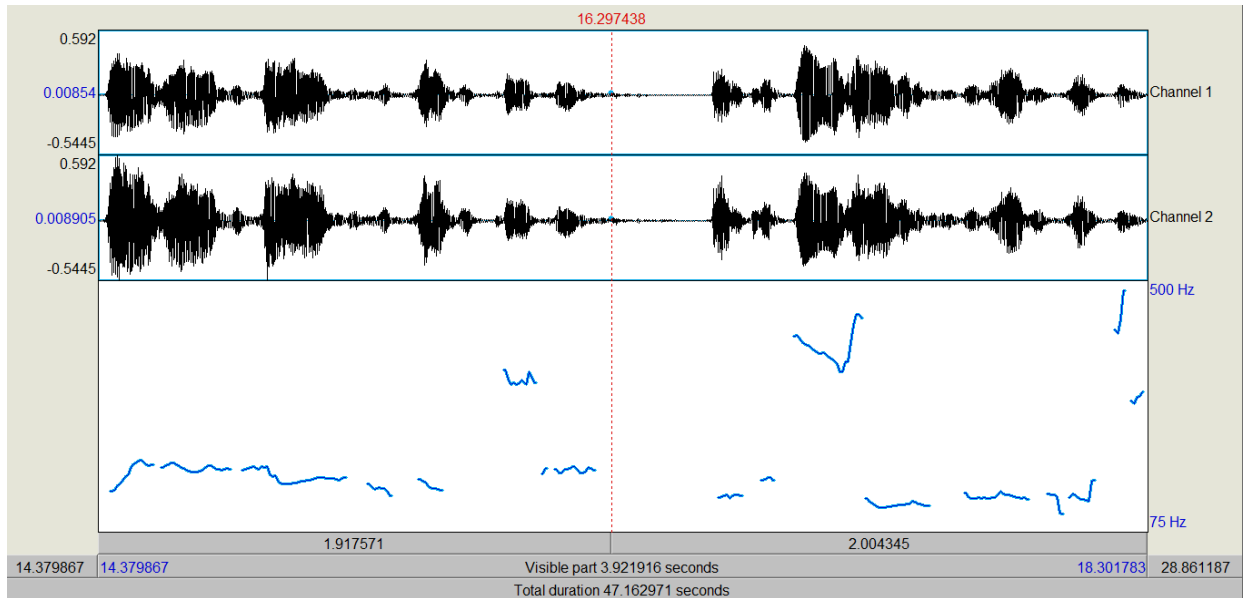

Рис. 3.3. Графічна інтерпретація частоти основного тону висловлення співчуття “*Our → hearts § go out to the French people | –and to all those § who lost loved ones ||*” [322]

Тут про підвищений рівень емоційності й однозначність прагматичного спрямування співчуття свідчить односпрямована взаємодія лексико-граматичних і просодичних засобів, за рахунок чого тональний максимум локалізується на ключовому слові всього висловлення співчуття (*loved*), яке функціонує як ядерний складоносій фінальної інтоногрупи та логічно й емоційно пов’язується завдяки такому виділенню зі словом *all*, передаючи у такий спосіб співчуття прем’єр-міністра усім слухачам з приводу втрати їхніх близьких.

У свою чергу, висловлення співчуття, ужиті мовцями рівного статусу в неофіційній ситуації, характеризуються функціонуванням тонального максимуму у другій ІГ: на такті, у другій ритмогрупі або на ядерному складоносіїві (див. рис. 3.4).

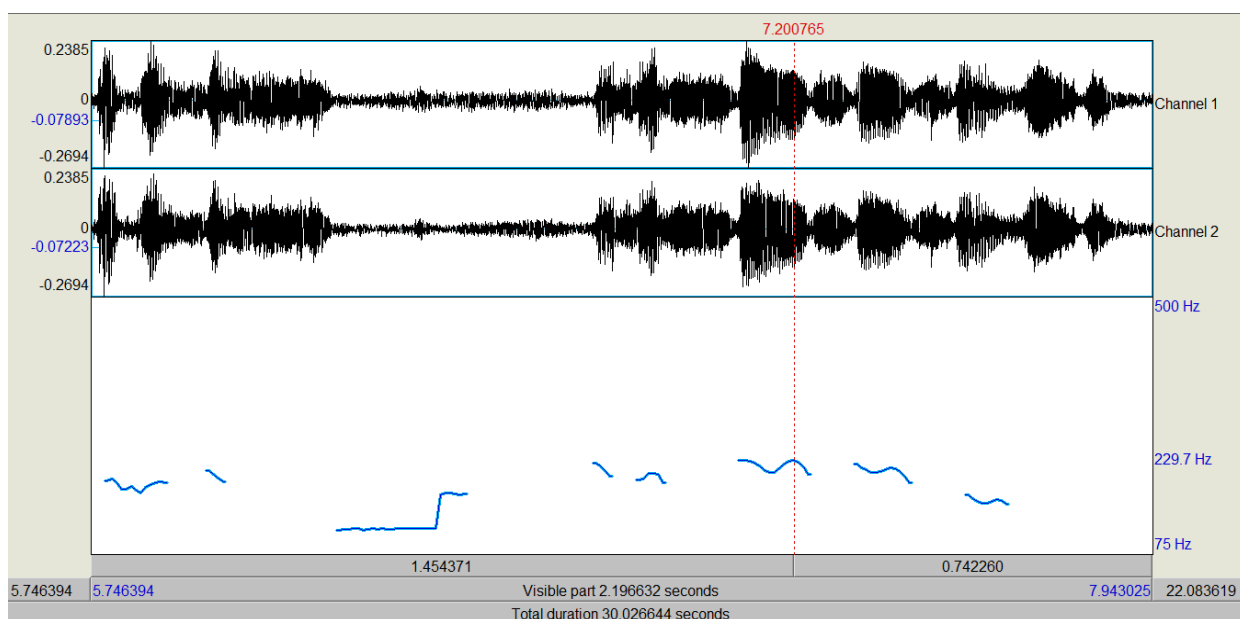

Рис. 3.4. Графічна інтерпретація частоти основного тону висловлення співчуття “–*It was [↓]just ^ξjust [↑]so, [•]so fast!*” [314]

Наведений приклад вираження співчуття показує, що за рахунок локалізації тонального максимуму в другій ритмогрупі на інтенсифікаторі *so* у реалізації –*It was [↓]just ^ξjust [↑]so, [•]so fast!* мовець намагається, з одного боку, заспокоїти слухача, та, з іншого, – переконати його в своїй непричетності до ситуації та її незворотності. Такий розподіл тонального максимуму також є показником нещирості у вираженні співчуття.

Узагальнюючи викладене неважко переконатися, що в публічному мовленні при озвученні співчуття мовцями високого соціокультурного рівня тональний максимум розміщується, переважно, на такті першої ІГ (68,75% – у власне співчуттях, 76,92% – у співчуттях-співпереживаннях, 66,67% – у співчуттях-втїшаннях та 16,67% – у співчуттях-підбадьорюваннях). Зазначимо, що для висловлень співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» тональний максимум локалізується, здебільшого, на ядерному складоносіві фінальної ІГ (66,66%). Рівність статусів мовця й слухача та неформальність комунікативної ситуації характеризується розподілом локалізації тонального максимуму в усіх ІГ з переважанням на такті першої ІГ або в другій ритмогрупі другої ІГ та на ядерному складоносіві термінальної ритмогрупи висловлення.

Результати вивчення *показників максимуму ч.о.т.* представлено в таблиці Д.2 (Дод. Д), з якої видно, що максимальна рекурентність екстрависокої зони тонального максимуму властива співчуттям, озвученим мовцями високого соціокультурного рівня в офіційних промовах. У свою чергу максимум ч.о.т. на середньому зниженому рівні маркує реалізації мовців рівного або вищого статусу в умовах їхнього спілкування у неформальній ситуації.

Узагальнені дані вимірювання *тонального рівня початку інтоногруп* (див. табл. Д.4, Дод. Д.) показують, що зони його реалізації на початку висловлень співчуття в залежності від ситуації спілкування коливається від екстранизької до екстрависокої зон. При цьому у разі офіційного мовлення, незалежно від соціокультурного рівня мовця та його соціального статусу, тональний рівень початку варіює в межах середньо-підвищеної та високої зон. Диференціація зон тонального рівня початку співчуття у офіційному спілкуванні залежно від його прагматичного різновиду маркується такими показниками: екстрависока зона (66,67%) характеризує початок «власне співчуттів», а висока – співпереживання, втішання й підбадьорювання (69,23%, 58,33% і 41,67%, відповідно). В неофіційній комунікації висотно-тональний рівень початку висловлень співчуттів коливається від екстранизької до високої зон. При цьому зміни тонального рівня завершення цих висловлень зафіксовано в межах від низької до високої зон.

Крім того, для мовлення індивідів високого соціокультурного рівня, актуалізованому в неофіційній ситуації спілкування, найтипівішою є реалізація початку висловлень співчуття на середньо-підвищеному (26,67% – власне співчуття, 7,69% – співпереживання, 9,09% – втішання й 13,33% підбадьорювання) та високому (6,67% – власне співчуття, 14,29% – співпереживання, 9,09% – втішання і 13,33% – підбадьорювання) тональному рівні при низькому й середньо-пониженому рівні їх завершення. Менш частотними виявились реалізації початку висловлень у зоні низького й середньо-пониженого тонального рівня, притаманних, здебільшого, мовленню осіб середнього соціокультурного рівня та рівного статусу. Зазначимо також,

що лише висловлення співпереживання відзначаються високою рекурентністю актуалізації їхнього початку у зоні низького рівня (71,43%), що пояснюється підвищеним рівнем переживання мовцем негативної ситуації слухача.

Щодо висотно-тонального рівня завершення досліджуваних типів висловлень, то він маркується переважно низькою зоною у співчуттях, висловлених в офіційних ситуаціях спілкування (66,67% – власне співчуття, 7,69% – співпереживання, 25,00% – втішання і 58,33% – підбадьорювання) та екстранизькою (33,33% – власне співчуття, 38,47 – співпереживання, 50,00% – втішання й 41,76% – підбадьорювання). Для співчуттів, актуалізованих в неофіційній ситуації спілкування, досить частотною є також реалізація завершення в межах екстранизької (40,00% – власне співчуття, 57,14% – співпереживання, 47,06% – втішання і 33,33% – підбадьорювання) й низької зон (33,33% – власне співчуття, 14,29% – співпереживання, 17,65% – втішання й 20,00% – підбадьорювання). Водночас завершення висловлень співчуття в межах середньо-підвищеної і високої зон тонального рівня є малочастотними й характерні переважно для неофіційних комунікативних ситуацій. Підкреслимо, що лише співчуття з прагматичною функцією «співпереживання» маркуються певною частотністю середньо-підвищеної зони тонального рівня його завершення, що підкреслює знервованість і невпевненість мовця у можливих і необхідних діях, направлених на покращення стану слухача, а також емоційне переживання мовця.

Установлено також, що у досліджуваному типі емоційних висловлень домінують різновиди позитивного *частотного інтервалу* між попереднім висловленням і власне співчуттям. При цьому слід зазначити, що співчуття, висловлене в неофіційних ситуаціях спілкування, маркується, зазвичай, за допомогою вузького позитивного інтервалу. В офіційному мовленні інтервал є широким або розширеним, що слугує засобом привернення уваги аудиторії до висловлення співчуття.

Аналіз частоти актуалізації *типів тонального інтервалу* на стиках ділянок ІГ в англійських висловленнях співчуття (табл. Д.5) свідчить про

більшу варіативність негативного тонального інтервалу, ніж позитивного. Зафіксовано також, що висловленням співчуття мовців низького соціокультурного рівня не властиві різкі тональні перепади, тому вони у більшості випадків об'єднують суміжні ІГ та їхні структурні елементи нульовим інтервалом (6,67% – власне співчуття, 14,29% – співпереживання, 20,00% – підбадьорювання). Співчуття, реалізовані мовцями середнього та високого соціокультурних рівнів в офіційних комунікативних ситуаціях, маркуються вузьким (72,73% – власне співчуття, 41,67% – втішання й 25,00% – підбадьорювання) та звуженим (9,09% – власне співчуття, 38,46% – співпереживання, 25,00% – втішання) негативним тональним інтервалом.

Подібним чином, співчуття осіб рівного статусу в неофіційній ситуації, визначаються переважним об'єднанням їхніх суміжних ІГ вузьким (20,00% – власне співчуття, 28,57% – співпереживання, 11,77% – втішання, 6,67% – підбадьорювання) позитивним інтервалом, що свідчить про емоційну стриманість мовців при вираженні співчуття та тісний семантичний зв'язок між власне співчуттям та супроводжуючими його висловленнями.

Узагальнені дані щодо актуалізації *тонального діапазону висловлень співчуття* (табл. Д.1) свідчать, що його варіювання співвідноситься з їхньою лексико-граматичною структурою та зумовлюється офіційністю / неофіційністю процесу комунікації і змінами в семантичному навантаженні висловлення, що, безпосередньо, впливає на рівень його ЕПП.

Акустичним аналізом встановлено також, що найбільш рекурентними у вираженні співчуття мовцями високого соціокультурного рівня в офіційних ситуаціях під час виголошення ними промов є широкий частотний діапазон (66,66% – власне співчуття, 69,24% – співпереживання, 54,55% – втішання і 18,18% – підбадьорювання) при майже рівновеликих частках реалізації середнього та розширеного його різновидів. При цьому для висловлень підбадьорювань найбільш частим є розширений діапазон (72,73%).

Зареєстровані у мовленні представників середнього соціокультурного рівня показники частоти актуалізації тонального діапазону, які свідчать про

неформальність ситуації і рівність статусів комунікантів, актуалізуються таким чином: переважання звуженого (46,66% – власне співчуття, 64,28% – співпереживання, 58,83% – втішання і 13,33% – підбадьорювання) і середнього (6,67% – власне співчуття, 14,29% – співпереживання, 5,88% – втішання і 13,33% – підбадьорювання) різновидів, найвищі показники якого зафіксовано у висловленнях, що вирізняються щирістю, експліцитністю у вираженні співчуття та які мають низький або середній рівень ЕПП.

Вимірюванням *швидкості зміни ч.о.т. у термінальній ритмогрупі* (табл. Д. 12) доведено, що мала швидкість є найтиповішою для висловлень співчуття незалежно від ситуації спілкування, соціокультурного рівня мовців, їхнього соціального статусу та рівня ЕПП. Так, висловленням, озвученим в промовах мовців високого соціокультурного рівня в офіційних ситуаціях, притаманна мала швидкість (68,75% – висловлень власне співчуття, 72,22% – співпереживання, 69,23% – втішання і 58,82% – підбадьорювання). Для співчуттів мовців середнього соціокультурного рівня й рівного соціального статусу в неофіційних ситуаціях спілкування, характерною є реалізація середньої швидкості (5,88% – власне співчуття, 5,55% – співпереживання, 16,67% – співпереживання й 28,57% – підбадьорювання).

Викликає інтерес і той факт, що в ситуаціях публічного мовлення зареєстровано також реалізації з нульовою швидкістю зміни ч.о.т. у термінальній ритмогрупі, яка виконує роль засобу спонукання слухачів до роздумів, викликає в них довіру, а, отже, здійснює сугестивний вплив.

Розгляд динамічних характеристик типової інтонаційної моделі висловлень співчуття різного прагматичного спрямування засвідчив, що *максимум інтенсивності локалізується* в них, здебільшого, в межах першої ІГ (понад 50,00%), що вказує на наявність у ній семантично вагомих лексичних одиниць (див. Дод. Д, табл. Д.7). Так, у межах висловлень, актуалізованих в офіційних ситуаціях мовцями високого соціокультурного рівня, переважає локалізація піку інтенсивності на ядерному складі (16,67% – власне співчуття, 15,38% – співпереживання, 8,33% – втішання й 33,33% – підбадьорювання), а також з рівновеликою часткою локалізації максимуму інтенсивності в її першій та

другій ритмогрупах. Це пояснюється реалізацією повної шкали під час вираження співчуття представниками цього соціокультурного рівня.

У висловленнях співчуття, озвучених у неофіційних ситуаціях мовцями середнього соціокультурного рівня, показник максимуму інтенсивності на такті шкали зростає (60,00% – власне співчуття, 57,15% – співпереживання, 47,06% – втішання і 60,00% – підбадьорювання). Менший відсоток реалізацій цієї групи висловлень відзначено розташуванням максимуму інтенсивності на такті і ядерному складі другої ІГ, а мінімальний – на решті ділянок ІГ.

Наведені в таблиці Д.9, показники частоти *варіювання діапазону інтенсивності* висловлень свідчать, що для співчуття, актуалізованого в офіційній ситуації мовцями високого соціокультурного рівня, найхарактернішим є розширений (66,66%) і широкий (38,89%) діапазон інтенсивності. У свою чергу, неофіційні експліцитні висловлення співчуття маркуються переважанням вузького (55,56%), середнього (43,75%) і звуженого (38,10%) при менш частотному функціонуванні розширеного і широкого діапазонів інтенсивності.

Як бачимо, незалежно від соціокультурного рівня мовця, під час озвучення співчуття діапазон його інтенсивності варіює у напрямку від середньої до розширеної та широкої зон, досягаючи піку, здебільшого, на ядерному складоносіві, маркованому середнім або високим рівнем ЕПП. Таке варіювання цілком корелює із ситуацією спілкування та зі змінами емоційного стану мовця в момент озвучення співчуття.

Аналіз результатів вимірювання *середньої складової інтенсивності* висловлень співчуття показав (див. табл. Д. 8), що незалежно від ситуації для усіх типів співчуттів притаманна велика і максимальна її значення. Решта різновидів не є типовими для досліджуваних висловлень, що пояснюється намаганням мовця звучати співчутливо, розуміюче і широко.

Наведені у таблиці Д.10 (див. Дод. Д) узагальнені дані щодо *середньоскладової тривалості висловлень співчуття* указують на підвищену частку її збільшеної зони (41,67% – власне співчуття, 38,46% –

співпереживання, 9,09% – втішання і 66,67% – підбадьорювання) для реалізацій в офіційних ситуаціях із середнім і низьким рівнем ЕПП при спілкуванні мовців рівного статусу. У свою чергу, щирість експліцитного вираження співчуття в неофіційних ситуаціях маркується максимальною (39,99% – власне співчуття, 28,57% – співпереживання, 41,18% – втішання 26,67% – втішання) і збільшеною тривалістю висловлення (26,67% – власне співчуття, 42,85% – співпереживання, 29,41% – втішання і 40,00% – підбадьорювання). Коротка середньоскладова тривалість притаманна висловленням, у яких співчуття не є щирим.

Результатами аналізу варіювання *тривалості пауз на стиках П висловлень співчуття* (див. Дод. Д, табл. Д.11) встановлено максимальну (35,00%–40,00%) поширеність мінімальної паузи при спілкуванні мовців в неофіційній ситуації. При зверненні мовця високого соціокультурного рівня під час публічного мовлення до певної аудиторії зафіксовано підвищену рекурентність збільшеної паузи (50,00%) перед висловленням співчуття, яка виконує роль риторичної паузи як засобу сугестивно-когнітивного впливу на слухача.

Для співчуттів, актуалізованих з високим рівнем ЕПП в неофіційній комунікації, частотними є максимальні паузи (16,67% – власне співчуття, 12,50% – втішання, 11,76% – підбадьорювання), які підкреслюють емоційне переживання мовця, його вагання у підборі мовних засобів й роздуми щодо негативної ситуації адресата. У реалізаціях мовців середнього соціокультурного рівня переважають середні паузи (5,56% – власне співчуття, 13,33% – співпереживання, 17,65% – підбадьорювання), що виокремлює синтагму з максимумом прагматичного навантаження на тлі всього тексту співчуття.

Аналіз інструментально вимірюваних акустичних показників англійських висловлень співчуття та подальше їхнє зіставлення із даними проведеного нами аудитивного аналізу дозволяє стверджувати, що, по-перше, до **інваріантної просодичної моделі** реалізації співчуття на акустичному рівні входять: розширений і широкий частотний діапазон, високі й екстремально високі показники

варіювання максимуму ч.о.т., переважання локалізації максимуму ч.о.т. на такті першої та другої ІГ, високий та екстрависокий тональний рівень початку співчуття при екстранизькому й низькому рівні його завершенні, домінування негативного інтервалу ч.о.т. на різних ділянках ІГ, локалізація максимуму інтенсивності на такті та ядерному складі першої або фінальної ІГ, середній і розширений діапазон інтенсивності висловлення, середня і збільшена середньо-складова тривалість співчуття, а також короткі й мінімальні за тривалістю паузи на стику ІГ; по-друге, що визначена таким чином інваріантна просодична модель та її варіантні реалізації є у межах нашого розгляду адекватними аудитивній та акустичній інтерпретаціям усної реалізації співчуття.

3.3. Лінгвістична інтерпретація результатів експериментально-фонетичного дослідження

Викладене вище узагальнення результатів аудитивного й акустичного аналізів, виконане з урахуванням опрацювання кількісних даних, надало нам підстави для здійснення лінгвістичної інтерпретації результатів експериментально-фонетичного дослідження просодичної організації англійських висловлень співчуття.

Лінгвістичну інтерпретацію результатів експериментально-фонетичного дослідження було спрямовано на встановлення закономірностей взаємодії просодичних засобів із лексико-граматичними та супроводжуваними їх паралінгвальними засобами у процесі вираження співчуття та зіставлення інтонаційних характеристик, зареєстрованих на перцептивному й акустичному рівнях реалізації співчуття, на підставі чого було проведено вербальну інтерпретацію інваріантних і варіантних ознак просодичної організації співчуття, а також виконано графічне моделювання і вербальний опис психоенергетичних механізмів саморозвитку й актуалізації мовцем чотирьох типів висловлень співчуття, диференційованих за їхнім прагматичним спрямуванням.

З огляду на викладене під час лінгвістичної інтерпретації специфіки взаємодії просодичних засобів із засобами інших рівнів мови було звернено

особливу увагу на те що, співчуття як специфічний різновид емоційних висловлень належать [148, с. 126] до бехабітивів (*behabitives*), які виражають реакцію та ставлення мовця на поведінку чи події в житті інших людей, у їхніх експліцитних формах вживаються, здебільшого, перформативні дієслова [148, с. 27], як-от *to regret, to support, to be sorry, to grieve, to sympathize, to feel sorrow, to feel sad/repentant, to be disappointed over* тощо та похідні від них іменники (*regret, support, grief, sympathy, sorrow, etc.*).

Особливості взаємодії цих лексичних засобів із просодичними наочно ілюструють такі приклади:

(1) *You have 'all my 'sympathies, § and 'your 'girls, § 'too.* [324] (власне співчуття, неофіційна ситуація);

(2) *–To 'all 'those § who have 'suffered § as a 'consequence § of our 'troubled 'past | –I extend my sin↑cere 'thoughts § and 'deep 'sympathy ||.* [326] (власне співчуття, офіційна ситуація);

(3) *Yesterday's bombings in London have deeply affected us all. || I know § –I 'speak for 'everyone § and ex'press my 'sympathy | to 'those § who have been 'caught •up in ↑these e\vents. ||* [327] (власне співчуття, офіційна ситуація);

(4) *We 'all 'grieve •with | and 'stand 'with | the co'mmunity of La 'Noche | and 'all of Sas'atchewan | on this 'terrible ↑tragic \day.* [329] (щире співпереживання, офіційна ситуація);

(6) *God's sake, Mark! Sorry, Paul. || 'Look, § I 'under\stand you're regretting it now, § –but 'skulking in the 'bushes •watching ↑isn't •gonna \help. ||* [314] (нещире співпереживання, неофіційна ситуація);

(7) *We 'grieve with you. | We 'fight | a\longside you | to 'uphold our 'values,| the 'values that ↑we 'share, | univ\ersal 'values | that 'bide us to\gether § as 'friends and as \allies. ||* [318] (втішання, офіційна ситуація);

(8) *^Brother, | ^know the Al^mighty § grieves with you.* [323] (власне співчуття, неофіційна ситуація);

(9) *^People § in ^Norway § –are ^very •much § in our ^hearts § and in our ^minds to^day. || ^Everyone in ^Britain § |shares in **the** ↑sorrow and the ^anger § –at the des^picable ^killing § –that ^took •place on ^Friday.* [315] (власне співчуття, офіційна ситуація);

(10) *The Nor^wegians are ↑old ^friends, | and ^allies § and ^neighbours of ^Britain | and I ^know that ^everyone in ^Britain § will ^want to ^stand § ^with the Nor^wegian ^people § in **the** ^days of ^sorrow § that ^lie a^head (3).* || [315] (підбадьорювання, офіційна ситуація);

11) *^Shocked but ^resolute, | in ^sorrow § but un^bowed.* || [322] (втішання, офіційна ситуація).

Приклади свідчать, що експліцитні висловлення співчуття, у структурі яких містяться зазначені вище дієслова й іменники, мають, здебільшого, прагматичну функцію власне співчуття, рідше втішання чи підбадьорювання, оскільки провідним фактором їхнього породження мовцем є прояв співпереживання, небайдужості, розуміння та уміння поділяти негативні емоції іншої людини чи групи людей, спричинені різними життєвими труднощами, такими як проблеми, невдачі, втрата, горе тощо.

Щодо зазначеної взаємодії, то на надсегментному рівні аналізовані лексичні одиниці інтенсифікуються термінальним тоном (спадним, висхідним, спадно-висхідним) з малою чи зменшеною швидкістю зміни напрямку його руху, фразовим наголосом або спеціальним підйомом. Крім того, у висловленнях щирого співчуття дієслова й іменники, які мають сему «співчуття», можуть оформлятися в окрему синтагму, виокремлюватися середнім чи розширеним тональним інтервалом та/або перцептивною паузою. За цих умов все висловлення набуває правильної регулярної ритмічної структури й актуалізується зі сповільненим чи помірним темпом вимовляння.

Особливість цих висловлень полягає також у тому, що, на відміну від подібної за синтаксичною структурою простої констатації неприємного факту, невдачі, трагедії, її наслідків і т.ін, у висловленнях щирого співчуття промінантними стають не лише повнозначні частини мови, але й поєднані з ними в ІГ службові слова (сполучники, прийменники, займенники, модальні й службові дієслова: ...*\your \girls...*, *-To \all \those...*, ...*\isn't \gonna \help...*, ... *the \values that \we \share*, ...*\with the Nor\wegian \people*), які, як правило, не виділяються у стверджувальних емоційно-нейтральних реченнях.

При цьому у просодичній структурі висловлення співчуття з середнім і високим рівнем ЕПП інтенсифікованими можуть бути декілька лексичних одиниць, що надає йому переконливого звучання, значення власного проникнення мовця в переживання, подібні до тих, які відчуває співрозмовник, а також щирості у вираженні співчуття. Таким чином, однозначне декодування висловлень як таких, що транслюють щире чи нещире співчуття, досягається слухачем саме завдяки їхній відповідній просодичній організації.

Інша група лексичних одиниць, типових для висловлень співчуття, які вживаються і в офіційних, і неофіційних комунікативних ситуаціях, охоплює прикметники, що у поєднанні з відповідними іменниками чи дієсловами стану передають у контексті висловлення семантику співчуття, як-от: *sad, angry, terrible, dreadful, tragic, appalling, disturbed, depressed, exhausted, grieving, devastated, broken-hearted, heart-breaking, horrific* тощо, напр.:

(1) *\Let me \say a\gain, | \how \very \sad \xi \Hillary and \I \are \xi \about a \terrible \accident | that has \taken a \life \xi of \Princess Di\ana \xi \rightarrow and \xi the \others \who were \with her. || [325] (власне співчуття, офіційна ситуація);*

(2) *What\ever you're \feeling, | \whether it \be \xi \sad, \xi \angry, \xi \dis\turbed, | \ex\hausted, \xi \de\pressed, \xi \it's \all \normal. || [314] (втішання, неофіційна ситуація);*

(3) *When someone dies unexpectedly ... | it leaves a big hole. || –And it's all right to be sad or to have a cry, O/K? || [314]* (співпереживання, неофіційна ситуація);

(4) *–You must still be grieving yourself. || [314]* (співпереживання, неофіційна ситуація);

(5) *Well, the loss of life in Norway has been absolutely horrific. || [315]* – (власне співчуття, офіційна ситуація);

(6) *–We turn our thoughts and prayers this week –to those affected by these terrible storms –and floods || [321]* (власне співчуття, офіційна ситуація);

(7) *I should like to say | and I speak here | on behalf of the Prime Minister | and the Chief of Justice | as well as for myself | how most of people of Haiti | have all our thoughts –and prayers | at this terrible time || [313]* (власне співчуття; офіційна ситуація).

З контексту прикладів стає зрозумілим, що якісні прикметники одночасно слугують і засобом вираження експліцитної форми співчуття, і негативної оцінки мовцем ситуації чи подій, з приводу яких і висловлюється співчуття. На просодичному рівні аналізовані прикметники інтенсифікуються або спеціальним підйомом, або спадним ядерним тоном та наявністю середнього або розширеного тонального інтервалу на ділянці «передтермінальна – термінальна частина». Такий інтонаційний супровід оцінних прикметників надає їм статусу семантичних центрів ІГ висловлень, дозволяючи слухачеві відчувати, що, незалежно від ступеня формальності ситуації, співчуття актуалізується із середнім або високим рівнем ЕПП.

Важливою особливістю усної реалізації висловлень співчуття, які мають середній або високий рівень ЕПП і складаються з декількох ІГ, є наявність у їхній структурі прислівників-інтенсифікаторів типу: *absolutely, simply, quite, so, really, too, very* та ін., які вживаються у складі саме тих ІГ, які у взаємодії з просодичними засобами апелюють радше до емоційного начала психіки співрозмовника, напр.:

(1) *Well, the loss of life in Norway has been absolutely horrific.* || [315] – (власне співчуття, офіційна ситуація);

(2) *I just wanted that you know that your husband is a very brave and wise man | and he kept us going.* || [323] (підбадьорювання, неофіційна ситуація);

(3) *Mrs Elliot, I heard about your ex-husband.* || *I'm... I'm very sorry about what happened.* || [321] (власне співчуття, офіційна ситуація);

(4) *I'm so sorry for what you're going through.* || [314] (власне співчуття, неофіційна ситуація).

Наведені приклади наочно демонструють емпатичну інтонаційну організацію прислівників-інтенсифікаторів (спеціальним підйомом або фразовим наголосом у поєднанні з розширеним позитивним тональним інтервалом), за рахунок чого висловлення співчуття й актуалізує середній або високий рівень ЕПП. Таким чином, підвищена емоційність вираження власне співчуття чи співчуття-втішання досягається завдяки промінантності просодичних засобів, які оформлюють інтенсифікуючі прислівники.

Розгляд прикладів англійського діалогічного мовлення, які містять висловлення співчуття, засвідчив, що, хоча такі висловлення за своїм функціональним призначенням спрямовані, здебільшого, на вираження щирого почуття співпереживання як природну реакцію мовця на певну комунікативну ситуацію, вони також допускають актуалізацію формального співчуття, зумовлену, як правило, їхньою приналежністю до формул соціального етикету.

У зв'язку з цим, під час аналізу діалогічних текстів було зареєстровано значну кількість висловлень співчуття, які мають форму кліше та можуть бути класифіковані у такі підгрупи за їхньою прагматичною спрямованістю відповідно до класифікації рис. 1.3:

1) власне співчуття: *I'm so sorry; Give condolences to sb.; Poor boy/girl; Our thoughts and prayers are with sb., I heard about what happened;*

2) співпереживання: *I know; I understand!; Forget it; I know the feeling;*

3) втішання: *Don't worry; It's not your fault; It's all right; Come here; You're OK, It's OK; Just relax*

4) підбадьорювання: *Well done; All right; You're doing great; You'll survive this; Come on; We're gonna make it.*

Щодо особливостей граматичної структури висловлень співчуття, то відомо, що вагомим чинником, який і зумовлює їхню граматичну будову, є комунікативна ситуація та ступінь її формальності. З погляду на це, залежно від ситуації спілкування, одне й те саме висловлення співчуття може набувати прагматичного значення втішання та підбадьорювання, актуалізованого не лише в структурі розповідних, але й спонукальних речень. Прикладом варіювання прагматичного спрямування співчуття під впливом змінних ситуації спілкування можуть слугувати такі частотно вживані вислови:

1) *All right. Come on. Move your hands, move your hands, move your hands.* [323] (втішання);

2) *Come on, we'll get out of here.* [323] (підбадьорювання);

3) *Okay, come on Doc!* [323] (підбадьорювання).

4) *We know about the allegations and we know it didn't get to court* [321] (офіційна ситуація; власне співчуття);

5) *We know how hard this is* [314] (неофіційна ситуація, співпереживання).

У результаті розгляду ситуацій, в яких вживаються співчуття з однаковим лексичним наповненням, та аналізу специфіки їхньої просодичної організації стає очевидним, що співчуттям-підбадьорюванням, які містять компонент спонукування, притаманна підвищена гучність вимовляння та більша промінантність повнозначних слів. А вираження в неофіційній комунікації власне співчуття і співпереживання реалізується пониженою гучністю, сповільненим темпом, зменшеною швидкістю руху ядерного тону, пролонгацією голосних.

Ще одною структурною особливістю вживання співчуття в діалогічному мовленні є те, що вона допускає їхню еліптичність, тобто певну граматичну неповноту, коли окремі частини синтаксично повного висловлення

опускаються, але цілком коректно декодуються завдяки просодичним і паралінгвальним засобам як важливим компонентам усної реалізації усіх без винятку видів емоційних висловлень.

З викладеного стає зрозуміло, що під час вираження співчуття прагматичний намір мовця надати співрозмовнику моральну підтримку, підбадьорити його, допомогти подолати негативні наслідки ситуації, що склалася, тощо досягається шляхом коректного добору мовних засобів усіх рівнів. Водночас, під час декодування прагматичного спрямування висловлень співчуття, виражених однаковими лексико-граматичними засобами, та визначення ступеня ширості чи формальності висловленого співрозмовником співчуття провідну роль відіграють саме просодичні засоби.

Результати аудитивного аналізу експериментальних висловлень, звучання яких супроводжувалося відеорядом, переконливо свідчать про важливість взаємодії просодичних і паралінгвальних засобів у вираженні співчуття, що в умовах усної комунікації дозволяє адресатові повідомлення отримати додаткову інформацію про мовця, про те, наскільки щирими є його почуття й ставлення до адресата та однозначно декодувати функціонально-прагматичне спрямування висловлення співчуття, незалежно від його експліцитного чи імпліцитного характеру.

За результатами дослідження встановлено, що вираження комунікативної підтримки адресата у формі співчуття-втішання чи підбадьорювання забезпечується, здебільшого, такими висловленнями, як: *It's OK, It's all right, Everything's gonna be all right*, наприклад:

“*Hey, mate... 'It's all ^vright. || 'It's all \right, I'm ^vhere. || 'Come ^vhere. || 'There we \go, ^veh.*” || [314].

У цьому фрагменті вираження підтримки сина, який втратив свого друга, досягається за допомогою односпрямованої взаємодії лексичних засобів, паралінгвальних засобів і засобів надсегментного рівня: помірні темп і знижена гучність вимовляння та приглушений тембр, які свідчать про обережність і делікатність адресанта під час звернення до адресата. Сприйняття висловлення

співчуття як щирого втішання забезпечується реалізацією середньо-підвищеного тонального рівня початку кожної репліки та середньо-підвищеного спадно-висхідного тону високого регістру зі зменшеною швидкістю зміни його руху, що свідчить про надзвичайно дбайливе ставлення мовця до слухача.

В окресленій і подібних ситуаціях просодичні засоби виконують підсилювальну функцію відносно лексико-граматичних, тісно взаємодіючи з паралінгвальними засобами, провідними серед яких є міміка (сумний вираз обличчя), що підкреслює розуміння трагічності ситуації та співпереживання, рухи в бік дещо опущеною головою, наявність зорового контакту, необхідного для встановлення довірливого контакту між співрозмовниками, відсутність між ними дистанції, іноді обійми, що допомагає мовцю виразити своє співчуття.

Проте, співчуття досить часто реалізується лише за допомогою взаємодії інтонаційних і паралінгвальних засобів, взагалі без участі лексичних одиниць або з частковою зміною прямого значення слова за допомогою інтонаційних засобів та під впливом позамовного контексту для досягнення бажаного комунікативно-прагматичного ефекту, наприклад [314]:

- *How is that justice?*
- (1) *It's not.* || (2) *Go and be with your family.*

У цьому прикладі матір загиблого хлопця, Елізабет, говорить своїй подрузі про несправедливість суду. Вжиті фрази "*It's not*", "*Go and be with your family*" не передають пряме значення співчуття, але у поєднанні з низьким (1) і середньо-підвищеним (2) спадними тонами вузького діапазону, середньо-пониженим тональним рівнем передтакту (1), приглушеним тембром, низькою гучністю й помірним темпом вимовляння та у взаємодії з паралінгвальними засобами декодуються як співчуття-заспокоєння, підтримка і втішання.

Зазначимо також, що у щирих висловленнях співчуття, на відміну від виражених формально, переважає односпрямована взаємодія лінгвальних і паралінгвальних засобів, наприклад [314]:

“Come on, Beth. Come here. Beth, come on. Come here. Come here. Come here. -It’s ‘all right. || -It’s ‘all \right. || -It’s ‘not \Mark. § /This is ↑not \Mark. || This is Joe doing this to us. We won’t let him win, OK?”

У наведеному фрагменті Еллі заспокоює Елізабет, акцентуючи увагу на тому, що її чоловік не винен у смерті сина. Інтонаційні засоби, а саме: поступове підвищення з кожною реплікою тонального рівня її початку від середньо-зниженого до високого, зростання емоційності інтоногруп за рахунок актуалізації вузьких низького й високого спадних термінальних тонів, підкреслюють та підсилюють вираження одночасно занепокоєння мовця і його намір заспокоїти співрозмовника. Паралінгвальні засоби, зокрема міміка тривоги, супроводжувана похитуванням голови, та тримання подруги за руку, інтенсифікують просодичні засоби, передаючи експліцитне значення щирого співчуття-втішання.

У цьому випадку, паралінгвальні засоби (контрольовані і неконтрольовані свідомістю пози й рухи мовця, його міміка, жести тощо), які реалізуються емоційною складовою ЕПП висловлення внаслідок перерозподілу його енергії, виконують відносно просодичних засобів функцію підсилення й доповнення, слугуючи однозначному декодуванню щирості чи нещирості висловленого співчуття.

Поряд з комплексною взаємодією лінгвальних і паралінгвальних засобів вираження співчуття особливу роль відіграє актуалізація такого складного компонента усного мовлення, як тембральне забарвлення голосу. Аналізуючи тембральні характеристики мовця під час реалізації висловлень співчуття, ми виходили з відомого положення [3, с. 44-45], що тембр набуває функціональних якостей, коли голос мовця змінюється для передачі певної інформації. Це дозволило розглядати його як компонент просодії, а не паралінгвістики. При цьому ми використовували номенклатуру різновидів тембру, запропоновану у праці [203, с. 141-152]. Зокрема, на рівні аудитивного аналізу ми розглядали два типи класифікації тембру: за артикуляційною домінантою: дискретний (унікальний), акуратний (чіткий), повнозвучний (претензійний), дзвінкий,

свистячий, шепелявий, незрозумілий (розпливчатий), малозрозумілий (невнятний), змазаний (проковтнуті звуки), хриплий, уривчастий, а також за додатковим забарвленням голосу мовця: придиховий, різкий (надтріснутий), скрипучий, хриплий, фальцет, дратівливий, жорсткий, грубий, гучний (розлогий), пронизливий, похмурий, тонкий, оксамитовий, змазаний, авторитетний.

За розподілом частотних показників артикуляційних тембральних характеристик в реалізаціях мовцями висловлень співчуття у різних комунікативних ситуаціях (див. таблиці В.1–В.4, Дод. В) встановлено, що найбільш варіативним й промовистим під час вираження співчуття є тембральне забарвлення голосу представників середнього соціокультурного рівня, яке супроводжується хриплим і тремтячим голосом, іноді похмурим. Дещо рідше реалізується уривчасте і змазане забарвлення голосу під час озвучення, як правило, неширокого співчуття. Дистрибуція інших характеристик тембру є більш розсіяною. При цьому максимальними показниками варіативності тембрального забарвлення голосу мовця характеризуються висловлення, що мають таке прагматичне спрямування: *власне співчуття*, виражене в офіційній ситуації, актуалізується, переважно, авторитетним і придиховим звучанням голосу; *втішання* – хрипким і похмуро-оксамитовим голосом мовців високого й середнього соціокультурного рівнів. Прояв *співпереживання* супроводжується здебільшого тремтінням голосу. Висловлення *підбадьорювання* характеризується чіткістю звучання мовців у поєднанні з м'якістю забарвлення їхнього голосу.

Переходячи до лінгвістичної інтерпретації, що ґрунтується на аналізі стохастичних процесів саморозвитку мисленнєвих дій, які відбуваються у психічній сфері мовця під час актуалізації ним висловлення співчуття в діалогічному мовленні, акцентуємо увагу на тому, що оцінка особливостей їхньої реалізації мовцем ретроспективно аналізувалася аудиторами з погляду слухача.

Нагадаємо з приводу цього аналізу, що за вихідний методологічний конструкт лінгвістичної інтерпретації результатів виконуваного нами розгляду психоенергетичних особливостей стохастичних процесів, що відбуваються у психіці мовця під час добору просодичних засобів оформлення англійських висловлень співчуття, обрано, відповідно до п. 2.2.5 його методики, обґрунтовану у підрозділі 1.4 універсальну синергетичну модель саморозвитку процесів породження мовлення та мисленнєвої діяльності в духовній сфері індивіда (див. рис. 1.4) та комплексну пірамідоподібну модель [82, с. 476-484; 186, с. 29] механізму мислення індивіда в процесі породження та актуалізації ним мовлення.

З урахуванням цього під час лінгвістичної інтерпретації просодичного оформлення висловлень співчуття нами було сформовано їхні типові когнітивно-синергетичні моделі (рис. 3.5–3.8), що відображають процеси саморозвитку породження й звукової реалізації співчуття мовцем.

Графічне моделювання та вербальний опис психоенергетичних механізмів саморозвитку і звукової матеріалізації мовцем співчуття здійснювалося відповідно до чотирьох, диференційованих у першому розділі за прагматичним спрямуванням, груп висловлень (див. також [117]): власне співчуття, втішання, підбадьорювання і співпереживання.

Зазначимо, що кожна наведена нижче модель (див. рис. 3.5-3.8) має вигляд складної чотирирівневої умовно-топологічної системи сфер духовного буття адресата, яке охоплює екзистенціальну, ментальну й трансцендентну підсистеми, результати функціонування яких контролюються свідомістю, позначеною на моделях точкою С. Оболонка системи утворюється трьома її складовими: комунікативними культурами макро- (сторона СВ) і мікросоціуму (АС) мовця та його прагматичними намірами (сторона АВ). У площині позначеної системи, що моделює сфери духовного буття особи, яка висловлює співчуття, і типи її мислення (емоційне, емо-раціональне, раціональне та логічне), й відбувається саморозвиток усіх без винятку синергетичних за своєю

природою процесів і актів породження співчуття як реакції мовця на емоційний стан адресата.

У межах цієї площини синергетична картина зародження й саморозвитку співчуття у свідомості мовця може бути відображена на моделі у вигляді певної траєкторії структури-атрактора. Це, як відомо [93, с. 206; 79; 186, с. 29], дозволяє здійснити розгорнутий опис психоенергетичного механізму саморозвитку висловлення співчуття в духовній сфері мовця у термінах синергетики. Під час такого опису ми виходили з прийнятої в синергетиці ідеї послідовного, поетапного саморозвитку співчуття, оскільки в реальності під контролем свідомості здійснюють перебіг лише процеси, базовані на діалектичній логіці, а екзистенціальні, ментальні й трансцендентні акти мислення відбуваються у сферах позасвідомого й підсвідомого мовця та реалізуються відповідно до полілектичних законів [93, с. 147–167; 170, с. 54] хаосу, що саморозвивається.

Звернемо увагу й на те, що за певних умов, апелюючи до типової геометричної форми структури-атрактора породження й актуалізації висловлення співчуття, ми набуваємо підстав вважати отриману відповідну цій формі інваріантну інтонаційну модель фоноконцептом співчуття конкретного прагматичного спрямування. У зв'язку з цим, дотримуючись запропонованого у праці [84, с. 40] визначення, ми будемо розуміти під *фоноконцептом* специфічне, сформоване внаслідок конкретного комунікативного досвіду мисленнєве утворення, що охоплює змістовий мінімум знання, здатного у формі звукового перцептивного образу або символу зберігатися в довгостроковій пам'яті індивіда і відтворюватися в усному мовленні за допомогою певних фонетичних структур.

З урахуванням викладеного, виконані сумісно класичний аудитивний та пошуковий синергетичний аналізи типових висловлень співчуття показали, що в їхній реалізації домінують структури-атрактори, які складаються з трьох-чотирьох часткових атракторів, що розвиваються за чотирма типовими схемами

у площинах відповідних, наведених нижче, узагальнених моделей, співвіднесених із прагматичними намірами мовця.

Розглянемо (рис. 3.5) отриману на цих підставах типову модель синергетичного опису процесу породження й звукової реалізації висловлення, прагматичним спрямуванням якого є «власне співчуття»:

Detective: I got everything you asked for.

Mark Latimer: Everything?

Detective: Didn't take long. Not to let light in upon the magic, but it really wasn't that difficult. My invoice is in there also.

Mark Latimer: Right. Thanks.

Detective: I've given you a 50% discount. In light of your... circumstances.

Mark Latimer: What do you mean?

Detective: I'm ¹truly ₂sorry... | for your ₃loss. [314].

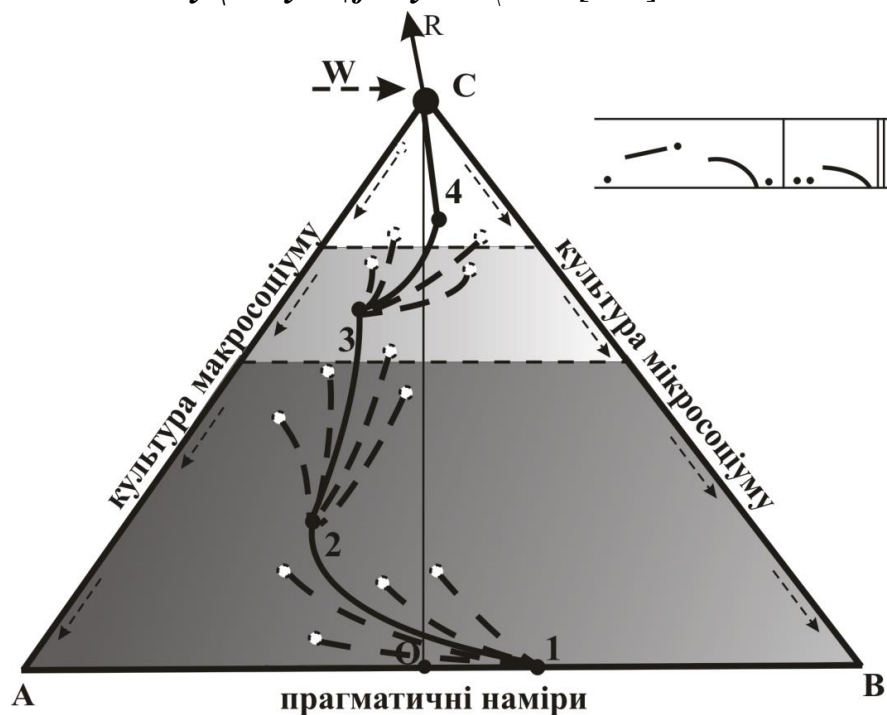

Рис. 3.5. Інтонаграма і синергетична модель породження висловлення *I'm ¹truly ₂sorry... | for your ₃loss* з прагматичним спрямуванням «власне співчуття»

У цьому типовому варіанті синергетичної моделі вербальна та невербальна інформація (W), що отримується адресантом, надходить у свідомість мовця і, опрацьовуючись нею, перетворюється у сигнали-запити, направлені одночасно у всі сфери його духовного буття (див. стрілки, паралельні сторонам трикутника).

При цьому, як зазначалося раніше, в реалізації співчуття важливу роль відіграють культури мікро- та макросоціуму як параметри порядку, що відповідно до принципів синергетики саме й визначають особливості саморозвитку процесу породження висловлення [93, с. 110].

Звертаючись до моделі проаналізуємо ситуацію висловлення щирого співчуття, яка сталась з адресатом (див. рис. 3.5). Зрозуміло, що у цьому випадку сприйнята перцептивна інформація та ситуація спілкування спричинюють неминуче збудження психічної енергії того, хто співчуває. Оскільки питання, що постало перед ним, віддзеркалює попередній досвід та сприйняття проблеми або горя як негативної ситуації, що могла б статися з ним, зародження першого часткового атрактора відбувається у сфері позасвідомого мовця у площині культури мікросоціуму в точці (1). Проте під впливом факторів культури макросоціуму та формальної ситуації спілкування, частковий аттрактор (1-2) тяжіє у бік культури макросоціуму та досягає точки (2). Ментальне сумління щодо ситуації, яка склалася, зумовлює розташування кінцевої точки (3) атрактора (2-3) з тенденцією її наближення до культури мікросоціуму. Після завершення сумнівів (точка 3) під впливом домінування психоемоційної енергії, що породжує прагнення мовця висловити щире співчуття, навички якого засвоєні під час набуття культури його мікросоціуму, частковий аттрактор (3-4) завершується у трансцендентній сфері точкою (4) саме площині культури мікросоціуму. Унаслідок останньої біфуркації у точці (4) механізм раціонального мислення породжує чіткий аттрактор 4-C, який і визначає кінцевий вибір просодичних засобів реалізації щирого співчуття (R).

На підтвердження викладеного розглянемо інтонаційну модель, що є результатом просодичної організації висловлення щирого співчуття, зумовленого розглянутим нами процесом синергізму мовленнєво-мисленнєвої діяльності того, хто співчуває (див. інтонограму, наведену справа від моделі рис. 3.5).

Як видно з інтонограми, перша синтагма висловлення *I'm truly sorry...* має плавний висхідно-спадний мелодичний контур, сформований з низького передтакту, висхідного такту та низького спадного термінального тону.

Оформлення слова *truly* висхідним тактом дозволяє зробити висновок про неусвідомлювану емоційну потребу мовця висловити співрозмовнику щире співчуття під впливом засвоєних норм культури мікросоціуму (точка 1). Поява негативного середнього тонального інтервалу на ділянці «такт – термінальний тон» та актуалізація термінального тону з середньою швидкістю зміни напрямку його руху свідчать про процеси, які відбувалися на атракторі 2-3, зумовлені формальністю комунікативної ситуації. Нетипово довга пауза на стику коротких інтоногруп віддзеркалює вагання мовця щодо доречності висловлення стриманого співчуття, а сповільнення темпу вимовляння другої інтоногрупи (*for your loss*) з приглушеним тембром голосу та зменшеною швидкістю руху пологого низького спадного термінального тону вказують на домінування прагнення висловити щире співчуття, що цілком узгоджується з описаною схемою саморозвитку часткового атрактора 3-4.

Зіставивши просодичне оформлення розглянутого співчуття з іншими подібними висловленнями (напр., *I'm really sorry | what happened to your brother* [314]; *So sorry. | Come, here* [324]; *I am so sorry, mother. | Certainly.* [324]) ми набуваємо підстав вважати отриману інтонаційну модель типовим фоноконцептом вираження щирого співчуття.

Для аналізу ментальних процесів, які впливають на просодичне оформлення висловлень співчуття з прагматичним спрямуванням «співпереживання», розглянемо наступний приклад, графічну інтерпретацію та інтонограму якого зображено на рис. 3.6.

Beth: Where was he?

Ellie: You need to ask him.

Beth: Just tell me.

Ellie: Beth...

Beth: I saw him tonight with Becca Fisher.

Ellie: Does he know you saw him? You need to tell him. You need to talk to him.

Beth: I can't do it, Ell.

Ellie: Oh, sweetheart, I'm sorry. | Really I am. || [314].

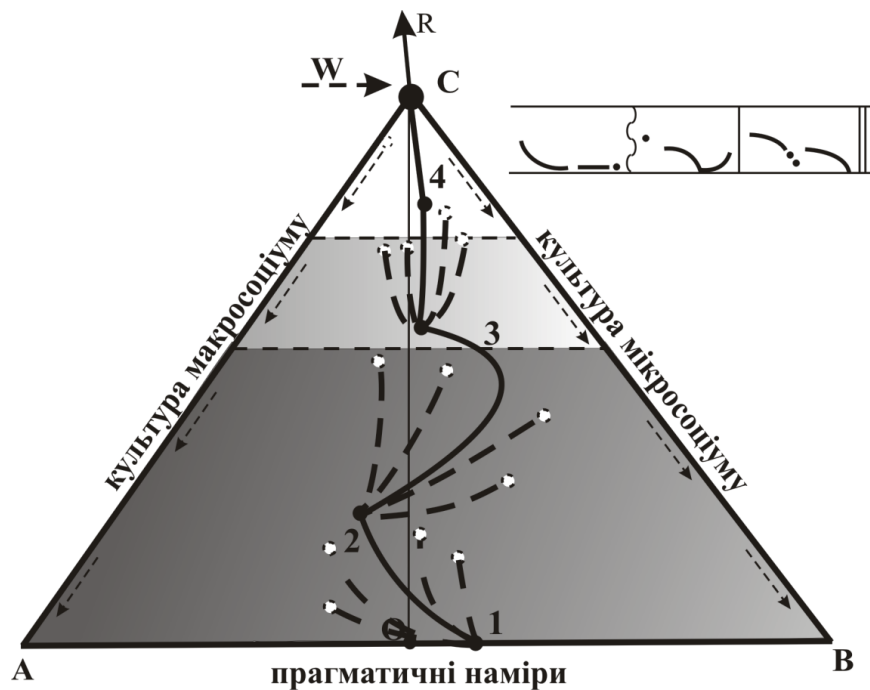

Рис. 3.6. Інтонаграма і синергетична модель породження висловлення співчуття *Oh, sweetheart, I'm sorry. Really I am* з прагматичним спрямуванням «співпереживання»

З контексту цього прикладу стає відомо, що дві подруги – Еллі та Елізабет – обговорюють можливу причетність чоловіка Елізабет до вбивства сина. Внаслідок турботи за важкий психологічний стан подруги, у позасвідомому Еллі неминуче виникає певний хаос, який породжується у площині її мікросоціуму (1). Проте, оскільки Еллі є одночасно і слідчим поліцейським, який займається розкриттям цієї справи, рух першого часткового атратора (1-2) направлено до площини культури макросоціуму, який і зупиняється у точці біфуркації (2). З огляду на те, що молоді особи є давніми і близькими знайомими, Еллі підсвідомо щиро співпереживає та проймається емоційним станом подруги. Саме тому другий частковий атратор (2-3) набуває опуклої форми під впливом культури мікросоціуму, але під дією емоціонального типу мислення спрямовується до межі культур мікро- й макросоціуму. Під впливом раціонального мислення траєкторія руху третього часткового атратора досягає точки (4), що й визначає вектор вибору лінгвальних та позалінгвальних засобів (R) зі сфери культури мікросоціуму мовця, щоб виразити щиро співпереживання тяжкій ситуації подруги.

Зображена справа від моделі інтонограма цього висловлення підтверджує логіку синергетичного саморозвитку й актуалізації співчуття і щирого співпереживання. Так, під впливом домінування норм культури мікросоціуму на рівні позасвідомого емоційного мислення (точка біфуркації 1) мовець майже пошепки промовляє інтоногрупу $\backslash Oh, \downarrow \textit{sweetheart} \xi$, у якій провідну роль у вираженні прагматичного спрямування співпереживання відіграє вигук $\backslash Oh$, оформлений низьким спадним термінальним тоном увігнутої конфігурації і зменшеної швидкості зміни напрямку його руху. Завершення вимовляння цієї інтоногрупи на низькому тональному рівні з другорядним наголосом ($\downarrow \textit{sweetheart}$) є результатом тяжіння атрактора 1-2 до культури макросоціуму, оскільки мовець виконує свої службові обов'язки офіцера поліції. Проте прояв співпереживання, зумовлений культурою мікросоціуму (частковий атрактор 2-3), передається на просодичному рівні реалізацією високого передтакту $\neg I'm$ у поєднанні з низьким спадно-висхідним термінальним тоном на слові $\downarrow \textit{sorry}$. Саморозвиток часткового атрактора 3-4 у ментальній сфері мовця завдяки енергії емо-раціонального мислення надає останній інтоногрупі $\backslash \textit{Really I am}$ значення щирого співпереживання: поєднання двох спадних тонів різного тонального рівня зі зменшеною швидкістю руху та емпатичне виділення дієслова $\downarrow \textit{am}$.

Аудитивний аналіз основних просодичних ознак подібних за структурою та прагматичним спрямуванням висловлень співчуття (напр., $\neg Oh, \downarrow \textit{dear} \mid \backslash \textit{Poor her family}$. [321] дозволяє нам вважати представлену інтонаційну модель типовим фоноконцептом актуалізації співчуття-співпереживання.

Перебіг синергетичних процесів, що зумовлюють відповідне просодичне, лінгвальне й позалінгвальне оформлення висловлень співчуття, які реалізують прагматичне спрямування «втішання», графічно зображено на рис. 3.7.

Laura: *He smelt of drink.*

Police: *What sort of drink?*

Laura: *Spirits. I don't know why I remember that. Cheap spirits.*

Police: *Are you able to describe him to us?*

Laura: I... I don't know. I couldn't see him. I'm sorry.

Police: It's all right |, you're doing really well ||. [314].

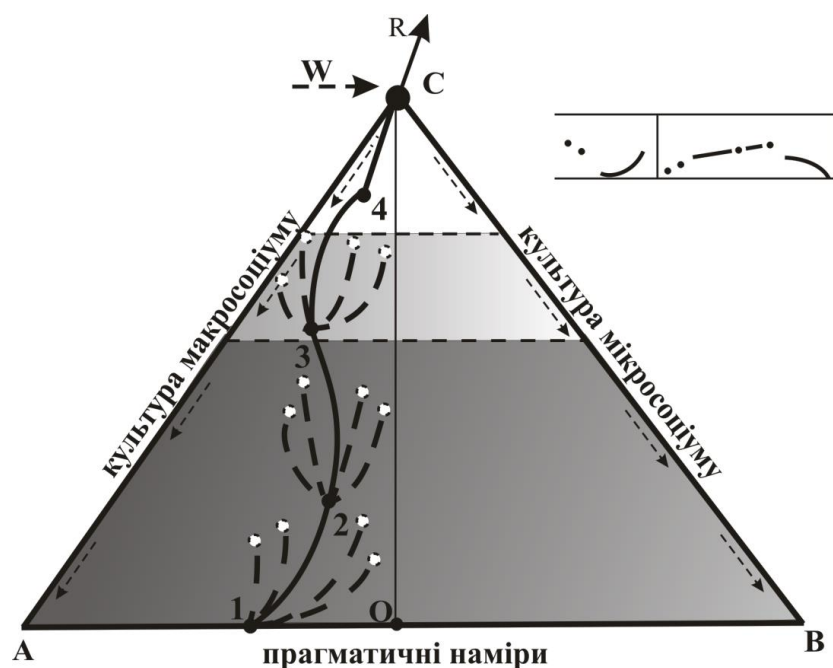

Рис. 3.7. Інтонограма і синергетична модель породження висловлення співчуття *It's all right |, you're doing really well ||* з прагматичним спрямуванням «втішання»

З контексту наведеного прикладу зрозуміло, що жінка-поліцейський, отримуючи після довгих років мовчання свідчення від потерпілої (Лаура), має щирий намір заспокоїти її. Отримана інформація (**W**), трансформуючись у сигнали-запити, які збуджують психічну енергію жінки-поліцейського, надходить одночасно у всі сфери її духовного буття. При цьому перший частковий атрактор (точка **1**) зароджується під впливом енергії позасвідомого начала мовця, який виконує свої професійні обов'язки, у площині культури макросоціуму. З одного боку, різниця в статусах комунікантів та бажання поліцейського отримати якомога більше даних зумовлюють рух часткового атрактора (**1-2**) у площині культури її макросоціуму, проте, з іншого боку – щире бажання жінки втішити співрозмовницю визначає опуклу форму цього атрактора, який тяжіє до культури мікросоціуму. Проте, офіційність ситуації спілкування зумовлює його завершення в наступній точці біфуркації (**2**). Але другий частковий атрактор (**2-3**) продовжує рухатися траєкторію опуклості під

впливом культури мікросоціуму, доти поки енергія емо-раціонального мислення повертає його рух у царину макросоціуму (точка біфуркації **3**).

Зображена справа від схеми моделі рис. 3.7 інтонограма першої синтагми висловлення (*it's all right* |...) підтверджує логіку саморозвитку атракторів 1-2 і 2-3: обраний емоційним мисленням жінки-поліцейської фоноконцепт-аналог (точка **2**), що зберігається в її емоційній пам'яті, зумовлює спадно-висхідний мелодичний контур реалізації цієї інтоногрупи (поєднання високого спадного передтакту (*it's all*) та низького висхідного термінального тону середнього діапазону і середньої швидкості зміни напрямку його руху на слові *right*), що разом з приглушеною гучністю, помірним темпом та м'яким забарвленням тембру голосу мовця цілком відповідає просодичному оформленню щирого співчуття-втішання. Завершення вимовляння цієї інтоногрупи паузою середньої тривалості є результатом тяжіння атрактора 2-3 до культури макросоціуму під впливом енергії емо-раціонального мислення мовця, який виконує свої службові обов'язки.

Дієвість енергії емо-раціонального мислення ще більше спрямовує рух третього часткового атрактора (**3-4**) до культури макросоціуму, оскільки головна мета поліцейського втішити і заспокоїти потерпілу, щоб отримати максимальний обсяг інформації про злочинця. Саморозвиток цього атрактора (**3-4**) відбувається у царині культури макросоціуму, де формується раціональна основа вербального вираження щирого, проте емоційно стриманого втішання. Звідси, під впливом логічного мислення, вектор руху атрактора (**4-С**), який впливає на добір лінгвальних засобів вираження співчуття-втішання, здійснюється вже на підставі культури макросоціуму. На просодичному рівні це відображається оформленням інтоногрупи *...you are doing really well* висхідно-спадним мелодичним контуром (реалізація низького висхідного передтакту (*you are*), висхідного такту (*doing really*) та низького спадного термінального тону вузького діапазону (*well*), що цілком відповідає інтонаційній моделі фоноконцепту емоційно-нейтрального втішання. Щирість висловленого співчуття-втішання досягається сповільненим темпом і пониженою гучністю його вимовляння, що у поєднанні з плавним регулярним ритмом інтоногрупи та

загальною реалізацією у зниженому тональному реєстрі із заспокійливим і авторитетним звучанням голосу мовця, надає висловленню ефекту сугестивної дії на реципієнта.

Проведений аналіз та розгляд специфіки просодичного оформлення інших подібних висловлень (напр., *You might \not think it, § but you're \doing a\mazingly* [314]) дозволяють нам кваліфікувати отриману інтонаційну модель як типовий фоноконцепт вираження щирого співчуття-втішання, актуалізованого в офіційній ситуації спілкування.

Четверту типову модель (рис. 3.8) синергетичного опису процесу породження й саморозвитку висловлення співчуття у свідомості мовця, який має намір підбадьорити співрозмовника, проілюструємо на такому прикладі.

Mother: I was thinking about everything we need to get done. Tomorrow we should probably start looking into funeral arrangements. And then, you know, just see where you are in terms of insurance.

Daughter: I'm not ready for that, Mom.

Mother: ↘Nobody's ready for \any of this, \dear. || But ↘you'll be sur\prised § at how \strong you're \gonna |be ||. [324].

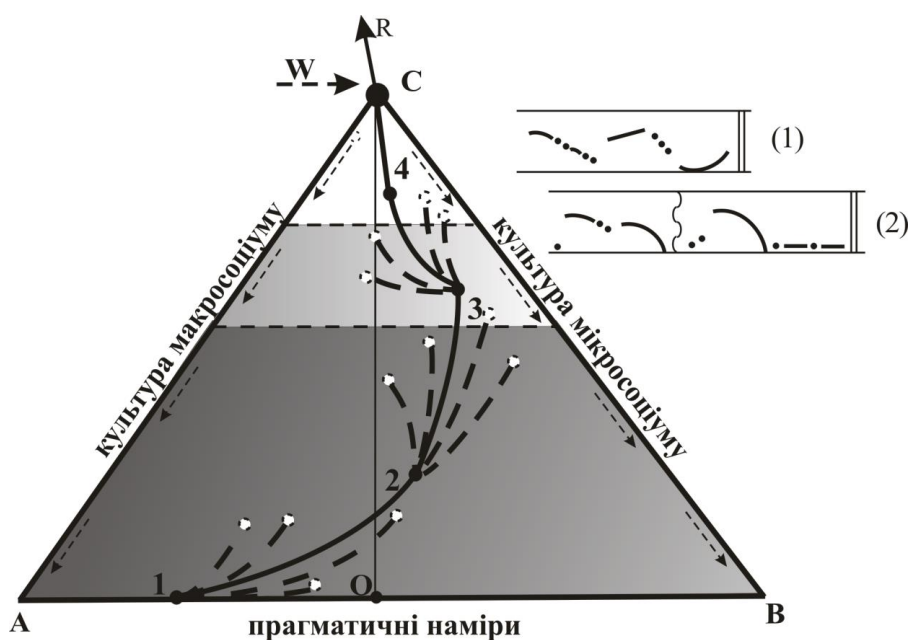

Рис. 3.8. Інтонаграма і синергетична модель породження висловлення співчуття ↘Nobody's ready for \any of this, \dear. || But ↘you'll be sur\prised § at how \strong you're \gonna |be з прагматичним спрямуванням «підбадьорювання»

З контексту прикладу, відеофрагменту і схеми моделі видно, що сприйнята свідомістю матері (С) вербальна інформація про трагедію в житті доньки та невербальне свідчення того, що донька, будучи морально пригніченою і демотивованою після втрати чоловіка, перебуває в важкому психологічному стані (вектор **W**), викликала у сфері екзистенціального буття матері збудження почуття співпереживання-підбадьорювання, яке породжує на площині прагматичних намірів своєрідний хаос (точка **1**). Ураховуючи високий соціальний статус покійного чоловіка та чинні етикетні норми суспільства, матір звертає увагу доньки на необхідність організації відповідної похоронної церемонії та з'ясування ситуації щодо страхування чоловіка. Такі прагнення матері зумовлюють зародження структури-атрактора співчуття-підбадьорювання у площині макросоціуму.

Енергія прагматичного наміру матері в резонансі з її емоційною енергією утворюють частковий атрактор співчуття (**1–2**), який продовжує розвиватися під впливом культури мікросоціуму та завершується у точці (**2**), відображаючи глибоку стурбованість матері про психічний і психологічний стан доньки.

Розвиток другого часткового атрактора **2-3** під впливом емоційного мислення тяжіє у напрямку до площини культури мікросоціуму матері, для якої потреба заспокоїти дочку природно переважає над необхідністю задовольнити етикетні норми соціуму. Завершується цей частковий атрактор у ментальній сфері підсвідомого мовця (точка **3**), де він досягає максимального відхилення від культури макросоціуму.

Про щирість намірів матері, породжених культурою мікросоціуму, заспокоїти і підбадьорити доньку свідчить просодичне оформлення першої інтоногруппи (*↘Nobody's ready for any of this, dear*) комплексного висловлення співчуття, графічне зображення якої представлено справа від моделі на рис. 3.8.

Аналізована інтоногруппа має хвилеподібний мелодичний контур, який досягається за рахунок актуалізації в її межах ковзної усіченої шкали (*↘Nobody's ready for*), високого спадного тону емоційної конфігурації

(висхідний тон на ядерному складоносієві з наступним спадним рухом ненаголошених складів – *\any of this*), яка слугує засобом виокремлення смислового центру висловлення, та низький висхідний тон (*\dear*).

Такий хвилеподібний рух мелодичного контуру відображає зростання емоційного збудження матері, що передає не лише її прагнення підбадьорити доньку, але й спонукати її до дії. При цьому емпатичне оформлення слова *any* високим спадним тоном висхідно-спадної конфігурації може розглядатися як засіб вираження емотивного значення “сильне бажання переконати й підбадьорити співрозмовника”, а за допомогою наступного низького висхідного тону передається “заохочення співрозмовника до дії”. Про щире прагнення матері підбадьорити доньку свідчать також дещо підвищена гучність і світлий тембр її голосу.

На спрямованість траєкторії саморозвитку третього часткового атрактора (3-4), тобто на його відхилення у бік культури макросоціуму як параметра порядку системи, впливає, насамперед, те, що під впливом раціональних елементів емо-раціонального мислення мати усвідомлює необхідність підбадьорити доньку з метою повернути її до життя у соціумі. Саме внаслідок цього в трансцендентній сфері матері механізми раціонального мислення прагнуть знайти фоноконцепт-прототип, що відповідає і її внутрішнім цінностям, і нормам культури макросоціуму. Звідси, атрактор 4-С, будучи опрацьованим логічним началом матері, матеріалізується у вигляді тих просодичних, лінгвальних та позалінгвальних засобів, які найповніше реалізовуватимуть її прагматичний намір висловити співчуття-підбадьорювання у межах норм культур її мікро- і макросоціумів.

На просодичному рівні цей намір матеріалізується оформленням другого висловлення, де звучить власне підбадьорення (*But \you'll be sur\prised (1) \xi at how \strong you're \gonna \be (2)*), поєднанням емоційності (1) і виважено-переконливої стриманості (1). Привернення уваги доньки до слів підбадьорювання та її переконання в тому, що стан речей зміниться реалізуються шляхом нетипового оформлення такту (особового займенника *you*) ковзним рухом тону, що виконує роль смислового контрасту у поєднанні з

середньо-підвищеним спадним тоном на слові *surprised*, та високим спадним тоном широкого діапазону і зменшеної швидкості руху на слові *strong*, які виконують роль смислових актуалізаторів усього висловлення співчуття-підбадьорення. Переконаливість вираження цього висловлення досягається також за рахунок його оформлення правильним регулярним ритмом і паралелізмом інтонаційно-ритмічної моделі суміжних інтоногруп.

Зіставлення ознак просодичного оформлення розглянутого співчуття з іншими подібними висловленнями (напр., *These crimes... they make you feel like your control has been taken away, like there's no light at the end of the tunnel. But there is.* || *–And we're gonna find that light together.* || [314] дає нам підстави говорити про отриману інтонаційну модель як про типовий фоноконцепт вираження співчуття-підбадьорювання.

Як бачимо з викладеного, зміни інтонаційної презентації висловлень співчуття, що мають одну й ту саму прагматичну спрямованість, зумовлюються змінами мовленнєвої ситуації (офіційна/неофіційна) та емоційного стану мовця. У всіх розглянутих випадках адекватне сприйняття прагматичного наміру мовця, що висловлює співчуття, досягається, у прешу чергу, за рахунок тембрального забарвлення його голосу.

Проведений таким чином традиційний аудитивний та лінгвістичний аналіз усної реалізації висловлень співчуття підтвердив існування інваріантних просодичних ознак у кожній з чотирьох типів синергетичних моделей саморозвитку співчуття у свідомості мовця, яким відповідають чотири фоноконцепти з притаманними їм інтонаційними моделями.

У процесі лінгвістичної інтерпретації результатів дослідження проводилося також зіставлення отриманих синергетичних моделей породження різних типів висловлень співчуття і їхніх фоноконцептів (інтонаційних моделей) із притаманним їм рівнем і динамікою змін ЕПП у межах висловлень, кількісні показники якого були отримані під час виконання акустичного аналізу у відповідності з пунктом 2.2.5 програми й методики дослідження (див. Дод. Е).

Особливості варіювання рівня ЕПП висловлень співчуттів відображено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Показники розподілу рівнів актуалізації ЕПП у висловленнях співчуттях (%)

Рівень ЕПП	Прагматичне спрямування висловлення та ситуація спілкування							
	власне співчуття		втішання		співпереживання		підбадьорювання	
	офіційна	неофіційна	офіційна	неофіційна	офіційна	неофіційна	офіційна	неофіційна
Високий	47,8	8,4	33,7	0,0	45,6	13,7	67,3	26,0
Середній	44,0	38,4	56,7	60,5	35,4	67,4	32,7	58,6
Низький	8,2	53,2	9,6	49,5	19,0	18,9	6,4	15,4

Як видно з таблиці, більшість неофіційних висловлень, незалежно від прагматичного спрямування, мають середній рівень ЕПП, що підтверджується актуалізацію їхніх інтонаційних параметрів в межах середніх зон. У свою чергу, співчуття, виголошені в офіційних промовах, вирізняються високим рівнем ЕПП. Такі висловлення маркуються середньо-підвищеним тональним рівнем їхнього початку, що надає їм рішучого й переконливого звучання. Крім того, збільшення рівня ЕПП характеризується розширенням тонального діапазону основних з погляду смислу ІГ, яке й виокремлює співчуття на тлі всієї фрази. Найвища частка високого рівня ЕПП притаманна висловленням підбадьорювання, що й допомагає мовцям реалізувати їхній прагматичний намір.

Неофіційні висловлення з прагматичною функцією «власне співчуття», кількісні значення *K*-критерію яких належать до високого рівня ЕПП, характеризують, як правило, мовлення осіб середнього і низького соціокультурних рівнів. На рівні просодії це відображається підвищенням показників флуктуації гучності й темпу, що підкреслює внутрішнє хвилювання мовця з приводу неприємної ситуації, в якій перебуває адресат. Водночас, для мовців вищого відносно слухача соціального статусу схвильованість і внутрішнє переживання проявляється у мовленні на рівні тембру уривчастою і

хриплуватою реалізацією звуків. В окремих випадках також фіксувалася повна редуція ненаголошених складів.

Висловлення співчуття з низьким рівнем ЕПП демонструють найменшу рекурентність, що пояснюється природою співчуття, яка передбачає розпізнавання емоцій та емоційного стану адресата і прояв емпатії. Висловлення співчуття з низьким рівнем ЕПП характеризуються діловитим тоном та формально-формульним вираженням співчуття «для годиться».

Отримані у такий спосіб результати аудитивного, акустичного і синергетичного аналізів, виконані в обсязі лінгвістичної інтерпретації, характеризуються досить щільною кореляцією, а отже тотожністю їхніх інваріантних і варіантних експериментально встановлених інтонаційних моделей, що дає підстави вважати можливим їх подальше використання у лінгвістичній теорії і практиці.

Перспектива подальшого практичного використання обґрунтованих синергетичних моделей та відповідних фоноконцептів убачається нами в тому, що вони здатні слугувати надійним методологічним підґрунтям лінгвістичної інтерпретації не лише особливостей просодичного оформлення англійських висловлень співчуття, але й специфіки просодичного оформлення інших видів емоційних висловлень.

Висновки до розділу 3

Аналіз викладених у цьому розділі результатів експериментального дослідження лінгвістичних особливостей просодичного оформлення англійських висловлень співчуття дозволяє зробити такі узагальнення:

1. Під час вираження співчуття прагматичним наміром мовця є прагнення надати співрозмовнику моральну підтримку, втішити чи підбадьорити його, допомогти подолати негативні наслідки ситуації, що склалася, тощо реалізується шляхом коректного добору мовних засобів усіх рівнів. Провідна роль у реалізації прагматичного спрямування висловлень співчуття належить просодичним засобам, що актуалізуються як наслідок одно- чи

різноспрямованої взаємодії з відповідними лексико-граматичними засобами. Паралінгвальні засоби виконують допоміжну роль у декодування прагматичного спрямування співчуття, підтверджуючи чи спростовуючи щирість висловлених почуттів.

2. Аудитивним аналізом встановлено, що інваріантними ознаками виокремлення семантичних центрів усіх без винятку прагматичних різновидів висловлень співчуття є: відсутній або середній рівний передтакт, середній підвищений й середньо-понижений тональний рівень початку висловлення при низькому рівні його завершення, відсутня або усічена висхідна шкала, висхідно-спадний мелодичний контур, нульовий та негативний тональний інтервал на ділянці «передтермінальна частина – ядро», середньо-понижений та низький спадний термінальний тон з середньою швидкістю зміни напрямку його руху, помірний темп, помірна гучність, коротка пауза на стику ІГ, простий регулярний ритм, відповідне тембральне забарвлення голосу.

3. Експліцитна форма вираження співчуття в неофіційній ситуації спілкування оформлюється, зазвичай, поєднанням двох кінетичних спадних тонів в одній інтоногрупі, що виконує роль емпатичного засобу, та актуалізацією висловлення з середнім або високим рівнем ЕПП.

4. Висловлення співчуття із середнім і високим рівнями ЕПП, вживані мовцями високого соціокультурного рівня під час виголошення промов, характеризуються реалізацією в структурі інтоногрупи ковзної чи ступінчастої з порушеною поступовістю типів шкал для виділення слів-інтенсифікаторів, зокрема, прикметників, що слугують підкресленню трагічності ситуації (напр., *dreadful, sad, terrible, tragic, appalling, disturbed, depressed, grieving, horrific*) або інтенсифікуючих прислівників (*absolutely, simply, quite, so, really, too, very*), та функціонують у складі інтоногруп, які дають розгорнуту оцінку неприємної ситуації та підкреслюють його схвильований стан з цього приводу.

5. Варіативність просодичної організації висловлень співчуття зумовлюється ситуацією спілкування (офіційна/неофіційна), соціокультурним статусом комунікантів, щирістю висловлення почуттів мовцем та рівнем ЕПП

висловлення. Зокрема, прискорення темпу і звуження тонального діапазону є індикатором нещирого співчуття, актуалізованого в неофіційній ситуації спілкування, а сповільнення темпу, підвищення гучності й подрібненість висловлення на інтоногрупи, оформлені хвилеподібним мелодичним контуром, маркують офіційну комунікативну ситуацію.

6. У висловленнях, що мають експліцитну форму вираження співчуття, незалежно від комунікативної ситуації, провідним чинником, який здійснює вплив на варіативність їхньої просодичної організації, є лексико-граматична структура речень. Просодичні засоби оформлення співчуття виконують підсилювальну роль відносно лексико-граматичних, а у взаємодії з паралінгвальними засобами, які реалізуються емоційною складовою емоційно-прагматичного потенціалу висловлення внаслідок перерозподілу його енергії, підсилюють, уточнюють або доповнюють семантику висловлень співчуттів, сприяючи однозначному декодуванню щирості чи нещирості виражених мовцем почуттів. Комплексна взаємодія лінгвальних і паралінгвальних засобів вираження співчуття здатна виконувати не лише інформативну, але й сугестивну функцію, здійснюючи емоційно-логічний вплив на слухача з метою змінити його внутрішній стан на краще.

7. Аудитивним та акустичним аналізами визначено такі ознаки варіантних інтонаційних моделей усної реалізації висловлень співчуття, диференційованих за їхньою прагматичною спрямованістю:

для власне співчуття, актуалізованого в офіційних ситуаціях спілкування:
довга пауза перед висловленням, наявність більшої кількості ІГ, що містять додаткову інформацію, виокремлення синтагм з ключовою інформацією за допомогою коротких пауз між ІГ; середній рівень передтакту з висхідним рухом тону, варіативність тонального рівня початку висловлення від середньо-підвищеного до високого, функціонування усічених і повних ступінчастих шкал, середньо-підвищені та середньо-понижені спадні термінальні тони з середньою і малою швидкістю зміни напрямку його руху;

для власне співчуття, вжитого в неофіційних ситуаціях спілкування: відсутність передтакту, середній та середньо-понижений тональний рівень початку висловлення, відсутня або усічена шкала, висхідно-спадний мелодичний контур, середньо-понижений і низький спадний термінальний тон, знижені темп і гучність. У свою чергу, середній рівний передтакт, усічена шкала, звужений інтервал на ділянці «передтермінальна-термінальна частина», прискорений темп є маркерами реалізації нещирого співчуття, незалежно від ситуації спілкування та соціокультурного рівня мовця;

для співпереживання, виголошеного в офіційному мовленні: наявність великої кількості ПГ, середньо-підвищеного і високого тонального рівня початку висловлення, усічені та повні різновиди шкали, середньо-понижений спадний термінальний тон з середньою та малою швидкістю зміни напрямку його руху, сповільнений темп і знижена гучність;

для співпереживання, реалізованого в неофіційній комунікації: відсутність передтакту, середньо-понижений тональний рівень початку висловлення, відсутня шкала, середньо-понижений та низький термінальні тони з малою швидкістю зміни напрямку руху, негативний інтервал на стику «перед термінальна – термінальна частина», низький тональний рівень завершення висловлення, довгі паузи на стиках ПГ, сповільнений темп, знижена гучність;

для втішання, актуалізованого в офіційному мовленні: увігнута форма спадного термінального тону, яка зменшує ступінь категоричності висловленого, середньо-підвищений і високий тональний рівень початку висловлення, функціонування повних ступінчастих шкал, асиміляція тональних рівнів однакових за смисломістким навантаженням суміжних ПГ, розширений і широкий тональний діапазон висловлення, середньо-підвищений і середній спадний термінальний тон опуклої конфігурації, сповільнений темп і знижена гучність; паралелізм інтонаційної моделі: відсутня шкала, середній тональний рівень початку висловлення, спадний термінальний тон увігнутої форми з середньою та малою швидкістю зміни напрямку його руху;

для втішання, висловленого в неофіційному спілкуванні: довга пауза перед висловленням, середній і середньо-понижений тональний рівень його початку, середньо-понижений спадний термінальний тон опуклої та увігнутої конфігурацій з флуктуаціями швидкості зміни напрямку його руху для досягнення прагматичного ефекту втішання;

для підбадьорювання, актуалізованого в офіційній комунікації: коротка або середня пауза перед висловленням, середньо-понижений і середній тональний рівень початку висловлення, відсутній або середній рівний передтакт, повна шкала, середній і середньо-понижений спадний термінальний тон з малою швидкістю зміни напрямку його руху, правильний ритм, розширений тональний діапазон, спадний рух тону на ненаголошених складах з висхідним рухом тону на наголошеному складі, які створюють ефект підбадьорювання, помірний темп, варіативність гучності від помірної до підвищеної, паралелізм ритмічної моделі, які характеризують висловлене підбадьорювання як впевнене, рішуче й авторитетно-переконливе;

для підбадьорювання, вжитого в неофіційному мовленні: коротка пауза перед висловленням, середньо-понижений тональний рівень його початку, низький передтакт з висхідним рухом тону, коротка пауза в межах висловлення перед П з ключовою інформацією, наявність кінетичних спадних тонів, відсутня або усічена шкала, розширений діапазон, помірні темп та гучність, притаманні офіційним ситуаціям спілкування.

8. На аудитивному рівні нещирість співчуття, незалежно від соціокультурного рівня мовця, маркується збільшенням швидкості зміни напрямку руху середньо-підвищеного спадного термінального тону та прискоренням темпу вимовляння висловлення.

9. До типових інтонаційних параметрів, які дозволяють розрізнити щирість вираження співчуття у різних комунікативних ситуаціях, належать: тональний рівень початку висловлення, його тональний діапазон, локалізація тонального максимуму, види мелодичного контуру, тональний рівень початку термінального тону, швидкість зміни напрямку його руху і конфігурація, тональний інтервал

на ділянці «передтермінальна частина – ядро» і наявність внутрішньосинтагменних пауз, темп вимовляння співчуття.

10. Саморозвиток процесу породження висловлення співчуття певного прагматичного різновиду виникає внаслідок наявності у пам'яті мовця певних фоноконцептів-прототипів, здатних формувати у його свідомості одну з чотирьох інваріантних інтонаційних моделей. У межах кожної з чотирьох обґрунтованих нами типових за прагматичним спрямуванням інваріантів інтонаційних моделей й актуалізується вся множина варіантних реалізацій висловлень співчуття, пов'язана з впливом на мовця таких основних факторів, як ступінь офіційності ситуації, оцінка мовцем свого соціального статусу та наслідки взаємодії елементів культур макро- й мікросоціумів у його свідомості.

11. Вживана у розділі лінгвістична інтерпретація результатів дослідження просодичних особливостей актуалізації співчуття уможливила синергетичне моделювання процесу саморозвитку й актуалізації висловлень індивідом, перебіг якого відбувається на основі особистого комунікативного досвіду, набутого у межах культури макро- й мікросоціумів, а, отже, вона може бути ефективно застосована у студіях, присвячених поглибленому вивченню закономірностей просодичного оформлення інших видів висловлень.

Основні положення цього розділу висвітлено в таких публікаціях автора: [122; 123; 124; 190; 270; 271].

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

На основі функціонально-комунікативного підходу до вивчення усного мовлення у дисертації узагальнено відомі наукові знання з досліджуваної проблеми та із залученням синергетичного інструментарію проведено інтегрований розгляд психоенергетичного й соціокультурного аспектів саморозвитку стохастичних процесів, що здійснюють свій перебіг у свідомості мовця під час просодичного оформлення ним англійських висловлень співчуття.

Основою співчуття є емпатія, яка породжується проникненням адресанта емоційним станом адресата, паралелізацію та реконструкцію внутрішнього світу адресата на підставі власного досвіду, що, у свою чергу, впливає на прагматичну спрямованість, ступінь щирості та характер реалізації висловлень співчуття.

За лінгвістичним статусом висловлення співчуття є експресивною одиницею мовлення, що актуалізується в усній чи письмовій формі як емоційно-ментальна реакція на негативну або складну ситуацію чи проблему одного з комунікантів у вигляді власне співчуття, втішання, співпереживання чи підбадьорювання, на добір лінгвальних і паралінгвальних засобів яких впливають, насамперед, ситуація спілкування, соціокультурний статус мовців і їхній комунікативний намір.

Особливості усних варіантних реалізацій співчуття, стратифікованих за чотирма синергетичними моделями їхнього породження у сфері духовного буття адресата на позасвідомому та підсвідомому його рівнях у конкретних обставинах комунікації, будучи зумовленими динамічною взаємодією прагматичних намірів мовця та культур його мікро- й макросоціумів, маркуються відповідним специфічним варіюванням лексико-граматичних засобів, а їхня звукова матеріалізація забезпечується взаємодією таких найчастотніших просодичних засобів: функціонування спадних кінетичних тонів, варіювання швидкості зміни напрямку руху термінального тону, темпу й гучності, подрібнене членування висловлення на інтоногрупи, варіативність мелодичного контуру і зміни складу ритмогруп, наявність тонального інтервалу

на ділянці «передтермінальна частина – ядро», варіювання тембрального забарвлення голосу мовців.

Практична апробація вживаної нами моделі взаємодії сфер мікрокосму та макрокосму у процесах духовного буття людини підтвердила ефективність її використання під час дослідження просодичної реалізації співчуття, оскільки вона забезпечує можливість урахування будь-яких чинників, що виникають у соціокультурному просторі кожної окремо взятої комунікації, серед яких уявлення індивіда про себе та своє місце в соціумі, причетність до певної соціальної групи, картина світу, яка домінує у соціально-професійній свідомості індивіда, державна форма правління, соціокультурний статус індивіда.

Обґрунтовану нами класифікацію провідних лінгвістичних ознак актуалізації різних видів висловлень співчуття, побудовану за такими критеріями їхньої диференціації: ситуація спілкування (офіційна, неофіційна); соціальний статус мовця відносно статусу слухача (вищий, рівний, нижчий); соціокультурний рівень комунікантів (високий, середній, низький); рівень емоційно-прагматичний потенціал висловлення (високий, середній, низький), доцільно використовувати для дослідження закономірностей просодичного оформлення інших різновидів емпатійних висловлень.

Найвагомішим чинником, що впливає на добір мовних засобів різних рівнів в реалізації висловлення співчуття, є його прагматична спрямованість, яка за допомогою певних комплексів просодичних засобів і дозволяє адресату декодувати конкретні наміри й емоції мовця, а також ступінь формальності і щирості висловленого ним співчуття.

Запропоновану нами диференціацію висловлень співчуття за прагматичною спрямованістю на чотири класи (власне співчуття, співпереживання, втішання та підбадьорювання) можна ефективно використовувати у якості надійного методологічного інструменту для організації наукових процедур досліджень широкого класу емпатійних і емоційно-напружених висловлень (компромісні висловлення, висловлення незгоди, усунення конфліктної ситуації, сумніву тощо).

Аудитивним аналізом встановлено, що, незалежно від ситуації спілкування, інваріантній інтонаційній моделі висловлення співчуття притаманні такі перцептивні ознаки: відсутній або середній рівний передтакт, середньо-підвищений і середньо-понижений рівень початку при низькому рівні завершення, відсутня або усічена висхідна шкала, висхідно-спадний мелодичний контур, нульовий чи негативний тональний інтервал на ділянці «передтермінальна частина – ядро», середньо-понижений і низький спадний термінальний тон з середньою швидкістю його руху, помірні темп і гучність, коротка пауза на стику інтоногруп, простий регулярний ритм, відповідне тембральне забарвлення голосу.

Акустичний аналіз показав, що до інваріантної просодичної моделі реалізації співчуття входять: розширений і широкий частотний діапазон, високі та екстрависокі показники варіювання максимуму ч.о.т., переважання локалізації максимуму ч.о.т. на такті першої і другої інтоногруп, високий і екстрависокий тональний рівень початку висловлення при екстранизькому та низькому рівні його завершення, домінування негативного інтервалу, локалізація максимуму інтенсивності на такті та ядерному складі першої або фінальної інтоногрупи, середній і розширений діапазон інтенсивності висловлення, середня та збільшена середньо-складова тривалість співчуття, а також короткі й мінімальні за тривалістю паузи на стику інтоногруп.

До перспективних напрямів подальшого наукового пошуку в галузі дослідження просодичної організації англійських висловлень співчуття слід віднести вивчення питань, пов'язаних із психоенергетичним аспектом функціонування та взаємодії засобів сегментного й надсегментного рівнів мови у передачі емоційно-прагматичного потенціалу висловлення; ідентифікація намірів мовця та визначення його емоційного стану за фонетичним оформленням мовлення; поглиблення знань про специфіку впливу психофізіологічних чинників на комплексну взаємодію просодичних і паралінгвальних характеристик емоційного мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азнабаева Л. А. Принцип вежливости в английском диалоге. Уфа : РИЦ БашГУ, 2005. 198 с.
2. Алексієвець О. М. Просодичні засоби організації точки зору у політичній промові. *Сучасні тенденції фонетичних досліджень* : зб. матеріалів Круглого столу. Київ : Міленіум, 2017. С. 19–22.
3. Антипова А. М. Ритмическая система английской речи. Москва : Высшая школа, 1984. 119 с.
4. Арнольд І. В. Основы научных исследований в лингвистике : учеб. пособие. Москва : Высш. шк., 1991. 140 с.
5. Артемов В. А. Метод структурно-функционального изучения речевой интонации. Москва : Наука, 1974. 160 с.
6. Багдасарова Н. А. Невербальные формы выражения эмоций в контексте разных культур: универсальное и национальное. *Материалы межвузовского семинара по лингвострановедению* / МГИМО МИД РФ. Москва : МГИМО Университет, 2006. С. 51
7. Багинская О. О. Речевой этикет английского языка. *Идеи. Поиски. Решения* : материалы VII Междунар. науч.-практ. конф. Минск : БГУ, 2015. С. 7–15.
8. Бак П. Как работает природа : теория самоорганизованной критичности : пер. с англ. Москва : УРСС, 2014. 276 с.
9. Балли Ш. Французская стилистика : пер. с фр. Изд. 2-е. Москва : Едиториал УРСС, 2001. 392 с.
10. Басова А. Г. Понятие эмпатии в отечественной и зарубежной психологии. *Молодой ученый*. 2012. № 8. С. 254–256.
11. Бацевич Ф. С. Проблеми і термінологічний апарат сучасної лінгвістичної прагматики. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2008. № 620. С. 250–253.
12. Бацевич Ф. С. Прагматичний фокус емпатії як лінгвістична проблема. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2009. Вип. 19. С. 31–43.

13. Башкина Б. М., Бухтилов Л. Д. Физические параметры просодии речи и их измерение. Минск : Минский гос. пед. ин-т иностр. языков, 1977. 62 с.
14. Безугла Л. Р. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі : монографія. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. 332 с.
15. Бережний А. І. Емпатія як ефективний інструмент управління конфліктами в системі інноваційного розвитку закладів освіти. *Економіка будівництва і міського господарства*. 2013. Т. 9, № 3. С. 229–234.
16. Березина Ю. В. Аспекты изучения наименования эмоций в языке. *Вестник Вятского государственного гуманитарного университета*. 2002. Вып. 2. С. 88–93.
17. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивний і гендерний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2003. 28 с.
18. Блохина Л. П., Потапова Р. К. Методика анализа просодических характеристик речи. Москва : Наука, 1977. 84 с.
19. Блохина Л. П. Просодические характеристики речи и методы их анализа. Москва : МГПИИЯ им. М. Тореза, 1980. 75 с.
20. Богданов В. В. Функции вербальных и невербальных компонентов в речевом общении. *Языковое общение : единицы и регулятивы* : межвуз. сб. науч. тр. Калинин : Калининск. гос. ун-т, 1987. С. 18–25.
21. Бодалев А. А. Психология общения : монография. Москва : Изд-во «Институт практической психологи», 1996. 256 с.
22. Бондаренко Є. В. Картина світу і дискурс : реалізація дуальної природи людини. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен* : монографія / під заг. ред. І. С. Шевченко. Харків : Константа, 2005. С. 36–64.
23. Борисенко Н. Д. Невербальні засоби спілкування у персонажному дискурсі сучасної британської драми: гендерний аналіз : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2003. 27 с.

24. Будянская О. О., Мягкова Е. Ю. Сопоставление средств описания эмоций в английском и русских языках (на примере страха). *Язык, коммуникация и социальная среда*. 2002. Вып. 2. С. 79–87.
25. Вакуленко М. О. Аналіз та синтез звукових спектрів людського мовлення. *Пульсар*. 1999. № 6–7. С. 20–23.
26. Валігура О. Р. Лінгвокогнітивні і комунікативні основи фонетичної інтерференції (експериментально-фонетичне дослідження англійського мовлення українців) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» ; 10.02.15 «Загальне мовознавство». Київ, 2010. 32 с.
27. Валігура О. Р. Синергетичний підхід до дослідження процесів породження інтерферованого мовлення білінгвом. *Записки з романо-германської філології*. 2011. Вип. 26. С. 26–35.
28. Валігура О. Р., Забужанська І. Д. Лінгвокогнітивне підґрунтя дослідження ритмічної організації віршованих текстів постмодернізму. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство*. 2015. № 4. С. 28–31.
29. Велівченко В. О. Експлікація емоцій мовця в англomовному емотивному дискурсі. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2010. Вип. 64. С. 97–104.
30. Ветюгова Л. А. Лексические средства выражения и описания эмоций в немецком языке. *Университетские чтения – 2008* : материалы науч.-метод. чтений ПГЛУ : 4 ч. Ч. 3. Пятигорск : ПГЛУ, 2008. С. 177–181.
31. Витт Н. В. Личностно-ситуационная опосредованность выражения и распознавания эмоций в речи. *Вопросы психологии*. 1991. № 2. С. 95–107.
32. Воропай О. М. Особливості вербальних та невербальних засобів вираження вибачення у сучасній англійській мові. *Гуманітарний вісник. Серія «Іноземна філологія»*. 2009. Число 12, Т. 2. С. 26–30.
33. Выготский Л. С. Собрание починений : в 6 т. Т. 2 : Проблемы общей психологии. Москва : Педагогика, 1982. 504 с.

34. Галагуз Ю. Й. Вигуки як маркери емоційності в сучасному спонтанному діалогічному мовленні (на матеріалі англомовних художніх фільмів). *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2009. № 3. С. 61–72.
35. Голощук С. Л. Когнітивно-комунікативні особливості спонукального дискурсу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2007. № 586. С. 56–60.
36. Голубовська І. О. Мовна особистість як лінгвокультурний феномен. *Studia Linguistica*. 2008. Вип. 1. С. 25–33.
37. Голубовська І. О. Лінгвістичні ідеї А. Білецького у контексті антропологізму та синергетизму у мовознавстві. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2011. Вип. 38. С. 149–158.
38. Горбатова Е. А. Эмпатия: психологическая структура и механизмы реализации. *Ученые записки Санкт-Петербургского государственного института психологии и социальной работы*. 2014. Вып. 1 (21). С. 23–29.
39. Григораш О. С. Територіальні гендерні особливості інтонаційного оформлення мовлення носіїв йоркширського діалекту. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2012. Вип. 69, №1002. С. 124–128.
40. Гришко В., Таценко Н. В. Лексико-стилістичні аспекти емпатії в англомовному політичному дискурсі. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали всеукр. наук. конф., м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. Суми : СумДУ, 2014. С. 11–15. URL : <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34599> (дата звернення 02.12.2016).
41. Гузерчук О. О. Просодичне оформлення простих актів підбадьорювання в англомовному дискурсі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2013. Вип. 39. С. 24–27.
42. Гузерчук О. О. Інструментальний аналіз тональних характеристик комплексних висловлень підбадьорювання. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Серія «Філологічні науки. Мовознавство»*. 2014. № 4. С. 177–182.

43. Дегтярєва Т. О. Особливості жіночого мовлення в гендерному аспекті (на матеріалі англійської, російської та української мов). *Вісник Сумського державного університету. Серія «Філологічні науки»*. 2004. № 1(60). С. 46–52.
44. Деркач Н. В. Просодична організація англійського прислів'я: соціопрагматичний аспект (експериментально-фонетичне дослідження) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04. Київ, 2010. 318 с.
45. Долгова В. И., Мельник Е. В. Эмпатия : монографія. Москва : Перо, 2014. 185 с.
46. Доля І. Вплив гендерного фактору на інтонаційну варіативність позитивних та негативних оцінних висловлень в англійському соціально-інформативному радіо дискурсі. *Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія «Філологія. Мовознавство»*. 2013. № 17. С. 194–199.
47. Дружинин В. Н., Ушаков Д. В. Когнитивная психология. Москва : ПЕР СЭ, 2002. 480 с.
48. Дубовский Ю. А., Будасов Ю. Л. Просодическая архитектура информационного радиодискурса : монографія. Пятигорск : Пятигор. гос. лингв. ун-т, 2009. 133 с.
49. Жаботинская С. А. Когнитивные и номинативные аспекты класса числительных (на материале современного английского языка) : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.19. Москва, 1992. 336 с.
50. Жаботинская С. А. Концепт/домен : матричная и сетевая модели. *Культура народов Причерноморья*. 2009. № 168, Т 1. С. 254–259.
51. Жаботинская С. А. Онтологии для словарей тезаурусов: лингвокогнитивный подход. *Філологічні трактати*. 2009. № 2, Т. 1. С. 71–87.
52. Жинкин Н. И. Речь как проводник информации : монографія. Москва : Наука, 1982. 160 с.
53. Журавльова Л. П. Психология эмпатии : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 328 с.

54. Журавльова Л. П. Емпатія в системі особистісних чинників успішної управлінської діяльності. *Актуальні проблеми психології*. 2008. Т. 1 (20). С. 92–95.
55. Журавльова Л. П. Психологічні основи розвитку емпатії людини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора психол. наук : 19.00.07. Одеса, 2008. 42 с.
56. Журавльова Л. П. Родина як вагомий культурогенний фактор актуалізації та розвитку емпатії особистості. *Актуальні проблеми психології*. 2008. № 10 (8). С. 225–231.
57. Задоріжна Н. І. Комбінаторика просодичних компонентів в англomовному дискурсі радіо реклами. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи*. 2008. № 2. С. 113–123.
58. Зінченко О. А. Вплив гендерного фактору на реалізацію усного спонтанного мовлення. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія «Філологічні науки»*. 2008. Вип. 75 (52). С. 164–167.
59. Златоусова Л. В., Потапова Р. К., Трунин-Донский В. Н. Общая и прикладная фонетика. Москва : Изд-во Московского ун-та, 1986. 304 с.
60. Ионова С. В. Эмотивность текста как лингвистическая проблема : автореф. дис. на соискание учен. степени кандидата филол. наук : 10.02.19. Волгоград, 1998. 14 с.
61. Иванова С. В. Особливості сприйняття сучасного англійського мовлення. *Проблеми семантики слова, речення, тексту*. 2011. Вип. 26. С. 132–137.
62. Иванотчак Н. І. Лінгвокогнітивні і прагматичні параметри емпатії в англomовній дитячій прозі жанру фентезі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата филол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Харків, 2017. 20 с.
63. Ілляш С. Феномен саморозуміння і суб'єктивний тезаурус особистості. *Проблеми гуманітарних наук : наукові записки ДДПУ*. 2008. Вип. 21 : *Психологія*. С. 4–14.
64. Ільченко О. М. Етикет англomовного наукового дискурсу : монографія. Київ : ІВЦ «Політехніка», 2002. 288 с.

65. Інтоніаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації / А. Й. Багмут та ін. Київ : Наукова думка, 1994. 191 с.
66. Іщенко Н. Г. Оцінний компонент значення слова. *Філологічні трактати*. 2010. Т. 2, № 3. С. 47–50.
67. Казачкова Ю. В. Выражение сочувствия в русском и английском речевом общении (жанровый аспект) : дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.19. Саратов, 2006. 177 с.
68. Кайріс О. Д. Розвиток емпатії у професійному становленні студентів вищих педагогічних навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ, 2002. 19 с.
69. Как нарисовать портрет птицы: методология когнитивно-коммуникативного анализа языка / Е. В. Бондаренко и др. Харьков : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2017. 246 с.
70. Калашник М. П. Профессионально-творческая школа и тезаурус. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти*. 2012. Вип. 13. С. 26–32.
71. Калита А. А. Просодика і функціональна семантика. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія. Педагогіка. Психологія»*. 2001. Вип. 5 : Мова, освіта, культура: наукові парадигми і сучасний світ. С. 25–71.
72. Калита А. А. Фонетичні засоби актуалізації смислу англійського емоційного висловлювання : монографія. Київ : Вид. центр КДЛУ, 2001. 351 с.
73. Калита А. А. Актуалізація емоційно-прагматичного потенціалу висловлення : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. 320 с.
74. Калита А. А. Енергетичний підхід до вивчення мовлення. *Світ емоцій у дзеркалі когніції : мова, текст, дискурс* : тези доп. Круглого столу, Київ, 27 верес. 2012 р. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2012. С. 8.
75. Калита А. А. Синергетичні моделі породження фоноконцептів в англійському мовленні. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2012. № 1002, Вип. 69. С. 106–112.

76. Калита А. А. Энергетическая теория речи: ее сущность, современное состояние и перспективы исследования. *Когниция, коммуникация, дискурс*. 2013. № 7. С. 33–53.

77. Калита А. А., Марченко В. В. Механізми породження та сприйняття мовленнєво-музичного твору. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2013. Вип. 38. С. 79–83.

78. Калита А. А., Тараненко Л. І. Фонетика: перспективи, методи та засоби досліджень. *Науковий вісник Волинського університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки»*. 2008. № 5. С. 297–299.

79. Калита А. А., Тараненко Л. І. Когнітивний підхід до вивчення фонетичних засобів мови. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2009. Вип. 441–443 : Германська філологія. С. 3–6.

80. Калита А. А., Тараненко Л. І. Метод комплексної енергетичної оцінки процесу просодичного оформлення мовлення. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2009. Вип. 81 (1). С. 359–365.

81. Калита А. А., Тараненко Л. І. Синергетизм породження и актуализации фоноконцепта. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2011. Вип. 96 (2). С. 213–219.

82. Калита А. А., Тараненко Л. І. Критерий уровня актуализации эмоционально-прагматического потенциала высказывания. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. 2012. № 105 (1). С. 476–484.

83. Калита А. А., Тараненко Л. І. Механизм породження фоноконцепта. *Лингвокультурное образование в системе вузовской подготовки специалистов : сб. материалов междунар. науч.-практ. конф., г. Брест, Беларусь, 17–18 нояб. 2011 г. Брест : БрГУ, 2012. С. 17–20.*

84. Калита А. А. Энергетика речи : монографія. Київ : Кафедра, 2016. 292 с.

85. Калмикова Л. Мовленнєва діяльність як складова частина предмета психолінгвістики. *East European Journal of Psycholinguistics*. 2015. Vol. 2 (1). P. 59–67.
86. Калуга Е. В. Основные подходы к интерпретации феномена сочувствие в западноевропейской этической традиции XIX века. *Сборник работ 61-й научной конференции студентов и аспирантов Белгосуниверситета*, г. Минск, 17–20 мая 2004 г. : в 3 ч. Ч. 3. Минск : БГУ, 2004. С. 184–188.
87. Каптюрова О. В. Вигуки сучасної англійської мови (системний та дискурсивний аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2005. 16 с.
88. Карасик В. И. Культурные доминанты в языке. *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*. Волгоград : Перемена, 2002. С. 166–205.
89. Карягина Т. Д. Эволюция понятия «эмпатия» в психологии : дис. ... кандидата псих. наук : 19.00.01. Москва, 2013. 175 с.
90. Карягина Т. Д., Иванова А. В. Эмпатия как способность: структура и развитие в ходе обучения психологическому консультированию. *Консультативная психология и психотерапия*. 2013. № 4. С. 182–202.
91. Клименко О. Л. Стилістичні транспозиції у словниковому складі сучасної англійської мови. *Нова Філологія*. 2014. Вип. 63. С. 25–29.
92. Клименюк О. В. Полілектика як філософсько-методологічне підґрунтя культури та пізнання. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія «Історія»*. 1998. Вип. VII. С. 172–187.
93. Клименюк О. В. Знание, познание, когниция : монография. Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. 304 с.
94. Ковалевська Т. Ю. Моделювання емпатії в сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2002. 27 с.
95. Коваленко Н. А. Просодия и сознание: системно-синергетический подход. *Вестник Иркутского государственного лингвистического университета*. 2011. С. 120–126.

96. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація : посібник. Київ : Освіта України, 2014. 289 с.
97. Когут О. О. Культурно-комунікативні основи розвитку особистості. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12 «Психологічні науки»*. 2015. Вип. 2 (47). С. 103–108.
98. Кодзасов С. В., Кривнова О. Ф. Общая фонетика. Москва, 2001. 592 с.
99. Кожушко С. П. Соціологічні аспекти проблеми взаємодії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 1 (27). С. 372–379.
100. Козеренко А. Д. Жестовые идиомы и жесты: типы соответствий. *Фразеология в контексте культуры* : сб. ст. Москва : Языки славянской культуры, 2000. С. 374–382.
101. Козуб Л. С. Соціолінгвістичні особливості просодичної організації тексту англійської комерційної телереклами (експериментально-фонетичне дослідження) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2005. 226 с.
102. Козубовська І. В., Бабинець М. М. Невербальні засоби комунікації у професійній діяльності майбутнього менеджера. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка*. 2012. № 5 (240). Ч. 3. С. 90–97.
103. Козяревич Л. В. Вербальні й невербальні засоби емпатизації діалогічного дискурсу (на матеріалі англійської прози ХХ століття) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04. Київ, 2006. 191 с.
104. Комар О. С. Особливості вираження національного психотипу у спортивній лексиці та термінології (на прикладі спортивної гри «бейсбол»). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2011. Вип. 28. С. 194–197.
105. Корнєва Л. Гендерний аспект комунікації. *Філологічні науки*. 2013. Вип. 13. С. 106–113.
106. Косюк О. М. Індивідуальний фактор у потрактуванні масової комунікації. *Українське журналістикознавство*. 2013. Вип. 14. С. 71–74.
107. Красовська І. В. Лінгвокогнітивні особливості просодичного оформлення англійських висловлень на позначення позитивних емоцій

(експериментально-фонетичне дослідження) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2009. 22 с.

108. Крисанова Т. А. Висловлювання негативної оцінки адресата в сучасній англійській мові (комунікативно-прагматичний аспект) : автореф. дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04. Київ, 1999. 17 с.

109. Кубрякова Е. С. Части речи с когнитивной точки зрения. Москва : ИЯ РАН, 1997. 331 с.

110. Кубрякова Е. С. Языковая картина мира как особый способ репрезентации образа мира в сознании человека. *Вестник Чувашского государственного педагогического университета имени И. Я. Яковлева*. 2003. № 4 (38). С. 2–12.

111. Кузенко Г. М. Мовні засоби вираження емотивності. *Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки*. 2000. Т. 18. С. 76–83.

112. Кузнецова А. А. Иллокутивные типы вербальной эмпатии : автореф. дис. на соискание учен. степени кандидата филол. наук : 10.02.19. Уфа, 2010. 25 с.

113. Кузьмина В. П. Теоретический аспект исследования эмпатии как актуальная проблема психологии. *Вестник Вятского государственного гуманитарного университета*. 2007. Вып. 17. С. 107–112.

114. Куліш Т. В. Параноїдний стиль в американському політичному дискурсі (на матеріалі промов Джозефа МакКарті). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. Вип. 50 (1). С. 421–427.

115. Куценко М. А. Лексико-граматичні засоби вираження співчуття в англійській мові. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 16 квітня 2015 р. / НТУУ «КПІ». Київ : Кафедра, 2015. С. 81–83.

116. Куценко М. А. Взаємодія просодичних та паралінгвальних засобів актуалізації співчуття з прагматичною функцією «втішання». *Сучасні тенденції фонетичних досліджень* : збірник матеріалів Круглого столу, 12 травня 2017 р. Київ : Міленіум, 2017. С. 134–136.

117. Куценко М. А. Емпатія та лінгвістичний статус висловлення-співчуття. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Філологічні науки (мовознавство). 2017. Вип. 153. С. 257–261.

118. Куценко М. А. Обґрунтування статусу висловлень співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Мова. Культура. Комунікація : поширення інтегративних тенденцій у сучасних дослідженнях мов і літератур* : матеріали 8-ї Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 28–29 квітня 2017 р. Чернігів : ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2017. С. 86–89.

119. Куценко М. А. Природа і специфіка впливу комплексу факторів на актуалізацію англійського висловлення-співчуття. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2017. Vol. 38, Issue 138. P. 42–49.

120. Куценко М. А. Систематизація провідних лінгвістичних ознак актуалізації співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. №10, Т. 1. С. 53–58.

121. Куценко М. А. Defining empathy from linguistic perspective. *Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Буча, 22 лютого 2017 р. Київ : Міленіум, 2017. С. 249–252.

122. Куценко М. А. Просодичне вираження англійських висловлень щирого співчуття. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. 2018. №. 1 (15). С. 200–204.

123. Куценко М. А. Просодична актуалізація вислову «I'm so sorry» у різних комунікативних ситуаціях співчуття. *Сучасні тенденції фонетичних досліджень* : збірник матеріалів Круглого столу, 26 квітня 2018 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Політехніка, 2018. С. 101–104.

124. Куценко М. А. Теоретичне підґрунтя когнітивно-фонетичного дослідження специфіки просодичного вираження співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2018. С. 239–241.

125. Лабунская В. А., Менеджеричкая Ю. А., Бреус Е. Д. Психология затрудненного общения. Москва : Academia, 2001. 285 с.

126. Лось А. Л. Средства выражения эмпатии в языке. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2014. Вып. 10 (40) : в 3 ч. Ч. 1. С. 131–135.
127. Майерс Д. Социальная психология : монография. Санкт-Петербург : Изд. Дом «Питер», 2007. 794 с.
128. Мартинова О. М. Особливості вираження емоційних станів персонажів сучасної англійської літератури невербальними засобами. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. Вип. 51. С. 125–127.
129. Мартинюк А. П. Конструювання гендеру в англomовному дискурсі : монографія. Харків : Константа, 2004. 292 с.
130. Мартинюк А. П. Перспективи дискурсивного напрямку дослідження концептів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Харків : Константа, 2009. № 837. С. 14–18.
131. Мартинюк О. М. Вербальні та невербальні засоби вираження неправди (на матеріалі сучасної французької мови). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2016. Вип. 61. С. 100–102.
132. Марченко В. В. Класифікація ознак мовленнєво-музичних творів для дослідження їхнього інтонаційного оформлення. *Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ – Буча, березень 2015 р. Київ : Міленіум, 2015. С. 55–58.
133. Марченко В. В. Особенности коммуникативно-когнитивного подхода к исследованию речемзыкальных произведений. *Science and Education A New Dimension. Philology*. 2015. III (9), Issue 44. P. 70–74.
134. Марченко В. В. Тембральні характеристики мовленнєво-музичних творів. *Сучасні тенденції фонетичних досліджень* : збірник матеріалів Круглого столу, м. Київ, 12 травня 2017 р. Київ : Міленіум, 2017. С. 26–30.
135. Матюх Т. Поняття «емпатія»: витоки та трансформації в історико-філософському процесі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філософія»*. 2015. Вип. 17. С. 87–91.

136. Мац І. І. Різновиди емоцій та способи їх вербалізації. *Вісник Житомирського педагогічного університету. Філологічні науки*. 2003. Вип. 11. С. 181–183.
137. Мац І. І. Прагмалінгвістичні особливості емотивного дискурсу. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*. 2004. Вип. 19. С. 260–262.
138. Мельник Е. В. Психологическая структура эмпатии. *Современные проблемы социально гуманитарных наук*. 2015. Вып. 1. С. 59–62.
139. Методы экспериментально-фонетического исследования звучащей речи / М. П. Дворжецкая и др. Киев : КГПИИЯ, 1991. 76 с.
140. Михайлов В. Г. Информационные и статистические характеристики параметров устной речи. Москва : Изд-во Москов. ун-та, 1992. 157 с.
141. Могутова Н. В. Основные проблемы использования эмотивных языковых единиц для придания высказыванию естественности и эмоциональности (на примере английских междометий). *Язык, коммуникация и социальная среда*. 2002. Вып. 2. С. 88–93.
142. Морозова Е. И. Дистанцирование как способ вторичного конструирования эмотивных смыслов. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. 2012. Т. 15, № 2. С. 111–116.
143. Невська Ю. В. Емпатія як ознака ділового листування М. Куліша. *Лінгвістичні дослідження*. 2012. Вип. 34. С. 179–186.
144. Нефедченко О. І. Поняття емпатії в лінгвістиці. *Філологічні трактати*. 2016. Вип. 8, № 1. С. 46–53.
145. Нушикян Э. А. Типология интонации эмоциональной речи. Киев / Одесса : Вища школа, 1986. 157 с.
146. Озарко І. І. Лексико-граматична вербалізація жалю в українській мові. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2009. Вип. 21. С. 575–579.
147. Осіпова Т. Ф. Вербалізація паралінгвальних засобів комунікації у творах Т. Г. Шевченка. *Лінгвістичні дослідження*. 2013. Вип. 35. С. 215–225.
148. Остин Дж. Л. Слово как действие. *Новое в зарубежной лингвистике*. 1986. Вып. 17 : Теория речевых актов. С. 22–129.

149. Панченко Н. Н. Средства объективации концепта «обман» (на материале английского и русского языков) : автореф. дис. на соискание учен. степени кандидата филол. наук : 10.02.20. Волгоград, 1999. 20 с.
150. Пенроуз Р. Новый ум короля: О компьютерах, мышлении и законах физики : монография. Москва : УРСС: ЛЕНАНД, 2015. 416 с.
151. Петровська Л. Є. Відображення невербальних засобів спілкування у болгарській фразеології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : 10.02.03. Київ, 2006. 22 с.
152. Пихтовникова Л. С. Лингвосинергетика: основы и очерк направлений : монография. Харьков : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. 180 с.
153. Плевачук О. Механізми виникнення агресивної поведінки у психотичних пацієнтів та вплив мікросередовища на ці механізми. *Медицина світу*. 2009. Спец. вип. : *Психіатрія*. С. 51–53.
154. Пономаренко Е. Утешение как жанр речевого общения врача и пациента (на материале художественных произведений писателей-врачей). *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія «Філологічні науки»*. 2010. Вип. 89. С. 215–220.
155. Попова О. В. Актуалізація гендерних маркерів інтонаційного оформлення англомовного діалогічного дискурсу в залежності від соціального статусу комунікантів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Серія «Лінгвістичні науки»*. 2010. № 11. С. 138–147.
156. Попова О. В. Емотивність як складова конотативної структури слова. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2010. Вип. 14. С. 110–115.
157. Почепцов Г. Г. Избранные труды по лингвистике : монография. Винница : Нова книга, 2013. 560 с.
158. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики : монографія. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

159. Приходько А. Н. Системная организация концептокорпуса. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. 2012. Т. 15, № 2. С. 149–155.
160. Приходько Г. І. Невербальні засоби вираження емоцій. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка. Серія «Філологічні науки» (мовознавство)*. 2015. № 4. С. 150–153.
161. Прокопенко А. Гендерні маркери мовлення політичного діяча. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія «Філологічні науки»*. 2010. Вип. 89 (5). С. 320–324.
162. Психологическое исследование : практикум по общей психологии для студентов педагогических вузов / сост. Т. И. Пашукова, А. И. Допира, Г. В. Дьяков. Москва : Изд-во Ин-та практ. психологии, 1996. 176 с.
163. Радзієвська Т. В. Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту. Текст – соціум – культура – мовна особистість : монографія. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агенство», 2010. 491 с.
164. Рак О. М. Семантико-функціональні особливості вигуків у французькій мові: діахронічний та синхронічний аспекти) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : 10.02.05. Київ, 2001. 13 с.
165. Рейковский Я. Экспериментальная психология эмоций : монография. Москва, 1979. 151 с.
166. Сакалюк О. П. Емпатія як соціально-психологічний феномен. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні та історичні науки*. 2013. Вип. 110. С. 147–153.
167. Самойлович Л. В. Відображення кінетичних засобів невербального спілкування в українських фразеологізмах. *Культура народів Причорномор'я*. 2003. № 37. С. 172–175.
168. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США : монографія. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Харків : Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 360 с.
169. Светозарова Н. Д. Интонация в художественном тексте : монография. Санкт-Петербург : Изд-во СПбГУ, 2010. 180 с.

170. Свирский Я. И. Самоорганизация смысла (опыт синергетической онтологии). Москва : ЦОП Ин-та философии РАН, 2001. 182 с.
171. Сінкевич О. Наратив і тезаурус в контексті оновлення методологічного апарату сучасного культурологічного знання. *Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія*. 2013. Вип. 665–666. С. 233–238.
172. Скаженик Е. Н. Практикум по деловому общению. Таганрог : Изд-во ТРТУ, 2005. 99 с.
173. Скребцова Т. Г. Американская школа когнитивной лингвистики : монография. Санкт-Петербург : Анатолия, 2002. 202 с
174. Скрябіна В. Б. Щирість у сучасній персуазивній комунікації. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія «Філологія (мовознавство)»*. 2014. Вип. 20. С. 134–137.
175. Сокирська О. С. Просодичне оформлення англійських висловлень відмови класу причини «хочу, але не можу». *Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ-Буча, лютий 2016. Київ : Міленіум, 2016. С. 42–44.
176. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англійському дискурсі : монографія. Харків : Константа, 2006. 300 с.
177. Солсо Р. Когнитивная психология. Изд. 6-е. Санкт-Петербург : Питер, 2006. 589 с.
178. Старцева Т. М. Співчуття як міра гуманності в умовах сучасного суспільства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : 09.00.03. Сімферополь, 2011. 19 с.
179. Стериополо Е. И. Речевая коммуникация: правила, стратеги и единицы общения. *Філологія і освітній процес – XXI століття* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 30 вересня – 2 жовтня 2010 р. Одеса : Вид-во КП ОМД, 2010. С. 156–160.
180. Стериополо О. І. Стратегії, тактики та категорії спілкування. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2008. Вип. 25. С. 149–154.

181. Стернин И. А. Основы речевого воздействия : монография. Воронеж : Истоки, 2012. 178 с.
182. Сусов И. П. Лингвистическая прагматика. Винница : Нова книга, 2009. 272 с.
183. Сухенко Я. В. Тренінг емпатії як спосіб саморегуляції практичного психолога. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Психологія»*. 2011. № 985, Вип. 48. С. 155–158.
184. Тараненко Л. І. Просодичні засоби реалізації зв'язності тексту англійської прозової байки (експериментально-фонетичне дослідження) : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04. Київ, 2003. 233 с.
185. Тараненко Л. І. Просодична зв'язність англійської прозової байки : монографія. Київ : Вид-во ТОВ «Агенство «Україна», 2008. 204 с.
186. Тараненко Л. І. Психоенергетика сприйняття озвученої казки дитиною. *Світ емоцій у дзеркалі когніції : мова, текст, дискурс* : тези доп. Круглого столу, присвяченого ювілею проф. О. П. Воробйової, м. Київ, 27 верес. 2012 р. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2012. С. 28–29.
187. Тараненко Л. І. Актуалізація англійських прозових фольклорних текстів малої форми : монографія. Київ : Кафедра, 2014. 288 с.
188. Тараненко Л. І. Сугестивно-когнітивні механізми сприйняття озвученої казки дитиною. *Взаємодія одиниць мови та мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий і методичний аспекти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28 березня, 2014 р. Київ : НТУУ «КПІ», 2014. С. 92–95.
189. Тараненко Л. І. Просодичне вираження емоційно-прагматичного потенціалу структурних компонентів англійської притчі. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 21 квітня 2016 р. Київ : Кафедра, 2016. С. 75–78.
190. Тараненко Л. І., Куценко М. А. Моделі лінгвокогнітивної інтерпретації особливостей просодичного оформлення англійських висловлень співчуття. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія «Філологічні науки»*. 2018. Вип. 165. С. 12–21.

191. Таценко Н. В. Реалізація емпатії в сучасному англomовному дискурсі: когнітивно-синергетичний аспект : монографія. Суми : СДУ, 2017. 357 с.
192. Таценко Н. В. Феномен емпатії в сучасних наукових парадигмах. *Філологічні трактати*. 2014. Т. 6, № 4. С. 55–63.
193. Тернопільська В. І. Соціально-комунікативна культура та її виховання у молодших школярів. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 144 с.
194. Ткаченко Я. Ю., Медвідь О. М. Вербальне вираження співчуття в англomовному дискурсі. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали Всеукр. наук. конф., м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. Суми : СумДУ, 2014. С. 64–66.
195. Трубецкой Н. С. Основы фонологии : пер. с нем. Москва : Аспект Пресс, 2000. 352 с.
196. Трусів С. С. Офіційна промова як комунікативна подія і культурний феномен в аспекті перекладу. *Мова і культура*. 2010. Вип. 13, Т. VII (143). С. 364–371.
197. Федоренко О. Категорія емоційної оцінки в реалізації комунікативних завдань журналіста. *Вісник Львівського університету. Серія «Журналістика»*. 2011. Вип. 34. С. 242–248.
198. Федорів Я. Р. Соціокультурні аспекти просодичної організації висловлювань-невдоволень (експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі англійського мовлення : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04. Київ, 2000. 248 с.
199. Федорів Я. Р. Типологічні характеристики просодії англomовного дискурсу публічних виступів. *Наукові записки НАУКМА. Філологічні науки*. 2008. Т. 85. С. 77–84.
200. Федорчук В. М. Емоційна компетентність психолога. *Проблеми сучасної психології*: 2012. Вип. 17. С. 623–630.
201. Фрейд З. Психология бессознательного : сб. произведений / Сост., науч. ред., авт. вступ. ст. М. Г. Ярошевский. Москва : Просвещение, 1989. 448 с.
202. Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. 344 с.

203. Цеплитис Л. К. Анализ речевой интонации. Рига : Зинатне, 1974. 272 с.
204. Чалдині Р. Психологія впливу : пер. з англ. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 368 с.
205. Чалмерс Д. Сознующий ум. В поисках фундаментальной теории. Москва : URSS, 2013. 512 с.
206. Чарікова І. В. Вплив прагматичних змінних і соціального статусу на актуалізацію інтонаційної моделі англійських висловлень-подяк. *Актуальні питання іноземної філології*. 2014. № 1. С. 148–154.
207. Чарікова І. В. Особливості варіювання інтонаційної моделі англійських висловлень-подяк. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2014. Вип. 46. С. 212–215.
208. Шавловська Т. С. Соціальні та особистісні аспекти емотивності сучасного німецького молодіжного лексикону. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2013. Вип. 37. С. 319–322.
209. Шаповалова Н. П. Соціоніка як інструмент визначення професійної спрямованості особистості. *Педагогіка та психологія*. 2015. Вип. 47. С. 161–171.
210. Шаховский В. И. Эмотивный компонент значения и методы его описания. Волгоград : ВГПИ, 1983. 93 с.
211. Шаховский В. И. Эмоции в деловом общении : монография. Волгоград : Перемена, 1998. 42 с.
212. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций : монография. Москва : Гнозис, 2008. 416 с.
213. Шевченко И. С. Становление когнитивно-коммуникативной парадигмы в лингвистике. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2004. № 635. С. 202–205.
214. Шевченко І. С. Когнітивно-комунікативна парадигма і аналіз дискурсу. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен* : монографія / під заг. ред. І. С. Шевченко. Харків : Константа, 2005. С. 9–20.

215. Шелякіна А. В. Сутність і функції проксеміки як невербального засобу спілкування (на матеріалі сучасної англомовної художньої літератури). *Studia Linguistica*. 2012. Вып. 6 (2). С. 366–372.
216. Шинкарук В. Д. Особливості реченневих структур з емоційно-оцінними значеннями. *Studia Linguistica*. 2011. Вып. 5. С. 29–37.
217. Шутова М. О. Мовленнєвий етикет як система координат у міжособистісній і міжкультурній комунікації. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. 2013. Т. 16, № 1. С. 134–142.
218. Юшина О. В. Психологічні особливості формування емпатійності майбутніх медичних сестер. *Вісник післядипломної освіти*. 2012. Вип. 6. С. 456–463.
219. Ющенко Г. О. Соціолінгвістичні особливості просодичної організації англійського офіційно-ділового діалогічного мовлення. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2008. Вип. 75 (2). С. 192–195.
220. Ягнюк К. В. Невербальные аспекты взаимодействия психотерапевта и пациента. *Журнал практической психологии и психоанализа*. 2009. №3. С. 1–19.
221. Янчева Т. В. Просодія висловлювань-захоплень в англійському мовленні (експериментально-фонетичне дослідження): дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.04. Київ, 1997. 246 с.
222. Aitchison J., Gilchrist A., Bawden D. *Thesaurus Construction and use: a practical manual*. London : Psychology Press, 2000. 218 p.
223. Albertson K. Teaching Pronunciation with Visual Feedback. *NALLD Journal*. 1982. No. 17. P. 18–33.
224. Aragno A. The language of empathy: an analysis of its constitution, development and role in psychoanalytic listening. *Journal of American Psychoanalytic Association*. 2008. № 56. P. 713–740.
225. Bachorowski J.A., Owren M. J. Vocal expression of emotion: acoustic properties of speech are associated with emotional intensity and context. *Psychological Science*. 1995. Vol. 6, Issue 4. P. 219–224.

226. Barsalou L. W. Language Comprehension : Archival Memory or Preparation for Situated Action? *Discourse Processes*. 1999. Vol. 28 (1). P. 61–80.
227. Batson C.D. These things called empathy: eight related but distinct phenomena. *The Social Neuroscience of empathy* / Eds. J. Decety, W. Ickes. Cambridge, MA : MIT Press, 2011. P. 3–15.
228. Bolinger D. Intonation and its uses: melody in grammar and discourse. Stanford, CA: Stanford University Press, 1989. 470 p.
229. Bot K. D. Visual Feedback of Intonation: Effectiveness and Induced Practice Behaviour. *Language and Speech*. 1983. No. 26 (4). P. 330–350.
230. Brazil D. The Communicative Value of Intonation in English. Cambridge : Cambridge University Press, 1997. 188 p.
231. Cardona Torres L. M., Garcia Campos M. La empatía, un sentimiento necesario en la relación enfermera-paciete. *Desarrollo Científico de Enfermería*. 2010. Vol. 18. № 3. P. 120–124.
232. Chun D. M. Teaching Tone and Intonation with Micro-computers. *CALICO Journal*. 1989. No. 7. P. 21–46.
233. Clark C. Sympathy biography and sympathy margin. *American Journal of Sociology*. 1987. Vol. 93. No. 2. P. 290–321.
234. Coates J. Women, men and language: a sociolinguistic account of gender differences in language. Third ed. London & New York : Routledge, 2015. 262 p.
235. Cook N. D. Tone of Mind and Voice : The Connections Between Intonation, Emotion, Cognition and Consciousness. Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2002. 291 p.
236. CoolEditPro : Program By D. Johnston. Version 1.2. Syntillium Software Corporation, P.O. Box 62255, Phoenix, FZ 85082-2255, USA.
237. Cortejoso D. Habilidades Sociales. La Empatía. *Psicoglobalia. La psicología para todos*. URL : <http://www.psicoglobalia.com/habilidades-sociales-la-empatia> (last access 01.12.2016).
238. Crutteden A. Falls and Rises: Meanings and Universals. *Journal of Linguistics*. 1981. Vol. 17, No 1. P. 77–91.

239. Crystal D. Prosodic and paralinguistic correlates of social categories. *Social anthropology and language* / Ed. E. Ardener. London : Tavistock Publications, 1971. P. 185–206.
240. Crystal D. Prosodic Systems and Intonation in English : monography. Cambridge : Cambridge Centre, 1992. 389 p.
241. Cuellar Moreno M. J., Francos C. Expresión y comunicación para la educación, recreación y calidad de vida. Wanceulen, 2010. 284 p.
242. Developing Empathy in Nursing Students: a Cohort Longitudinal Study / L. Cunico et al. *Journal of Clinical Nursing*. 2012. Vol. 21 (13-14). P. 2016–2025. DOI : 10.1111/j.1365-2702.2012.04105.x.
243. Davis M. H. Empathy: a social psychological approach. Madison, WI : Brown and Benchmark Publishers, 1994. 260 p.
244. Debes R. Empathy and mirror neurons. *The Routledge Handbook of Philosophy of Empathy* / Ed. H. Maibom. London : Routledge, 2017. P. 54–63.
245. Decety J., Jackson P. L. The functional architecture of human empathy. *Behavioral and Cognitive Neuroscience Reviews*. 2004. Vol. 3, Issue 2. P. 71–100.
246. Dökmen Ü. A New Measurement Model of the Empathy and Developing Empathy by Using Psychodrama. *Journal of Education Faculty of Ankara University*. 1988. № 21. P. 155–168.
247. Durand J., Lacks B. Phonology, Phonetics and Cognition. New York : Oxford University Press, 2002. P. 10–51.
248. Edelstein S. R., Shaver P. R. A cross-cultural examination of lexical studies of self-conscious emotions. *The self-conscious emotions: Theory and research* / Eds. J. L. Tracy, R. W. Robins, & J. P. Tangney. New York : Guilford Press, 2007. 493 p.
249. Effortful control: relations with emotion regulation, adjustment, and socialization in childhood / N. Eisenberg et al. *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications* / Eds. R. F. Baumeister, K. D. Vohs. New York : Guilford Press, 2004. P. 259–282.
250. Eisenberg N., Strayer J. Empathy and its development. Cambridge : CUP Archive, 1990. 416 p.

251. Fedoriv Ya. R. Using Computer Technologies in the Phonetic Classroom. *IATEFL-Ukraine Newsletter*. 2000. No. 18. P. 40–43.
252. Gender differences in the activation of inferior frontal cortex during emotional speech perception / A. Schirmer et al. *Neuroimage*. 2004. Vol. 21. Issue 3. 1114–1123 p.
253. Gibbons P., Dahl T. S., Jones O. Identification and Production of «simple» Tactile Gestures. *7th ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction (HRI'2012). Workshop on Advances in Tactile Sensing and Touch based Human-Robot Interaction*. doi : 10.13140/2.1.3165.3441
254. Halliday M. A. K. *Linguistic Studies of Text and Discourse*. London & New York : Continuum, 2002. 312 p.
255. Hoffman M. L. The development of empathy. *Altruism and helping behavior: social personality and developmental perspectives* / Eds. J. P. Ruston, R. M. Sorrenting. Hillsdale, NJ : Erlbaum, 1981. 120 p.
256. Hoffman M. L. *Empathy and moral development: implications for caring and justice*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 331 p.
257. Huit L. La Empatia, Teorias y Revisones. *Anales de Psicologia*. 2008. Vol. 24, № 2. P. 284–298. URL : http://www.academia.edu/12349867/LA_EMPATIA_TEORIAS_Y_REVISIONES (last access 21.11.2016).
258. Gussenhoven C. *The Phonology of Tone and Intonation*. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 382 p.
259. Ioannidou F., Konstantikaki V. Empathy and Emotional Intelligence: What is it really about? *International Journal of Caring Sciences*. 2008. Vol. 1 (3). P. 118–123. URL : http://www.internationaljournalofcaringsciences.org/docs/Vol1_Issue3_03_Ioannidou.pdf (last access 22.11.2016)
260. James E. The Acquisition of Prosodic Features of Speech Using a Speech Visualiser. *IRAL*. 1976. No. 14 (3). P. 227–243.
261. Johnstone T., Scherer K. R. Vocal Communication of Emotion. *The Handbook of Emotion* / Eds. M. Lewis & J. Haviland. New York : Guilford, 2000. P. 220–235.

262. Kalyta A. Energetic Approach to Phonetic Studies. *Beyond and Within* : Book of Abstracts of the International Linguistics Conference in Linguistics, Poland, Lublin, 14–15 November 2012. Lublin, Poland : John Paul II Catholic University of Lublin, 2013. P. 54–56.

263. Kalyta A. Phonetic Studies from the Perspective of an Energetic Approach. *Within Language, Beyond Theories (Vol. I) : Studies in Theoretical Linguistics* : monograph / Eds. A. Bondaruk, A. Prazmowska. Cambridge : Cambridge Scholars Publishing, 2015. P. 322–336.

264. Kalyta A., Taranenko L. Speech Energetic Theory: Synergetics of Phonoconcept Generation and Actualization. *Наукові студії – XXI (культура, освіта – антропоцентричні парадигми і сучасний світ). Філософія. Філологія. Педагогіка. Економіка*. 2012. Вип. 1(А). С. 288–299.

265. Keating P., Esposito Ch. Linguistic voice quality. *UCLA. Department of Linguistics*. 2007. № 105. P. 85–91.

266. Kemper D. T. Power and status and the power and status theory of emotions. *Handbook of the sociology of emotions* / Eds. J. E. Stets, J. H. Turner. New York : Springer, 2006. P. 87–113.

267. Kintsch W. *Comprehension : A Paradigm for Cognition*. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. 480 p.

268. Kintsch W., Mangalath P. The Construction of Meaning. *Topics in Cognitive Science*. 2011. Vol. 3. P. 346–370.

269. Kutsenko M. A. Classification of types of utterances expressing empathy. *Взаємодія одиниць мови і мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий та методичний аспекти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 квітня 2016. Київ : НТУУ «КПІ», 2016. С. 62–66.

270. Kutsenko M. A. Pragmatic and prosodic variability of sympathy utterances. *Tendencias actuales en fonética experimental. Cruce de disciplinas en el centenario del Manual de Pronunciación Española (Tomás Navarro Tomás)* : VII Congreso Internacional de Fonética Experimental, Madrid, 22–24 noviembre 2017. Madrid : UNED, 2017. P. 133–135.

271. Kutsenko M. A. Phonoconcepts representing English utterances of sympathy. *Contemporary research in Phonetics and Phonology: methods, aspects and problems* : Abstract of 5th International Scientific Conference, May 17–18, 2018. Riga : Latvian Language Institute of the University of Latvia, 2018. P. 46–47.
272. Lack of empathy in patients with narcissistic personality disorder / K. I. Ritter et al. *Psychiatry Research*. 2010. doi:10.1016/j.psychres.2010.09.013
273. Lakoff G. On Generative Semantics. *Semantics* / Eds. L. Jacobovits, D. Steinberg. Cambridge, Mass : The MIT Press, 1971. P. 232–296.
274. Lakoff G. Cognitive Phonology. *The Last Phonological Rule : Reflections on Constraints and Derivations* / Ed. J. Goldsmith. Chicago : The University of Chicago Press, 1993. P. 117–145.
275. Langacker R. W. Discourse in Cognitive Grammar. *Cognitive Linguistics*. 2001. Vol. 12, No. 2. P. 143–188.
276. Lap N. T. Major similarities and differences between English and Vietnamese sympathy expressions. URL : [http:// www.vjol.info/index.php/sphcm/article/view/25276/21597](http://www.vjol.info/index.php/sphcm/article/view/25276/21597) (last access 08.05.2017).
277. Laver J. Principles of Phonetics. Cambridge : Cambridge University Press, 1994. 707 p.
278. Laver J. The Gift of Speech. Edinburgh : Edinburgh University Press, 1996. 400 p.
279. Maltz D. N., Broker R. A. A cultural approach to male-female miscommunication. *A cultural approach to interpersonal communication* / Eds. L. Monaghan, J. E. Goodman, J. Meta Robinson. Oxford : John Wiley & Sons, 2012. P. 168–186.
280. Mehrabian A., Epstein N. A measure of emotional empathy. *Journal of Personality*. 1972. Vol. 40 (4). P. 525–544.
281. O'Connor J. D. Phonetics. London : Penguin Books, 1983. 320 p
282. Ozkan C. T., Oflaz F., Bakir B. The Effect of a Structured Empathy Course on the Students of a Medical and Nursing School. *International Nursing Review*. 2012. Vol. 59 (4). P. 532–538.

283. Palmer F. R. *Semantics. A New Outline. Хрестоматия по английской филологии* / Сост. О. В. Александрова. Москва : Высшая школа, 1991. С. 81–97.
284. Pierrehumbert J. *Prosody, Intonation, and Speech Technology. Challenges in Natural Language Processing* / Eds. M. Bates, R. Weischedel. Cambridge : Cambridge University Press, 1993. P. 257–282.
285. Pierrehumbert J., Hirschberg J. *The Meaning of Intonational Contours in the Interpretation of Discourse. Plans and Intentions in Communication and Discourse* / Eds. P. R. Cohen, J. Morgan, M. E. Pollack. Cambridge, MA : MIT Press, 1990. P. 271–311.
286. Praat. URI : [http:// www.praat.org](http://www.praat.org).
287. Sapir E. *Language. An introduction to the study of speech*. New York : Harcourt, Brace, 1921. 258 p.
288. Scheler M. *The nature of sympathy*. London : Routledge, 2017. 294 p.
289. Scherer K. R. *Acoustic concomitants of emotional dimensions: Judging affect from synthesized tone sequence. Non-verbal communication* / Ed. Sh. Weitz. New York : Oxford University Press, 1974. P. 105–111.
290. Shamma S. *Auditory cortex. The Handbook of Brain Theory and Neural Networks* / Ed. M. Arbib. Cambridge : The MIT Press, 1995. P. 110–115.
291. Sikorski W. *Paralinguistic communication in the therapeutic relationship. Archives of Psychiatry & Psychotherapy*. 2012. Vol. 14 (1). P. 49–54.
292. SFS/WASP: Program by Mark Huckvale. Version 1.2. Copyright (c) 2003 University College London, Department of Phonetics and Linguistics.
293. SpectralLab: FFT Spectral Analysis System. Version 4.3213. Copyright (c) 1997 Sound Technology, Inc. 1400. Dell Avenue. Campbell, CA 95008 USA.
294. Sterzer P., Stadler C., Poustka F., Kleinschmidt A. *A structural neural deficit in adolescents with conduct disorder and its association with lack of empathy. Neuroimage*. 2007. № 37. P. 335–342.
295. Sugiharto S. *A Sociopragmatics Analysis on Sympathy and Empathy Utterances in Movie Manuscript. Skripsi thesis, Universitas Muhammadiyah. Surakarta*, 2008. 63 p. URL : <http://eprints.ums.ac.id/679/> (last access 01.12.2016).

296. Tatham M. A. Cognitive Phonetics – Some of the Theory. *In Honor Ilse Lehiste* / Eds. R. Channon, L. Shockey. Dordrecht : Foris Publications, 1987. P. 271–276.
297. The Anthropology of Empathy: experiencing the lives of others in Pacific societies / Eds. D. W. Hollan, C. J. Throop. New York / Oxford : Berghahn Books, 2011. 252 p.
298. The relations of ego-resiliency and emotion socialization to the development of empathy and prosocial behavior across early childhood / Z. Taylor et al. *Emotion*. 2013. № 13(5). P. 822–831. doi: 10.1037/a0032894
299. Thompson R. A. Empathy and emotional understanding: the early development of empathy. *Empathy and its development* / Eds. N. Eisenberg, J. Strayer. Cambridge ; New York : CUP Archive, 1990. P. 119–145.
300. WaveLab : Program by Ph.Goutier. Version 2.1. Copyright (c) 1995 – 1998 Steinberg.
301. Wierzbicka A. English: Meaning and Culture. Oxford : Oxford University Press, 2006. 352 p.
302. Wolpert D., Mitall R., Kawato M. Internal models in the cerebellum. *Trends in Cognitive Sciences*. 1998. No. 2/9. P. 338–347.
303. Yule G., Powers M. Investigating the Communicative Outcomes of Task-based Interaction. *System*. 1994. Vol. 22. P. 81–91.
304. Zahavi D. Phenomenology, empathy and mindreading. *The Routledge Handbook of Philosophy of Empathy* / Ed. H. Maibom. London ; New York : Taylor & Francis, 2017. P. 33–43.
305. Zetterholm E. Prosody and voice quality in the expression of emotions. *Proceedings of the Seventh International Conference on Spoken Language Processing*. Sydney, 1998. P. 109–113.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

306. Оксфордский толковый словарь по психологии / под ред. А. Ребера. 2002. URL : <http://vocabulary.ru/dictionary/487/word/sochuvstvie> (last access 18.11.2016).

307. Concise dictionary of phonetic terms / уклад. А. А. Калита, Л. І. Тараненко. Тернопіль, 2010. 256 с.

308. Deutsches Universalwörterbuch Deutsches Universalwörterbuch. 3. neu bearb. u. erw. Aufl. / Hrsg. u. Leitung von G. Drosdowski. Mannheim u. a.: Dudenverlag, 1995. 1816 s.

309. Diccionario de la Lengua Española. URL : <http://dle.rae.es/?id=EmzYXHW> (last access 18.11.2016).

310. Longman Exams Dictionary / Eds. D. Summers, E. Adrian-Vallance. London : Pearson Education Ltd., 2006. 484 p.

311. Macmillan English Dictionary. URL : <http://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/sympathy> (last access 18.11.2016).

312. Merriam Webster Dictionary. URL : <https://www.merriam-webster.com/dictionary/sympathy> (last access 18.11.2016)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

313. A Chief's welcome for Prince William in New Zealand. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=NmCWJWbPjn0>

314. Broadchurch. Series 1 – 3 : TV series. Studio : Acorn Media UK, 2017. – 6 DVD's, Running Time : 1080 mins.

315. Cameron: 'Our hearts are with Norway'. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=eXrf9kXU91Q>

316. International outrage at Norway attacks. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=JVqhKGdETIU>

317. Obama: Attack on Nice 'Appalling'. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=JVqhKGdETIU>

318. Obama: 'France is our oldest ally, the US stands with you. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=76R57kdIDIM>

319. Obama reacts to Ft Hood. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=EYZzn7uPwv0>

320. President Obama weeps over Connecticut school massacre. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=aIa7VLtGIHc>

321. One of us : TV series / directed by William McGregor. Studio : 2entertain, 2016. 2 DVD's, Running Time : 233 mins.
322. Paris attacks: Cameron says 'We stand with you. United'. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=O9XXLP9fVLk>
323. Peter Benchley's Amazon. The Complete Series : TV series. 2015. Running Time : 990 mins.
324. Premonition : Movie / directed by Mennan Yapo. Studio : EIV, 2007. Running Time : 110 mins.
325. President Clinton's remarks on death of Princess Diana (1997). URL : <https://www.youtube.com/watch?v=0vme9n70WX0>
326. Queen Elizabeth II expresses sympathy for victims of Anglo-Irish troubles. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=SD1qlilfIKc>
327. Queen says bombings «will not change our way of life». URL : https://www.youtube.com/watch?v=_3BOhzAjoFM
328. The Imitation Game : Movie / directed by Morten Tyldum. Studio : Studiocanal, 2015. Running Time : 110 mins.
329. Trudo reacts to Saskatchewan school shooting. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=1RIImK60loM>
330. UK – Tony Blair speaks of Diana's death. URL : https://www.youtube.com/watch?v=Q3qinDH_3HE

ДОДАТКИ

Додаток А

Глосарій термінів і понять, уживаних у дисертаційній праці

Атрактор – точка стану рівноваги складної відкритої системи, до якої прагне траєкторія її розвитку [152, с. 15, 16].

Біфуркація – такий стан розвитку складної відкритої системи, в якому траєкторія його руху має декілька потенційно можливих спрямувань [152, с. 12, 104].

К-критерій – безрозмірний кількісний критерій визначення рівня емоційно-прагматичного потенціалу будь-якого відрізка усного мовлення [82, с. 476–484].

Параметри порядку – найбільш рухливі й мінливі параметри складної відкритої системи, які підпорядковують собі решту параметрів, змінюючи їх відповідно до вимог атракторів і репелерів, та визначають поведінку елементів цієї системи [152, с. 18, 106].

Параметри стану – змінні параметри складної відкритої системи, придатні для інтегрування у певні комплекси, або параметри порядку, перехід до яких дозволяє описувати закономірності і властивості самоорганізації складних неврівноважених систем як досліджуваного цілого [84, с. 255].

Принцип збереження емоційно-прагматичного потенціалу висловлення – принцип, який відображає здатність висловлення, реалізованого мовцем у певному емоційному стані, зберігати свій прагматичний потенціал за рахунок стохастичного перерозподілу його енергії між засобами різних рівнів мови і паралінгвальними засобами, що беруть участь у реалізації висловлення. За цим принципом емоційний стан мовця розглядається як рушійна сила процесу комунікації, завдяки якій виникає певна інтенція мовця, що породжує в його свідомості складну взаємодію логічного й емоційного начал, яка надає висловленню сталого прагматичного потенціалу [73, с. 47–49].

Тезаурус – системна сукупність різних за природою походження концептів (вербальних, тактильних, зорових, емоційних тощо) і зв'язків між ними, які накопичені у психічній сфері та пам'яті індивіда внаслідок попереднього життєвого й комунікативного досвіду. Тезаурус кожного індивіда підлягає постійним змінам, структура, ступінь і якість яких залежать від кількості і якості нової інформації, що поступає в його мозок шляхом відображення предметів, процесів і явищ навколишнього середовища, а також у результаті його усної або письмової комунікативної діяльності [92, с. 180-181; 93, с. 189-191].

Фоноконцепт – специфічне, сформоване внаслідок конкретного комунікативного досвіду мисленнєве утворення, що охоплює змістовий мінімум знання, здатного у формі звукового перцептивного образу або символу зберігатися в довгостроковій пам'яті індивіда і відтворюватися в усному мовленні за допомогою певних фонетичних структур [81, с. 213].

Функціонально-енергетичний підхід – міждисциплінарний підхід, базований на розумінні фонетичних явищ як результату стохастичного породження мовлення, рушійною силою якого є психофізіологічна енергія з притаманною їй здатністю перерозподілу між лінгвальними та паралінгвальними засобами комунікації [164, с. 299]. Цей підхід дозволяє здійснювати розгляд просодичного оформлення висловлень співчуття як складної багаторівневої енергетичної системи, що характеризується фізіологічним, емоційним і логічним рівнями стохастичного енергообміну, який і забезпечує їхню усну реалізацію.

Хаос – стан системи або середовища, у межах якого кожна подія чи процес є результатом випадку [93, с. 103].

Частковий атрактор – елемент структури-атрактора, що відображає напрямок саморозвитку відкритої неврівноваженої системи між двома суміжними точками її біфуркації [93, с. 108-109].

Додаток Б

Зразки англійських висловлень співчуття, використаних під час аудитивного й акустичного аналізу

Таблиця Б.1

Перелік та характеристики англійських висловлень співчуття, актуалізованих з різною прагматичною спрямованістю

№ п/п	Експериментальне висловлення і його контекст	Лінгвістичні ознаки				Джерело
		Прагматична спрямованість	Ситуація спілкування	Соціальний статус мовця	Соціокультурний рівень	
1	MAN FROM VILLAGE: We're all so sorry.	власне співчуття	неофіційна	рівний	середній	[314]
2	JOURNALIST: Excuse me, have you got a light? Are you Chloe? CHLOE: Why? JOURNALIST: I'm really sorry what happened to your brother. I'm guessing this meant a lot to him. CHLOE: What're you doing with that? JOURNALIST: You can't leave it down there. It'll end up in the papers, and you won't see it again.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[314]
3	CHLOE: How do you know so much? JOURNALIST: I work for the Daily Herald. CHLOE: I'm not talking to the papers. JOURNALIST: No, I know, and you're right not to. I just wanted to bring that, to save it from being nicked. If it was my brother, I wouldn't want strangers having it. CHLOE: Thanks.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[314]

4	CHLOE: How do you know so much? JOURNALIST: I work for the Daily Herald. CHLOE: I'm not talking to the papers. JOURNALIST: No, I know, and you're right not to. I just wanted to bring that, to save it from being nicked. If it was my brother, I wouldn't want strangers having it. CHLOE: Thanks.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[314]
5	JOURNALIST: Can I borrow your phone? Thanks. CHLOE: What you doing? JOURNALIST: Look, I won't call you. I won't come to your door. I won't stop you on the way to the shops, like others are going to. But if you or your family need to speak, or you just need a friend when it's getting a bit much, you call me. And thanks for the light. Look after yourself.	втішання	неофіційна	вищий	високий	[314]
6	JOE: Hey, mate ... It's all right. It's all right, I'm here. Come here. Come here. There we go, eh.	втішання	неофіційна	вищий	низький	[314]
7	BETH: Where was he? ELLIE: You need to ask him. BETH: Just tell me. ELLIE: Beth... BETH: I saw him tonight with Becca Fisher. ELLIE: Does he know you saw him? You need to tell him. You need to talk to him. BETH: I can't do it, Ell. ELLIE: Oh, sweetheart, I'm sorry. Really I am.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
8	BETH: Where was he? ELLIE: You need to ask him. BETH: Just tell me. ELLIE: Beth... BETH: I saw him tonight with Becca Fisher.	співпережи- вання	неофіційна	вищий	середній	[314]

	<p>ELLIE: Does he know you saw him? You need to tell him. You need to talk to him.</p> <p>BETH: I can't do it, Ell.</p> <p>ELLIE: Oh, sweetheart, I'm sorry. Really I am</p>					
9	<p>JOE: You married?</p> <p>ALEC: This is great food. You make this yourself?</p> <p>JOE: Mm. Self-taught. Mexican's my speciality. We should really be having margaritas, shouldn't we?</p> <p>ALEC: No. Not married. Not any more.</p> <p>JOE: Sorry to hear that. What was it? The pressures of work?</p> <p>ALEC: Sort of. This job does it to you.</p> <p>ELLIE: Not to us.</p> <p>ALEC: No, I didn't mean...</p> <p>JOE: Any erm ... any kids?</p> <p>ALEC: Daughter. 15. Lives with her mother.</p> <p>ELLIE: Oh, that must be hard.</p>	власне співчуття	неофіційна	нижчий	низький	[314]
10	<p>JOE: Any erm ... any kids?</p> <p>ALEC: Daughter. 15. Lives with her mother.</p> <p>ELLIE: Oh, that must be hard.</p>	власне співчуття	неофіційна	нижчий	середній	[314]
11	<p>BETH: Thanks for bringing me. I used to come down here when he was a baby. Middle of the day, just me and him. I'd pick him up and dip him in the waves. His little fat legs would be all wet. God, he loved it. He laughed like mad.</p> <p>ELLIE: I used to do the same with Tom.</p> <p>BETH: Does he know? Promise me, Ellie, because ... I don't know your boss from Adam and me and you go back ... The boys go back. I'm counting on you to get them caught.</p> <p>ELLIE: I swear.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
12	<p>BETH: He did know, didn't he? That I loved him.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]

	ELLIE: Of course he did. He was a beautiful boy, Beth. You don't deserve this. BETH: I just ... I just feel ... like ... very far away from myself.					
13	ELLIE: I've come to pick up some clothes, toys for the kids, that sort of stuff. POLICE OFFICER: I'll have to accompany you around while you pick up your things. I'm so sorry, Ellie.	власне співчуття	офіційна	нижчий	низький	[314]
14	MARK: I thought I'd hate you, Joe. But seeing you in here ... you're not even worth that. I just pity you. Because you're nothing.	власне співчуття	неофіційна	рівний	середній	[314]
15	JOE: All right, mate? All right, mate? MAG: I'm so sorry. PAUL: Mag? ELLIE: Thank you. I'm going to go for a walk.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[314]
16	LAWYER: DS Miller? I'm so sorry for what you're going through. Don't talk to anyone.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[314]
17	OLLY: Sweet. MAG: Olly! What's so sweet about your uncle being on trial? What about Tom? OLLY: Yeah. No, obviously, poor kid. We should go and pick him up.	власне співчуття	неофіційна	нижчий	середній	[314]
18	BECCA: Tell me about court. ELLIE: I have to sit there waiting. I'm not allowed to be told what is happening so I keep looking at people's faces trying to read clues. I just keep thinking of Joe, my husband sitting there in the dock. It's just ... just a nightmare, it won't stop. BECCA: I'm so sorry. Was it always Joe?	власне співчуття	неофіційна	рівний	середній	[314]
19	ALEC: Lee Ashworth is back in the country. CLAIRE: Where?	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[314]

	<p>ALEC: Nowhere near here. I'm keeping him under observation.</p> <p>CLAIRE: If I see him, I'll kill him.</p> <p>ALEC: I know. I was sorry to hear about you and Ricky.</p> <p>CLAIRE: It was a long time coming.</p> <p>ALEC: Well, going through something like this...</p> <p>CLAIRE: We were broken before then.</p>					
20	<p>CLAIRE: If I see him, I'll kill him.</p> <p>ALEC: I know. I was sorry to hear about you and Ricky.</p> <p>CLAIRE: It was a long time coming.</p> <p>ALEC: Well, going through something like this...</p> <p>CLAIRE: We were broken before then.</p>	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[314]
21	<p>ELLIE: Come on, Beth. Come here. Beth, come on. Come here. Come here. It's all right. It's all right. It's not Mark. This is not Mark. This is Joe doing this to us. We won't let him win, OK?</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
22	<p>JOCELYN: Which is why ... I need you to read and ... to record everything. Which is why I stopped taking cases. Well, until this one.</p> <p>COLLEAGUE: Are you ... getting treatment?</p> <p>JOCELYN: Mm. I have injections, which keeps it at bay. For now.</p> <p>COLLEAGUE: I-I'm sorry.</p> <p>JOCELYN: Well, don't be. I mean, the body lets down the mind, the mind lets down the body. It comes to us all.</p>	власне співчуття	неофіційна	рівний	високий	[314]
23	<p>JOCELYN: Hello?</p> <p>ANDREW: It's Andrew Darlington from the care home.</p> <p>JOCELYN: Oh, I'm at work. Could you call back</p>	власне співчуття	офіційна	нижчий	середній	[314]

	later? ANDREW: Not really. Your mother had a fall. I- I'm afraid she passed away.					
24	CLAIRE: Never ends well, does it? LEE: What doesn't? CLAIRE: Love. It makes you strong and ... then it pulls you down. However it happens ... one half always loses the other. LEE: It's OK. CLAIRE: No, it's not. LEE: It's all right. CLAIRE: No, it's not. LEE: Shh, shh, shh, shh.	втішання	неофіційна	рівний	низький	[314]
25	BEN: Jocelyn, I'm sorry about your mum. JOCELYN: We're working now, Ben. BEN: All the same ... JOCELYN: Compartments - that's how we survive in this world.	власне співчуття	неофіційна	рівний	високий	[314]
26	BETH: How is that justice? ELLIE: It's not. Go and be with your family. BETH: I wanna kill him, El. ELLIE: I know. Me too.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
27	BETH: How is that justice? ELLIE: It's not. Go and be with your family. BETH: I wanna kill him, El. ELLIE: I know. Me too.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[314]
28	ALEC: Er, come with me. Come on. What does it take to destroy lives forever? 12 people. 12 ordinary, stupid, easily swayed, hard-of-thinking arseholes! COLLEAGUE: Alec, I'm so sorry! ALEC: I arrested this woman at 2:32 PM. She's	власне співчуття	офіційна	нижчий	середній	[314]

	<p>aware she's under caution. I need you to take her to the nick for me.</p> <p>COLLEAGUE: I rang the custody suite. They know she's coming in. I'll sit with you.</p> <p>ALEC: No, no. I need Miller.</p>					
29	<p>TOM: Where do you think Dad's gonna go?</p> <p>ELLIE: Don't worry. You'll be safe. One of the uniformed lads will swing by Lucy's in case he comes home.</p> <p>LUCY: Has he got keys to your place?</p> <p>ELLIE: No. I changed the locks months ago. We'll get through this, OK?</p> <p>TOM: It's gonna be all right, Mum.</p>	власне співчуття	неофіційна	вищий	середній	[314]
30	<p>TOM: Where do you think Dad's gonna go?</p> <p>ELLIE: Don't worry. You'll be safe. One of the uniformed lads will swing by Lucy's in case he comes home.</p> <p>LUCY: Has he got keys to your place?</p> <p>ELLIE: No. I changed the locks months ago. We'll get through this, OK?</p> <p>TOM: It's gonna be all right, Mum.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[314]
31	<p>TOM: Where do you think Dad's gonna go?</p> <p>ELLIE: Don't worry. You'll be safe. One of the uniformed lads will swing by Lucy's in case he comes home.</p> <p>LUCY: Has he got keys to your place?</p> <p>ELLIE: No. I changed the locks months ago. We'll get through this, OK?</p> <p>TOM: It's gonna be all right, Mum.</p>	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[314]
32	<p>CLAIRE: OK. Thank you for telling me the truth, sweetheart.</p> <p>DAUGHTER: Lee hurt Lisa, and Dad said ...</p>	втішання	неофіційна	вищий	низький	[314]

	CLAIRE: It's all right. It's all right. Thank you for being honest. You've done really well. Now, I don't want you to worry. You just need to rest.					
33	CLAIRE: OK. Thank you for telling me the truth, sweetheart. DAUGHTER: Lee hurt Lisa, and Dad said ... CLAIRE: It's all right. It's all right. Thank you for being honest. You've done really well. Now, I don't want you to worry. You just need to rest.	втішання	неофіційна	вищий	низький	[314]
34	CLAIRE: OK. Thank you for telling me the truth, sweetheart. DAUGHTER: Lee hurt Lisa, and Dad said ... CLAIRE: It's all right. It's all right. Thank you for being honest. You've done really well. Now, I don't want you to worry. You just need to rest.	втішання	неофіційна	вищий	низький	[314]
35	CLAIRE: Your dad has left you something. Er, some medicine, just ... calm you down, help you sleep. We'll get all this sorted out.	втішання	неофіційна	вищий	низький	[314]
36	CLAIRE: Come on. Snuggle down. Snug as a bug. I'm just downstairs. DAUGHTER: I'm worried about Lisa. CLAIRE: Everything's gonna be all right.	втішання	неофіційна	вищий	низький	[314]
37	CLAIRE: Come on. Snuggle down. Snug as a bug. I'm just downstairs. DAUGHTER: I'm worried about Lisa. CLAIRE: Everything's gonna be all right.	втішання	неофіційна	вищий	низький	[314]
38	RICKY: What happened? CLAIRE: She had a reaction. She couldn't breathe. She was choking, and it was ... It was just so, so fast.	власне співчуття	неофіційна	рівний	низький	[314]

39	<p>RICKY: What are you telling me? CLAIRE: We couldn't call an ambulance Ricky, not with what you've done ... to Lisa, with blood all over the floor! We ... couldn't save her. She's gone. RICKY: No. No! CLAIRE: I'm so sorry. RICKY: No. You don't say that!</p>	власне співчуття	неофіційна	рівний	низький	[314]
40	<p>RICKY: What are you telling me? CLAIRE: We couldn't call an ambulance Ricky, not with what you've done ... to Lisa, with blood all over the floor! We ... couldn't save her. She's gone. RICKY: No. No! CLAIRE: I'm so sorry. RICKY: No. You don't say that!</p>	власне співчуття	неофіційна	рівний	низький	[314]
41	<p>PRESIDENT OBAMA: Each year the Diplomatic Corpus comes so that we can say thank you for the partnership between our nations and our peoples and reaffirm our shared commitment to promoting security and peace, and human dignity around the world. Obviously we come here with heavier hearts than normal. Overnight, in Nice, we witnessed another tragic and appalling attack on the freedom and the peace that we cherish. Today, our hearts are with the people of France and with all the innocent men, women and so many children who were hurt or killed in this sickening attack.</p>	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[317]
42	<p>PRESIDENT OBAMA: Obviously we come here with heavier hearts than normal. Overnight, in Nice, we witnessed another tragic and appalling attack on the freedom and the peace that we cherish. Today,</p>	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[317]

	our hearts are with the people of France and with all the innocent men, women and so many children who were hurt or killed in this sickening attack.					
43	DAVID CAMERON: Well, the loss of life in Norway has been absolutely horrific. It's on a scale, frankly, that is hard to comprehend. The Norwegians are old friends, and allies and neighbors of Britain and I know everyone in Britain will want to stand with the Norwegian people in the days of sorrow that lie ahead. Also we want make sure that we learn like others any lessons there are to learn and how to be more secure against horrific outrages like this. And that's something we can discuss at the National Security Council on Monday.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[315]
44	DAVID CAMERON: Well, the loss of life in Norway has been absolutely horrific. It's on a scale, frankly, that is hard to comprehend. The Norwegians are old friends, and allies and neighbors of Britain and I know everyone in Britain will want to stand with the Norwegian people in the days of sorrow that lie ahead. Also we want make sure that we learn like others any lessons there are to learn and how to be more secure against horrific outrages like this. And that's something we can discuss at the National Security Council on Monday.	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[315]
45	DAVID CAMERON: Well, the loss of life in Norway has been absolutely horrific. It's on a scale, frankly, that is hard to comprehend. The Norwegians are old friends, and allies and	підбадьовання	офіційна	вищий	високий	[315]

	neighbors of Britain and I know everyone in Britain will want to stand with the Norwegian people in the days of sorrow that lie ahead. Also we want make sure that we learn like others any lessons there are to learn and how to be more secure against horrific outrages like this. And that's something we can discuss at the National Security Council on Monday.					
46	DAVID CAMERON: People in Norway are very much in our hearts and in our minds today. Everyone in Britain shares in the sorrow and the anger at the despicable killing that took place on Friday. Britain and Spain have both been victims of horrific acts of terrorism in the past and I know that both of us will be offering every support that we can to Norway in the days ahead. Britain has already provided police assistance and will continue to offer our expertise and our moral support. Britain and Norway have been good allies and neighbours in very dark days before. And we know that the resilience and the courage and the decency of our Norwegian friends will overcome this evil. After such a dreadful event the British government must of course, review our own security at home and that what is the National Security Council started to do this morning.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[316]
47	DAVID CAMERON: People in Norway are very much in our hearts and in our minds today. Everyone in Britain shares in the sorrow and the anger at the despicable killing that took place on Friday. Britain and Spain have both been victims of horrific acts of terrorism in the past and I know that both of us will be offering every	співпережи- вання	офіційна	вищий	високий	[316]

	<p>support that we can to Norway in the days ahead. Britain has already provided police assistance and will continue to offer our expertise and our moral support. Britain and Norway have been good allies and neighbours in very dark days before. And we know that the resilience and the courage and the decency of our Norwegian friends will overcome this evil.</p>					
48	<p>DAVID CAMERON: People in Norway are very much in our hearts and in our minds today. Everyone in Britain shares in the sorrow and the anger at the despicable killing that took place on Friday. Britain and Spain have both been victims of horrific acts of terrorism in the past and I know that both of us will be offering every support that we can to Norway in the days ahead. Britain has already provided police assistance and will continue to offer our expertise and our moral support. Britain and Norway have been good allies and neighbours in very dark days before. And we know that the resilience and the courage and the decency of our Norwegian friends will overcome this evil.</p>	втішання	офіційна	вищий	високий	[316]
49	<p>DAVID CAMERON: People in Norway are very much in our hearts and in our minds today. Everyone in Britain shares in the sorrow and the anger at the despicable killing that took place on Friday. Britain and Spain have both been victims of horrific acts of terrorism in the past and I know that both of us will be offering every support that we can to Norway in the days ahead. Britain has already provided police assistance and will continue to offer our expertise and our moral support. Britain and</p>	підбадь- рювання	офіційна	вищий	високий	[316]

	Norway have been good allies and neighbours in very dark days before. And we know that the resilience and the courage and the decency of our Norwegian friends will overcome this evil. After such a dreadful event the British government must of course, review our own security at home and that what is the National Security Council started to do this morning.					
50	DAVID CAMERON: Events in Paris are the worst act of violence in France since the Second World War. The worst terrorist attack in Europe for a decade. A horrifying and sickening attack. Our hearts go out to the French people and to all those who lost loved ones. Today the British and French people stand together as we have so often before in our history when confronted by evil. Shocked but resolute, in sorrow but unbowed. My message to the French people is simple. ... Speaking French. ... We stand with you. United.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[322]
51	DAVID CAMERON: Events in Paris are the worst act of violence in France since the Second World War. The worst terrorist attack in Europe for a decade. A horrifying and sickening attack. Our hearts go out to the French people and to all those who lost loved ones. Today the British and French people stand together as we have so often before in our history when confronted by evil. Shocked but resolute, in sorrow but unbowed. My message to the French people is simple. ... <i>Speaking French.</i> ... We stand with you. United.	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[322]
52	DAVID CAMERON: Events in Paris are the worst act of violence in France since the Second World	підбадьорювання	офіційна	вищий	високий	[322]

	War. The worst terrorist attack in Europe for a decade. A horrifying and sickening attack. Our hearts go out to the French people and to all those who lost loved ones. Today the British and French people stand together as we have so often before in our history when confronted by evil. Shocked but resolute, in sorrow but unbowed. My message to the French people is simple. ... <i>Speaking French</i> We stand with you. United.					
53	JOAN: What am I supposed to do, Alan? I-I will not ... give up my parents. ALAN: You ... you have an opportunity here to make some actual use of your life. JOAN: And end up like you? No, thanks. - I'm sorry you're lonely. But Enigma will not save you.	власне співчуття	неофіційна	рівний	високий	[328]
54	JOAN: Peter, what's the matter with you? PETER: My-my brother's ... well, he's on the Carlisle. A gunnery ensign. ALAN: I'm ... I'm so sorry. PETER: Who the hell do you think you are? This ... this is my brother.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[328]
55	PETER: No one will know. I'm asking you ... as your friend. Please. ALAN: I'm so sorry. PETER: You're not God, Alan - you don't get to decide who lives and who dies. ALAN: Yes, we do.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[328]
56	PETER: No one will know. I'm asking you ... as your friend. Please. ALAN: I'm so sorry. PETER: You're not God, Alan - you don't get to	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[328]

	decide who lives and who dies. ALAN: Yes, we do.					
57	SHERIFF: Linda Hanson? I'm Sheriff Reilly. LINDA: Yes? SHERIFF: I'm sorry to tell you this. Your husband, Jim... LINDA: Yeah? SHERIFF: ... was in a car accident. He died on the scene. LINDA: When? SHERIFF: Yesterday. LINDA: No. No, it's impossible because I just ... I just heard his voice on the answering machine, so ... SHERIFF: Well, I'm sorry, ma'am.	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[324]
58	SHERIFF: Linda Hanson? I'm Sheriff Reilly. LINDA: Yes? SHERIFF: I'm sorry to tell you this. Your husband, Jim... LINDA: Yeah? SHERIFF: ... was in a car accident. He died on the scene. LINDA: When? SHERIFF: Yesterday. LINDA: No. No, it's impossible because I just ... I just heard his voice on the answering machine, so ... SHERIFF: Well, I'm sorry, ma'am.	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[324]
59	MOTHER: I was thinking about everything we need to get done. Tomorrow we should probably start looking into funeral arrangements. And then, you know, just see where you are in terms of insurance. LINDA: I'm not ready for that, Mom.	підбадь- рювання	неофіційна	рівний	середній	[324]

	MOTHER: Nobody's ready for any of this, dear. But you'll be surprised at how strong you're gonna be.					
60	MOTHER: What serving platter? LINDA: You know, the big one on the top shelf, the one that his folks gave us. I can't reach that. Jim... Jim does that for me. MOTHER: Well, nobody expects you to get everything done in the first few days, dear.	втішання	неофіційна	рівний	середній	[324]
61	LINDA: How did you get these cuts? Who did this to you, baby? DAUGHTER: Did what? LINDA: The cuts! The cuts on your face. DAUGHTER: There's no cuts, Mommy. LINDA: What are you talking about? SISTER: She's perfect, like a beautiful princess. LINDA: Oh, God, come here. Come here. Just hold onto me. It's gonna be okay. It's gonna be okay. Come here. It's gonna be all right. Everything's gonna be all right. Everything's gonna be all right.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[324]
62	LINDA: How do you know my husband? WOMAN: I just thought that after we talked and... LINDA: We talked? WOMAN: Well, yeah, yesterday when ... Yesterday, I ... You don't remember? LINDA: No. I've never met you before in my life! WOMAN: I'm just gonna go, okay? LINDA: Please, talk to me. WOMAN: You have all my sympathies, and your girls, too.	власне співчуття	неофіційна	вищий	середній	[324]
63	PRESIDENT OBAMA: For the parents, and	власне	офіційна	вищий	високий	[320]

	<p>grandparents, sisters and brothers of these little children, and for the families of the adults who are lost. Our hearts are broken for the parents of the survivors as well for as blessed as they are to have their children home tonight, they know that their children’s innocence has been torn away from them too early and there are no words that will ease their pain. As a country, we have been through this too many times whether its elementary school in Newton, a shopping mall in Oregon, or a temple in Wisconsin, or a movie theater in Aurora, or a street corner in Chicago, these neighborhoods are our neighborhoods and these children are our children. And we are going to come together and take a meaningful action to prevent more tragedies like this regardless of the politics.</p>	співчуття				
64	<p>PRESIDENT OBAMA: For the parents, and grandparents, sisters and brothers of these little children, and for the families of the adults who are lost. Our hearts are broken for the parents of the survivors as well for as blessed as they are to have their children home tonight, they know that their children’s innocence has been torn away from them too early and there are no words that will ease their pain. As a country, we have been through this too many times whether its elementary school in Newton, a shopping mall in Oregon, or a temple in Wisconsin, or a movie theater in Aurora, or a street corner in Chicago, these neighborhoods are our neighborhoods and these children are our children. And we are going to come together and take a meaningful action to prevent more tragedies like this regardless of the politics.</p>	підбадь- рювання	офіційна	вищий	високий	[320]

65	<p>PRESIDENT OBAMA: But as some of you have heard, there has been some tragic shooting at Fort Hood Army base in Texas. We don't yet know all the details at this moment. We will share them as we get them. What we do know is that ...er... a number of American soldiers have been killed and even more have been wounded in a horrific outburst of violence. My immediate thoughts and prayers are with the wounded and the families of the fallen and with those who live and serve in Fort Hood. And these are men and women who have made selfless and courageous decision to risk and at a time's give their lives to protect the rest of us on a daily basis. It's difficult enough when we lose these brave Americans in battles overseas. It is horrifying that they should come under fire at an Army base on American soil.</p>	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[319]
66	<p>PRESIDENT OBAMA: And I think it's important for us to understand, France is our oldest ally. I want people of France to know that the United States stands with you today, stands with you tomorrow. Our thoughts and prayers are with the families who have been directly impacted. We grieve with you. We fight alongside you to uphold our values, the values that we share, universal values that bid us together as friends and as allies.</p>	втішання	офіційна	вищий	високий	[318]
67	<p>QUEEN ELIZABETH II: It is a sad and regrettable reality that through the history our islands experienced more than a fair share of heartache, turbulence and loss. We can never forget those who have died or being injured and their families. To all those who have suffered as a consequence of our</p>	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[326]

	troubled past I extend my sincere thoughts and deep sympathy.					
68	QUEEN ELIZABETH II: Yesterday's bombings in London have deeply affected us all. I know I speak for everyone and express my sympathy to those who have been caught up in these events. And above all, for the relatives and friends of those who have lost their lives.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[327]
69	QUEEN ELIZABETH II: Yesterday's bombings in London have deeply affected us all. I know I speak for everyone and express my sympathy to those who have been caught up in these events. And above all, for the relatives and friends of those who have lost their lives. My thoughts are also with the injured, some of whom I have been able to see and talk to today.	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[327]
70	QUEEN ELIZABETH II: I also want to thank you and all members of the emergency services and transport for London who are working with such care, professionalism and sensitivity often in very difficult circumstances. You have the respect of all of us as you go back to your business. Finally, I want to express my admiration for the people of our capital city who in the aftermath of yesterday's bombings are calmly determined to resume to their normal lives. That is the answer to this outrage. Sadly we in Britain have been all too familiar with acts of terror and members of my generation, especially at this end of London, know that we have been here before. But those who perpetrated these brutal acts against innocent people should know that they will not change our way of life.	підбадьовування	офіційна	вищий	високий	[327]

	Atrocities such as these simply reinforce our sense of community, our humanity and our trust in the rule of law. That is a clear message from us all.					
71	JUSTIN TRUDO: There was a shooting in the community, five people were killed, two others are in critical condition. The situation is no longer active and the suspect of the shootings has been into custody.	втішання	офіційна	вищий	високий	[329]
72	JUSTIN TRUDO: There was a shooting in the community, five people were killed, two others are in critical condition. The situation is no longer active and the suspect of the shootings has been into custody. I was immediately in touch with the Minister of Public Safety the Honourable Ralph Goodale and the Commissioner of our RCMP Commissioner Bob Paulson and I've been updated regularly. I've also spoken to Premier of Saskatchewan Brad Walt, to local MP to Regina Julie Boa and Mayor of La Noche Kevin John Wien to express both our sympathy and our support. I want to thank to first responders who have acted swiftly and bravely. We all grieve with and stand with the community of La Noche and all of Saskatchewan on this terrible tragic day.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[329]
73	JUSTIN TRUDO: I want to thank to first responders who have acted swiftly and bravely. We all grieve with and stand with the community of La Noche and all of Saskatchewan on this terrible tragic day.	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[329]
74	PRINCE WILLIAM: I should like to say and I speak here on behalf of the Prime Minister and	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[313]

	the Chief of Justice as well as for myself how most of people of Haiti have all our thoughts and prayers at this terrible time.					
75	RENATO: Pia? FLIGHT ATTENDANT: Please, just stay quiet. Everything is going to be just fine.	підбадьорювання	офіційна	нижчий	середній	[323]
76	PASSENGER: Oh, my God! Are we gonna crash? FLIGHT ATTENDANT: Don't worry, just ... just... brace your daughter.	втішання	офіційна	вищий	середній	[323]
77	PIA: Where's my Renato? My husband? DR. KENNEDY: As far as I know we are we are the only one's... PIA: No, no, no, we gotta find Reanto. Come on.	власне співчуття	неофіційна	нижчий	високий	[323]
78	SANDY: You are thinking about it, aren't you? You're wondering if you could do it if it came down to that. JIMMY: Get it out of your mind. I wouldn't eat you. God, not if you're the last person on Earth.	втішання	неофіційна	рівний	низький	[323]
79	DR. KENNEDY: We're gonna find the plane. And we're gonna stick with it. That's where they gonna come looking for us.	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
80	PIA: Where is he? KAREN: I don't know. I haven't... PIA: You haven't what? What do you mean you don't know? It's your job. KAREN: Stop it! I don't know where he is. I don't know where anybody is.	власне співчуття	неофіційна	нижчий	середній	[323]
81	JIMMY: So... What are we like you know do? KAREN: Here... Make yourself useful. Um, anything you think might help... shoes, boots, food.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[323]
82	PIA: Listen. I had to say I want... I just wanted to... I just...	співпереживання	неофіційна	нижчий	середній	[323]

	KAREN: Forget it. I understand. We survived. Maybe he did too.					
83	PIA: Listen. I had to say I want... I just wanted to... I just... KAREN: Forget it. I understand. We survived. Maybe he did too.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
84	PIA: Oh, please... ANDREW: Come on. Let's go. PIA: Oh, my God! ANDREW: Come on! Come!	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	високий	[323]
85	JIMMY: Be careful! DR. KENNEDY: He is gonna be fine. ANDREW: All right? KAREN: Just be careful!	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]
86	WILLIAM: How long was I asleep? KAREN: Maybe an hour or so. WILLIAM: I dreamed we made it to Rio. KAREN: Don't worry the rescue team will find us.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[323]
87	KAREN: Easy. Easy. What happened? WILLIAM: Snake. KAREN: All right. Come on! Let's go to camp, it's getting dark.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[323]
88	PIA: I think I'm getting nervous again. Are you sure you didn't find the cigarettes? JIMMY: No, I'm not going there to look... Don't be nervous. I'm here.	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
89	KAREN: Pia, where are you? PIA: Please, someone help me! KAREN: Pia, I'm here, I'm here. PIA: Is it gone? Is it gone? Is it gone? Isn't it gone? Oh...	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]

	KAREN: It is gone. It is gone. It is gone. PIA: Oh God! Oh my God! KAREN: You're OK.					
90	PIA: Why the hell are you doing this to me? I sang for your folks in my... KAREN: Hey, hey, hey. Look at me. You're OK. Let's go back. Okay.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
91	ANDREW: Marcel, does that mean you don't know where we are? MARCEL: Here. Roughly. The first cities are there. Everywhere else is the middle of nowhere. DR. KENNEDY: How far from here to there exactly? MARCEL: Far. Like walking from Kansas to Florida. PIA: And you think we are the lucky one's? MARCEL: We could do it! If we stay lucky and follow the rules.	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
92	MARCEL: Four. Don't eat what you don't know. Last rule, stick with me 'cause at least I know the rules. You will make it! Maybe a little thinner but you will be OK. Honest. PIA: Thank you! JIMMY: Yeah, I'm in.	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
93	ANDREW: Don't be afraid. Nothing can touch you. No hurt, no pain. Nothing. You're not alone. Do you hear me Marcel? You are not alone!	втішання	неофіційна	рівний	високий	[323]
94	JIMMY: So, what do we do? Talk? DR. KENNEDY: Sleep. I hope the salvage team comes back in the morning. And if they don't come back in a two or three days we'll have to risk taking his way home.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[323]

95	JIMMY: Hey, I feel just as bad about the professor as you do. I do. I got a feeling this to be one of his rules. Be okay with it. Understand? You understand? WILLIAM: Yeah, I understand.	співпереживання	неофіційна	вищий	низький	[323]
96	JIMMY: Hey, are you sure about this? I mean... ANDREW: I'm gonna be okay, I'm a big guy. Moving back in two days. Less if get lucky. You just stay put.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
97	ANDREW: We need you. You okay? KAREN: non-verbally agrees. ANDREW: All right.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
98	DR. KENNEDY: It's time to have a little heart to heart with your doctor. How bad is it? ANDREW: I'll live. DR. KENNEDY: Hey, you gonna battle with me? ANDREW: It's chronic myelogenous leukemia. So like I said, I'll live. Four to six months. DR. KENNEDY: Maybe a complete transfusion? ANDREW: Yeah. But I turned down the last batch of chemo. I wanted to see the world. It's strange, isn't it? A hundred people died in that crash and I walk away. And don't tell the others, they'll don't want to deal with.	співпереживання	неофіційна	рівний	високий	[323]
99	DR. KENNEDY: It's time to have a little heart to heart with your doctor. How bad is it? ANDREW: I'll live. DR. KENNEDY: Hey, you gonna battle with me? ANDREW: It's chronic myelogenous leukemia. So like I said, I'll live. Four to six months. DR. KENNEDY: Maybe a complete transfusion? ANDREW: Yeah. But I turned down the last batch	співпереживання	неофіційна	рівний	високий	[323]

	of chemo. I wanted to see the world. It's strange, isn't it? A hundred people died in that crash and I walk away. And don't tell the others, they'll don't want to deal with.					
100	DR. KENNEDY: Maybe a complete transfusion? ANDREW: Yeah. But I turned down the last batch of chemo. I wanted to see the world. It's strange, isn't it? A hundred people died in that crash and I walk away. And don't tell the others, they'll don't want to deal with. DR. KENNEDY: I have never had much for a bedside manner. ANDREW: And you know what...Don't bother, I'm okay with it. No, I know that sounds like a cliché, but it's true. I've had four years to get used to the idea. A luxury of time you may not have doctor.	втішання	неофіційна	рівний	високий	[323]
101	DR. KENNEDY: Let's go get some supplies. Are you all right? ANDREW: non-verbally agrees. DR. KENNEDY: Your look's so good.	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
102	KAREN: Will, what's the matter? What the matter? We are saved. WILL: I don't know. I just kinda felt something	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[323]
103	JIMMY: What? Ever been dropped in your head? PIA: They had to have seen it by now. KAREN: We just have to make fire bigger.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
104	JIMMY: The daddies are here. KAREN: All right, all right. Don't panic. Don't show any fear.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[323]
105	PILOT: Here we do. No luck. Just in the air fire. PILOT 2: Copy that. Give my condolences to the	власне співчуття	офіційна	рівний	середній	[323]

	reverend.					
106	PIA: They're gonna kill us. Why don't we just get it over with? KAREN: We just have to hang on until the help comes. PIA: Y-you really think Talbot and Doctor Kenny made it to the helicopter? KAREN: They must have. PIA: But if these whores got there first?	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
107	PIA: Y-you really think Talbot and Doctor Kenny made it to the helicopter? KAREN: They must have. PIA: But if these whores got there first?	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
108	JIMMY: I mean I already assumed they'd kill us. I just hope they'd fatten us up first. I'm starving. WILLIAM: Well, my mom says real cannibals don't even exist. They just eat the hearts of other warriors to get more courage. JIMMY: Yeah, well, they won't be getting any of that from me. WILLIAM: She says also that people are basically good.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
109	JIMMY: I mean I already assumed they'd kill us. I just hope they'd fatten us up first. I'm starving. WILLIAM: Well, my mom says real cannibals don't even exist. They just eat the hearts of other warriors to get more courage. JIMMY: Yeah, well, they won't be getting any of that from me. WILLIAM: She says also that people are basically good.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
110	ANDREW: Easy.	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[323]

	DR. KENNEDY: This is gonna get infected. ANDREW: Ah, ah. DR. KENNEDY: The game has changed. Well no. ANDREW: Let's relax. We're gonna make it. DR. KENNEDY: We're gonna make it? Oh, is that what you think? Thousand miles of snakes and savages between us and the next civilization.	рювання				
111	DR. KENNEDY: This is just like the one was in your leg. The warriors must have seen the smoke. ANDREW: We're fools. DR. KENNEDY: Well, what would we have done, huh? Just be thankful we're alive and so far undetected.	підбадьо- рювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
112	DR. KENNEDY: Do you need a rest? ANDREW: No. OK. OK. OK. DR. KENNEDY: Hey, hey, hey... Sit back, skip down, skip down, skip your head down. Relax, take a deep breath. ANDREW: Sorry, never blacked out before. DR. KENNEDY: It's okay. Suffer from shock, loss of blood. Your illness isn't accelerating, but your symptoms are.	підбадьо- рювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
113	DR. KENNEDY: Do you need a rest? ANDREW: No. OK. OK. OK. DR. KENNEDY: Hey, hey, hey... Sit back, skip down, skip down, skip your head down. Relax, take a deep breath. ANDREW: Sorry, never blacked out before. DR. KENNEDY: It's okay. Suffer from shock, loss of blood. Your illness isn't accelerating, but your symptoms are.	втішання	неофіційна	рівний	високий	[323]
114	ANDREW: OK, come on.	втішання	неофіційна	рівний	високий	[323]

	<p>DR. KENNEDY: Hey, just don't stay...</p> <p>ANDREW: We gotta get there before dark.</p> <p>DR. KENNEDY: We don't gotta do anything. So, get over to look of that tree, we'll camp there.</p> <p>ANDREW: I don't want to have another night without fire.</p> <p>DR. KENNEDY: Oh, tell me...but...</p> <p>ANDREW: I'm sorry, Alex.</p> <p>DR. KENNEDY: Don't be. Hey, nobody makes me do anything I don't want to do. You should know that by now.</p>					
115	<p>KAREN: What they meant was if one of theirs dies, one of ours dies too.</p> <p>WILLIAM: Why? We didn't kill that guy.</p> <p>KAREN: I don't know.</p> <p>JIMMY: Hey, see the figures. As long as no one dies we're safe.</p> <p>KAREN: I guess so.</p> <p>JIMMY: I'm cool of that.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[323]
116	<p>PIA: They had to kill one of us. I'm glad they chose him.</p> <p>KAREN: I don't see that.</p> <p>PIA: Why not? Well, thinking it...</p> <p>KAREN: Because nobody deserves to die that way, nobody.</p>	власне співчуття	неофіційна	нижчий	середній	[323]
117	<p>ANDREW: Sh, sh, sh. It's okay.</p> <p>DR. KENNEDY: Oh ...</p> <p>ANDREW: I've got a friend ...</p> <p>JOHN FALCONER: Forgive me, it was needful to steal you.</p> <p>ANDREW: Are they alive?</p> <p>JOHN FALCONER: They are, but four: a man, two</p>	втішання	неофіційна	рівний	високий	[323]

	women and of course the child. ANDREW: And we're not too late. JOHN FALCONER: The Almighty be with us.					
118	ANDREW: Sh, sh, sh. It's okay. DR. KENNEDY: Oh ... ANDREW: I've got a friend ... JOHN FALCONER: Forgive me, it was needful to steal you. ANDREW: Are they alive? JOHN FALCONER: They are, but four: a man, two women and of course the child. ANDREW: And we're not too late. JOHN FALCONER: The Almighty be with us.	втішання	неофіційна	рівний	високий	[323]
119	ANDREW: Are they alive? JOHN FALCONER: They are, but four: a man, two women and of course the child. ANDREW: And we're not too late. JOHN FALCONER: The Almighty be with us.	підбадь- рювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
120	PIA: Oh... What is it? Oh my God. Oh my God. KAREN: You've got a piranha bite. PIA: Oh my God. Oh my God. KAREN: All right. Come on. Move your hands, move your hands, move your hands. PIA: Oh God help me. KAREN: Come on. Come on. We just gotta get out of here. Let's go. Let's go.	власне співчуття	неофіційна	нижчий	середній	[323]
121	PIA: Oh... What is it? Oh my God. Oh my God. KAREN: You've got a piranha bite. PIA: Oh my God. Oh my God. KAREN: All right. Come on. Move your hands, move your hands, move your hands. PIA: Oh God help me.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]

	KAREN: Come on. Come on. We just gotta get out of here. Let's go. Let's go.					
122	PIA: Oh... What is it? Oh my God. Oh my God. KAREN: You've got a piranha bite. PIA: Oh my God. Oh my God. KAREN: All right. Come on. Move your hands, move your hands, move your hands. PIA: Oh God help me. KAREN: Come on. Come on. We just gotta get out of here. Let's go. Let's go.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
123	JIMMY: We can't leave him. DR. KENNEDY: Sh... JOHN FALCONER: We have no choice. JIMMY: He is just a kid. JOHN FALCONER: And we shall reclaim him. Have faith. I know their ways. They shall not harm a child.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
124	KAREN: Where's Will? Oh...no...no...no...no...no...no... JOHN FALCONER: Have faith. We shall reclaim him. Come. We must be leaving. KAREN: No. PIA: It's okay. It's okay. It's okay. It's gonna be okay. It's gonna be okay. Let's go.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	Низький	[323]
125	KAREN: Where's Will? Oh...no...no...no...no...no...no... JOHN FALCONER: Have faith. We shall reclaim him. Come. We must be leaving. KAREN: No. PIA: It's okay. It's okay. It's okay. It's gonna be okay. It's gonna be okay. Let's go.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[323]
126	KAREN: So, are you married in a real world?	власне	неофіційна	нижчий	середній	[323]

	ANDREW: I was...separated. KAREN: Oh, I'm sorry. ANDREW: Don't be. I have a wonderful daughter, just starting college. You? KAREN: No, sinfully single.	співчуття				
127	KAREN: I'll seem so silly now. No, it really bothers me. ANDREW: Hm? KAREN: They all think I'm dead. ANDREW: I know the feeling.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[323]
128	WOMAN: Do you give yourself a marriage? PIA: ??? (non-verbally) WOMAN: Do you have husband? PIA: Yes, I... He was killed. WOMAN 2: My husband was killed too in the last war with the fierce ones. Now I have a new husband. And him too faces death today because of you. PIA: I'm sorry.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[323]
129	DR. KENNEDY: So what? We just gonna sit here? Wait for these little freaks do us something? ANDREW: Alex, you can't control everything. DR. KENNEDY: Yes, spear me your new fair philosophy alive.	втішання	неофіційна	рівний	високий	[323]
130	KAREN: Go! ANDREW: Pia... PIA: Okay. Be careful. Oh, come on. Come on. You have to go. You have to try.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
131	DR. KENNEDY: Okay, just go. Just go. Come on. (non-verbally signals Jimmy to move).	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
132	DR. KENNEDY: Let's get out of here. He'll be fine.	власне співчуття	неофіційна	рівний	високий	[323]

133	DR. KENNEDY: Are you alright? JIMMY: Yeah, just hot. DR. KENNEDY: We're out of here. We are out of here. Alright, let's go.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
134	JIMMY: Can't believe they're gonna hold me responsible... ANDREW: They've got eyes. PIA: God, you sit down. JIMMY: No, I won't sit down. I gotta think way out of this. KAREN: Maybe that man won't die. JIMMY: You saw him when he came in here. He is gone and I helped do it. So, what if it's an eye for an eye here too. I mean ...	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]
135	JIMMY: Can't believe they're gonna hold me responsible... ANDREW: They've got eyes. PIA: God, you sit down. JIMMY: No, I won't sit down. I gotta think way out of this. KAREN: Maybe that man won't die. JIMMY: You saw him when he came in here. He is gone and I helped do it. So, what if it's an eye for an eye here too. I mean ...	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[323]
136	JIMMY: Can't believe they're gonna hold me responsible... ANDREW: They've got eyes. PIA: God, you sit down. JIMMY: No, I won't sit down. I gotta think way out of this. KAREN: Maybe that man won't die. JIMMY: You saw him when he came in here. He is	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[323]

	gone and I helped do it. So, what if it's an eye for an eye here too. I mean ...					
137	JIMMY: You know, before the plane crash the only person I ever knew that dead is my aunt Mirna. Since it's been myself, Sydney, the Doc. ANDREW: I'm not dead yet, Jimmy. JIMMY: You know what I'm talking about.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
138	ELDER COLE: Now, I will judge you as a man. As a man you will be punished. I decree you to spend three days and nights without food or drink in the pit of despond. If you are as you say, the Almighty will preserve you. Take him away. ANDREW: Only three days. JIMMY: Okay. Guys would you... ANDREW: Be alright. JIMMY: Okay guys, you don't have to drag me. I'm coming peacefully, come on.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
139	ELDER COLE: Now, I will judge you as a man. As a man you will be punished. I decree you to spend three days and nights without food or drink in the pit of despond. If you are as you say, the Almighty will preserve you. Take him away. ANDREW: Only three days. JIMMY: Okay. Guys would you... ANDREW: Be alright. JIMMY: Okay guys, you don't have to drag me. I'm coming peacefully, come on.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
140	ELDER COLE: You think us harsh? PIA: Will he live? ELDER COLE: That depends upon the Almighty. Trouble not. PIA: I don't like your Almighty.	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

141	<p>PIA: You know what? Dr. Kenny was right. It's a cult.</p> <p>ANDREW: Cult? What kind of cult speaks with the Shakespearean dialect?</p> <p>PIA: The cult of actors?</p> <p>ANDREW: It doesn't make sense.</p> <p>PIA: It's the Millenium. What makes sense? They come here because it's on the equator and now they're waiting for a sign from the heavens to kill themselves and join their mothership.</p> <p>KAREN: How can you guys joke? I had my last drink an hour ago and I'm already parched.</p> <p>ANDREW: Jim, he will be fine. Man can last days without food or water.</p>	співпереживання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
142	<p>PIA: You know what? Dr. Kenny was right. It's a cult.</p> <p>ANDREW: Cult? What kind of cult speaks with the Shakespearean dialect?</p> <p>PIA: The cult of actors?</p> <p>ANDREW: It doesn't make sense.</p> <p>PIA: It's the Millenium. What makes sense? They come here because it's on the equator and now they're waiting for a sign from the heavens to kill themselves and join their mothership.</p> <p>KAREN: How can you guys joke? I had my last drink an hour ago and I'm already parched.</p> <p>ANDREW: Jim, he will be fine. Man can last days without food or water.</p>	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]
143	<p>PIA: No, no, no. This is insane. You what they do troublemakers here.</p> <p>ANDREW: I'm not going to try to rescue him or anything alright? I just want to see if he's alright.</p> <p>KAREN: A few hours ago you said he would be</p>	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	високий	[323]

	<p>fine. So, what happened? ANDREW: I don't something knew. PIA: What? KAREN: Well, then I'm going with you. PIA: These people can't be trusted. KAREN: Come on! ANDREW: We're gonna be fine.</p>					
144	<p>KAREN: Wait, we're gonna get the lighter. Here. ANDREW: Don't move! KAREN: What? ANDREW: Covered in scorpions. KAREN: AHH...AHH... Damn them Andrew... ANDREW: Stay still. KAREN: UAAH... Help! They're gone? ANDREW: Do they feel gone? KAREN: Well, I don't know. Do something. ANDREW: Okay, uhh, don't move! I'm just gonna pull you out of here, okay? KAREN: Just pull, just pull, ohhh.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
145	<p>KAREN: Wait, we're gonna get the lighter. Here. ANDREW: Don't move! KAREN: What? ANDREW: Covered in scorpions. KAREN: AHH...AHH... Damn them Andrew... ANDREW: Stay still. KAREN: UAAH... Help! They're gone? ANDREW: Do they feel gone? KAREN: Well, I don't know. Do something. ANDREW: Okay, uhh, don't move! I'm just gonna pull you out of here, okay? KAREN: Just pull, just pull, ohhh.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
146	<p>ANDREW: Oh...</p>	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]

	PIA: Hey, are you okay? ANDREW: I just need to sit down. KAREN: You look faint. ANDREW: I'm fine. It's probably just the sun.					
147	PIA: Oh my God! KAREN: What are you doing? Get that, uh off of him. DOCTOR: The fever must be down. ANDREW: Leukemia... That's something I summoned. ... KAREN: Andrew, I'm gotta get you help, I promise.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
148	KAREN: Grace, you can't leave him here. DOCTOR: He be diseased. He belongs up on unclean. Come away. KAREN: No, he'll die here. PIA: Karen, we gotta get some help. You stay with him. Uh, I think of something. I'll be back. I will. I'll be back.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
149	KAREN TO ANDREW: Andrew, I won't leave you here. I wouldn't let you die. I can't.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
150	PIA: Oh Karen, let him help. Let the doctor help. DOCTOR: His heart has fallen still. He has passed beyond the veil. KAREN: No...no...	власне співчуття	неофіційна	нижчий	низький	[323]
151	PIA: Oh Karen, let him help. Let the doctor help. DOCTOR: His heart has fallen still. He has passed beyond the veil. KAREN: No...no... ELDER COLE: I sorrow with you.	власне співчуття	неофіційна	нижчий	низький	[323]
152	PIA: Oh Karen, let him help. Let the doctor help. DOCTOR: His heart has fallen still. He has passed	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]

	beyond the veil. KAREN: No...no... ELDER COLE: I sorrow with you. KAREN: You killed him. PIA: Karen no. KAREN: Yes, you did this. PIA: It's not her fault. PRUDENCE: I might have saved him.					
153	ANDREW: Leave me alone. You're dead. GHOST: Do not fear. Come with me a while and rest.	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
154	ELDER COLE: I have heard lament and so melancholia. You sing for the soul of your lost friend. PIA: For all of them. Andrew, Dr. Kenny and myself, my husband. ELDER COLE: Have you husband, who died? PIA: Yeah. ELDER COLE: I was not sure the heaven sent were given or taken a marriage. PIA: Heaven sent? The woman was right, we are cursed. ELDER COLE: I know your grief. I have lost a wife some 5 floods ago and ... my heart still feels the ache.	співпереживання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
155	GHOST TO ANDREW: Trouble not. Come and be still.	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]
156	WILL: No! ANDREW: Will. Let go me. Let go! I've waited four years to die. It's time. WILL (Coracal voice): A man must struggle with the demons, within and without. A man must	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

	fight to live.					
157	ANDREW TO DR. KENNEDY: Ok, you're safe. Just relax. Breathe. Just breathe an enough, come on. Breathe. That's it. That's it. Okay.	втішання	неофіційна	рівний	високий	[323]
158	KAREN TO DR. KENNEDY: No, no, okay, alright, alright, stay here, stay here, we're friends, we're friends.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
159	PIA: Hey stop, stop. I need to take a break. Are you praying to your ghost God for him? ANDREW: To whatever God, yeah. PIA: Poor boy, poor boy. Oh my, with those whores. ANDREW: We couldn't save him. Maybe they can. PIA: Yeah, I hope so.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[323]
160	PIA: Hey stop, stop. I need to take a break. Are you praying to your ghost God for him? ANDREW: To whatever God, yeah. PIA: Poor boy, poor boy. Oh my, with those whores. ANDREW: We couldn't save him. Maybe they can. PIA: Yeah, I hope so.	втішання	неофіційна	нижчий	високий	[323]
161	KAREN: Hey. DR. KENNEDY: How long have I been here? KAREN: Almost a day. How you feel? DR. KENNEDY: Agh... KAREN: No, no don't move, don't move, don't move. Just stay right there.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
162	DR. KENNEDY: What was the name of the guy that I killed? Karen: Jacob. DR. KENNEDY: So they punished you for what I did?	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]

	JIMMY: Yeah. DR. KENNEDY: That means they're gonna punish me next. Something just... KAREN: Oh, don't do that. It wasn't your fault.					
163	JIMMY: You should try eat something. Doc? Talbot is really good at convincing these guys. Gonna be okay. DR. KENNEDY: You don't get it, do you? It's one. JIMMY: Back up, we gonna make it all.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
164	JIMMY: You should try eat something. Doc? Talbot is really good at convincing these guys. Gonna be okay. DR. KENNEDY: You don't get it, do you? It's one. JIMMY: Back up, we gonna make it all.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
165	JIMMY: You better do the talking. HEKKA: It's true that stranger Kennedy has returned? KAREN: Oh, how did you... HEKKA: Where is he? DR. KENNEDY: Oh God. KAREN: Wait, wait, wait, hold on, hold on, please. Where is everybody? I know that you are angry at us, but you have to tell us what's going on here. HEKKA: War was happened. They did come upriver as we speak. Come the rays of the Moon, they shall march to claim your child of promise. KAREN: For Will? They're going to war for Will? HEKKA: If you be asking me, they go to their slaughter.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[323]
166	ANDREW: Faulkner John. JOHN FALCONER: So, my friend, we meet back where we began. Only this time we bring back the	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

	<p>boy.</p> <p>ANDREW: Yes, ah, I wanted to discuss that. I think we should negotiate a trade for Will.</p> <p>JOHN FALCONER: Giving what in return?</p> <p>ANDREW: Me.</p> <p>JOHN FALCONER: Coracal has taken the boy into his heart as a son. Be he likely to find you as appealing? Trouble not my strange friend. We will plug the boy out of the heathen village without cost.</p>					
167	<p>DR. KENNEDY: What do you want?</p> <p>HEKKA: Adam! He has spoken no word since you killed his father.</p> <p>DR. KENNEDY: You know, for whatever it worth I'm sorry.</p> <p>VILLAGE WOMAN: Make your apologies to the Almighty.</p>	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[323]
168	<p>JOHN FALCONER: It'd be done. They wished to club fight, but agreed upon chest thumping.</p> <p>BALAAM: Chest thumping? May else...</p> <p>John Falconer: With rocks in a scorpion bag.</p> <p>ANDREW: What does it mean? You shall each by turn pound the chest of your foe with a weighty rock held by a fist.</p> <p>ANDREW: Scorpion bag?</p> <p>JOHN FALCONER: That's be where the rocks lie.</p> <p>BALAAM: Trouble not, it's a good sign. They must fear your strength.</p>	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
169	<p>JOHN FALCONER: Trouble not my friend. Whatever be the outcome, it be soon over.</p>	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
170	<p>ANDREW: They're angry at me.</p> <p>KAREN: With reason. I'm proud of you.</p>	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]

171	ANDREW: Easy. It's healing pretty well for a knife. She really got you, didn't she? DR. KENNEDY: Regrets she didn't finish her job.	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
172	ANDREW: Easy. It's healing pretty well for a knife. She really got you, didn't she? DR. KENNEDY: Regrets she didn't finish her job. ANDREW: Come on, we'll get out of here.	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
173	ANDREW: Easy. It's healing pretty well for a knife. She really got you, didn't she? DR. KENNEDY: Regrets she didn't finish her job. ANDREW: Come on, we'll get out of here. DR. KENNEDY: You're dreaming. There is no way out of here. ANDREW: Of course, it is. What's the matter with you?	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[323]
174	ANDREW: Come on, we'll get out of here. DR. KENNEDY: You're dreaming. There is no way out of here. ANDREW: Of course, it is. What's the matter with you? JIMMY: Okay, come on Doc! What kind of attitude is that? Dude, you're getting married.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
175	WILL: Why did you say that? ANDREW: At the time I had no other choice. WILL: It's bull. ANDREW: I know you're upset.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[323]
176	WILL: Why did you say that? ANDREW: At the time I had no other choice. WILL: It's bull. ANDREW: I know you're upset. WILL: What am I supposed to do? What if they find out?	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]

	ANDREW: Just relax. Everything's gonna be alright.					
177	<p>JIMMY: Hey Will, hold up. I'd like to turn this place man. Meet some of my buddies. Actually it's pretty cool once you get used to eat giant maggots served for dinner. The only drawback are the women. Very unapproachable. Look Will, I know Talbot got you in a bit of a jam, you know. No one saying he did not, but you gotta give him some slack. Dude, believe me. This was best thing to do at the time. You're like Teflon, nothing sticks to you. Man, you got out of the village of the Damned without a scratch.</p> <p>WILL: Well, they took care of me, and they taught me a lot.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	низький	[323]
178	<p>VILLAGE WOMAN: I heard a tale. You did fight side by side with our men against the fierce ones.</p> <p>KAREN: Yeah.</p> <p>VILLAGE WOMAN: It is no place for a woman among warriors.</p> <p>KAREN: Maybe not. But I did it for Will.</p> <p>VILLAGE WOMAN: Oh, there he be, the one they call the promised one?</p> <p>KAREN: Hey... hey, how are you doing?</p> <p>WILL: Not great. I just found the way you brought me. These people think I'm a prophet. I thought you guys are my friends.</p> <p>KAREN: We are. Look, I'm sorry. We're all sorry, Will. But please, I know this is all gonna work out.</p> <p>WILL: You don't know that. These people are totally weird. I'm getting out of here.</p> <p>KAREN: We are, all of us, together.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[323]

179	<p>VILLAGE WOMAN: I heard a tale. You did fight side by side with our men against the fierce ones. KAREN: Yeah. VILLAGE WOMAN: It is no place for a woman among warriors. KAREN: Maybe not. But I did it for Will. VILLAGE WOMAN: Oh, there he be, the one they call the promised one? KAREN: Hey... hey, how are you doing? WILL: Not great. I just found the way you brought me. These people think I'm a prophet. I thought you guys are my friends. KAREN: We are. Look, I'm sorry. We're all sorry, Will. But please, I know this is all gonna work out. WILL: You don't know that. These people are totally weird. I'm getting out of here. KAREN: We are, all of us, together.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[323]
180	<p>WILL: Kinchka, what are you doing here? My jaguar staff. KINCHKA: <i>Speaks tribal language.</i> PRUDENCE: Me thinks she fears for your life. KINCHKA: <i>Speaks tribal language.</i> PRUDENCE: Something about a sorcerer and a beast. He prays for your death. WILL: It's okay. The hunters killed the jaguar. There is no more danger. Tell her. PRUDENCE: <i>Speaks tribal language.</i></p>	втішання	неофіційна	рівний	низький	[323]
181	<p>Adam: Why did you kill my father? Dr. Kennedy: Look, you know. I know this is hard but... Hekka: Adam... Leave us. Dr. Kennedy: I was ordered here by the elders. Hekka: I care not.</p>	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[323]

182	PIA: *crying* ELDER COLE TO PIA: Rest your fears.	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
183	JIMMY: What kind of dung is this? EZRA: Bat dung. Jimmy: What do you mean, are there bats in here? EZRA: Hey, trouble that not. JIMMY: This whole jungle is one giant petting zoo from hell. So, let me get this straight, we come in, we clean the shelves so they could put food here and then bats just fly and crap all over the place pretty much to sum it up. Ezra? Come on man, chin up. I told them, job done, alright? It's all for Balaam an idiot.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	низький	[323]
184	JIMMY: This whole jungle is one giant petting zoo from hell. So, let me get this straight, we come in, we clean the shelves so they could put food here and then bats just fly and crap all over the place pretty much to sum it up. Ezra? Come on man, chin up. I told them, job done, alright? It's all for Balaam an idiot. EZRA: Balaam be an elder. You just speak of him with respect. JIMMY: You gotta be kidding me? Ezra, Balaam's a total goof. EZRA: He be my son. JIMMY: Balaam is your son? Ezra I didn't mean... EZRA: Trouble not. Who would suppose an elder be spawned by a man like myself, a spreader of dung. JIMMY: Come on Ezra, dung is not that bad, makes things grow, flies swear by it.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	низький	[323]
185	ELDER COLE: Be you hurt?	власне	неофіційна	нижчий	низький	[323]

	PIA: No, I'm just peachy, thanks. ELDER COLE: Oh, my, Pia ... PIA: See? See what happens when you make me work? Look. Here too. ELDER COLE: Sympathizes non-verbally.	співчуття				
186	KAREN: So how is he supposed to die? PRUDENCE: I know not. Some say he dies in battle, some say he is consumed by demon fire, others faith his death comes by way of a sacrifice. KAREN: Sacrifice? Oh my God. PRUDENCE: Trouble not. It be but a tale. KAREN: Yeah, but that the tale they believe.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
187	ANDREW: Prudence? PRUDENCE: Be still. ANDREW: What the hell happened? PRUDENCE: You fell and you've slept for a day since. ANDREW: The ants? PRUDENCE: Trouble not about the ants. ANDREW: They're gone? PRUDENCE: No, their nest cannot be found.	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
188	HEKKA: I cannot abide the elders ruling to marrying him. PRUDENCE: Touch that not. It be a poison. HEKKA: He did smite my Jacob in cold blood. I faith I will not wed the slayer of my husband. I would rather die. PRUDENCE: Speak not so sister.	співпереживання	неофіційна	рівний	низький	[323]
189	HEKKA: I cannot abide the elders ruling to marrying him. PRUDENCE: Touch that not. It be a poison. HEKKA: He did smite my Jacob in cold blood. I	втішання	неофіційна	рівний	низький	[323]

	<p>faith I will not wed the slayer of my husband. I would rather die.</p> <p>PRUDENCE: Speak not so sister.</p> <p>HEKKA: What be left for me to do?</p> <p>PRUDENCE: You could leave the chosen.</p> <p>HEKKA: They would take Adam away from me. I will not abandon my son. I came for advice not admonition. I should have known that better than to expect any understanding from you.</p> <p>PRUDENCE: Hekka?</p>					
190	<p>ADAM: I saw you last night.</p> <p>DR. KENNEDY: Last night?</p> <p>ADAM: You were in the cave. Say not. I was awaiting it. Mother told me that happens when people get wed.</p> <p>DR. KENNEDY: Oh, you saw us in the cave behind the hot uh-huh. That must be very confusing after everything that's happened.</p> <p>ADAM: Mother once told me there but seven good men in the village but only one be truly kind, that be my father.</p> <p>DR. KENNEDY: I'm sorry Adam.</p> <p>ADAM: It was not your cause that he should die. I faith by that. Mother too. She says you be truly kind as well.</p>	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[323]
191	<p>KAREN: I'm so scared.</p> <p>ANDREW: Me too.</p> <p>KAREN: Oh my God. Do you think there is any hope?</p> <p>ANDREW: There's always hope.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
192	<p>KAREN TO ANDREW: Hey. No, no, no. Just relax. Don't talk. Let me help you. I got it.</p>	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]

	ANDREW: The chosen? KAREN: I don't know. Try not to think about it.					
193	KAREN TO ANDREW: Hey. No, no, no. Just relax. Don't talk. Let me help you. I got it. ANDREW: The chosen? KAREN: I don't know. Try not to think about it.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[323]
194	DR. KENNEDY: He is alive. Soon to tell if there's been any brain damage, but you know he's going to die. I mean he knew. Leukemia's completely destroyed his immune system. He's just too weak.	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]
195	DR. KENNEDY: He is alive. Soon to tell if there's been any brain damage, but you know he's going to die. I mean he knew. Leukemia's completely destroyed his immune system. He's just too weak. KAREN: How long? He had to stay there. DR. KENNEDY: It doesn't matter where, here or there KAREN: He wanted to stay with the chosen. He knew and we made him come home. DR. KENNEDY: Don't do this, okay? There's nothing more you could do for him here. Go home. Pick up the pieces to your own life. I'll call you if there're any changes here. Hey. You have to go home for some time.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
196	DR. KENNEDY: He's gonna be fine. Everything's gonna be okay. Trust me.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
197	KAREN: I just have to explain. I didn't know your husband very long but we became very close friends and that's why I had to ... It was just different out there trying to survive day to day. ANDREW'S WIFE: I've been watching him trying to survive for a long time now, miss Oldham.	втішання	неофіційна	рівний	середній	[323]

	KAREN: I just wanted that you know that your husband is a very brave and wise man and he kept us going.					
198	<p>KAREN: I just wanted that you know that your husband is a very brave and wise man and he kept us going.</p> <p>ANDREW'S WIFE: Did he? That's, that's hard for me to hear. My husband left my daughter and I to grieve alone when he set out like Don Quijote and believe me we ... and now it's</p> <p>KAREN: I just had to tell you.</p> <p>ANDREW'S WIFE: Oh, Andrew said something as I came into the room. Tell me what it was?</p> <p>KAREN: Your name.</p>	втішання	неофіційна	рівний	середній	[323]
199	<p>DR. KENNEDY: There you go. There you go. Okay. Welcome back. Are you alright, huh? Almost lost you.</p> <p>KAREN: I died.</p> <p>DR. KENNEDY: What? I'm in flesh before your eyes.</p> <p>KAREN: I'm alive.</p> <p>JIMMY: The boat.</p> <p>ANDREW: There you go. It's gonna be okay.</p> <p>JIMMY: Got a motor. Yes.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
200	<p>WILL: I'll never see my family again, my dog, my friends...</p> <p>PIA: Stop it! You can't think like that.</p>	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]
201	<p>WILL: I'll never see my family again, my dog, my friends...</p> <p>PIA: Stop it! You can't think like that.</p> <p>WILL: Can't help.</p> <p>PIA: We're gonna be fine. We will get out of</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]

	here. We have each other, don't we? Two are stronger than one.					
202	<p>WILL: I'll never see my family again, my dog, my friends...</p> <p>PIA: Stop it! You can't think like that.</p> <p>WILL: Can't help.</p> <p>PIA: We're gonna be fine. We will get out of here. We have each other, don't we? Two are stronger than one.</p> <p>WILL: Should've gone with others. Should never let Falconer bring me back.</p> <p>PIA: No, Will. Thank God you came back. Thought of you, gone, would have broken my heart. I never had any children, I don't really know how to talk to them, but I don't think of you as a child because you're not. You're brave. Hey, you give me courage. So, together, you know, we gonna make it.</p>	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]
203	<p>WILL: Should've gone with others. Should never let Falconer bring me back.</p> <p>PIA: No, Will. Thank God you came back. Thought of you, gone, would have broken my heart. I never had any children, I don't really know how to talk to them, but I don't think of you as a child because you're not. You're brave. Hey, you give me courage. So, together, you know, we gonna make it.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
204	<p>PIA: Is it poison? No! Oh, don't do that. You can't die, leave me here alone.</p> <p>WILL: If I have a toad, I can make poison.</p> <p>PIA: Toad? A toad? What are you talking about?</p> <p>WILL: I need a toad to make poison for the dart.</p>	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

	<p>PIA: Where are you gonna get a toad? WILL: I'll find one. PIA: Will! You're driving me insane! Stop acting like a child! You can't leave me here alone to go hunting for toads. WILL: They're everywhere. Okay? It'll be easy. PIA: No, that's enough, you're not leaving.</p>					
205	<p>PIA: See? I told you everything be alright. We're safe now. WILL: He just somehow got my picture. Hey. He couldn't have to the village, right? He wasn't allowed. Maybe, maybe someone sent him to kill me? PIA: No, Will. He was insane. Crazy man acting on his own. That's all. WILL: You think?</p>	втішання	неофіційна	вищий	високий	[323]
206	<p>JIMMY: You can't go back there. They'll kill you, man. ANDREW: I don't think so. KAREN: Jimmy, he's already made up his mind. No use talking to him. ANDREW: You guys are gonna be fine. You're gonna make it out of here. Just without me.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[323]
207	<p>KAREN: It's too late, Jimmy. It's getting dark and we have to go back. Damn, why didn't you just go the other way? JIMMY: This is not my fault! KAREN: Yes, it is! JIMMY: This is not my fault. KAREN: *crying* JIMMY: Oh, hey. Hey, come on! I'm sorry, huh? It's not that bad.</p>	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

208	<p>KAREN: This is so stupid. JIMMY: What? KAREN: We got too far. He's gotta be the other way. JIMMY: Well, so let's go the other way? KAREN: It's too late, Jimmy. It's getting dark and we have to go back. Damn, why didn't you just go the other way? JIMMY: This is not my fault! KAREN: Yes, it is! JIMMY: This is not my fault. KAREN: <i>*crying*</i> JIMMY: Oh, hey. Hey, come on! I'm sorry, huh? It's not that bad. KAREN: Yes, it is. When we started this we had a plan. It was a crazy plan, but it was a plan. Now, we've got nothing. JIMMY: Yeah, well, plans change. I planned to fly to Rio...Sometimes I think Gods are on our side.</p>	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
209	<p>JIMMY: Yeah, well, plans change. I planned to fly to Rio...Sometimes I think Gods are on our side. KAREN: What? JIMMY: I do. Take all the crap that happened to us. I mean, we should be dead. Bad times are over, but we aren't. I mean, just when things are at their worst something always turns up. Like when we're in the underground river, we lost everything, right? KAREN: Yeah.</p>	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
210	<p>JIMMY: I do. Take all the crap that happened to us. I mean, we should be dead. Bad times are over, but we aren't. I mean, just when things are at their</p>	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

	worst something always turns up. Like when we're in the underground river, we lost everything, right? KAREN: Yeah. JIMMY: Yeah, and then we found the boat, right? I mean we don't have the boat any more, but we didn't plan that. We've ... things turn up. Hey, we're gonna make this. We're thousand miles from anything. We're stuck in the middle of a swamp with a guy with a broken leg. I mean it can't get any worse than that, right?					
211	KAREN: Where's Andrew? DR. KENNEDY: I don't know. I haven't seen him. He didn't come back. KAREN: What? JIMMY: What? We just got back. I'm sure he's fine. Sit down.	підбадь- рювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
212	KAREN: Where's Andrew? DR. KENNEDY: I don't know. I haven't seen him. He didn't come back. KAREN: What? JIMMY: What? We just got back. I'm sure he's fine. Sit down. KAREN: How are you so sure? What is it you know that I don't? JIMMY: Nothing. What is your problem? KAREN: Nothing. I just have a really bad feeling about this. JIMMY: Yeah, well, you're overreacting, alright? It's not even dark yet.	підбадь- рювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
213	BALAAM: Stranger Pia, the Almighty has laid his claim upon her. PIA: Please, I can't listen to this, alright?	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

	BALAAM: My heart be not of stone. I speak for my own years as well as for yours. We have no say whether we live or die in the forest.					
214	BALAAM: Stranger Pia, the Almighty has laid his claim upon her. PIA: Please, I can't listen to this, alright? BALAAM: My heart be not of stone. I speak for my own years as well as for yours. We have no say whether we live or die in the forest. PIA: Hey, sweetie. BALAAM: Brother, know the Almighty grieves with you.	власне співчуття	неофіційна	вищий	низький	[323]
215	MAN: Elder's, they have caught the creature that did steal my child. It is time for judgment. ELDER MALACAY: She be mused as a beast with like bearing. ELDER COLE: Be she a demon? ELDER MALACAY: May haps. ELDER BALAAM: Or Hathor abandoned to the forest. PIA: Elder Cole? Elder Cole, you've got to stop them. They are talking about stoning a poor child.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[323]
216	PIA: Elder Cole? Elder Cole, you've got to stop them. They are talking about stoning a poor child. ELDER BALAAM: Trouble not. There can be no stoning without a judgment.	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
217	WILL: Stop it! Stop laughing. What's wrong with you? How'd you like this was you? It's okay. It's alright. What's your name?	втішання	неофіційна	вищий	низький	[323]
218	JIMMY: Yeah, I found some fruit. Turned out quickly to be a hunter.	підбадьо- рювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

	KAREN: I'm not hungry. JIMMY: Come on. You've got to eat. It's food energy. You gotta keep moving.					
219	JIMMY: Come on. You've got to eat. It's food energy. You gotta keep moving. KAREN: Why? JIMMY: What you mean 'why'? Hey, come on. Yesterday you were screaming me to get moving. Come on. KAREN: We even don't know where to go to. JIMMY: Yeah. We're going to the plane. KAREN: We don't even know where the plane is. JIMMY: No, we don't. But, we do know where it's not and that's here. So... look, we gotta get out of here. If those guys catch us, they gotta turn us in a nice spicy stew, okay?	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
220	JIMMY: When? KAREN: A couple of hours ago. I thought you could use the sleep. He told me where the plane is. JIMMY: You came to, huh? KAREN: Hey, alright, I'm sorry. JIMMY: Alright, come on. KAREN: No, I... I don't know what's wrong with me. JIMMY: Hey, there's nothing wrong with you, okay? It's everything else that's wrong. Just got that post-Vietnam. Now I want to shoot up the Dairy Queen syndrome. KAREN: Post-traumatic stress disorder. JIMMY: Yeah, that's it.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]
221	KAREN: Yeah, but why me? Why am I the one who lost it?	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	низький	[323]

	JIMMY: Are you kidding me? Kennedy went to that deep end months ago. KAREN: But not you. You're like a rock. JIMMY: Yeah, rock. KAREN: No, I really mean it. JIMMY: No, I'm like a sponge. Don't worry about it. We're gonna make it all. And after a couple of years of medication this all be just a bad dream. Come on.					
222	TONY BLAIR: I feel like everyone else in this country today. Utterly devastated. Our thoughts and prayers are with Princess Diana's family. In particular, her two sons, the two boys. Our hearts go out to them.	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[330]
223	TONY BLAIR: I feel like everyone else in this country today. Utterly devastated. Our thoughts and prayers are with Princess Diana's family. In particular, her two sons, the two boys. Our hearts go out to them.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[330]
224	TONY BLAIR: I feel like everyone else in this country today. Utterly devastated. Our thoughts and prayers are with Princess Diana's family. In particular, her two sons, the two boys. Our hearts go out to them. We are today a nation in Britain in a state of shock, in mourning, in grief that is so deeply painful for us.	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[330]
225	TONY BLAIR: We know how difficult things were for her from time to time I'm sure we can only guess that but the people everywhere, not just here in Britain but everywhere, they kept faith with princess Diana. They liked her, they loved her, they regarded her as one of the people. She was the	підбадьорювання	офіційна	вищий	високий	[330]

	people's princess and that's how she will stay, how she will remain in our hearts and in our memories forever.					
226	PRESIDENT CLINTON: Good morning. Let me say again, how very sad Hillary and I are about a terrible accident that has taken a life of Princess Diana and the others who were with her. We liked her very much, we admired her work for children, for people with AIDS, for the course of ending the scourge of landmines in the world and for her love of her children William and Harry.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[325]
227	PRESIDENT CLINTON: Good morning. Let me say again, how very sad Hillary and I are about a terrible accident that has taken a life of Princess Diana and the others who were with her. We liked her very much, we admired her work for children, for people with AIDS, for the course of ending the scourge of landmines in the world and for her love of her children William and Harry. And I know that this is a very difficult time for millions of people in the United Kingdom who are deeply shocked and grieving and the American people send their condolences to all of them. We value their friendship and we understand this great and painful experience. For myself, I will always be glad that I knew the Princess and always think of her in very strong and positive terms as with Hillary. And we can only hope that her work will go forward and that everyone who can will support her two fine sons and help them to have the life in the future that she would want. Thank you.	співпережи- вання	офіційна	вищий	високий	[325]
228	PRESIDENT CLINTON: Good morning. Let me	власне	офіційна	вищий	високий	[325]

	say again, how very sad Hillary and I are about a terrible accident that has taken a life of Princess Diana and the others who were with her. We liked her very much, we admired her work for children, for people with AIDS, for the course of ending the scourge of landmines in the world and for her love of her children William and Harry. And I know that this is a very difficult time for millions of people in the United Kingdom who are deeply shocked and grieving and the American people send their condolences to all of them. We value their friendship and we understand this great and painful experience. For myself, I will always be glad that I knew the Princess and always think of her in very strong and positive terms as with Hillary. And we can only hope that her work will go forward and that everyone who can will support her two fine sons and help them to have the life in the future that she would want. Thank you.	співчуття				
229	PRESIDENT CLINTON: For myself, I will always be glad that I knew the Princess and always think of her in very strong and positive terms as with Hillary. And we can only hope that her work will go forward and that everyone who can will support her two fine sons and help them to have the life in the future that she would want.	втішання	офіційна	вищий	високий	[325]
230	POLICEMAN: Here they are now. Thanks for getting here so quick.	підбадьорювання	офіційна	вищий	низький	[314]
231	POLICEMAN: Here they are now. Thanks for getting here so quick. ELLIE: Why's she on the steps? POLICEMAN: She came to report, but the front	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]

	desk was shut. She phoned 101 from a payphone round the corner. ELLIE: Oh, God, why didn't you take her in? POLICEMAN: She didn't want to do that.					
232	ELLIE: What's her name? POLICEMAN: Only got her first name. Trish. ELLIE: OK. Did she say anything else? POLICEMAN: No. ELLIE: Right. Thanks, Bob. Hi. Trish, is it? My name's Ellie. I'm a detective with Wessex Police. You called about an attack. A sexual attack. OK. We'd like to take you somewhere we can talk. It's just a short drive away. Is that all right? OK. Well done. The car is just over here. All right? OK. TRISH: Thank you.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
233	ELLIE: Right. Thanks, Bob. Hi. Trish, is it? My name's Ellie. I'm a detective with Wessex Police. You called about an attack. A sexual attack. OK. We'd like to take you somewhere we can talk. It's just a short drive away. Is that all right? OK. Well done. The car is just over here. All right? OK. TRISH: Thank you.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
234	ELLIE: This is Alec. He's my colleague. We work together. This is Trish. ALEC: Hi, Trish. I've just put an evidence sheet on the seat, as a precaution, we only do this in case any evidence falls from your clothing. ELLIE: It's nothing to worry about. OK?	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
235	ANNA: Trish, hello. My name's Anna. I'm a crisis worker here at the SARC. This is a dedicated	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	Sexual Assault Referral Centre. I'm going to be with you all the time you're here, to make sure you understand everything that's happening. If you're feeling unsafe or uncomfortable, in any way, we will stop. Everyone will be led by you. Come on through. We keep these rooms sealed, so we know they're forensically secure.					
236	ELLIE: Now, I'm gonna take a mouth swab and the reason we do this first is basically so you can have a cup of tea. OK. Do you mind opening your mouth for me? Well done. All right, darling. Gonna go right round, OK. TRISH: (<i>whimpers</i>) ELLIE: All right. Well done. We're nearly done. OK, just under the tongue. All done. You're doing really well.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
237	ELLIE: Now, I'm gonna take a mouth swab and the reason we do this first is basically so you can have a cup of tea. OK. Do you mind opening your mouth for me? Well done. All right, darling. Gonna go right round, OK. TRISH: (<i>whimpers</i>) ELLIE: All right. Well done. We're nearly done. OK, just under the tongue. All done. You're doing really well.	підбадьорювання	офіційна	вищий	високий	[314]
238	ELLIE: Now, I'm gonna take a mouth swab and the reason we do this first is basically so you can have a cup of tea. OK. Do you mind opening your mouth for me? Well done. All right, darling. Gonna go right round, OK. TRISH:(WHIMPERS) ELLIE: All right. Well done. We're nearly done.	підбадьорювання	офіційна	вищий	високий	[314]

	OK, just under the tongue. All done. You're doing really well.					
239	<p>ELLIE: Now, I'm gonna take a mouth swab and the reason we do this first is basically so you can have a cup of tea. OK. Do you mind opening your mouth for me? Well done. All right, darling. Gonna go right round, OK.</p> <p>TRISH: <i>(whimpers)</i></p> <p>ELLIE: All right. Well done. We're nearly done. OK, just under the tongue. All done. You're doing really well.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	високий	[314]
240	<p>ELLIE: Hey. All right. Well done. We're gonna pop back in here and have a chat, OK?</p> <p>TRISH: OK.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
241	<p>ELLIE: Do you remember anything from the attack?</p> <p>TRISH: Erm... I could hear water. Running water. Wh-When I came round, I-I was on my back, on the earth, it was damp. And er... someone was erm... ..he-he was having sex with me.</p> <p>ALEC: You're doing great, Trish.</p> <p>ELLIE: Yeah, you really are.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	високий	[314]
242	<p>ELLIE: Do you remember anything from the attack?</p> <p>TRISH: Erm... I could hear water. Running water. Wh-When I came round, I-I was on my back, on the earth, it was damp. And er... someone was erm... ..he-he was having sex with me.</p> <p>ALEC: You're doing great, Trish.</p> <p>ELLIE: Yeah, you really are.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
243	ELLIE: Trish, after the attack, were you left where it happened, or were you transported somewhere	втішання	офіційна	вищий	високий	[314]

	<p>else? TRISH: I-I was left there. ALEC: How did you get to the police station tonight? Walk? Drive? TRISH: I'm sorry. ALEC: You don't have anything to be sorry about.</p>					
244	<p>ANNA: I'm going to refer you on to Wessex Rape Response. They'll allocate an Independent Sexual Violence Advisor who should be in touch within 24 hours. Karen can prescribe the morning after pill, if you think that might be appropriate. We'll also make you a sexual health clinic appointment. I'm going to hand you back to the police now, Trish. I just need you to know there's a lot of support for what you're going through. There are people, who will look after you, help you and guide you. You will survive this.</p>	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
245	<p>ANNA: I just need you to know there's a lot of support for what you're going through. There are people, who will look after you, help you and guide you. You will survive this.</p>	підбадь- рювання	офіційна	вищий	середній	[314]
246	<p>ALEC: We're gonna drive you home now, Trish. ELLIE: Have you got any more questions before we do that? TRISH: Do you believe me? ALEC: Yes.</p>	втішання	офіційна	вищий	високий	[314]
247	<p>ELLIE: Do you live by yourself, Trish? TRISH: Lia, my daughter. She's... She's away in London with friends. She's due back tomorrow. ELLIE: OK, don't worry about that for now.</p>	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
248	<p>ALEC: We saw you had an invite to Cath's party</p>	підбадь-	офіційна	вищий	середній	[314]

	<p>last Saturday. Did you go to that, Trish? Is that where the attack happened? Was it during the party, or after? Was it someone at the party?</p> <p>TRISH: Erm... I was outside... ..and someone hit me on the back of the head, knocked me out.</p> <p>ALEC: Cath's party was Saturday night. It's now Tuesday morning. So what did you do... between Saturday night and reporting the attack last night?</p> <p>TRISH: I came home.</p> <p>ALEC: How did you get home?</p> <p>TRISH: I think I walked.</p> <p>ALEC: From where you woke up, at the party? But you don't know where that was exactly?</p> <p>TRISH: It was by the water.</p> <p>ALEC: What sort of water?</p> <p>TRISH: Do we have to do this now?</p> <p>ELLIE: It's OK. You're doing really well.</p>	рювання				
249	<p>TRISH: I'm supposed to be on shift today.</p> <p>ELLIE: Where do you work?</p> <p>TRISH: Flintcombe Farm Shop, on the till.</p> <p>ELLIE: We can drop in, tell 'em you're not well and you need some days.</p> <p>TRISH: No. My mate, she works there, too. She'll... She'll wanna know what's happened.</p> <p>ELLIE: I'll sort it. Don't worry.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
250	<p>TRISH: Do I get police protection?</p> <p>ELLIE: No. Sorry. Is there anyone I can call to be with you?</p> <p>TRISH: No.</p> <p>ELLIE: A friend, or a relative?</p> <p>TRISH: Did you not hear me?</p> <p>ELLIE: OK.</p>	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[314]

251	<p>TRISH: Do I get police protection? ELLIE: No. Sorry. Is there anyone I can call to be with you? TRISH: No. ELLIE: A friend, or a relative? TRISH: Did you not hear me? ELLIE: OK. TRISH: I don't want anyone knowing. ELLIE: Trish, you need support. You can't be on your own. TRISH: But I am. I just am.</p>	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[314]
252	<p>TRISH: Do I get police protection? ELLIE: No. Sorry. Is there anyone I can call to be with you? TRISH: No. ELLIE: A friend, or a relative? TRISH: Did you not hear me? ELLIE: OK. TRISH: I don't want anyone knowing. ELLIE: Trish, you need support. You can't be on your own. TRISH: But I am. I just am. ELLIE: I shouldn't really do this, but, erm... I'm gonna give you my number, OK. Any time you wanna talk, you need anything, day or night, you give me a ring, all right? TRISH: Thanks.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
253	<p>ELLIE: I shouldn't really do this, but, erm... I'm gonna give you my number, OK. Any time you wanna talk, you need anything, day or night, you give me a ring, all right? TRISH: Thanks. ELLIE: Don't tell him I gave you it.</p>	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[314]

	<p>TRISH: Thank you. ELLIE: You must be exhausted. How are you feeling? TRISH: Dirty.</p>					
254	<p>ELLIE: We will need you to come in and make a full statement, soon as you're ready. TRISH: OK. ELLIE: You'll hear from your ISVA soon and you've got your panic alarm. The police can be here quickly. No-one will mind you using it. TRISH: Thank you. ELLIE: We'll see you soon.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
255	<p>ELLIE: Hello? TRISH: Ellie? ELLIE: Trish? TRISH: Yeah. ELLIE: Are you OK, Trish? TRISH: Yeah. Yeah. I... I was checking this number worked. I've locked all the doors and the windows. ELLIE: Great. Try and rest. TRISH: Right.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[314]
256	<p>ELLIE: Are you OK, Trish? TRISH: Yeah. Yeah. I... I was checking this number worked. I've locked all the doors and the windows. ELLIE: Great. Try and rest. TRISH: Right. ELLIE: Look, you've got the panic alarm. Don't be afraid to use it. And you can call me any time.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
257	<p>ELLIE: Are you OK, Trish? TRISH: Yeah. Yeah. I... I was checking this number worked. I've locked all the doors and the windows. ELLIE: Great. Try and rest.</p>	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[314]

	TRISH: Right. ELLIE: Look, you've got the panic alarm. Don't be afraid to use it. And you can call me any time.					
258	TRISH: How am I gonna tell my daughter? ELLIE: Look, try not to think of that for now. OK, we're gonna take all this one step at a time and there'll be plenty of us around to support you. TRISH: OK. Thanks. ELLIE: OK. Bye, Trish.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
259	BETH'S BOSS: Right. Let's talk about you. Five clients so far. How are you finding things? BETH: Good, I think. Sort of. It varies. Erm... Karen, my last one, that was tricky. I don't think I handled that brilliantly. BETH'S BOSS: Karen's vulnerable one. She has had an incredibly hard life. BETH: Yeah. I feel bad for letting it get to me, cos I knew it'd be difficult, but, it's just, sometimes, I don't know if this is for me.	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[314]
260	BETH'S BOSS: Right. Let's talk about you. Five clients so far. How are you finding things? BETH: Good, I think. Sort of. It varies. Erm... Karen, my last one, that was tricky. I don't think I handled that brilliantly. BETH'S BOSS: Karen's vulnerable one. She has had an incredibly hard life. BETH: Yeah. I feel bad for letting it get to me, cos I knew it'd be difficult, but, it's just, sometimes, I don't know if this is for me. BETH'S BOSS: Of course. Listen, everyone who's worked here has been where you are now.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]

	You just have to decide... is it too demanding, or can you push on through?					
261	BETH'S BOSS: Of course. Listen, everyone who's worked here has been where you are now. You just have to decide... is it too demanding, - or can you push on through? BETH: What do you think? BETH'S BOSS: This job isn't easy. We're meeting women in crisis. Some have mental health issues. It's challenging. But I've watched you in training, in pilot sessions, in real-life situations. You've got something special to offer, Beth. We need you.	підбадь- рювання	офіційна	вищий	середній	[314]
262	MAG: God's sake, Mark! Sorry, Paul. Look, I understand you're regretting it now, but skulking in the bushes watching isn't gonna help. Tell him, will you? PAUL: I have been, for the past half hour. MARK: Worried I'm gonna spoil your sales, Mag? MAG: That's not what I'm saying and you know it. You wanted to do it. You gave me the interviews. We can't stop it being out there. MARK: I know that now, don't I?	співпережи- вання	неофіційна	вищий	високий	[314]
263	SCHOOL DIRECTOR: We are excluding Tom and the other student for one week. ELLIE: Oh, brilliant. Well done. I'm mortified and disgusted at his behaviour. It will not happen again. SCHOOL DIRECTOR: I'm sure we all understand how tough it has been for you as a family... ELLIE: No, no, no, don't say that. It isn't about that. It isn't. Thank you, Tom.	співпережи- вання	офіційна	вищий	високий	[314]
264	ELLIE: Hello?	підбадь-	неофіційна	вищий	середній	[314]

	<p>TRISH: Ellie? ELLIE: Trish, are you all right? TRISH: I remembered. There was something in my mouth. He'd put something in there, to gag me. I thought I was going to suffocate. And I started to choke and ... and he knew I was coming round, so he put his arm over my eyes, so I couldn't see him. And then, I ... I think I passed out. When I woke up again, the thing in my mouth was gone and my hands weren't tied. ELLIE: Okay, this is all really useful stuff, Trish.</p>	рювання				
265	<p>BETH: Trish? I'm Beth. TRISH: Ah, yeah. BETH: Nice to meet you. You're probably a bit nervous about this. So, shall I start by telling you a bit about what we do? I'm from Wessex Rape Response. We're an independent organisation. We're not part of the police. We support people who've experienced sexual violence. There's three strands to what we do. We run a helpline, counselling sessions and then there's ISVAs. Independent Sexual Violence Advisors, which is me. I'm not a counsellor, but I can arrange counselling. My role is to support you through the police investigation and, if it goes to trial, I'll be there all the way. What I do is completely client-led. I don't have any agenda, except to help you. OK? How are you doing so far? Are you up to a bit of paperwork?</p>	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
266	<p>BETH: Trish? I'm Beth. TRISH: Ah, yeah. BETH: Nice to meet you. You're probably a bit nervous about this. So, shall I start by telling you a</p>	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	<p>bit about what we do? I'm from Wessex Rape Response. We're an independent organisation. We're not part of the police. We support people who've experienced sexual violence. There's three strands to what we do. We run a helpline, counselling sessions and then there's ISVAs. Independent Sexual Violence Advisors, which is me. I'm not a counsellor, but I can arrange counselling. My role is to support you through the police investigation and, if it goes to trial, I'll be there all the way. What I do is completely client-led. I don't have any agenda, except to help you. OK? How are you doing so far? Are you up to a bit of paperwork?</p> <p>TRISH: Yeah. OK.</p>					
267	<p>BETH: Trish? I'm Beth. TRISH: Ah, yeah. BETH: Nice to meet you. You're probably a bit nervous about this. So, shall I start by telling you a bit about what we do? I'm from Wessex Rape Response. We're an independent organisation. We're not part of the police. We support people who've experienced sexual violence. There's three strands to what we do. We run a helpline, counselling sessions and then there's ISVAs. Independent Sexual Violence Advisors, which is me. I'm not a counsellor, but I can arrange counselling. My role is to support you through the police investigation and, if it goes to trial, I'll be there all the way. What I do is completely client-led. I don't have any agenda, except to help you. OK? How are you doing so far? Are you up to a bit of paperwork?</p>	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	TRISH: Yeah. OK.					
268	<p>BETH: Great. This says that I can share information with other agencies, if appropriate. Basically... if you tell me anything that gives me cause for concern, for you or other people, I have a duty of care to pass that on.</p> <p>Do you understand? So I just need you to sign there, where it says "victim's name". Sorry about that, I don't know why they have that there. We don't use that word. We use the word "client". Thanks. Some information leaflets for you to take with you. We're gonna have regular meetings, so... have a think about how often you'd like. We can meet somewhere like this or I could come to your house. If there's developments in the investigation or you have questions for the police, I can help with those. Am I right thinking you haven't given your full interview yet? How are you feeling about doing it?</p> <p>TRISH: I do wanna talk to them, I... I just don't know if I'm ready.</p> <p>BETH: You do what's right for you. Don't worry about what anyone else says. Once you're ready, I can come with you to the interview, if that's helpful.</p> <p>TRISH: Would you do that?</p> <p>BETH: Of course. I'm here for whatever you need.</p>	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
269	<p>TRISH: I do wanna talk to them, I... I just don't know if I'm ready.</p> <p>BETH: You do what's right for you. Don't worry about what anyone else says. Once you're ready, I can come with you to the interview, if that's helpful.</p> <p>TRISH: Would you do that?</p> <p>BETH: Of course. I'm here for whatever you need.</p>	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

270	TRISH: Would you do that? BETH: Of course. I'm here for whatever you need.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
271	TRISH: I feel like I'm not in my own body. BETH: I can understand that. Your mind and your body are not going to be behaving normally. You might be going through a process of trauma. There's information in these leaflets about Rape Trauma Syndrome, which might be useful. Whatever you're feeling, whether it be sad, angry, disturbed, exhausted, depressed, it's all normal. OK? TRISH: Thank you.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
272	TRISH: I feel like I'm not in my own body. BETH: I can understand that. Your mind and your body are not going to be behaving normally. You might be going through a process of trauma. There's information in these leaflets about Rape Trauma Syndrome, which might be useful. Whatever you're feeling, whether it be sad, angry, disturbed, exhausted, depressed, it's all normal. OK? TRISH: Thank you.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
273	BETH: Whatever you're feeling, whether it be sad, angry, disturbed, exhausted, depressed, it's all normal. OK? TRISH: Thank you. BETH: You might not think it, but you're doing amazingly.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
274	BETH: You might not think it, but you're doing amazingly. TRISH: I'm not.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]

	BETH: You are. You got up, you got dressed, you did your hair, did your make-up, you came here and you talked to me. These are massive victories. These crimes... they make you feel like your control has been taken away, like there's no light at the end of the tunnel. But there is. And we're gonna find that light together. OK?					
275	BETH: You might not think it, but you're doing amazingly. TRISH: I'm not. BETH: You are. You got up, you got dressed, you did your hair, did your make-up, you came here and you talked to me. These are massive victories. These crimes... they make you feel like your control has been taken away, like there's no light at the end of the tunnel. But there is. And we're gonna find that light together. OK? TRISH: I feel...so ashamed. I wish he'd just killed me.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
276	ELLIE: Trish, we're going to release a statement later today about the attack. It'll be very brief and non-specific. It won't mention your name or the exact location. We wanted you to know, in case you saw it mentioned anywhere. TRISH: Right. You have to do that, do you? ELLIE: Well, it's important for us to release limited information into the public domain, in case it encourages any witnesses to come forward.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
277	ELLIE: We were still discussing the timing! ALEC: No! You were discussing it, I'd made a decision. ELLIE: Can we not...	співпереживання	неофіційна	нижчий	середній	[314]

	<p>ALEC: No, we can't! Because ... what if another woman gets raped while we're still discussing? How would you feel, living with that for the rest of your career for the rest of your life?</p> <p>ELLIE: I know it's a hard balance.</p> <p>ALEC: You don't, actually. Cos it's easy being you, Miller. I'm the one who's responsible. I'm the one who has to decide and that's what I've done. So I don't want to hear any more about it. Can we just focus on the ex-husband?</p>					
278	<p>MAGGIE: Bless you, petal, but I've looked in the eyes of the corporate behemoth. I think it'd be a waste of breath. Just be glad you've got a job for life. People will always need a bit of God.</p> <p>PAUL: I wish you were right. On Sundays now, the church is emptier than before Danny was killed. You don't come. Beth and Mark don't come, Ellie and half the people that were affected by what happened here. People look to God when they want something and then... Well, now they've just... deserted him.</p> <p>MAGGIE: No, Paul, no. People love you. You've pulled so many of us through these past few years.</p> <p>PAUL: Exactly. I'm the priest that people look to when they're hurting and then desert when everything's OK. I've got more to offer than that.</p>	підбадь- рювання	неофіційна	вищий	високий	[314]
279	<p>LIA: Mum, what's happened?</p> <p>TRISH: While you were away... at Cath's party on Saturday ... this ... this man attacked me.</p> <p>LIA: What?</p> <p>TRISH: Just let me finish, love. He ... He knocked me out ... and he raped me. I was raped, Lia. I've</p>	власне співчуття	неофіційна	нижчий	низький	[314]

	<p>been raped. LIA: Mum. TRISH: I'm sorry, sweetheart.</p>					
280	<p>PAUL: Here you go, mate. MARK: Ta. Got the compensation cheque through today. For having a murdered son. 11 grand it was for the family. PAUL: Oh, God, I'm so sorry. That must dredge it all up again. MARK: Never went away.</p>	власне співчуття	неофіційна	рівний	високий	[314]
281	<p>PAUL: Here you go, mate. MARK: Ta. Got the compensation cheque through today. For having a murdered son. 11 grand it was for the family. PAUL: Oh, God, I'm so sorry. That must dredge it all up again. MARK: Never went away.</p>	співпереживання	неофіційна	рівний	високий	[314]
282	<p>PAUL: Here you go, mate. MARK: Ta. Got the compensation cheque through today. For having a murdered son. 11 grand it was for the family. PAUL: Oh, God, I'm so sorry. That must dredge it all up again. MARK: Never went away. PAUL: You've done so well.</p>	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[314]
283	<p>MARK: I'm glad it looks that way. Yeah, I reckon I tried everything, mate. Yoga, boxing, meditating even. And as for all that bloody counselling... God knows how long I've spent talking about it, writing diaries, drawing bloody pictures of my emotional state. None of it even touched the sides. But there's one thing I think about all the time. I can't get it off</p>	підбадьорювання	неофіційна	рівний	високий	[314]

	<p>my head. And it's how we got it wrong. PAUL: Got what wrong? MARK: Joe Miller. We should have just thrown him over that cliff while we had the chance, mate. But we were merciful, weren't we? We... Yeah, we did what good people do. But if... if I could go back and change it, three years, then I would. Cos he's out there, isn't he? Still ... living ... and free. You know? And, after all the talking, all the counselling, this anger, it's not going anywhere, it's getting worse. PAUL: We weren't wrong.</p>					
284	<p>ALEC: When did the message come in? LIA: About an hour ago. I told her to call you. ELLIE: You did the right thing.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
285	<p>LIA: She's gonna be all right, isn't she? ELLIE: Yeah. It will take time.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
286	<p>TRISH: Look, I'm sorry I wasn't good enough in that interview. ELLIE: It's not about... TRISH: I should be allowed not to tell you. It was before the attack. It's not connected. ELLIE: We don't know that for sure. TRISH: I know that for sure! ELLIE: What if you're wrong? We know how hard this is. TRISH: Yeah, right, you know how it feels, to be tied up, to have your body violated. And to feel like it's your fault. Because all I'm thinking every second of every day right now is how did I cause this? What did I do to make this happen? ELLIE: I don't know how that feels, no.</p>	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]

287	<p>TRISH: Look, I'm sorry I wasn't good enough in that interview.</p> <p>ELLIE: It's not about...</p> <p>TRISH: I should be allowed not to tell you. It was before the attack. It's not connected.</p> <p>ELLIE: We don't know that for sure.</p> <p>TRISH: I know that for sure!</p> <p>ELLIE: What if you're wrong? We know how hard this is.</p> <p>TRISH: Yeah, right, you know how it feels, to be tied up, to have your body violated. And to feel like it's your fault. Because all I'm thinking every second of every day right now is how did I cause this? What did I do to make this happen?</p> <p>ELLIE: I don't know how that feels, no.</p>	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[314]
288	<p>ELLIE: I don't know how that feels, no.</p> <p>ALEC: We will find the man who attacked you. We will find whoever it was that sent the anonymous message. But it'll take longer without your full cooperation.</p> <p>TRISH: I'm not telling you who I slept with.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
289	<p>IAN: Trish has been raped.</p> <p>JIM: Yeah, I know.</p> <p>IAN: Well, how can you know? Lia's only just told me.</p> <p>JIM: The, er, police, they came to see me. After the party invite list.</p> <p>IAN: The police came to see you and you didn't tell me?</p> <p>JIM: It wasn't my place to tell you. Anyway, I didn't know if I was allowed. Have you seen Trish?</p> <p>IAN: I'm not exactly going to be high on her list, am I?</p>	власне співчуття	неофіційна	нижчий	низький	[314]

290	<p>JIM: Do you know what happened? IAN: I haven't got a clue. I was hoping you might have. JIM: Well, only what the police said. That it was at the party and it was late in the evening. IAN: Oh, Christ. JIM: Listen, um ... you know me and Cath will be there for Trish, and for you, mate. All the problems that you guys have been having, it doesn't matter now. What's important is Trish gets whatever help she's gonna need and the police get the bloke who ... who did that to her. IAN: Yeah. Thanks.</p>	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[314]
291	<p>IAN: I heard what happened, Trish. I had to come here. I had to see you. I don't know what to say. I'm so sorry. God, that sounds so useless. Listen, look, whatever's gone on these last few months, if you need me, I'm here. I want to be here for you. I love you, Trish.</p>	власне співчуття	неофіційна	вищий	середній	[314]
292	<p>IAN: I heard what happened, Trish. I had to come here. I had to see you. I don't know what to say. I'm so sorry. God, that sounds so useless. Listen, look, whatever's gone on these last few months, if you need me, I'm here. I want to be here for you. I love you, Trish.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
293	<p>IAN: I heard what happened, Trish. I had to come here. I had to see you. I don't know what to say. I'm so sorry. God, that sounds so useless. Listen, look, whatever's gone on these last few months, if you need me, I'm here. I want to be here for you. I love you, Trish.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
294	<p>ALEC: Harford, you're in charge of the summary</p>	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	board. I want every man's details and movements before you knock off tonight. Got that? HARFORD: Yep, sir. ALEC: Right. On you go. HARFORD: He doesn't like me, does he? ELLIE: It's not about you. He's worried, and he's tired.					
295	GRANDDAD: I er... I have to report these two to you. PAUL: Thank you very much. GRANDDAD: And, er... what are they in for, then, a lecture on morality and Bible teachings? PAUL: No. A five-minute talk on why they're idiots, then two hours' hard labour digging up weeds in the churchyard. It's the school's preferred punishment. GRANDDAD: Sounds as though they're not the first. PAUL: They are very much not the first. How are you doing, all right? GRANDDAD: Me? Oh, yeah, yeah. I'm sleeping in my daughter's box room while she works herself to death. Yeah. It's the retirement I always dreamed of.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[314]
296	PAUL: They are very much not the first. How are you doing, all right? GRANDDAD: Me? Oh, yeah, yeah. I'm sleeping in my daughter's box room while she works herself to death. Yeah. It's the retirement I always dreamed of. PAUL: You must still be grieving yourself. GRANDDAD: Yeah, well, I just carry on with it. I can't change it, can I? PAUL: If you want to talk... GRANDDAD: No, no, thank you, Vicar. Not into	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[314]

	all that bullshit. No offence. Come on, Fred, playground.					
297	PAUL: You must still be grieving yourself. GRANDDAD: Yeah, well, I just carry on with it. I can't change it, can I? PAUL: If you want to talk... GRANDDAD: No, no, thank you, Vicar. Not into all that bullshit. No offence. Come on, Fred, playground.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[314]
298	ED: Did you tell them I had a scrap with Jim? CATH: No. ED: Have you heard from Trish? CATH: No. I was thinking about going over but... God, I dunno, I ...	власне співчуття	неофіційна	нижчий	Низький	[314]
299	ED: Did you tell them I had a scrap with Jim? CATH: No. ED: Have you heard from Trish? CATH: No. I was thinking about going over but... God, I dunno, I ... I feel ashamed, you know, responsible.	співпереживання	неофіційна	нижчий	низький	[314]
300	TRISH: It felt more difficult today. Leaving the house. I didn't know if I could. BETH: This won't be a straight line. Some days will feel harder than others for no reason.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
301	TRISH: I keep thinking about that police interview. I didn't get it right. I could see it in their faces. BETH: Your only responsibility is to tell the truth.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
302	TRISH: Cath must know by now. The police must've told her. She keeps sending me messages. I keep not replying. BETH: Would it be helpful to talk to her? She's a	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	<p>close friend, isn't she? TRISH: Yeah, but ... you know, it was her party. They'd been organizing it for so long and... And now... now she'll always remember it as the time when this happened. BETH: Trish, that's not your responsibility. You can't think like that. We blame ourselves when bad things happen and we shouldn't.</p>					
303	<p>TRISH: Cath must know by now. The police must've told her. She keeps sending me messages. I keep not replying. BETH: Would it be helpful to talk to her? She's a close friend, isn't she? TRISH: Yeah, but ... you know, it was her party. They'd been organizing it for so long and... And now... now she'll always remember it as the time when this happened. BETH: Trish, that's not your responsibility. You can't think like that. We blame ourselves when bad things happen and we shouldn't.</p>	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
304	<p>TRISH: I know who you are, Beth. I googled you. I'm sorry. BETH: Right. TRISH: That boy who was killed, a few years back, that was your son. You're Danny's mum. BETH: Yeah, I am. TRISH: I am so sorry for what happened to you. BETH: Thank you.</p>	власне співчуття	офіційна	нижчий	низький	[314]
305	<p>TRISH: I don't know how you've coped. BETH: Plenty of days I haven't. I promised myself, I promised Danny, that I wouldn't give in. Nothing makes it better. I'm not gonna lie, Trish. This is</p>	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	gonna be hard for you. You're gonna feel so alone. But you need your family and you're gonna need your friends. You can't let him win. We will not let them win.					
306	TRISH: I don't know how you've coped. BETH: Plenty of days I haven't. I promised myself, I promised Danny, that I wouldn't give in. You can't let him win. We will not let them win.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
307	ELLIE: Are you sure about this, Trish? BETH: You don't have to do anything you don't want to do. TRISH: I'm sure. I want to help. I want to remember.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
308	TRISH: So, I got dropped off back there. I walked in this way. Can I...? ALEC: Wherever you want. We'll be led by you.	втішання	офіційна	вищий	високий	[314]
309	TRISH: Yeah, later in the evening, I brought some plates back. I was trying to be helpful. There weren't many staff on. I just had a quick word with the guys working here. WAITER: Oi! Do you mind? We're trying to work here. TRISH: I should have mentioned it before. I'm sorry. ELLIE: Not at all. That's why this is worth doing. Anything that jogs your memory or helps you remember.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
310	BETH: How are you doing? TRISH: Yeah. Fine. BETH: Really? You wanna stop? TRISH: Will ... Will you stay close to me? BETH: Yeah.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	TRISH: Thank you.					
311	ALEC: You didn't hear the person behind you before you were hit? TRISH: No. No. Only at the last minute. I ... could almost ... feel the air moving. How far did he carry me? I don't know how close it is. BETH: Are you OK? TRISH: That's the sound.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
312	BETH: Are you OK? TRISH: That's the sound. ELLIE: Trish, you don't have to put yourself through this.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
313	TRISH: Will you hold my hand, Beth? BETH: Of course. Yeah.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
314	ELLIE: Trish? TRISH: No, no, let me do this. I need to. I can smell it. ELLIE: Trish, let's get you away from here.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
315	TRISH: Can I go? I want to go. I want to go now. ELLIE: Of course you can. BETH: I'll take you back, Trish.	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[314]
316	TRISH: Can I go? I want to go. I want to go now. ELLIE: Of course you can. BETH: I'll take you back, Trish.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
317	DETECTIVE: I've given you a 50% discount. In light of your ... circumstances. MARK: What do you mean? DETECTIVE: I'm truly sorry ... for your loss.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[314]
318	PAUL: Michael seems all right now. He's put that school thing behind him. ALYSON: Sorry, what school thing? PAUL: Him and another boy were suspended.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[314]

	Watching pornography. Sorry, I ... I thought you knew. ALYSON: Clive didn't tell me. PAUL: Right. Right. Listen, I'm... I'm so sorry.					
319	CATH: I told you this was a good idea. I'm really proud of you, mate. TRISH: I think I'm ready to go home now. BETH: You did well being here. TRISH: Thanks.	підбадьо- рювання	неофіційна	рівний	низький	[314]
320	CATH: I told you this was a good idea. I'm really proud of you, mate. TRISH: I think I'm ready to go home now. BETH: You did well being here. TRISH: Thanks.	підбадьо- рювання	неофіційна	рівний	низький	[314]
321	CHLOE: Hi. I'm Chloe ... Latimer. Is your dad in? DAISY: No, sorry. CHLOE: Good. Cos it's you I want to see. DAISY: Me? CHLOE: Yeah. I tried to talk to you earlier, at the football, but there were too many people around. I heard what happened.	власне співчуття	неофіційна	рівний	низький	[314]
322	DAISY: I don't know what you're talking about. CHLOE: You do. I know you're new. It's hard. I thought maybe you'd need a friend. DAISY: I do a bit, yeah.	співпережи- вання	неофіційна	рівний	низький	[314]
323	ELLIE: Are you able to describe him to us? LAURA: I... I don't know. I couldn't see him. I'm sorry. ELLIE: It's all right, you're doing really well.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
324	ALEC: Why didn't you want to report this at the time? LAURA: I know what happens. I read the papers.	втішання	офіційна	вищий	високий	[314]

	I'd had a lot to drink. I mean, a lot. Plus, short skirt. Nice top. Make-up. You think I don't know what they'd do to me? I know how women like me get treated. ALEC: Not by us.					
325	ELLIE: What made you change your mind today? LAURA: I read it in the paper and I was sick in the toilets at work. I just thought, what if it's him? What if it's the same man? I didn't report it, and he's done it to someone else. I could've stopped it. If I'd been braver. I know what she's going through and it's my fault.	співпереживання	офіційна	нижчий	середній	[314]
326	LAURA: Thank you. ELLIE: You were very brave coming to see us today, Laura. I don't know how you've kept it to yourself for so long . You're doing the right thing now.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
327	LAURA: Thank you. ELLIE: You were very brave coming to see us today, Laura. I don't know how you've kept it to yourself for so long. You're doing the right thing now.	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[314]
328	LAURA: Thank you. ELLIE: You were very brave coming to see us today, Laura. I don't know how you've kept it to yourself for so long. You're doing the right thing now.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
329	ELLIE: You were very brave coming to see us today, Laura. I don't know how you've kept it to yourself for so long. You're doing the right thing now. ALEC: I want you to know, it doesn't matter how	підбадьовування	офіційна	вищий	високий	[314]

	long ago this was. We'll investigate this as thoroughly and robustly as we can.					
330	ALEC: I want you to know, it doesn't matter how long ago this was. We'll investigate this as thoroughly and robustly as we can. ELLIE: We'll do everything we can to find the person that did this to you. We'll keep you fully up to date with what happens now. OK? But you will need support. Have you got anyone to talk to? LAURA: I got married six weeks ago. He doesn't know. Do I tell him?	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
331	LIA: Is that him? TRISH: Yeah. Looks like it. LIA: Mum, I'm not sure why you agreed to this. LIA: If you think there might be trouble...	співпереживання	неофіційна	нижчий	низький	[314]
332	JIM: What was that, security? TRISH: Just looking out for me. JIM: Does she know? About us? TRISH: She'll be figuring something's up. JIM: It weren't me, Trish. I didn't do it.	втішання	неофіційна	рівний	низький	[314]
333	TRISH: I just find it quite hard that everyone seems to know now. CATH: Nobody is judging you.	втішання	неофіційна	рівний	низький	[314]
334	TRISH: Why would they be judging me? CATH: Well, no. That's what I'm saying. They're not judging you. You know, we're all here for you.	втішання	неофіційна	рівний	низький	[314]
335	TRISH: Cath, I-I need to talk to you about something. CATH: Is it about the attack? Is it about what he did to you? Because you know you can tell me anything. I'm not gonna tell anyone, I promise.	співпереживання	неофіційна	рівний	низький	[314]

	I'm your mate, so if ...					
336	CATH: I mean, you know you're not the first, don't you? You're not even the fifth. Of course you know that, because we've talked about this. I've told you this, I ... I let you into my confidence. TRISH: I know, and I'm sorry.	співпереживання	неофіційна	рівний	низький	[314]
337	ISVA SUPERVISOR: Is something bothering you about it? BETH: Nothing. It's all fine. ISVA SUPERVISOR: No, something's not right. What is it? Beth, the point of these supervisions is that you're honest with me. I've been where you are, but I can't help you unless you tell me what's going on.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
338	BETH: It was pretty harrowing. Just ... the detail of what happened to her. What he did. I lie awake thinking about it. Thinking ... who would do that sort of thing? He knocked her out, tied her hands behind her back and gagged her. I can't get it out of my mind. ISVA SUPERVISOR: Right. BETH: Is that normal? ISVA SUPERVISOR: It's totally normal, totally understandable.	співпереживання	офіційна	вищий	середній	[314]
339	BETH: It was pretty harrowing. Just ... the detail of what happened to her. What he did. I lie awake thinking about it. Thinking ... who would do that sort of thing? He knocked her out, tied her hands behind her back and gagged her. I can't get it out of my mind. ISVA SUPERVISOR: Right. BETH: Is that normal?	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	ISVA SUPERVISOR: It's totally normal, totally understandable.					
340	ALEC: Oh, hi. CHLOE: I was just going. ALEC: Not on my account? CHLOE: Yeah. Good luck. It's going to be OK.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[314]
341	ALEC: What? Is something wrong? Are you OK? DAISY: Not really. I hate it here, Dad. ALEC: Well, you'll get used to it.	втішання	неофіційна	вищий	високий	[314]
342	DAISY: Someone took my phone. And they went through my photos. And in my photos ... there was a picture, and they sent it to everyone. ALEC: What was the photo, Daze? DAISY: Don't make me show you. ALEC: Oh ... sweetheart, no.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[314]
343	DAISY: Everyone in the school saw it. Now all the boys are hounding me and I can't stay here. ALEC: When was this? DAISY: A couple of weeks ago. ALEC: A couple of weeks? Why didn't you say? DAISY: You're never here. ALEC: There's a case. DAISY: There's always a case! The case is always more important. You said it would be different here. ALEC: It is. DAISY: No. It's worse!	втішання	неофіційна	вищий	високий	[314]
344	CATH: I'm still on my break, Ed. ED: I know. But you looked like you might need a cuppa.	співпереживання	неофіційна	вищий	низький	[314]
345	CATH: I don't know. I just ... wanna know if I'm past it. ED: Course you're not past it. Why would you say	втішання	неофіційна	вищий	низький	[314]

	that? You're a good-looking woman. You've got a husband that's a bit of a knob, but that's not your fault.					
346	CATH: I don't know. I just ... wanna know if I'm past it. ED: Course you're not past it. Why would you say that? You're a good-looking woman. You've got a husband that's a bit of a knob, but that's not your fault.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	низький	[314]
347	CLIVE: You can't really believe it, can you? What some people are capable of. JIM: Yeah, I don't want to talk about it. CLIVE: It's all anyone's talking about, soon as they get in the cab. You're the only one who doesn't fancy it. Poor Trish.	власне співчуття	неофіційна	нижчий	низький	[314]
348	CLIVE: It's all anyone's talking about, soon as they get in the cab. You're the only one who doesn't fancy it. Poor Trish. JIM: How do you know it was her? CLIVE: Mate, it's all round the town. At least they kept her name out the papers. Hard for you and your wife. Must've been someone you invited.	власне співчуття	неофіційна	нижчий	низький	[314]
349	ALEC: I just feel like I'm failing at everything, Miller. ELLIE: That's parenting. It's like one constant slap around the head.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[314]
350	BETH: Trish, are you all right? TRISH: I feel like I'm sinking, Beth. BETH: It's not a straight road. Some days will be harder than others. You're strong, Trish. I'm so impressed with you. TRISH: I hate myself. I don't wanna be in my body.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]

	I don't wanna be in my head.					
351	BETH: Trish, are you all right? TRISH: I feel like I'm sinking, Beth. BETH: It's not a straight road. Some days will be harder than others. You're strong, Trish. I'm so impressed with you. TRISH: I hate myself. I don't wanna be in my body. I don't wanna be in my head.	підбадьо- рювання	неофіційна	вищий	середній	[314]
352	BETH: Trish, are you all right? TRISH: I feel like I'm sinking, Beth. BETH: It's not a straight road. Some days will be harder than others. You're strong, Trish. I'm so impressed with you. TRISH: I hate myself. I don't wanna be in my body. I don't wanna be in my head. BETH: Don't torture yourself.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[314]
353	TRISH: How long is this gonna last, Beth? Is this how I'm gonna be for the rest of my life? I can't ... keep my mind still. He's made me so scared. It's not fair. BETH: I know. It's not.	співпережи- вання	неофіційна	вищий	середній	[314]
354	ALEC: I'm not letting this compromise us. No attacker is getting off because of her mistake. CHIEF: Don't beat yourself up about this. It's not your fault. Just make sure you keep it internal and concentrate on finding our serial offender.	втішання	офіційна	вищий	високий	[314]
355	NIRA: Do not put that on me. Who are you to judge me? BETH: I'm not judging you. NIRA: Yes, you are. You're thinking, "How can she be so selfish?" I don't owe anyone anything. When I needed help, no-one was there.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]

	ISVA SUPERVISOR: We were there, Nira. I was there for you. We still are.					
356	NIRA: I don't want a conversation. I want it to go away. ISVA SUPERVISOR: The more help you get, the better the outcome for you. I really believe that.	втішання	офіційна	вищий	середній	[314]
357	ELLIE: We would also like to make it clear to any other women out there who have been sexually assaulted or raped in the past and chose not to disclose those attacks, please come forward. You will be believed and you will be treated with dignity and respect.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
358	ELLIE: If you believe you know or have seen or have heard something relevant ... please come forward. As I say, all information will be treated with absolute confidence.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
359	ELLIE: This attacker is somebody's family member. A husband or a brother or a son or a friend or a colleague. And we will do everything we can to capture the person responsible and bring them to justice.	підбадьорювання	офіційна	вищий	середній	[314]
360	JIM: What do you want, then, Cath? CATH: I want you to come up with a solution to all this shit that you have poured on us. JIM: Come on. It's not that bad. CATH: It is that bad.	підбадьорювання	неофіційна	рівний	низький	[314]
361	JOE: I'm sorry, Mark. I'm so sorry. We came to your house. Dan and Tom were friends. I just had this... I don't know... moment.	власне співчуття	неофіційна	нижчий	низький	[314]
362	ALEC: Don't kid yourself things'll be better with your mum. You came here as you were having problems there. Stay here. Fight a wee bit. I'll	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[314]

	help you, even if I have to smack a teenage boy in the face for you.					
363	DAZIE: What, and lose your job? That'd be great. ALEC: Anything for you. Come on, you're not a wee girl any more. You've got to face up to the world. Take some responsibility for your own life. The future's not inevitable. It's down to you.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[314]
364	ALEC: Anything for you. Come on, you're not a wee girl any more. You've got to face up to the world. Take some responsibility for your own life. The future's not inevitable. It's down to you. I know I've not been good at the dad thing, but I love you so much, Daze. I've missed you growing up. DAZIE: Dad ...	втішання	неофіційна	вищий	високий	[314]
365	ALEC: No, listen, come on. I missed so much of that and I can't make up for missing that time, and I'll never forgive myself for it. But I'm learning, yeah. I'll make more time for you. I want to be a good dad. And I want you to know... I just need you to know how loved you are. I haven't said that enough. You know I got sick and I nearly died, right. And I didn't, and I think that ... is cos I'm meant to be here ... in this stupid place with its stupid cliffs. I'm meant to be doing this job and I'm meant to look after you. Sleep on it. Decide in the morning. Just don't... don't give up on this place, on us. Not yet, please.	підбадьорювання	неофіційна	вищий	високий	[314]
366	JOE: How's the new boss? Come here. It's all right. ELLIE: It's not all right. JOE: Come here. ELLIE: I saw him lying there. I don't think I can do	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[314]

	this. JOE: You can.					
367	JOE: How's the new boss? Come here. It's all right. ELLIE: It's not all right. JOE: Come here. ELLIE: I saw him lying there. I don't think I can do this. JOE: You can.	підбадь- рювання	неофіційна	нижчий	низький	[314]
368	ELLIE: Tom, sweetheart ... Danny died. I'm so sorry. TOM: How? ELLIE: I don't know yet. He was found on the beach early this morning.	власне співчуття	неофіційна	вищий	середній	[314]
369	TOM: Does his mum and dad know? ELLIE: Yeah. So, look, when ... When someone dies unexpectedly ... it leaves a big hole. And it's all right to be sad or to have a cry, OK? TOM: OK.	співпережи- вання	неофіційна	вищий	середній	[314]
370	PAUL: Liz. How are you coping? LIZ: Oh, it's not about me, is it? It's Beth and Mark I worry about. PAUL: You're his grandmother. You can't just shut it out. LIZ: This helps. It was a good service. It meant a lot to me, and to the others who came. PAUL: 19 people in a town of 15,000? LIZ: After the last couple of days. Hardly credit it, can you?	підбадь- рювання	неофіційна	нижчий	середній	[314]
371	PAUL: I swear, I've tried everything. LIZ: But people never know what they need until it's given to them. That's what we want from you. All of us. Go out, connect with the town. I'm	підбадь- рювання	неофіційна	нижчий	середній	[314]

	praying that's why God placed you here. Our challenge is your challenge. Help us.					
372	PAUL: I've been thinking about Danny. I know it isn't possible to have a funeral until the police finish their investigation, but we could hold a memorial service for Danny's life. A celebration, here, for you, for the town. BETH: Maybe. I'd have to talk to Mark. How um ... religious would it be? PAUL: Whatever you like. We can plan it so it reflects who you are ... who Danny was. Did I say something wrong? BETH: 'Was.' Past tense. My baby. PAUL: I'm so sorry.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[314]
373	BETH: I just want to feel him close to me. I want to hear his voice. I want to know how he is. PAUL: He's with God now ... in the care of the Lord. Take comfort in that. BETH: Tell God ... give me a signal. Something. Let me know he's OK.	втішання	неофіційна	вищий	високий	[314]
374	KAREN: You're Liz, right? Danny's grandma. You must really miss him. LIZ: Oh, he shone, that boy. I promised myself I wouldn't do this. I'm the strong one in all this. I just want them to catch the sod who did it.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[314]
375	KAREN: I'm Karen. I work for the Herald. LIZ: We're not talking to the press. KAREN: No, I know. But can I just say one thing? Just be sure you're getting the best advice. I'd hate for Danny to be ignored.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[314]
376	PRIEST: We turn our thoughts and prayers this week to those affected by these terrible storms	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[321]

	and floods.					
377	PRIEST: There's a question I've been getting asked a lot recently. If our God is a loving, caring God, why are we suffering like this? Why are people losing their homes? So it goes when hardships come. Things we cannot control. We lash out.	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[321]
378	BILL: Hey, Charlie. What brings you all the way out here? CHARLIE: Bill, Moira. I ... I got a call from Edinburgh Police. They've ... found your girl, Grace, in her flat last night. There'd been a break-in. She was murdered, Bill, her and Adam Elliot. But I just ...	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[321]
379	MOIRA: No, no, no. What about the baby? CHARLIE: Sorry. MOIRA: No!	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[321]
380	ROB: Hello? CLAIRE: Adam and Grace... ROB: Claire? CLAIRE: ... they're dead. Someone killed them. Our little brother's gone, Rob.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
381	MOIRA: I hope you don't mind ... LOISE: Oh, it's fine. Claire drinks in the house.	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
382	MOIRA: Not that it's helping. I've been sat here since I found out, just ... Just... Just sat here. I'm glad you came over. I know we haven't always ... I mean, I said things at the wedding... LOISE: Oh, it doesn't matter now. God.	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]
383	LOISE: Just... Just before Charlie Fuller came and told me ... I'd killed a bird. I shot it clean out of the sky ... and I was so proud of myself. MOIRA: It's just a bird, Louise.	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]

	LOISE: What kind of person ... gets pleasure out of death?					
384	ROB: Mum. LOISE: Rob.	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
385	ROB: Mum. LOISE: Rob.	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
386	CLAIRE: I called Dad. I thought it was better he heard it from us - not on the news. I kept getting his voicemail.	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
387	LOISE: I don't want him up here. CLAIRE: No one's asking him up here, Mum. Why on earth...? LOISE: He is not setting foot in this house! Shit.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
388	ROB: Bill, Moira, I'm so sorry to burst in like this but a man's just driven off the road by our place. MOIRA: Oh, my God. Is he...? Is he badly hurt?	власне співчуття	неофіційна	рівний	середній	[321]
389	ROB: We don't know right now. Erm ... we've called an ambulance, but God knows when it's going to get here. Claire needs some medical things - she thought you might have some for the animals. BILL: Of course I do. In the calves' barn. I'll show you where it is.	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
390	CLAIRE: Hello. Are you hot? LOISE: You want your coat off? CLAIRE: Careful. Careful. Shhh. Shhh. Don't ... Don't try to talk. It's OK, the ambulance will be here soon. OK, OK. There we go.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
391	CLAIRE: Hello. Are you hot? LOISE: You want your coat off? CLAIRE: Careful. Careful. Shhh. Shhh. Don't ... Don't try to talk. It's OK, the ambulance will be	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[321]

	here soon. OK, OK. There we go.					
392	CLAIRE: Hello. Are you hot? LOISE: You want your coat off? CLAIRE: Careful. Careful. Shhh. Shhh. Don't ... Don't try to talk. It's OK, the ambulance will be here soon. OK, OK. There we go.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
393	LOISE: He's a grown man! And how dare you fling accusations...! BILL: Shut your mouth! CLAIRE: Stop it! Stop it! The ambulance and the police are on their way. We just need to wait, that's all.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
394	CLAIRE: I've done what I can for now. What he needs is fluids and rest. ROB: He was up and moving earlier. CLAIRE: That doesn't mean he isn't bleeding internally and, if he is, we won't know until it's too late. The beating didn't help.	власне співчуття	неофіційна	вищий	середній	[321]
395	MOTHER: Right. That day we got your diagnosis ... I remember, before you went to bed, you told me you were scared about tomorrow. And I told you not to think about it, that there'd be good days and there'd be bad days, but we'd live each day as it came. No thinking about tomorrow. I found the money, sweetheart, for the operation. DAUGHTER: I knew that you would. MOTHER: Maybe we can start to feel normal again. Wouldn't that be nice?	підбадьо- рювання	неофіційна	вищий	високий	[321]
396	MOTHER: Right. That day we got your diagnosis ... I remember, before you went to bed, you told me you were scared about tomorrow. And I told you not to think about it, that there'd be good days and	підбадьо- рювання	неофіційна	вищий	високий	[321]

	there'd be bad days, but we'd live each day as it came. No thinking about tomorrow. I found the money, sweetheart, for the operation. DAUGHTER: I knew that you would. MOTHER: Maybe we can start to feel normal again. Wouldn't that be nice?					
397	LOISE: Oh, my God. MOIRA: Your boy... Your boy's going to go to prison for this.	власне співчуття	неофіційна	рівний	середній	[321]
398	LOISE: He didn't do it. He didn't. I-I-I ... I ... I saw someone last night ... walking through the yard, towards this barn, but it wasn't Rob. It wasn't, I'm sure of it. MOIRA: Oh, come on. He's as good as admitted it. LOISE: Don't tell me that you know what's happening, Moira, because you don't have a clue! BILL: He said he was going to call the police and he didn't! CLAIRE: Mum, we will just call the police and the police will sort this out.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
399	MOIRA: Your boys are rotten to the core, they're septic. They're just like their father. They're their father's sons. The apple doesn't fall far from the tree, does it, Louise? LOISE: How dare you! How dare you talk about my sons like that! Oh, my God, what has he done? MOIRA: What?! BILL: I need to talk to you. CLAIRE: It's OK. We'll call the police. LOISE: It wasn't, it wasn't ...	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
400	ANNA: And you said ... you said you wanted to kill him.	співпережи- вання	неофіційна	рівний	середній	[321]

	<p>ROB: Yeah, but I didn't hurt him. I thought about it ... but I didn't.</p> <p>ANNA: I thought about it, too. I don't ... I don't blame you. I wouldn't ... I wouldn't blame you for any of it.</p>					
401	<p>ANNA: And you said ... you said you wanted to kill him.</p> <p>ROB: Yeah, but I didn't hurt him. I thought about it ... but I didn't.</p> <p>ANNA: I thought about it, too. I don't ... I don't blame you. I wouldn't ... I wouldn't blame you for any of it.</p>	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]
402	<p>CLAIRE: Look, whoever did this just has to say so. You just have to admit it.</p> <p>MOIRA: I'm not so sure it matters. What that man did ... he hurt all of us.</p>	власне співчуття	неофіційна	вищий	середній	[321]
403	<p>CLAIRE: Look, whoever did this just has to say so. You just have to admit it.</p> <p>MOIRA: I'm not so sure it matters. What that man did ... he hurt all of us.</p> <p>ROB: So we deal with this ourselves. We all carry it on our shoulders.</p>	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]
404	<p>CLAIRE: Look, we don't even know why that man came here. We don't know why he had our postcode in his pocket.</p> <p>LOISE: What matters is what we do now. And I just keep asking myself, am I sorry that this man is dead? After what he did. Mm? I honestly cannot say that I am.</p> <p>CLAIRE: Mum ... You're just in shock.</p>	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
405	<p>CLAIRE: Look, we don't even know why that man</p>	власне	неофіційна	рівний	середній	[321]

	came here. We don't know why he had our postcode in his pocket. LOISE: What matters is what we do now. And I just keep asking myself, am I sorry that this man is dead? After what he did. Mm? I honestly cannot say that I am. CLAIRE: Mum ... You're just in shock.	співчуття				
406	LOISE: What matters is what we do now. And I just keep asking myself, am I sorry that this man is dead? After what he did. Mm? I honestly cannot say that I am. CLAIRE: Mum ... You're just in shock.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
407	BILL: Who are you? JOURNALIST: Monica Grant. Edinburgh Times. I assure you, we won't be using those photographs.	вішання	неофіційна	вищий	високий	[321]
408	BILL: Then what are you doing here? JOURNALIST: Are you Bill Douglas? MOIRA: We've nothing to say to you. This is a private matter. JOURNALIST: All we want is to give you a place to really talk about your daughter, to tell her story.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[321]
409	ROB: This is private land. Get lost. JOURNALIST: I understand. Really. Sorry to have disturbed you.	співпереживання	неофіційна	вищий	високий	[321]
410	ANNA: We're doing the right thing. CLAIRE: How can you be so sure?	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[321]
411	ANNA: Because Rob's sure. And ... I believe in him. After everything that happened, he looked after me. I trust him. I loved Adam and Grace too. Two weeks ago I was Grace's bridesmaid and now	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	середній	[321]

	... she's gone. As far as I'm concerned, Lee Walsh getting killed - that is karma.					
412	ANNA: Because Rob's sure. And ... I believe in him. After everything that happened, he looked after me. I trust him. I loved Adam and Grace too. Two weeks ago I was Grace's bridesmaid and now ... she's gone. As far as I'm concerned, Lee Walsh getting killed - that is karma.	співпереживання	неофіційна	нижчий	середній	[321]
413	ANNA: Because Rob's sure. And ... I believe in him. After everything that happened, he looked after me. I trust him. I loved Adam and Grace too. Two weeks ago I was Grace's bridesmaid and now ... she's gone. As far as I'm concerned, Lee Walsh getting killed - that is karma.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[321]
414	LOISE: I'm sorry, I don't get this. Why? I mean, a man walked into their flat and killed them. Aren't they the victims here? JULIET: Mrs Elliot, please. I'm just trying to get the full picture here.	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[321]
415	CLAIRE: Oh, Mum. LOISE: She was always trying to do good things, Grace. Always trying to save the world. One lost soul at a time. And what does she get? Some psychopath, obsessed with her because she's kind enough to hand him some free food.	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
416	CLAIRE: Oh, Mum. LOISE: She was always trying to do good things, Grace. Always trying to save the world. One lost soul at a time. And what does she get? Some psychopath, obsessed with her because she's kind enough to hand him some free food. CLAIRE: You can't keep thinking about that.	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]

417	CLAIRE: You can't keep thinking about that. LOISE: So if that detective is right, and that man was coming here to hurt us, just like he did Adam and Grace, then ... Then we did the right thing.	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]
418	JAMIE: Dad... BILL: Go on. Go on, get your arse upstairs. JAMIE: Dad, is it happening again? BILL: Jamie, do as you're told. JAMIE: You told me you'd say something. BILL: And you told me that it would stay between us. JAMIE: It will. BILL: Everything will be all right.	співпереживання	неофіційна	нижчий	низький	[321]
419	JAMIE: Dad... BILL: Go on. Go on, get your arse upstairs. JAMIE: Dad, is it happening again? BILL: Jamie, do as you're told. JAMIE: You told me you'd say something. BILL: And you told me that it would stay between us. JAMIE: It will. BILL: Everything will be all right.	втішання	неофіційна	нижчий	низький	[321]
420	ALAISTER'S WIFE: So, how are Bill and Moira? ALAISTER: As you'd expect. ALAISTER'S WIFE: I still can't believe it, and having to put you up for the night's the last thing they needed, I imagine.	власне співчуття	неофіційна	рівний	низький	[321]
421	MEREDITH: What on earth are you doing here? CLAIRE: I had a shift. MEREDITH: I saw it on the news this morning, about your brother and sister-in-law. You shouldn't be here.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[321]

	CLAIRE: I wanted to.					
422	MEREDITH: How are you coping? CLAIRE: I, erm ... I honestly don't know. MEREDITH: There's no sense to be found in loss. Especially one as awful and downright senseless as yours. Oh, darling ... Oh ...	втішання	неофіційна	вищий	високий	[321]
423	MEREDITH: How are you coping? CLAIRE: I, erm ... I honestly don't know. MEREDITH: There's no sense to be found in loss. Especially one as awful and downright senseless as yours. Oh, darling ... Oh ...	втішання	неофіційна	вищий	високий	[321]
424	CLAIRE: Jesus, are you all right? JAMIE: Yeah, sorry, I didn't hear you. CLAIRE: What are you doing out here? JAMIE: Just ... walking. CLAIRE: Are you all right? JAMIE: It's peaceful out here. CLAIRE: With everything that's gone on ... it's OK if you're not all right, you know? I miss them both so much.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
425	CLAIRE: With everything that's gone on ... it's OK if you're not all right, you know? I miss them both so much. JAMIE: Yeah.	співпереживання	неофіційна	нижчий	низький	[321]
426	CLAIRE: With everything that's gone on ... it's OK if you're not all right, you know? I miss them both so much. JAMIE: Yeah. CLAIRE: Grace was like a little sister.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
427	JAMIE: My mum and dad ... think I killed that man in the barn. That I went in there, and I ... How could they think that? About their own son?	власне співчуття	неофіційна	вищий	середній	[321]

	<p>CLAIRE: Why? Why would they think it was you? JAMIE: I went into the barn. Because I wanted to see him, to see what he looked like. But that's all. I didn't...</p>					
428	<p>CLAIRE: Why? Why would they think it was you? JAMIE: I went into the barn. Because I wanted to see him, to see what he looked like. But that's all. I didn't... CLAIRE: Jamie ... Jamie ...</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
429	<p>JAMIE: I went into the barn. Because I wanted to see him, to see what he looked like. But that's all. I didn't... CLAIRE: Jamie ... Jamie ... JAMIE: I didn't mean to. Oh, shit! CLAIRE: You're upset. It's fine. I ... I should get back.</p>	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
430	<p>CLAIRE: What's going on? ROB: We had to get rid of them. The car and the body. CLAIRE: Where? ANNA: We buried them. Just beyond the fence. ROB: It was the only way.</p>	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[321]
431	<p>CLAIRE: Don't pretend like you didn't have a choice. ROB: And don't you pretend that you're not a part of this. You could have said something to the police. You chose not to. LOISE: A lie of omission is still a lie. ROB: He did it. And he paid for it. CLAIRE: Eye for an eye.</p>	власне співчуття	неофіційна	нижчий	середній	[321]
432	<p>ROB: Look, answer me that question how does that</p>	співпережи-	неофіційна	рівний	середній	[321]

	work? LOISE: Please, Rob, listen, please. I've already lost my son, you've already lost your brother. I don't want to see anyone going to prison. Not us, not the Douglases ... No one.	вання				
433	CLAIRE: The wedding video. LOISE: It's one of the tapes from when Rob had it edited. I asked him if I could keep them. Doesn't he look handsome? CLAIRE: Turn it off. You shouldn't torture yourself, Mum.	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
434	ROB: Yeah. How can I help you? POLICE OFFICER: This isn't a call we wanted to make ... what with everything you must be going through right now. DS told us you're the boy's brother - off the news.	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[321]
435	ROB: Are you serious? Mm. Mm. Do you know what he did? ANNA: Rob, don't. POLICE OFFICER: We know about the allegations, and we know it didn't get to court.	власне співчуття	офіційна	вищий	середній	[321]
436	POLICE OFFICER: You want my advice, try and leave it behind you.	втішання	офіційна	вищий	середній	[321]
437	CLAIRE: Look, Dad, turn around and go home. We don't need you. We've managed this long by ourselves. DAD: I miss him, too, Claire. He WAS my son.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
438	JULIET: Hey, sweetheart. What is it? What's the matter? DAUGHTER: It's nothing. Really, you didn't have to come up, I'm fine. JULIET: Just tell me.	власне співчуття	неофіційна	вищий	високий	[321]

	DAUGHTER: Er ... Well, a friend of mine from school ... she's dead. She jumped off her balcony. JULIET: Oh, dear, her poor family.					
439	DAUGHTER: And she, she took something, and she sent a picture to her friends saying that she was going to try it. They made it look like a Smurf. It's sick. I feel like I should send a text to her brother. What would you say? [No-one knows what to do, it's just so horrible ...] Mum? Mummy? Are you OK? JULIET: Yeah. Yeah, I'm OK. Yeah, fine, sweetheart. Oh, darling, I'm so sorry.	втішання	неофіційна	вищий	високий	[321]
440	DAD: A Day In The Life. That was his favourite song. Well, it was when he was younger, anyway. I'm really ... truly sorry, Claire.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
441	ANNA: Hey. CLAIRE: Hey. Sorry, I know it's freezing, but do you mind if I finish? ANNA: Go ahead. ROB: Are you all right? You look terrible. CLAIRE: Thanks.	співпереживання	неофіційна	нижчий	середній	[321]
442	ROB: No, I mean it, Claire. Have you slept? There's nothing you could have done about Dad, OK? Do you really think if you'd gone to meet him, things would have been any different? CLAIRE: We'll never know.	втішання	неофіційна	нижчий	середній	[321]
443	ROB: No, I mean it, Claire. Have you slept? There's nothing you could have done about Dad, OK? Do you really think if you'd gone to meet him, things would have been any different? CLAIRE: We'll never know.	підбадьорювання	неофіційна	нижчий	середній	[321]

444	<p>ROB: No, I mean it, Claire. Have you slept? There's nothing you could have done about Dad, OK? Do you really think if you'd gone to meet him, things would have been any different?</p> <p>CLAIRE: We'll never know.</p> <p>ROB: It was selfish. He was always selfish.</p> <p>CLAIRE: He was still our dad.</p>	власне співчуття	неофіційна	нижчий	середній	[321]
445	<p>JULIET: Mrs Elliot, I heard about your ex-husband. I'm ... I'm very sorry about what happened.</p> <p>LOISE: Well ... he always managed to let the world get on top of him.</p>	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[321]
446	<p>LOISE: But if anybody was going to give Peter a chance, it would be Adam, I suppose. What's any of this got to do with what's happened? Why are you here?</p> <p>JULIET: Just tying up loose ends. I wanted to ask you ... When I saw you that day, you said ... you hadn't left the house all morning. But here, in this picture, you're over at the Douglas farm. Still wearing your slippers.</p> <p>LOISE: Oh, right. Yeah, well, I mean ... Listen, I was all over the place, you know, I mean, I'd just lost my son. You know, I wasn't ... I wasn't exactly, um ...</p> <p>JULIET: I understand.</p>	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[321]
447	<p>BILL: It's been a week now. We all need is to keep our nerve, keep silent.</p> <p>LOISE: But what if they come in and search the place? What if they find the</p> <p>BILL: They need more than suspicion to get a search warrant, Louise. You need to calm down.</p>	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]

	<p>LOISE: (OK.) BILL: Don't let it get the better of you, Louise. For all our sakes. LOISE: OK. BILL: Right? LOISE: Yeah.</p>					
448	<p>LOISE: But what if they come in and search the place? What if they find the BILL: They need more than suspicion to get a search warrant, Louise. You need to calm down. LOISE: (OK.)</p>	підбадьорювання	неофіційна	рівний	середній	[321]
449	<p>LOISE: But what if they come in and search the place? What if they find the BILL: They need more than suspicion to get a search warrant, Louise. You need to calm down. LOISE: (OK.) BILL: Don't let it get the better of you, Louise. For all our sakes. LOISE: OK. BILL: Right? LOISE: Yeah.</p>	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]
450	<p>CLAIRE: Mum? Mum ... We need to go soon, we can't be late. LOISE: I know, I know. I was ... trying to decide what to wear, and then I realised it doesn't bloody matter. Adam doesn't give a damn whether I wear the stupid dress or the skirt or the ... He doesn't give a damn whether I go to his funeral at all. CLAIRE: Maybe not. But I do.</p>	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
451	<p>CLAIRE: Mum? Mum ... We need to go soon, we can't be late.</p>	підбадьорювання	неофіційна	вищий	середній	[321]

	<p>LOISE: I know, I know. I was ... trying to decide what to wear, and then I realised it doesn't bloody matter. Adam doesn't give a damn whether I wear the stupid dress or the skirt or the ... He doesn't give a damn whether I go to his funeral at all.</p> <p>CLAIRE: Maybe not. But I do.</p>					
452	<p>BILL: [It's, you know...] It must be stress or something ... I still can't believe it. I know ... I know she's gone. I can't believe it. Does that make any sense?</p> <p>MOIRA: They say when you have a limb amputated, you can still feel it. And even though it's not there, you can't shake the sensation that it is. And the worst thing is that it itches. It itches and it burns and it hurts, and you can't do a thing about it. It's your brain, apparently. It's wired to think that your arm or your leg is still there, and it can't accept that it isn't. It's like the world doesn't make sense without it.</p>	співпереживання	неофіційна	рівний	середній	[321]
453	<p>MOIRA: I know you're upset - we all are - but there's no need for this, Jamie.</p> <p>JAMIE: He's been lying to you did you know that?</p> <p>MOIRA: Just stop</p>	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
454	<p>JULIET: Mrs Elliot.</p> <p>LOISE: What are you doing here?</p> <p>JULIET: I'm so sorry to do this today. I really am ...</p>	власне співчуття	офіційна	вищий	високий	[321]
455	<p>BILL: I think after everything that's passed... He made a mistake. He felt bad. (At the end of the day, we're all of us just human. Don't let it change the way you remember him.</p>	втішання	неофіційна	рівний	середній	[321]

	CLAIRE: I've got to go.					
456	LOISE: The redirect on Adam's post has come through and I've been on the phone for the last hour trying to cancel his gas and other ... Trying to explain to a complete stranger that my son is... CLAIRE: You don't have to do that, Mum. Let me.	співпереживання	неофіційна	вищий	середній	[321]
457	JAMIE: I promise I won't try it on again. It's just everything recently ... it's gone wrong. Dad's got Parkinson's. CLAIRE: Oh, Jamie. I'm so sorry.	власне співчуття	неофіційна	вищий	середній	[321]
458	JAMIE: I promise I won't try it on again. It's just everything recently ... it's gone wrong. Dad's got Parkinson's. CLAIRE: Oh, Jamie. I'm so sorry. JAMIE: After he heard, I had to go in and get tested. All these secrets. I'm stuck out here in the middle of nowhere. You start to lose yourself. CLAIRE: Oh, come here. You can talk to me, you know? I'm just up the road. Any time.	втішання	неофіційна	вищий	середній	[321]
459	JULIET: Jesus ... Adam and Grace were brother and sister. Your dad and Moira Douglas ... How did you find this?	співпереживання	офіційна	вищий	високий	[321]
460	CLAIRE: Bill's number was on Adam's phone bill. And I didn't think anything of it at first ... We have these tapes at home of the wedding day. And I saw this bit ... I hadn't seen it before. Bill and Adam are arguing in it. Screaming at each other. And Bill tells Adam he's going to hell. Sorry. I went to Bill about it this morning, I asked him and he said that Adam was having an affair ... He lied to me. Is this ... Could this have something to do with what happened to Adam and Grace? JULIET: Leave it with us. I think you need to go home and be with your family. OK?	втішання	офіційна	вищий	високий	[321]

Додаток В

Узагальнені результати аудитивного аналізу експериментального корпусу висловлень співчуття

Таблиця В.1

Результати аудитивного аналізу висловлень співчуття з прагматичною функцією «власне співчуття» (%)

ПЕРЦЕПТИВНІ ПАРАМЕТРИ		КОМУНІКАТИВНІ ФАКТОРИ																	
		СИТУАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ																	
		ОФІЦІЙНА									НЕОФІЦІЙНА								
		Соціальний статус мовця відносно слухача			Соціокультурний рівень мовця			Рівень ЕПІ			Соціальний статус мовця відносно слухача			Соціокультурний рівень мовця			Рівень ЕПІ		
		вищий	рівний	нижчий	високий	середній	низький	високий	середній	низький	вищий	рівний	нижчий	високий	середній	низький	високий	середній	низький
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Тип перед-такту	низький	25,00	1,79	3,57	21,43	7,14	1,78	3,57	26,80	0,00	9,57	6,38	10,60	7,40	12,80	2,00	3,20	18,10	5,40
	середній	21,43	0,00	3,57	16,07	7,14	1,79	5,36	19,60	0,00	12,80	9,57	8,51	12,00	12,80	4,26	6,40	22,30	2,10
	високий	10,71	0,00	0,00	8,93	1,79	0,00	0,00	10,70	0,00	2,13	4,26	2,13	7,40	5,32	2,00	2,10	6,40	0,00
	відсутній	26,79	3,57	3,57	19,64	14,29	0,00	7,14	25,04	1,79	12,79	9,56	11,70	5,32	18,00	10,6	9,60	19,10	5,30
Рух тону в перед-такті	висхідний	27,00	3,00	3,00	24,30	6,10	3,00	6,00	27,00	0,00	6,70	6,70	5,00	8,40	6,70	3,30	5,10	10,20	3,40
	спадний	3,00	0,00	0,00	3,00	0,00	0,00	0,00	3,00	0,00	0,00	1,60	0,00	0,00	1,60	0,00	0,00	1,70	0,00
	рівний	55,00	3,00	6,00	42,40	18,20	3,00	12,00	52,00	0,00	31,00	20,00	29,00	25,00	36,00	19,00	15,30	54,10	5,30

Продовження таблиці В.1

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19			
Тональний рівень початку висловлення	екстра-високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
	високий	16,00	4,00	0,00	8,00	12,00	0,00	4,00	16,00	0,00	4,30	7,50	3,00	1,30	12,00	1,30	6,00	9,00	0,00	0,00		
	середній підвищений	36,00	0,00	8,00	24,00	16,00	4,00	12,00	28,00	4,00	14,00	6,00	14,00	7,50	14,00	12,00	6,00	23,00	4,50	0,00	0,00	
	середній понижений	12,00	4,00	4,00	8,00	12,00	0,00	0,00	20,00	0,00	14,00	12,00	6,00	14,00	9,00	9,00	6,00	21,00	4,50	0,00	0,00	
	низький	16,00	16,00	16,00	16,00	0,00	0,00	0,00	16,00	0,00	6,00	1,20	12,00	4,50	11,00	4,40	0,00	14,00	6,00	0,00	0,00	
	екстра-низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Тональний рівень завершення висловлення	екстра-ависокий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	середній підвищений	4,00	0,00	0,00	4,00	0,00	0,00	0,00	4,00	0,00	3,00	4,00	0,00	3,00	3,00	1,50	3,00	4,50	0,00	0,00	0,00	
	середній понижений	24,00	4,00	4,00	16,00	12,00	4,00	8,00	24,00	0,00	11,00	11,00	14,00	11,00	7,50	17,00	3,00	27,00	4,50	0,00	0,00	
	низький	36,00	4,00	0,00	28,00	12,00	0,00	8,00	32,00	0,00	17,00	11,00	20,00	9,00	32,00	6,00	11,00	29,00	7,50	0,00	0,00	
	екстра-низький	16,00	0,00	8,00	8,00	16,00	0,00	0,00	20,00	4,00	7,00	1,00	1,00	4,00	3,00	3,00	1,50	6,00	3,00	0,00	0,00	
Тип шкали та напрямки руху тону у шкалі	усічена	відсутня	16,00	2,70	1,40	12,00	8,20	0,00	5,50	15,00	0,00	3,80	5,80	8,50	9,50	11,00	6,70	5,70	18,00	2,90	0,00	
		низхідна	2,70	0,00	1,50	2,80	0,00	1,50	0,00	4,20	0,00	1,90	3,80	1,00	1,90	2,90	1,90	2,90	2,90	2,90	1,00	0,00
		висхідна	19,00	1,50	1,50	15,00	6,80	0,00	4,20	16,00	1,50	9,60	7,50	9,40	5,80	16,00	4,80	4,80	19,00	2,90	0,00	0,00
		рівна	15,00	1,50	2,70	12,00	5,50	1,50	2,70	16,00	0,00	9,60	3,80	5,80	7,70	7,70	3,80	4,80	12,00	2,90	0,00	0,00

Продовження таблиці В.1

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Тип шкали та напрямок руху тону у шкалі	ПОВНА СТУПІНЧАСТА	низхідна	11,00	0,00	0,00	8,20	2,80	0,00	2,80	8,30	0,00	3,80	1,90	1,00	1,90	2,90	1,90	1,90	1,90	2,90	
		висхідна	1,50	1,50	0,00	0,00	2,80	0,00	1,50	1,50	0,00	0,00	2,90	0,00	0,00	1,90	1,00	1,00	1,90	0,00	
		рівна	1,50	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	0,00	0,00	1,90	0,00
		з перерва- ною посту- повістю	12,00	0,00	0,00	11,00	1,50	0,00	0,00	0,00	11,00	1,50	1,00	1,00	1,90	1,00	1,00	1,90	1,00	2,90	0,00
	ПОВНА КОВЗНА	низхідна	5,50	0,00	1,50	4,10	2,80	0,00	0,00	6,80	0,00	0,00	1,90	2,90	0,00	1,90	2,90	0,00	4,80	0,00	
		висхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		рівна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		з перерва- ною посту- повістю	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ПОВНА СКАНДЕНТНА	низхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		висхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		рівна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		з перерва- ною посту- повістю	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Тип термі- нального тону	спадний	високий	7,70	1,60	0,00	7,70	1,60	0,00	3,10	6,20	0,00	2,00	0,00	2,00	1,00	3,00	0,00	2,00	2,00	0,00	
		середній підвищений	12,00	1,60	0,00	12,00	1,60	0,00	4,60	9,20	0,00	8,00	10,00	5,00	5,00	10,00	8,00	5,00	16,00	2,00	
		середній понижений	15,00	3,20	1,60	9,20	9,20	1,60	3,10	17,00	0,00	10,00	7,00	10,00	7,00	16,00	4,00	5,00	20,00	2,00	
		низький	17,00	0,00	3,20	12,00	7,70	0,00	1,50	17,00	1,50	11,00	4,00	8,00	7,00	8,00	8,00	3,00	13,00	7,00	

Продовження таблиці В.1

Тип термінального гону		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
		висхідний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00
середній підвищений	1,60		0,00	0,00	1,60	0,00	0,00	0,00	0,00	1,60	0,00	3,00	1,00	1,00	2,00	3,00	0,00	2,00	3,00	0,00
середній понижений	4,60		0,00	0,00	4,60	0,00	0,00	0,00	0,00	4,60	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	2,00	0,00	1,00	1,00	0,00
низький	12,00		1,60	1,60	11,00	4,60	0,00	3,10	12,00	0,00	0,00	1,00	4,00	1,00	1,00	3,00	2,00	0,00	6,00	0,00
рівний	високий	1,60	0,00	0,00	0,00	1,60	0,00	0,00	0,00	1,60	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00
	середній підвищений	3,00	0,60	0,00	3,10	1,00	0,00	2,00	1,90	0,00	0,00	1,50	0,00	0,50	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00
	середній понижений	4,70	1,00	0,00	3,10	2,10	0,00	2,60	2,70	0,00	0,00	0,50	0,00	0,50	1,00	0,00	1,00	0,00	2,00	0,00
	низький	1,60	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
спадно-висхідний	високий	1,60	0,00	0,00	1,60	0,00	0,00	0,00	0,00	1,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	середній підвищений	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00
	середній понижений	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,30	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	1,00	0,00
	низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
висхідно-спадний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00	0,00
	середній підвищений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,50	0,00	0,00	0,50
	середній понижений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,50	1,00	0,00	0,50
	низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00

Продовження таблиці В.1

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Швидкість зміни напрямку руху термінального тону	максимальна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	висока	18,00	2,00	2,00	8,40	14,00	0,00	4,00	16,00	2,00	12,00	9,00	11,00	8,40	17,00	6,30	7,40	19,00	5,30
	середня	35,00	4,30	4,30	27,00	16,00	0,00	6,00	35,00	2,00	13,00	7,00	16,00	9,00	14,00	13,00	5,30	26,00	4,30
	мала	24,00	2,00	4,40	24,00	4,40	2,20	4,00	27,00	0,00	15,00	9,00	7,00	9,00	13,00	9,20	5,30	21,00	5,30
	мінімальна	2,00	0,00	2,00	2,00	0,00	2,00	0,00	4,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,10	0,00	1,10	0,00
	нульова	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Вид мелодійного контуру	спадно-спадний	8,50	0,00	1,50	7,00	2,80	0,00	0,00	9,90	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00
	спадно-висхідний	5,70	0,00	0,00	4,20	1,50	0,00	2,70	2,80	0,00	3,00	1,00	0,00	2,00	1,00	1,00	2,00	2,00	0,00
	висхідно-спадно-висхідний	8,50	1,49	0,00	7,00	2,80	0,00	1,40	8,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	висхідно-спадний	17,00	1,51	2,80	14,00	5,60	1,50	2,80	17,00	1,40	19,00	13,00	15,00	14,00	19,00	14,00	9,00	30,00	8,00
	спадно-висхідно-спадний	4,30	1,50	0,00	2,80	2,80	0,00	1,40	2,80	1,40	2,00	2,00	1,00	1,00	3,00	1,00	2,00	3,00	0,00
	спадно-рівний	4,30	1,50	1,50	4,20	2,80	0,00	0,00	7,00	0,00	2,00	2,00	4,00	2,00	5,00	1,00	2,00	6,00	0,00
	висхідний	2,80	0,00	1,50	1,40	2,80	0,00	0,00	4,10	0,00	2,00	1,00	0,00	2,00	1,00	0,00	1,00	2,00	0,00
	рівний	4,30	1,50	0,00	2,80	2,80	0,00	2,80	2,80	0,00	4,00	0,00	1,00	3,00	1,00	1,00	0,00	5,00	0,00
	спадний	2,80	1,50	0,00	0,00	4,20	0,00	2,80	1,40	0,00	5,00	0,00	1,00	0,00	3,00	3,00	0,00	3,00	3,00
	хвилеподібний	11,00	0,00	1,50	9,90	1,50	1,50	0,00	13,00	0,00	3,00	6,00	4,00	3,00	6,00	4,00	3,00	8,00	2,00
висхідно-спадно-рівний	13,00	1,50	0,00	9,90	4,20	0,00	4,10	9,90	0,00	3,00	2,00	3,00	3,00	5,00	0,00	3,00	5,00	0,00	

Продовження таблиці В.1

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Інтервал на стику «передтакт-такт»	нульовий		5,40	0,00	0,00	2,70	2,50	0,00	5,10	0,00	0,00	3,80	3,80	3,80	3,80	3,80	3,80	3,80	7,80	0,00	
	позитивний	широкий		2,50	0,00	2,50	2,70	0,00	2,50	0,00	5,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		розши- рений		14,00	0,00	0,00	14,00	0,00	0,00	2,70	11,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00
		середній		22,00	0,00	0,00	19,00	2,50	0,00	0,00	22,00	0,00	14,00	7,80	12,00	9,70	18,00	5,80	2,00	25,00	5,90
		звужений		19,00	0,00	2,49	16,00	2,50	2,60	0,00	22,00	0,00	9,80	3,80	3,80	7,70	5,90	3,80	3,80	12,00	2,00
		вузький		27,00	2,60	2,51	22,00	11,00	0,00	8,00	24,00	0,00	7,80	7,80	9,80	5,90	16,00	3,80	5,90	16,00	3,80
	негативний	широкий		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		розши- рений		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00
		середній		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00
		звужений		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	2,00	0,00	2,00	0,00	2,00	2,00	2,00	2,00
вузький			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00	2,00	0,00	0,00	
Інтервал на стику «передтермінальна – термінальна частина»	нульовий		13,00	1,30	1,30	9,70	5,60	0,00	2,80	13,00	0,00	6,30	9,40	5,20	4,20	8,30	8,30	5,20	10,00	5,20	
	позитивний	широкий		4,20	0,00	0,00	4,20	0,00	0,00	1,30	2,80	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00	2,10	0,00	1,00	1,00	0,00
		розши- рений		4,20	0,00	0,00	2,80	1,40	0,00	0,00	4,20	0,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	1,00	0,00	1,00
		середній		8,30	0,00	1,30	8,30	1,40	0,00	0,00	9,70	0,00	3,10	3,10	2,10	4,20	3,20	1,00	2,10	6,30	0,00
		звужений		6,80	0,00	0,00	6,90	0,00	0,00	1,30	5,60	0,00	5,20	2,10	0,00	4,20	3,20	0,00	4,20	3,10	0,00
		вузький		6,80	1,30	1,30	5,60	2,80	1,40	2,80	6,90	0,00	7,30	3,10	6,30	5,20	6,30	5,20	4,20	11,00	1,00
	негативний	широкий		4,20	0,00	0,00	4,10	0,00	0,00	0,00	4,20	0,00	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	0,00	0,00	2,10	0,00
		розши- рений		9,70	0,00	1,30	6,90	2,80	1,40	0,00	9,70	1,30	4,20	3,10	5,20	4,20	7,30	1,00	1,00	10,00	2,00
		середній		11,00	0,00	0,00	8,30	2,80	0,00	0,00	11,00	0,00	6,30	1,10	4,20	5,20	3,20	3,10	0,00	10,00	2,00
		звужений		9,70	0,00	0,00	8,30	1,40	0,00	1,30	8,30	0,00	4,20	1,00	1,00	2,10	3,10	1,00	2,10	3,10	1,00
вузький			13,00	0,00	1,30	8,30	5,60	0,00	4,20	8,30	1,30	4,20	2,10	4,20	3,10	5,20	2,10	2,10	7,30	1,00	

Продовження таблиці В.1

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Темп висловлення	швидкий	0,00	3,40	0,00	0,00	3,40	0,00	0,00	3,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	прискорений	21,00	0,00	0,00	10,00	10,00	0,00	6,90	10,00	3,40	13,00	8,70	23,00	10,00	22,00	13,00	10,00	28,00	7,20
	помірний	52,00	0,00	6,80	41,00	14,00	3,40	6,90	52,00	0,50	22,00	13,00	8,80	14,00	17,00	12,00	5,80	30,00	7,20
	сповільнений	10,00	3,40	3,40	10,00	6,90	1,30	6,90	10,00	0,00	4,30	4,30	2,90	3,00	7,40	1,60	1,50	8,70	1,50
	повільний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ритмічна структура	проста	62,07	6,90	10,34	44,83	31,03	3,45	13,79	62,07	3,45	35,94	26,56	31,25	25,00	43,75	25,00	15,63	64,06	14,06
	складна	6,90	0,00	0,00	6,90	0,00	0,00	0,00	6,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	змішана	13,79	0,00	0,00	10,34	3,45	0,00	0,00	13,79	0,00	1,56	1,56	3,13	1,56	1,56	3,13	0,00	4,69	1,56
Тривалість паузи на стику ПГ	довга	21,00	4,00	0,00	17,00	8,30	0,00	8,00	17,00	0,00	11,00	3,80	11,00	7,50	7,50	11,00	3,60	19,00	3,60
	середня	4,20	0,00	0,00	0,00	4,20	0,00	0,00	0,00	4,00	7,40	3,80	3,80	3,80	11,00	0,00	11,00	3,60	0,00
	коротка	38,00	0,00	4,00	29,00	8,30	4,20	4,20	38,00	0,00	7,40	26,00	0,00	7,40	22,00	3,80	11,00	22,00	0,00
	перцептивна	29,00	0,00	0,00	17,00	12,00	0,00	4,00	25,00	0,00	11,00	7,40	7,40	7,50	11,00	7,50	3,60	19,00	3,60
ь паузи перед висловле	довга	20,00	4,00	8,00	16,00	12,00	4,00	16,00	16,00	0,00	24,00	15,00	9,30	14,00	20,00	15,00	6,00	36,00	6,00
	середня	20,00	0,00	4,00	12,00	12,00	0,00	0,00	24,00	0,00	1,70	4,70	4,70	3,00	4,00	3,00	1,50	7,50	1,50
	коротка	40,00	4,00	0,00	28,00	16,00	0,00	0,00	40,00	4,00	12,00	7,60	21,00	11,00	21,00	9,00	11,00	23,00	7,50
	перцептивна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Гучність у межах висловлення	висока	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	1,50	0,00	1,50	0,00	0,00
	підвищена	8,00	0,00	0,00	8,00	0,00	0,00	4,00	4,00	0,00	2,90	7,40	1,50	3,00	7,50	1,60	5,80	5,80	0,00
	помірна	60,00	0,00	4,00	40,00	20,00	4,00	4,00	56,00	4,00	18,00	19,00	12,00	13,00	22,00	13,00	8,80	31,00	8,80
	знижена	12,00	8,00	8,00	8,00	20,00	0,00	8,00	20,00	0,00	16,00	1,50	16,00	10,00	12,00	12,00	1,50	25,00	7,40
	низька	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	1,50	1,50	1,50	2,90	0,00	0,00	4,40	0,00

Продовження таблиці В.1

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Характеристики тембру на сегментному рівні	дискретний	10,50	0,00	0,00	10,50	0,00	0,00	0,00	10,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	чіткий	55,00	6,90	3,40	48,00	14,00	3,40	10,00	55,00	0,00	25,00	14,00	19,00	20,00	29,00	8,90	11,00	39,00	7,70	
	претензійний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,50	2,50	2,50	2,50	5,10	0,00	3,90	3,90	0,00	
	дзвінкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,30	0,00	1,40	1,30	1,30	0,00	2,60	0,00	0,00	
	свистячий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,40	0,00	1,40	1,30	0,00	1,30	0,00	2,60	0,00	
	шепелявий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	розпливчатий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	малозрозумілий	3,40	0,00	6,90	0,00	10,40	0,00	3,50	7,00	0,00	0,00	0,00	2,50	0,00	0,00	2,50	0,00	2,60	0,00	
	змазаний	3,40	0,00	0,00	0,00	3,40	0,00	0,00	0,00	0,00	3,50	1,40	1,40	0,00	0,00	1,40	1,40	0,00	2,60	0,00
	хриплий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,80	6,30	2,50	0,00	6,30	6,30	2,50	6,30	3,80
уривчастий	10,50	0,00	0,00	3,40	6,90	0,00	0,00	0,00	10,50	0,00	5,10	5,10	1,40	6,30	3,80	1,30	3,80	6,30	1,40	
Фонаційні характеристики тембру	придиховий	7,23	0,00	2,41	3,61	4,82	1,20	1,20	8,43	0,00	8,82	3,53	6,47	5,29	10,00	3,53	4,12	14,12	0,59	
	надтріснутий	4,82	2,41	0,00	3,61	3,61	0,00	1,20	4,82	1,20	1,18	3,53	1,18	1,18	1,76	2,94	1,18	3,53	1,18	
	скрипучий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,76	0,00	0,59	1,18	0,00	1,18	0,00	0,59	1,76	
	хриплий	10,84	2,41	0,00	8,43	4,82	0,00	2,41	10,84	0,00	3,53	1,18	1,76	3,53	1,76	1,18	0,00	5,29	1,18	
	фальцет	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	дратівливий	1,20	0,00	0,00	0,00	1,20	0,00	0,00	0,00	0,00	1,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	жорсткий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	0,00	0,59	0,00	0,59	0,00	0,00
	грубий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	0,00	0,59
	розлогий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	0,00	0,59	0,00	0,00	0,59	0,00

Продовження таблиці В.1

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Фонаційні характеристики тембру	пронизливий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	0,59	0,00	0,59	0,00	0,00	
	похмурий	7,23	2,41	3,61	6,02	6,02	1,20	3,61	9,64	0,00	5,29	1,76	4,12	2,94	5,29	2,94	1,18	8,24	1,76	
	тонкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	оксамитовий	1,20	0,00	0,00	1,20	0,00	0,00	1,20	0,00	0,0	1,76	0,00	0,00	0,00	1,76	0,00	0,00	1,76	0,00	
	засмучений	4,82	0,00	0,00	4,82	0,00	0,00	1,20	3,61	0,00	1,76	1,76	4,12	1,76	2,35	3,53	1,18	5,29	1,18	
	переконливий	4,82	0,00	0,00	4,82	0,00	0,00	2,41	2,41	0,00	2,94	1,76	1,76	2,94	2,94	0,59	2,94	3,53	0,00	
	авторитетний	14,46	0,00	0,00	10,84	3,61	0,00	0,00	14,46	0,00	2,94	1,18	1,18	1,18	1,76	2,35	0,59	3,53	1,18	
	стриманий	20,48	2,41	2,41	14,46	10,84	0,00	3,61	21,69	0,00	4,71	4,12	5,29	4,71	5,88	3,53	1,46	9,41	2,94	
	схвильований	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,18	2,35	1,18	0,59	2,94	1,18	1,18	3,53	0,00	
	заспокійливий	2,41	0,00	0,00	1,20	1,20	0,00	1,20	0,00	0,00	1,76	0,59	0,00	0,00	2,35	0,00	0,59	1,76	0,00	
	розуміючий	0,00	0,00	1,20	0,00	0,00	1,20	0,00	1,20	0,00	4,12	1,18	1,18	2,94	2,94	0,59	1,76	4,71	0,00	
	байдужий	1,20	0,00	0,00	0,00	1,20	0,00	0,00	0,00	1,20	0,00	2,94	1,18	0,00	2,35	1,76	1,18	1,76	1,18	

Таблиця В.2

Результати аудитивного аналізу висловлень співчуття з прагматичною функцією «співпереживання» (%)

ПЕРЦЕПТИВНІ ПАРАМЕТРИ		КОМУНІКАТИВНІ ФАКТОРИ																	
		СИТУАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ																	
		ОФІЦІЙНА									НЕОФІЦІЙНА								
		Соціальний статус мовця відносно слухача			Соціокультурний рівень мовця			Рівень ЕПП			Соціальний статус мовця відносно слухача			Соціокультурний рівень мовця			Рівень ЕПП		
		вищий	рівний	нижчий	високий	середній	низький	високий	середній	низький	вищий	рівний	нижчий	високий	середній	низький	високий	середній	низький
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Тип перед-такту	низький	22,00	0,00	0,00	18,00	3,30	0,00	3,60	16,00	1,90	9,00	10,00	1,10	5,60	11,00	3,40	3,40	17,00	0,00
	середній	36,00	0,00	4,00	20,00	20,00	0,00	5,50	35,00	0,00	16,00	11,00	6,80	2,20	26,00	5,70	4,50	29,00	0,00
	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	1,70	0,00	1,90	0,00	0,00	2,20	1,10	1,10	1,10	2,20	1,10	1,10	3,40	0,00
	відсутній	36,00	0,00	0,00	22,00	15,00	0,00	7,30	27,00	1,80	16,00	20,00	5,70	7,90	27,00	6,80	9,00	31,00	1,60
Рух тону в перед-такті	висхідний	27,00	0,00	2,70	22,00	8,00	0,00	2,50	27,00	0,00	10,00	4,00	4,00	4,00	13,00	2,00	1,00	17,00	0,00
	спадний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	рівний	65,00	0,00	5,30	40,00	30,00	0,00	11,00	57,00	2,50	38,00	31,00	13,00	15,00	56,00	10,00	13,00	69,00	0,00

Продовження таблиці В.2

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Тональний рівень початку висловлення	екстра-високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	високий	9,00	0,00	3,00	3,00	9,40	0,00	6,20	6,20	0,00	0,00	5,60	0,00	0,00	5,60	0,00	5,60	0,00	0,00
	середній підвищений	50,00	0,00	3,00	22,00	31,00	0,00	3,00	50,00	0,00	20,00	22,00	3,70	1,90	39,00	5,60	13,00	32,50	0,00
	середній понижений	22,00	0,00	0,00	19,00	3,00	0,00	6,30	16,00	0,00	15,00	7,40	9,30	9,30	17,00	5,60	0,00	30,00	1,90
	низький	13,00	0,00	0,00	6,30	6,30	0,00	0,00	9,30	3,00	5,90	7,40	3,70	7,40	3,00	5,60	0,00	17,00	0,00
	екстра-низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Тональний рівень завершення висловлення	екстра-ависокий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	високий	0,00	0,00	3,00	0,00	3,00	0,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	середній підвищений	19,00	0,00	0,00	0,00	19,00	0,00	0,00	19,00	0,00	0,00	7,20	1,90	0,00	5,60	3,50	5,60	3,70	0,00
	середній понижений	50,00	0,00	3,00	3,00	47,00	3,00	3,00	47,00	3,00	28,00	24,00	9,30	11,00	43,00	7,30	11,00	48,00	1,90
	низький	22,00	0,00	0,00	9,00	13,00	0,00	9,00	13,00	0,00	13,00	11,00	5,60	7,40	17,00	5,20	1,80	28,00	0,00
	екстра-низький	3,00	0,00	0,00	0,00	3,00	0,00	0,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Тип шкали та напрямки руху тону у шкалі	усічена	28,00	0,00	0,00	19,00	9,00	0,00	4,50	24,00	0,00	15,00	16,00	5,10	7,10	22,00	7,10	9,10	26,00	1,00
	низхідна	4,50	0,00	0,00	1,50	3,00	0,00	0,00	4,50	0,00	0,00	2,00	3,00	0,00	3,00	2,00	1,00	4,00	0,00
	висхідна	18,00	0,00	0,00	12,00	6,00	0,00	1,50	15,00	1,50	8,10	5,10	2,00	4,00	9,10	2,00	2,00	13,00	0,00
	рівна	13,00	0,00	1,50	10,00	4,50	0,00	3,00	10,00	1,50	5,10	5,10	2,00	1,00	11,00	0,00	2,00	10,00	0,00

Продовження таблиці В.2

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
Тип шкали та напрямок руху тону у шкалі	ПОВНА СТУПІНЧАСТА	низхідна	9,00	0,00	0,00	4,50	4,50	0,00	0,00	9,00	0,00	6,20	6,20	1,10	2,60	11,00	0,00	5,10	7,10	1,60		
		висхідна	1,50	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	3,00	1,00	1,00	0,00	3,00	0,00	4,00	0,00	
		рівна	1,50	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	1,00	4,00	0,00	0,00	5,10	0,00	1,00	4,00	0,00	
		з перерва- ною посту- повістю	12,00	0,00	1,50	9,00	4,50	0,00	3,00	10,00	0,00	0,00	4,00	2,00	0,00	1,00	4,00	1,00	0,00	0,00	6,10	0,00
	ПОВНА КОВЗНА	низхідна	7,70	0,00	0,00	6,00	1,70	0,00	3,00	4,70	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00	
		висхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		рівна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		з перерва- ною посту- повістю	1,80	0,00	0,00	1,80	0,00	0,00	0,00	0,00	1,80	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00
	ПОВНА СКАНДЕНТНА	низхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		висхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		рівна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		з перерва- ною посту- повістю	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Тип термі- нального тону	спадний	високий	4,40	0,00	1,50	3,00	3,00	0,00	4,40	1,50	0,00	1,10	1,10	0,00	1,10	1,10	0,00	2,20	0,00	0,00	0,00	
		середній підвищений	24,00	0,00	0,00	13,00	10,00	0,00	2,90	19,00	1,50	1,10	7,70	1,10	1,10	7,70	1,10	4,40	5,50	0,00	0,00	
		середній понижений	29,00	0,00	1,50	19,40	11,80	0,00	2,90	25,00	3,00	20,60	16,50	5,50	5,20	31,00	6,60	5,70	36,00	1,10	0,00	
		низький	8,80	0,00	0,00	5,90	2,90	0,00	2,90	5,90	0,00	5,50	4,40	2,20	4,40	5,50	2,20	1,10	11,00	0,00	0,00	

Продовження таблиці В.2

Тип термінального гону		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
		висхідний	високий	2,90	0,00	0,00	1,50	1,50	0,00	1,50	1,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
середній підвищений	1,50		0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	1,10	1,10	0,00	0,00	2,20	0,00	1,10	1,10	0,00	
середній понижений	8,80		0,00	0,00	8,80	0,00	0,00	4,40	4,40	0,00	3,30	9,90	1,10	1,10	11,00	2,20	5,50	8,80	0,00	
низький	5,90		0,00	0,00	2,90	2,90	0,00	0,00	5,90	0,00	1,10	0,00	0,00	0,00	1,10	0,00	0,00	1,10	0,00	
рівний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,10	0,00	0,00	1,10	0,00	0,00	1,10	0,00	
	середній підвищений	2,00	0,00	0,00	1,40	0,50	0,00	0,50	1,40	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00	1,00	0,50	1,00	1,00	0,00	
	середній понижений	3,90	0,00	0,00	3,00	1,00	0,00	1,00	3,00	0,00	0,00	5,60	1,40	0,00	3,40	3,90	2,30	4,50	0,00	
	низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,20	0,00	0,00	1,10	1,10	0,00	0,00	2,20	0,00	
спадно-висхідний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	середній підвищений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	середній понижений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	низький	2,90	0,00	0,00	1,50	1,50	0,00	0,00	2,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
висхідно-спадний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	середній підвищений	1,00	0,00	0,00	0,50	0,50	0,00	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	середній понижений	1,90	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00	1,00	1,00	0,00	1,10	1,10	0,00	1,10	1,10	0,00	0,00	2,20	0,00	
	низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,10	0,00	0,00	1,10	0,00	1,10	0,00	

Продовження таблиці В.2

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Швидкість зміни напрямку руху термінального тону	максимальна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	висока	21,00	0,00	0,00	13,00	8,00	0,00	5,80	13,00	1,90	7,50	8,80	1,30	6,30	8,80	2,50	3,10	13,00	1,30
	середня	44,00	0,00	4,00	23,00	25,00	0,00	9,60	37,00	1,90	21,00	21,00	4,00	8,80	31,00	6,20	5,00	40,00	1,30
	мала	27,00	0,00	2,10	19,00	10,00	0,00	5,80	23,00	0,00	11,00	14,00	7,50	3,50	24,00	5,00	7,50	25,00	0,00
	мінімальна	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	1,30	2,50	0,00
	нульова	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Вид мелодійного контуру	спадно-спадний	4,60	0,00	0,00	3,00	1,60	0,00	3,10	1,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	спадно-висхідний	3,00	0,00	0,00	1,50	1,60	0,00	0,00	3,10	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00
	висхідно-спадно-висхідний	9,30	0,00	0,00	7,80	1,60	0,00	0,00	9,40	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00
	висхідно-спадний	25,00	0,00	1,50	17,00	9,40	0,00	4,70	20,00	1,60	8,90	9,90	5,00	5,00	13,00	5,80	3,00	20,00	1,00
	спадно-висхідно-спадний	1,50	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	1,60	0,00	0,00	2,00	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00	2,00	0,00
	спадно-рівний	6,20	0,00	0,00	4,70	1,60	0,00	1,60	4,70	0,00	2,00	5,00	1,00	1,00	6,80	0,00	4,00	4,00	0,00
	висхідний	7,80	0,00	0,00	6,30	1,60	0,00	3,00	4,70	0,00	3,00	5,00	1,00	1,00	5,80	2,00	2,00	7,00	0,00
	рівний	3,00	0,00	0,00	1,60	1,50	0,00	1,60	1,60	0,00	0,00	3,00	1,00	0,00	1,00	3,00	1,00	3,00	0,00
	спадний	13,00	0,00	0,00	4,70	7,80	0,00	0,00	13,00	0,00	12,00	7,80	1,00	5,80	15,00	0,00	6,00	14,00	1,00
	хвилеподібний	19,00	0,00	1,50	16,00	4,70	0,00	3,00	17,00	0,00	7,80	8,80	2,00	3,00	15,00	1,00	4,00	15,00	0,00
	висхідно-спадно-рівний	4,60	0,00	0,00	1,50	3,00	0,00	0,00	4,70	0,00	5,80	4,00	2,00	2,00	7,80	2,00	1,00	11,00	0,00

Продовження таблиці В.2

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Інтервал на стику «передтакт-такт»	нульовий		18,00	0,00	3,00	9,10	12,00	0,00	3,00	18,00	0,00	9,10	6,10	6,10	3,30	15,00	3,00	0,00	21,30	0,00	
	позитивний	широкий		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		розши- рений		10,00	0,00	0,00	6,70	3,00	0,00	3,00	6,80	0,00	3,20	6,10	0,00	0,00	9,30	0,00	3,00	6,30	0,00
		середній		30,00	0,00	0,00	27,00	3,00	0,00	6,10	24,00	0,00	12,00	9,10	0,00	6,10	15,00	0,00	3,10	18,00	0,00
		звужений		18,00	0,00	0,00	12,00	6,10	0,00	0,00	15,00	3,00	15,00	12,00	9,10	3,00	24,00	9,10	3,10	33,00	0,00
		вузький		18,00	0,00	3,00	9,10	12,00	0,00	6,10	15,00	0,00	6,10	6,10	0,00	6,10	6,10	0,00	3,00	9,20	0,00
	негативний	широкий		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		розши- рений		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		середній		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		звужений		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
вузький			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Інтервал на стику «передтермінальна – термінальна частина»	нульовий		17,00	0,00	0,00	11,00	6,30	0,00	3,10	13,00	1,50	15,30	6,80	4,50	7,20	16,00	3,40	1,50	24,00	1,10	
	позитивний	широкий		6,30	0,00	0,00	6,30	0,00	0,00	3,10	3,10	0,00	1,10	1,10	0,00	0,00	2,30	0,00	1,10	1,10	0,00
		розши- рений		6,30	0,00	0,00	1,60	4,80	0,00	0,00	6,30	0,00	0,00	4,50	0,00	0,00	3,40	1,10	2,30	2,30	0,00
		середній		16,00	0,00	0,00	9,50	6,30	0,00	1,60	13,00	1,50	4,50	6,80	2,30	1,10	9,10	3,40	3,40	10,00	0,00
		звужений		13,00	0,00	1,60	9,50	4,80	0,00	4,80	9,50	0,00	3,40	6,80	1,10	1,10	6,80	3,40	2,30	9,10	0,00
		вузький		4,80	0,00	0,00	4,80	0,00	0,00	3,20	1,60	0,00	1,10	1,10	0,00	1,20	1,10	0,00	0,00	2,30	0,00
	негативний	широкий		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,10	0,00	0,00	1,10	0,00	0,00	0,00	1,10	0,00
		розши- рений		6,30	0,00	0,00	3,20	3,20	0,00	0,00	6,30	0,00	1,10	3,40	2,30	0,00	5,70	1,10	1,10	5,70	0,00
		середній		13,00	0,00	0,00	7,90	4,80	0,00	3,20	7,90	1,60	4,50	6,80	0,00	1,30	10,00	0,00	4,50	6,80	0,00
		звужений		14,00	0,00	1,70	8,00	8,00	0,00	0,00	15,70	0,00	6,80	5,70	0,00	1,20	10,00	1,10	2,30	10,00	0,00
вузький			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,70	1,10	1,10	2,30	4,50	1,10	0,00	8,00	0,00	

Продовження таблиці В.2

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Темп висловлення	швидкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	прискорений	22,00	0,00	3,00	9,00	16,00	0,00	3,00	22,00	0,00	15,00	11,00	1,90	7,40	19,00	1,90	5,60	22,00	0,00
	помірний	53,00	0,00	3,00	28,00	28,00	0,00	9,00	44,00	3,00	15,00	19,00	9,00	11,00	24,00	7,40	7,40	33,00	2,40
	сповільнений	19,00	0,00	0,00	13,00	6,00	0,00	3,00	16,00	0,00	11,00	13,00	5,10	0,00	22,00	7,30	5,60	24,00	0,00
	повільний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ритмічна структура	проста	64,52	0,00	3,23	29,03	38,71	0,00	12,90	51,61	3,23	27,78	20,37	12,96	14,81	31,48	14,81	7,41	51,85	1,85
	складна	3,23	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	1,85	9,26	0,00	0,00	11,11	0,00	5,56	5,56	0,00
	змішана	25,81	0,00	3,23	16,13	12,90	0,00	3,23	25,81	0,00	11,11	12,96	3,70	3,70	22,22	1,85	5,56	22,22	0,00
Тривалість паузи на стику П	довга	25,00	0,00	0,00	18,00	7,30	0,00	11,00	14,00	0,00	16,00	16,00	2,60	5,30	24,00	5,30	7,90	26,00	0,00
	середня	18,00	0,00	0,00	11,00	7,30	0,00	7,00	11,00	0,00	0,00	16,00	0,00	0,00	16,00	0,00	7,90	7,90	0,00
	коротка	21,00	0,00	0,00	14,00	7,40	0,00	3,00	18,00	0,00	18,00	5,30	5,30	5,30	20,00	2,60	2,50	24,00	2,50
	перцептивна	36,00	0,00	0,00	21,00	14,00	0,00	3,50	29,00	3,50	13,00	7,80	0,00	11,00	7,90	2,60	5,30	16,00	0,00
Час паузи перед висловленням	довга	50,00	0,00	0,00	16,00	34,00	0,00	6,30	41,00	3,00	28,00	22,00	7,40	11,00	40,70	5,60	11,00	46,00	0,00
	середня	13,00	0,00	0,00	13,00	0,00	0,00	6,30	6,30	0,00	5,60	9,30	1,90	1,90	11,00	3,70	3,60	13,00	0,00
	коротка	31,00	0,00	0,00	22,00	12,00	0,00	0,00	34,00	0,00	7,30	11,00	5,60	5,60	13,00	5,60	3,60	19,00	1,90
	перцептивна	0,00	0,00	3,00	0,00	3,00	0,00	3,10	0,00	0,00	0,00	0,00	1,90	0,00	0,00	1,90	0,00	1,90	0,00
Гучність у межах висловлення	висока	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	підвищена	13,00	0,00	0,00	6,30	6,30	0,00	3,10	9,40	0,00	3,00	3,10	0,00	3,70	3,70	0,00	3,70	3,70	0,00
	помірна	59,00	0,00	6,00	31,00	34,00	0,00	9,40	53,00	3,00	19,00	9,30	7,40	5,60	24,00	5,80	3,70	31,80	0,00
	знижена	19,00	0,00	0,00	13,00	6,30	0,00	3,10	16,00	0,00	17,00	30,00	9,30	9,30	35,00	11,00	9,30	44,00	1,90
	низька	3,00	0,00	0,00	0,00	3,10	0,00	0,00	3,00	0,00	1,90	0,00	0,00	0,00	1,90	0,00	1,90	0,00	0,00

Продовження таблиці В.2

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Характеристики тембру на сегментному рівні	дискретний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	чіткий	89,00	0,00	3,45	51,72	41,38	0,00	10,34	79,31	3,45	33,93	30,36	16,07	17,86	50,00	12,50	10,71	67,86	1,79
	претензійний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	дзвінкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	свистячий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	шепелявий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	розпливчатий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	малозрозумілий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	змазаний	3,45	0,00	0,00	0,00	3,45	0,00	0,00	3,45	0,00	0,00	1,79	0,00	0,00	0,00	1,79	0,00	1,79	0,00
	хриплий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,57	5,36	1,79	5,36	3,57	1,79	0,00	10,71	0,00
	уривчастий	0,00	0,00	3,45	0,00	3,45	0,00	3,45	0,00	0,00	0,00	7,14	0,00	0,00	7,14	0,00	7,14	0,00	0,00
Фонаційні характеристики тембру	придиховий	25,29	0,00	2,30	9,20	18,39	0,00	3,45	22,99	1,15	7,26	12,90	1,61	0,81	16,13	4,84	6,45	15,32	0,00
	надтріснутий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	скрипучий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	хриплий	1,15	0,00	0,00	1,15	0,00	0,00	0,00	1,15	0,00	3,23	1,61	2,42	2,42	4,03	0,81	0,00	6,45	0,81
	фальцет	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	дратівливий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,81	0,00	0,00	0,81	0,00	0,00	0,81	0,00	
	жорсткий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	грубий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	розлогий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,81	1,61	0,00	0,81	1,61	0,00	0,81	1,61	0,00

Таблиця В.3

Результати аудитивного аналізу висловлень співчуття з прагматичною функцією «втішання» (%)

ПЕРЦЕПТИВНІ ПАРАМЕТРИ		КОМУНІКАТИВНІ ФАКТОРИ																	
		СИТУАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ																	
		ОФІЦІЙНА									НЕОФІЦІЙНА								
		Соціальний статус мовця відносно слухача			Соціокультурний рівень мовця			Рівень ЕПП			Соціальний статус мовця відносно слухача			Соціокультурний рівень мовця			Рівень ЕПП		
		вищий	рівний	нижчий	високий	середній	низький	високий	середній	низький	вищий	рівний	нижчий	високий	середній	низький	високий	середній	низький
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Тип перед-такту	низький	33,33	0,00	0,00	12,28	21,05	0,00	0,00	31,58	1,75	15,19	8,23	8,23	8,86	12,66	10,13	6,33	24,05	1,27
	середній	15,79	1,75	0,00	3,51	14,04	0,00	0,00	17,54	0,00	13,92	6,33	6,33	10,13	10,76	5,70	6,33	20,25	0,00
	високий	8,77	0,00	0,00	1,75	7,02	0,00	0,00	8,77	0,00	4,43	1,27	0,63	0,63	4,43	1,27	1,27	5,06	0,00
	відсутній	40,35	0,00	0,00	15,79	24,56	0,00	5,26	33,33	1,75	15,82	6,96	12,66	7,59	15,82	12,03	6,33	27,85	1,27
Рух тону в перед-такті	висхідний	29,73	2,70	0,00	10,81	21,62	0,00	0,00	29,73	2,70	10,64	9,57	6,38	8,51	7,45	10,64	5,32	20,21	1,06
	спадний	5,41	0,00	0,00	5,41	0,00	0,00	0,00	5,41	0,00	0,00	1,06	0,00	0,00	1,06	0,00	0,00	1,06	0,00
	рівний	59,46	2,70	0,00	21,62	40,54	0,00	0,00	59,46	2,70	39,36	17,02	15,96	21,28	31,91	19,15	14,89	55,32	2,13

Продовження таблиці В.3

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Тональний рівень початку висловлення	екстра-високий		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	високий		19,35	0,00	0,00	3,23	16,13	0,00	0,00	19,35	0,00	5,26	4,21	6,32	2,11	10,53	3,16	5,26	10,53	0,00
	середній підвищений		16,13	3,23	0,00	3,23	16,13	0,00	3,23	16,13	0,00	14,74	6,32	10,53	9,47	15,79	6,32	5,26	25,26	1,05
	середній понижений		35,48	0,00	0,00	19,35	16,13	0,00	6,45	25,81	3,23	18,95	5,26	5,26	8,42	11,58	9,47	3,16	25,26	1,05
	низький		25,81	0,00	0,00	6,45	19,35	0,00	0,00	25,81	0,00	8,42	7,37	7,37	5,26	8,42	9,47	4,21	17,89	1,05
	екстра-низький		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Тональний рівень завершення висловлення	екстра-ависокий		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	високий		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,05	1,05	0,00	2,11	0,00	2,11	0,00	0,00
	середній підвищений		6,45	0,00	0,00	3,23	3,23	0,00	0,00	6,45	0,00	3,16	2,11	2,11	1,05	4,21	2,11	1,05	6,32	0,00
	середній понижений		35,48	0,00	0,00	12,90	22,58	0,00	3,23	32,26	0,00	12,63	7,37	9,47	10,53	9,47	9,47	6,32	22,11	1,05
	низький		51,61	3,23	0,00	16,13	38,71	0,00	6,45	45,16	3,23	30,53	12,63	14,74	13,68	29,47	14,74	8,42	47,37	2,11
	екстра-низький		3,23	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	3,23	0,00	1,05	0,00	2,11	0,00	1,05	2,11	0,00	3,16	0,00
Тип шкали та напрямки руху тону у шкалі	усічена	відсутня	21,52	1,27	0,00	7,59	15,19	0,00	3,80	17,72	1,27	12,90	8,06	6,99	8,06	12,37	7,53	6,99	20,97	0,00
		низхідна	2,53	1,27	0,00	1,27	2,53	0,00	0,00	3,80	0,00	2,69	1,08	2,15	2,69	2,15	1,08	1,08	4,30	0,54
		висхідна	17,72	0,00	0,00	7,59	10,13	0,00	1,27	15,19	1,27	9,14	6,45	8,60	6,45	10,22	7,53	2,69	19,89	1,61
		рівна	17,72	0,00	0,00	6,33	11,39	0,00	1,27	15,19	1,27	9,68	3,76	4,30	3,23	9,14	5,38	3,23	13,98	0,54

Продовження таблиці В.3

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19		
Тип шкали та напрямок руху тону у шкалі	Повна ступінчаста	низхідна	16,46	0,00	0,00	7,59	8,86	0,00	0,00	16,46	0,00	5,38	3,23	1,08	0,54	6,45	2,69	2,15	6,99	0,54	
		висхідна	1,27	0,00	0,00	0,00	1,27	0,00	0,00	1,27	0,00	0,54	0,00	0,00	0,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,54	0,00
		рівна	6,33	0,00	0,00	1,27	5,06	0,00	0,00	6,33	0,00	3,76	1,08	1,61	2,15	2,15	2,15	0,54	5,91	0,00	
		з перерваною поступовістю	13,92	0,00	0,00	1,27	12,66	0,00	0,00	12,66	1,27	4,30	0,00	1,61	1,08	3,23	1,61	0,54	5,38	0,00	
	Повна ковзна	низхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,54	0,00	1,08	0,54	0,00	1,08	0,00	1,61	0,00	
		висхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		рівна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		з перерваною поступовістю	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Повна скандентна	низхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		висхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		рівна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		з перерваною поступовістю	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Тип термінального тону	спадний	високий	2,33	0,00	0,00	0,00	2,33	0,00	0,00	2,33	0,00	4,62	3,08	1,54	3,59	4,10	1,54	2,05	7,18	0,00	
		середній підвищений	6,98	0,00	0,00	2,33	4,65	0,00	0,00	6,98	0,00	9,74	5,13	4,62	8,21	7,69	3,59	4,10	14,87	0,51	
		середній понижений	17,44	1,16	0,00	8,14	10,47	0,00	0,00	17,44	1,16	9,74	4,10	6,67	5,64	8,72	6,15	2,56	16,92	1,03	
		низький	22,09	1,16	0,00	5,81	17,44	0,00	2,33	19,77	1,16	10,77	4,10	7,18	3,59	11,79	6,67	2,05	18,97	1,03	

Продовження таблиці В.3

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Швидкість зміни напрямку руху термінального тону	максимальна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	висока	32,14	1,79	0,00	8,93	25,00	0,00	3,57	30,36	0,00	12,75	6,71	6,71	6,04	14,09	6,04	4,70	20,81	0,67
	середня	35,71	1,79	0,00	8,93	28,57	0,00	1,79	33,93	1,79	18,12	10,07	7,38	9,40	15,44	10,74	7,38	26,85	1,34
	мала	25,00	0,00	0,00	12,50	12,50	0,00	1,79	21,43	1,79	15,44	8,05	10,07	10,07	12,75	10,74	4,70	27,52	1,34
	мінімальна	3,57	0,00	0,00	1,79	1,79	0,00	0,00	1,79	1,79	2,68	0,67	1,34	2,01	1,34	1,34	0,67	4,03	0,00
	нульова	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Вид мелодійного контуру	спадно-спадний	2,60	0,00	0,00	2,60	0,00	0,00	0,00	2,60	0,00	0,00	0,56	0,00	0,00	0,56	0,00	0,00	0,56	0,00
	спадно-висхідний	5,19	0,00	0,00	1,30	3,90	0,00	0,00	5,19	0,00	1,67	1,67	1,11	1,11	1,67	1,67	1,67	2,78	0,00
	висхідно-спадно-висхідний	11,69	0,00	0,00	5,19	6,49	0,00	0,00	11,69	0,00	4,44	1,11	1,11	0,56	2,78	3,33	1,67	5,00	0,00
	висхідно-спадний	22,08	1,30	0,00	6,49	16,80	0,00	1,30	20,78	1,30	15,56	8,89	11,11	8,89	17,22	9,44	5,56	28,33	1,67
	спадно-висхідно-спадний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,22	0,56	0,56	0,56	2,22	0,56	1,11	2,22	0,00
	спадно-рівний	2,60	0,00	0,00	1,30	1,30	0,00	1,30	1,30	0,00	1,67	0,56	0,56	0,56	1,67	0,56	1,11	1,67	0,00
	висхідний	10,39	1,30	0,00	6,49	5,19	0,00	0,00	11,69	0,00	1,67	2,22	1,67	1,11	0,56	3,89	2,22	3,33	0,00
	рівний	2,60	0,00	0,00	0,00	2,60	0,00	1,30	1,30	0,00	1,11	2,78	2,22	1,67	2,22	2,22	1,67	4,44	0,00
	спадний	11,69	0,00	0,00	2,60	9,09	0,00	1,30	9,09	1,30	6,11	1,11	5,00	2,78	6,11	3,33	1,67	10,56	0,00
	хвилеподібний	15,58	1,30	0,00	2,60	14,29	0,00	0,00	16,88	0,00	6,11	1,67	4,44	3,89	6,11	2,22	1,11	10,56	0,56
	висхідно-спадно-рівний	11,69	0,00	0,00	5,19	6,49	0,00	0,00	10,39	1,30	5,56	2,22	2,78	2,78	4,44	3,33	1,11	9,44	0,00

Продовження таблиці В.3

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Інтервал на стику «передтакт-такт»	нульовий	11,90	0,00	0,00	7,14	4,76	0,00	0,00	11,90	0,00	5,56	1,39	1,39	1,39	4,17	2,78	0,00	8,33	0,00	
	позитивний	широкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	1,39	0,00
		розши- рений	4,76	0,00	0,00	4,76	0,00	0,00	0,00	4,76	0,00	4,17	2,78	0,00	2,78	1,39	2,78	1,39	5,56	0,00
		середній	30,95	2,38	0,00	16,67	16,67	0,00	0,00	30,95	2,38	16,67	6,94	6,94	6,94	12,50	11,11	1,39	26,39	2,78
		звужений	26,19	0,00	0,00	9,52	16,67	0,00	0,00	26,19	0,00	8,33	4,17	5,56	1,39	9,72	6,94	4,17	13,89	0,00
		вузький	16,67	0,00	0,00	2,38	14,29	0,00	0,00	16,67	0,00	16,67	9,72	4,17	13,89	11,11	5,56	5,56	23,61	1,39
	негативний	широкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	1,39	0,00
		розши- рений	2,38	0,00	0,00	2,38	0,00	0,00	0,00	2,38	0,00	2,78	0,00	0,00	1,39	1,39	0,00	0,00	2,78	0,00
		середній	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		звужений	2,38	0,00	0,00	0,00	2,38	0,00	0,00	2,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
вузький		2,38	0,00	0,00	0,00	2,38	0,00	0,00	2,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Інтервал на стику «передтермінальна – термінальна частина»	нульовий	23,38	1,30	0,00	7,79	16,88	0,00	0,00	23,38	1,30	9,14	5,91	6,99	5,38	9,68	6,99	4,30	17,74	0,00	
	позитивний	широкий	2,60	0,00	0,00	1,30	1,30	0,00	0,00	2,60	0,00	0,54	0,54	0,00	1,08	0,00	0,00	0,00	1,08	0,00
		розши- рений	3,90	0,00	0,00	3,90	0,00	0,00	0,00	3,90	0,00	3,76	1,08	0,54	1,08	3,23	1,08	1,61	3,76	0,00
		середній	7,79	1,30	0,00	3,90	5,19	0,00	0,00	7,79	1,30	3,76	1,08	2,15	4,30	1,61	1,08	1,61	4,84	0,54
		звужений	3,90	0,00	0,00	1,30	2,60	0,00	0,00	3,90	0,00	2,69	1,61	1,61	2,15	3,23	0,54	1,61	4,30	0,00
		вузький	1,30	0,00	0,00	0,00	1,30	0,00	0,00	1,30	0,00	4,84	3,23	3,23	3,23	6,45	1,61	3,23	7,53	0,54
	негативний	широкий	2,60	0,00	0,00	2,60	0,00	0,00	0,00	2,60	0,00	0,54	0,00	1,08	0,00	1,61	0,00	0,00	1,61	0,00
		розши- рений	12,99	0,00	0,00	6,49	6,49	0,00	1,30	10,39	1,30	3,23	0,54	2,69	0,54	3,76	2,15	1,08	4,84	0,54
		середній	12,99	0,00	0,00	3,90	9,09	0,00	0,00	11,69	1,30	9,14	1,08	3,23	2,15	7,53	3,76	2,15	11,29	0,00
		звужений	15,58	0,00	0,00	3,90	11,69	0,00	0,00	15,58	0,00	4,30	5,38	4,30	1,08	6,99	5,91	2,15	10,75	1,08
вузький		10,39	0,00	0,00	2,60	7,79	0,00	0,00	10,39	0,00	5,91	3,23	2,69	4,84	4,30	2,69	1,61	9,68	0,54	

Продовження таблиці В.3

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Темп висловлення	швидкий	3,23	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	0,00	2,11	0,00	2,11	0,00	2,11	0,00	0,00
	прискорений	32,26	0,00	0,00	6,45	25,81	0,00	6,45	25,81	0,00	16,84	7,37	8,42	5,26	13,68	13,68	11,58	21,05	0,00
	помірний	54,84	3,23	0,00	22,58	35,48	0,00	3,23	54,84	0,00	22,11	11,58	8,42	14,74	21,05	6,32	2,11	38,95	1,05
	сповільнений	6,45	0,00	0,00	3,23	3,23	0,00	0,00	3,23	3,23	8,42	4,21	6,32	5,26	9,47	4,21	2,11	14,74	2,11
	повільний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,21	0,00	0,00	4,21	0,00	4,21	0,00
Ритмічна структура	проста	61,29	3,23	0,00	19,35	45,16	0,00	9,68	51,61	3,23	32,29	15,63	21,88	17,71	30,21	21,88	13,54	53,13	3,13
	складна	9,68	0,00	0,00	3,23	6,45	0,00	0,00	9,68	0,00	5,21	6,25	2,08	4,17	5,21	4,17	1,04	12,50	0,00
	змішана	25,81	0,00	0,00	9,68	16,13	0,00	0,00	25,81	0,00	10,42	1,04	5,21	3,13	10,42	3,13	3,13	13,54	0,00
Тривалість паузи на стику П	довга	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,11	1,35	5,41	2,70	5,41	6,76	0,00	13,51	1,35
	середня	3,85	0,00	0,00	3,85	0,00	0,00	0,00	3,85	0,00	1,35	1,35	4,05	0,00	6,76	0,00	1,35	4,05	1,35
	коротка	73,08	3,85	0,00	19,23	57,69	0,00	3,85	69,23	3,85	28,38	13,51	10,81	12,16	20,27	20,27	10,81	40,54	1,35
	перцептивна	19,23	0,00	0,00	3,85	15,38	0,00	0,00	19,23	0,00	10,81	6,76	8,11	10,81	13,51	1,35	6,76	18,92	0,00
ь паузи перед висловле	довга	6,45	0,00	0,00	3,23	3,23	0,00	0,00	6,45	0,00	11,58	8,42	12,63	5,26	13,68	13,68	5,26	27,37	0,00
	середня	22,58	0,00	0,00	3,23	19,35	0,00	0,00	22,58	0,00	6,32	4,21	5,26	3,16	9,47	3,16	2,11	10,53	3,16
	коротка	67,74	3,23	0,00	25,81	45,16	0,00	9,68	58,06	3,23	29,47	10,53	11,58	16,84	23,16	11,58	10,53	41,05	0,00
	перцептивна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Гучність у межах висловлення	висока	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	підвищена	3,23	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	3,16	0,00	3,16	3,16	2,11	1,05	4,21	2,11	0,00
	помірна	51,61	3,23	0,00	12,90	41,94	0,00	3,23	51,61	0,00	14,74	8,42	3,16	6,32	15,79	4,21	4,21	21,05	1,05
	знижена	29,03	0,00	0,00	9,68	19,35	0,00	3,23	22,58	3,23	18,95	13,68	20,00	14,74	20,00	17,89	6,32	44,21	2,11
	низька	12,90	0,00	0,00	6,45	6,45	0,00	3,23	9,68	0,00	10,53	1,05	3,16	1,05	8,42	5,26	3,16	11,58	0,00

Продовження таблиці В.3

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Фонаційні характеристики тембру	пронизливий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	похмурий	1,03	0,00	0,00	1,03	0,00	0,00	0,00	1,03	0,00	3,11	1,17	1,95	1,17	3,11	1,95	1,17	4,67	0,39	
	тонкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	оксамитовий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	засмучений	1,03	0,00	0,00	1,03	0,00	0,00	0,00	1,03	0,00	1,17	0,39	0,39	0,39	1,17	0,39	0,39	1,17	0,39	
	переконливий	14,43	0,00	0,00	6,19	8,25	0,00	1,03	12,37	1,03	5,45	2,33	4,28	3,11	5,45	3,50	1,95	9,34	0,78	
	авторитетний	8,25	0,00	0,00	7,22	1,03	0,00	1,03	7,22	0,00	1,17	0,39	0,39	1,17	0,39	0,39	0,00	1,95	0,00	
	стриманий	16,49	0,00	0,00	7,22	9,28	0,00	0,00	16,49	0,00	1,95	2,33	1,95	2,33	2,72	1,17	0,39	5,45	0,39	
	схвильований	1,03	0,00	0,00	0,00	1,03	0,00	1,03	0,00	0,00	3,89	1,95	0,78	0,00	4,67	1,95	1,95	4,67	0,00	
	заспокійливий	17,53	1,03	0,00	3,09	15,46	0,00	2,06	15,46	1,03	10,89	5,45	6,61	6,61	10,12	6,23	3,89	18,68	0,39	
	розуміючий	7,22	0,00	0,00	0,00	7,22	0,00	1,03	6,19	0,00	3,50	0,39	1,17	1,56	2,72	0,78	0,00	4,67	0,39	
	байдужий	1,03	0,00	0,00	0,00	1,03	0,00	0,00	1,03	0,00	0,39	0,00	0,39	0,39	0,00	0,39	0,39	0,39	0,39	0,00

Таблиця В.4

Результати аудитивного аналізу висловлень співчуття з прагматичною функцією «підбадьорювання» (%)

ПЕРЦЕПТИВНІ ПАРАМЕТРИ		КОМУНІКАТИВНІ ФАКТОРИ																	
		СИТУАЦІЯ СПІЛКУВАННЯ																	
		ОФІЦІЙНА									НЕОФІЦІЙНА								
		Соціальний статус мовця відносно слухача			Соціокультурний рівень мовця			Рівень ЕПП			Соціальний статус мовця відносно слухача			Соціокультурний рівень мовця			Рівень ЕПП		
		вищий	рівний	нижчий	високий	середній	низький	високий	середній	низький	вищий	рівний	нижчий	високий	середній	низький	високий	середній	низький
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Тип перед-такту	низький	51,17	0,00	2,17	2,74	32,61	0,00	4,35	47,83	2,17	14,67	7,33	16,67	14,00	12,00	12,67	11,33	26,67	0,67
	середній	10,87	0,00	0,00	4,35	6,52	0,00	0,00	10,87	0,00	12,00	4,00	7,33	10,00	7,33	6,00	8,00	14,00	1,33
	високий	2,17	0,00	0,00	2,17	0,00	0,00	0,00	2,17	0,00	2,67	0,67	1,33	0,67	3,33	0,67	2,00	2,00	0,67
	відсутній	28,26	2,17	2,17	4,35	28,26	0,00	2,17	28,26	2,17	16,00	5,33	12,00	14,67	6,67	12,00	9,33	23,33	0,67
Рух тону в перед-такті	висхідний	35,90	0,00	0,00	17,95	17,95	0,00	2,56	33,33	0,00	13,79	3,45	8,05	10,34	10,34	4,60	8,05	16,09	1,15
	спадний	2,56	0,00	0,00	2,56	0,00	0,00	0,00	2,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	рівний	58,97	0,00	2,56	25,64	35,90	0,00	5,13	53,85	2,56	34,48	13,79	26,44	29,89	19,54	25,29	19,54	52,87	2,30

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Тональний рівень початку висловлення	екстра-високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,59	1,18	4,71	7,06	4,71	4,71	4,71	11,76	0,00
	середній підвищений	12,90	3,23	0,00	6,45	9,68	0,00	0,00	12,90	3,23	16,47	5,88	10,59	16,47	7,06	9,41	7,06	24,71	1,18
	середній понижений	41,94	0,00	3,23	6,45	38,71	0,00	3,23	38,71	3,23	8,24	9,41	9,41	7,06	11,76	8,24	8,24	16,47	2,35
	низький	38,71	0,00	0,00	19,35	19,35	0,00	3,23	35,48	0,00	9,41	4,71	9,41	9,41	8,24	5,88	5,88	17,65	0,00
	екстра-низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Тональний рівень завершення висловлення	екстра-ависокий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,18	0,00	0,00	0,00	1,18	0,00	0,00	1,18	0,00
	середній підвищений	3,23	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	3,23	0,00	4,71	1,18	1,18	4,71	1,18	1,18	4,71	1,18	1,18
	середній понижений	16,13	3,23	3,23	6,45	16,13	0,00	3,23	12,90	6,45	15,29	4,71	9,41	12,94	5,88	10,59	8,24	21,18	0,00
	низький	70,97	0,00	0,00	22,58	48,39	0,00	3,23	67,74	0,00	23,53	12,94	22,35	21,18	22,35	15,29	12,94	44,71	1,18
	екстра-низький	3,23	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	2,35	1,18	1,18	1,18	1,18	0,00	2,35	1,18
шкали та напрямки руху тону у усиче на	відсутня	28,95	0,00	1,32	10,53	19,74	0,00	2,63	26,32	1,32	13,96	7,14	9,52	13,10	10,12	7,14	10,12	18,45	1,79
	низхідна	9,21	0,00	0,00	7,89	1,32	0,00	0,00	9,21	0,00	4,17	0,60	2,38	1,79	2,98	2,38	2,38	4,76	0,00
	висхідна	15,79	1,32	0,00	3,95	13,16	0,00	0,00	15,79	1,32	8,93	2,98	8,33	8,33	2,98	8,93	4,17	16,07	0,00

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
		рівна	19,74	0,00	1,32	9,21	11,84	0,00	2,63	18,42	0,00	5,95	4,17	5,95	4,76	5,95	5,36	5,36	9,52	1,19	
Тип шкали та напрямок руху тону у шкалі	повна ступінчаста	низхідна	7,89	0,00	0,00	5,26	2,63	0,00	1,32	6,58	0,00	3,57	1,19	4,17	2,98	3,57	2,38	2,38	6,55	0,00	
		висхідна	1,32	0,00	0,00	1,32	0,00	0,00	0,00	0,00	1,32	0,00	2,38	0,00	1,79	1,19	2,38	0,60	0,00	4,17	0,00
		рівна	1,32	0,00	0,00	0,00	1,32	0,00	0,00	0,00	1,32	0,00	1,79	1,19	1,79	1,79	0,60	2,38	0,60	4,17	0,00
		з перервною поступовістю	10,53	0,00	1,32	3,95	7,89	0,00	1,32	9,21	1,32	0,00	1,19	1,79	0,60	1,19	1,79	0,60	1,79	1,79	0,00
	повна ковзна	низхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,38	0,00	1,79	2,38	0,00	1,79	2,38	1,79	0,00
		висхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		рівна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		з перервною поступовістю	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60	0,00	0,60	0,00	0,60	0,00
	повна скандентна	низхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		висхідна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		рівна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		з перервною поступовістю	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	тип термінального тону	спадний підвищений	високий	2,90	0,00	0,00	2,90	0,00	0,00	0,00	2,90	0,00	8,20	2,73	6,56	8,20	4,37	4,92	7,10	9,84	0,55
			середній	10,14	0,00	0,00	8,70	1,45	0,00	0,00	10,14	0,00	6,01	2,19	2,19	6,56	1,64	2,19	4,37	6,01	0,00

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
спадний	середній понижений	33,33	1,45	0,00	13,04	21,74	0,00	1,45	30,43	2,90	4,37	1,64	4,92	3,28	3,83	3,83	2,73	8,20	0,00	
	низький	26,64	0,00	1,45	11,59	14,49	0,00	2,90	23,19	0,00	11,48	4,92	9,84	9,29	9,84	7,10	6,56	19,67	0,00	
Тип термінального тону	висхідний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00	0,55	0,00
		середній підвищений	4,35	0,00	0,00	2,90	1,45	0,00	0,00	4,35	0,00	1,09	0,55	0,00	0,55	1,09	0,00	1,09	0,00	0,55
		середній понижений	7,25	0,00	0,00	2,90	4,35	0,00	0,00	7,25	0,00	1,64	1,09	0,55	1,64	1,09	0,55	1,64	1,09	0,55
		низький	8,70	0,00	0,00	1,45	7,25	0,00	0,00	8,70	0,00	3,83	1,09	2,19	3,28	1,09	2,73	3,28	3,83	0,00
	рівний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00	0,00	0,55	0,00	0,55	0,00
		середній підвищений	1,45	0,00	0,00	1,45	0,00	0,00	0,00	1,45	0,00	2,19	0,55	1,64	2,73	0,00	1,64	1,09	2,73	0,55
		середній понижений	2,90	0,00	0,00	1,45	1,45	0,00	0,00	2,90	0,00	1,09	0,55	1,64	1,09	0,55	1,64	1,64	1,64	0,00
		низький	1,45	0,00	0,00	1,45	0,00	0,00	0,00	1,45	0,00	1,09	1,64	1,64	2,73	1,09	0,55	0,55	3,83	0,00
	спадно-висхідний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,55	0,00	0,55	0,55	0,00	0,00	1,09	0,00
		середній підвищений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,64	0,00	0,00	1,09	0,55	0,00	1,09	0,55	0,00
		середній понижений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,09	0,55	1,64	0,55	0,55	2,19	1,09	2,19	0,00
		низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	1,09	0,00	0,55	0,55	0,55	0,55	1,09	0,00

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
висхідно-спадний	високий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	середній підвищений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	середній понижений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00	0,00	0,55	0,00	0,55
	низький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,09	0,00	0,55	1,09	0,00	0,55	0,55	1,09	0,00
Швидкість зміни напрямку руху термінального тону	максимальна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	висока	12,73	0,00	1,82	3,64	10,91	0,00	1,82	12,73	0,00	12,20	3,25	10,57	8,13	9,76	8,13	10,57	15,45	0,00	
	середня	30,91	1,82	0,00	10,91	21,82	0,00	0,00	30,91	1,82	17,07	5,69	13,01	13,82	13,01	8,94	9,76	25,20	0,81	
	мала	40,00	0,00	1,82	14,55	27,27	0,00	3,64	36,36	1,82	17,07	8,13	10,57	16,26	11,38	8,13	11,38	21,95	2,44	
	мінімальна	9,09	0,00	0,00	7,27	1,82	0,00	1,82	7,27	0,00	0,00	2,44	0,00	1,63	0,81	0,00	0,00	1,63	0,81	
	нульова	1,82	0,00	0,00	1,82	0,00	0,00	0,00	1,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Вид мелодійного контуру	спадно-спадний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,99	0,00	0,60	1,80	1,80	0,00	1,20	1,80	0,60	
	спадно-висхідний	1,39	0,00	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	1,39	0,00	2,40	0,60	0,00	1,80	0,00	1,20	1,20	1,80	0,00	
	висхідно-спадно-висхідний	4,17	0,00	0,00	2,78	1,39	0,00	0,00	4,17	0,00	4,19	1,20	2,40	2,99	1,80	2,99	1,80	5,99	0,00	
	висхідно-спадний	31,94	1,39	1,39	11,11	23,61	0,00	2,78	29,17	2,78	15,57	5,39	10,78	13,17	11,38	7,19	8,98	21,56	1,20	
	спадно-висхідно-спадний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60	0,00	0,00	0,60	0,00	0,60	0,00	
	спадно-рівний	2,78	0,00	0,00	2,78	0,00	0,00	0,00	2,78	0,00	1,80	0,60	0,60	1,20	1,20	0,60	1,20	1,80	0,00	
	висхідний	12,50	0,00	0,00	2,78	9,72	0,00	0,00	12,50	0,00	4,19	1,20	2,40	2,40	1,80	3,59	4,19	2,99	0,60	

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
	рівний	1,39	0,00	0,00	0,00	1,39	0,00	0,00	1,39	0,00	2,99	1,20	3,59	4,19	1,20	2,40	2,99	4,79	0,00	
	спадний	5,56	0,00	1,39	1,39	5,56	0,00	1,39	5,56	0,00	2,99	2,40	4,19	3,59	2,99	2,99	4,79	4,79	0,00	
	хвилеподібний	16,67	0,00	1,39	9,72	8,33	0,00	1,39	15,28	1,39	5,39	2,99	4,79	3,59	4,19	5,39	4,79	7,78	0,60	
	висхідно-спадно-рівний	18,06	0,00	0,00	9,72	8,33	0,00	1,39	16,67	0,00	4,19	2,99	4,79	5,39	2,99	3,59	1,80	9,58	0,60	
Інтервал на стик «передтакт-такт»	позитивний	нульовий	5,26	0,00	0,00	5,26	0,00	0,00	0,00	5,26	0,00	5,63	1,41	5,63	5,63	2,82	4,23	5,63	7,04	0,00
		широкий	5,26	0,00	0,00	5,26	0,00	0,00	0,00	5,26	0,00	1,41	0,00	0,00	0,00	1,41	0,00	0,00	1,41	0,00
		розширений	26,32	0,00	0,00	18,42	7,89	0,00	2,63	23,68	0,00	2,82	0,00	4,23	1,41	5,63	0,00	4,23	2,82	0,00
		середній	42,11	0,00	2,63	15,79	28,95	0,00	5,26	36,84	2,63	12,68	8,45	11,27	9,86	12,68	9,86	7,04	25,35	0,00
		звужений	13,16	0,00	0,00	10,53	2,63	0,00	0,00	13,16	0,00	11,27	5,63	7,04	9,86	8,45	5,63	9,86	14,08	0,00
		вузький	5,26	0,00	0,00	2,63	2,63	0,00	0,00	5,26	0,00	7,04	1,41	8,45	5,63	4,23	7,04	2,82	14,08	0,00
	негативний	широкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		розширений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,41	0,00	1,41	0,00	1,41	1,41	1,41	1,41	0,00
		середній	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		звужений	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,41	0,00	1,41	0,00	1,41	1,41	0,00	1,41	1,41
		вузький	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	«передтермінал Бна – позитивний	нульовий	25,32	0,00	0,00	10,13	15,19	0,00	1,27	22,78	1,27	15,30	4,91	11,04	12,88	9,20	9,20	11,04	19,02	1,23
		широкий	3,80	0,00	0,00	2,53	1,27	0,00	1,27	2,53	0,00	1,23	0,00	0,61	1,23	0,00	0,61	1,84	0,00	0,00
		розширений	5,06	0,00	0,00	2,53	2,53	0,00	0,00	5,06	0,00	1,23	1,23	1,84	1,23	2,45	0,61	0,61	3,07	0,61
		середній	15,19	0,00	0,00	8,86	6,33	0,00	1,27	12,66	1,27	6,75	3,68	5,52	7,36	3,07	5,52	4,29	9,82	1,82
звужений		2,53	0,00	0,00	1,27	1,27	0,00	0,00	2,53	0,00	4,91	1,23	1,23	3,68	2,45	1,23	3,07	4,29	0,00	
вузький		1,27	0,00	0,00	1,27	0,00	0,00	0,00	1,27	0,00	2,45	1,84	3,68	3,07	1,84	3,07	0,61	7,36	0,00	

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
	негативний	широкий	5,06	0,00	0,00	5,06	0,00	0,00	1,27	3,80	0,00	0,61	0,61	0,00	0,61	0,61	0,00	0,61	0,61	0,00	
		розши- рений	8,86	0,00	0,00	2,53	6,33	0,00	0,00	8,86	0,00	2,45	0,61	1,23	1,84	1,23	1,23	0,61	3,68	0,00	
		середній	15,19	1,27	1,27	5,06	12,66	0,00	2,53	13,92	1,27	3,68	1,84	4,29	3,07	4,91	1,84	2,45	7,36	0,00	
		звужений	10,13	0,00	0,00	5,06	5,06	0,00	0,00	10,13	0,00	4,91	1,23	4,29	4,29	1,84	4,29	3,07	7,36	0,00	
		вузький	5,06	0,00	0,00	2,53	2,53	0,00	0,00	5,06	0,00	1,84	0,61	3,07	1,23	1,84	2,45	0,61	4,91	0,00	
Темп висловлення		швидкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		прискорений	41,94	0,00	3,23	3,23	41,94	0,00	3,23	41,94	0,00	15,29	5,88	7,06	12,94	11,76	3,53	15,29	12,94	0,00	
		помірний	45,16	3,23	0,00	22,58	25,81	0,00	0,00	41,94	6,45	22,35	10,59	22,35	18,82	15,29	21,18	8,24	45,88	1,18	
		сповільнений	6,45	0,00	0,00	6,45	0,00	0,00	3,23	3,23	0,00	7,06	4,71	4,71	8,24	4,71	3,53	2,35	11,76	2,35	
		повільний	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Ритмічна структура		проста	80,65	3,23	3,23	25,81	61,29	0,00	6,45	74,19	6,45	35,29	16,47	22,35	32,94	20,00	21,18	20,00	50,59	3,53	
		складна	6,45	0,00	0,00	3,23	3,23	0,00	0,00	6,45	0,00	1,18	2,35	4,71	2,35	2,35	3,53	3,53	4,71	0,00	
		змішана	6,45	0,00	0,00	3,23	3,23	0,00	0,00	6,45	0,00	8,24	2,35	7,06	4,71	9,41	3,53	2,35	15,29	0,00	
Тривалість паузи на стику П		довга	25,93	0,00	0,00	3,70	22,22	0,00	3,70	18,52	3,70	2,99	0,00	1,49	1,49	2,99	0,00	1,49	2,99	0,00	
		середня	3,70	0,00	0,00	0,00	3,70	0,00	0,00	3,70	0,00	7,46	1,49	7,46	5,97	5,97	4,48	7,46	7,46	1,49	
		коротка	55,56	0,00	3,70	22,22	37,04	0,00	3,70	55,56	0,00	23,88	16,42	19,40	28,36	11,94	19,40	16,42	43,28	0,00	
		перцептивна	11,11	0,00	0,00	7,41	3,70	0,00	0,00	11,11	0,00	8,96	2,99	7,46	2,99	10,45	5,97	4,48	13,43	1,49	
Ість паузи перед вислов		довга	22,58	0,00	3,23	12,90	12,90	0,00	6,45	19,35	0,00	15,29	7,06	9,41	12,94	12,94	5,88	5,88	24,71	1,18	
		середня	12,90	3,23	0,00	0,00	16,13	0,00	0,00	12,90	3,23	7,06	4,71	2,35	8,24	2,35	3,53	3,53	9,41	1,18	
		коротка	58,06	0,00	0,00	19,35	38,71	0,00	0,00	54,84	3,23	22,35	9,41	22,35	18,82	16,47	18,82	16,47	36,47	1,18	

Продовження таблиці В.4

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Фонаційні характеристики тембру	придиховий	22,22	0,00	0,00	1,11	21,11	0,00	0,00	21,11	1,11	6,09	1,30	0,87	3,04	4,35	0,87	3,04	4,78	0,43	
	надтріснутий	10,00	1,11	0,00	10,00	1,11	0,00	1,11	8,89	1,11	9,13	5,65	8,70	11,74	3,04	8,70	5,65	17,83	0,00	
	скрипучий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	хриплий	5,56	0,00	0,00	5,56	0,00	0,00	1,11	4,44	0,00	6,52	3,91	1,74	9,57	1,30	1,30	3,04	9,13	0,00	
	фальцет	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	дратівливий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43	0,43	0,00	0,43	0,43	0,00	0,43	0,43	0,00
	жорсткий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	грубий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	розлогий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	пронизливий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	похмурий	2,22	0,00	0,00	2,22	0,00	0,00	1,11	1,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	тонкий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	оксамитовий	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	засмучений	2,22	0,00	0,00	2,22	0,00	0,00	1,11	1,11	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43
	переконливий	8,89	0,00	1,11	6,67	3,33	0,00	1,11	7,78	1,11	5,65	2,17	6,09	5,65	4,35	3,91	6,09	7,83	0,00	
	авторитетний	14,44	0,00	0,00	10,00	4,44	0,00	0,00	14,44	0,00	2,61	0,87	2,17	2,17	2,17	1,30	1,74	3,91	0,00	
стриманий	6,67	1,11	0,00	2,22	5,56	0,00	0,00	6,67	1,11	2,61	1,30	1,74	2,17	2,61	0,87	0,43	5,22	0,00		

Продовження таблиці В.4

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	схвильований	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,30	0,43	0,87	0,43	2,17	0,00	1,74	0,87	0,00
	заспокійливий	18,89	0,00	1,11	1,11	18,89	0,00	1,11	18,89	0,00	11,30	5,65	8,70	9,57	8,70	7,39	4,35	20,00	1,30
	розуміючий	3,33	0,00	0,00	1,11	2,22	0,00	0,00	3,33	0,00	0,00	0,43	0,43	0,00	0,87	0,00	0,00	0,43	0,43
	байдужий	0,00	1,11	0,00	0,00	1,11	0,00	0,00	0,00	1,11	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00	0,43	0,00	0,43	0,00

Додаток Д

Узагальнені результати акустичного аналізу експериментального корпусу
висловлень співчуття

Таблиця Д.1

Варіювання частотного діапазону висловлень співчуття в офіційних й
неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагма- тичне спряму- вання	Комуніка- тивна ситуація	Частотний діапазон висловлення				
		вузький	звужений	середній	розши- рений	широкий
Власне співчу- ття	офіційна	0,00	0,00	16,67	16,67	66,66
	неофіційна	40,00	46,66	6,67	6,67	0,00
Співе ре- живан- ня	офіційна	0,00	0,00	15,38	15,38	69,24
	неофіційна	14,29	64,28	14,29	0,00	7,14
Втішан- ня	офіційна	0,00	9,09	18,18	18,18	54,55
	неофіційна	0,00	58,83	5,88	5,88	29,41
Підбадь- оровання	офіційна	0,00	0,00	9,09	72,73	18,18
	неофіційна	0,00	13,33	13,33	20,00	53,34

Таблиця Д.2

Варіювання максимуму частоти основного тону висловлень співчуття,
актуалізованих в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагма- тичне спряму- вання	Комуніка- тивна ситуація	Величина висотно-тонального максимуму					
		екстра- низька	низька	серед- ньо- пони- жена	серед- ньо- підви- щена	висока	екстра- висока
Власне співчу- ття	офіційна	0,00	0,00	0,00	8,33	25,00	66,67
	неофіційна	0,00	0,00	0,00	53,34	33,33	13,33

Співпереживання	офіційна	0,00	0,00	0,00	0,00	61,54	38,46
	неофіційна	0,00	61,55	7,69	0,00	15,38	15,38
Втішання	офіційна	0,00	0,00	0,00	0,00	54,55	45,45
	неофіційна	11,10	38,89	5,56	0,00	5,56	38,89
Підбадьорювання	офіційна	0,00	0,00	0,00	9,09	63,64	27,27
	неофіційна	13,33	0,00	6,67	13,33	46,67	20,00

Таблиця Д.3

Локалізація висотно-тонального максимуму частоти основного тону у висловленнях співчуття, в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагматичне спрямування	Комунікативна ситуація	Локалізація максимуму ч.о.т.				
		передтакт	такт	2 ритмогрупа	Ядерний склад	затакт
Власне співчуття	офіційна	12,50	68,75	0,00	18,75	0,00
	неофіційна	16,67	61,11	0,00	11,11	11,11
Співпереживання	офіційна	23,08	76,92	0,00	0,00	0,00
	неофіційна	14,29	64,28	0,00	21,43	0,00
Втішання	офіційна	25,00	66,67	0,00	8,33	0,00
	неофіційна	0,00	73,68	0,00	26,32	0,00
Підбадьорювання	офіційна	0,00	16,67	16,67	66,66	0,00
	неофіційна	13,33	20,00	0,00	66,67	0,00

Актуалізація висотно-тонального рівня початку й завершення висловлень співчуття в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагматичне спрямування	Комунікативна ситуація	Величина висотно-тонального максимуму початку та завершення висловлення											
		екстранизький	низький	середньо-понижений	середньо-підвищений	високий	екстрависокий	екстранизький	низький	середньо-понижений	середньо-підвищений	високий	екстрависокий
Власне співчуття	офіційна	0,00	0,00	8,33	16,33	8,33	66,67	33,33	66,67	0,00	0,00	0,00	0,00
	неофіційна	0,00	13,33	13,33	26,67	6,67	40,00	40,00	33,33	6,67	6,67	13,33	0,00
Співпереживання	офіційна	0,00	0,00	0,00	7,69	69,23	23,08	38,47	7,69	7,69	46,15	0,00	0,00
	неофіційна	0,00	71,43	7,14	0,00	14,29	7,14	57,14	14,29	0,00	28,57	0,00	0,00
Втішання	офіційна	0,00	0,00	0,00	16,67	58,33	25,00	50,00	25,00	25,00	0,00	0,00	0,00
	неофіційна	36,37	0,00	0,00	9,09	9,09	45,45	47,06	17,65	5,88	5,88	0,00	23,53
Підбадьорювання	офіційна	0,00	0,00	0,00	25,00	41,67	33,33	41,76	58,33	0,00	0,00	0,00	0,00
	неофіційна	20,00	13,34	0,00	13,33	13,33	40,00	33,33	20,00	0,00	6,67	40,00	0,00

Варіювання тонального інтервалу між суміжними інтоногрупами висловлень співчуття в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагматичне спрямування	Комунікативна ситуація	Інтервал тональних рівнів завершення і початку суміжних інтоногруп										
		позитивний					негативний					нульовий
		вузький	звужений	середній	розширений	широкий	вузький	звужений	середній	розширений	широкий	
Власне співчуття	офіційна	0,00	18,18	0,00	0,00	0,00	72,73	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00
	неофіційна	20,00	13,33	0,00	0,00	0,00	33,33	20,00	0,00	6,67	0,00	6,67
Співпереживання	офіційна	7,70	23,08	0,00	0,00	0,00	0,00	38,46	15,38	7,69	7,69	0,00
	неофіційна	28,57	0,00	0,00	0,00	0,00	35,71	14,29	0,00	0,00	7,14	14,29
Втішання	офіційна	25,00	8,33	0,00	0,00	0,00	41,67	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	неофіційна	11,77	0,00	0,00	0,00	0,00	58,82	11,76	17,65	0,00	0,00	0,00
Підбадьорювання	офіційна	0,00	0,00	8,33	41,67	0,00	25,00	0,00	16,67	0,00	8,33	0,00
	неофіційна	6,67	13,33	0,00	0,00	0,00	33,33	13,33	6,67	6,67	0,00	20,00

Таблиця Д.6

Варіювання максимуму інтенсивності висловлень співчуття, актуалізованих в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагматичне спрямування	Комунікативна ситуація	Максимум інтенсивності висловлень				
		мінімальний	малий	середній	великий	максимальний
Власне співчуття	офіційна	0,00	0,00	0,00	41,67	58,33
	неофіційна	0,00	0,00	13,33	26,67	60,00
Співпереживання	офіційна	0,00	0,00	0,00	23,08	76,92
	неофіційна	0,00	0,00	7,14	28,57	64,29
Втішання	офіційна	0,00	0,00	0,00	16,67	83,33
	неофіційна	0,00	0,00	5,88	29,41	64,71
Підбадьорювання	офіційна	0,00	0,00	0,00	25,00	75,00
	неофіційна	0,00	0,00	13,33	26,67	60,00

Таблиця Д.7

Локалізація максимуму інтенсивності в структурі висловлень співчуття, актуалізованих в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагматичне спрямування	Комунікативна ситуація	Локалізація максимуму інтенсивності висловлення				
		передтакт	такт	2 ритмогрупа	ядерний склад	затакт
Власне співчуття	офіційна	0,00	66,66	16,67	16,67	0,00
	неофіційна	0,00	60,00	13,33	26,67	0,00

Продовження табл. Д 7

Співпереживання	офіційна	0,00	76,93	7,69	15,38	0,00
	неофіційна	0,00	57,15	7,14	35,71	0,00
Втішання	офіційна	0,00	50,00	41,67	8,33	0,00
	неофіційна	0,00	47,06	23,53	29,41	0,00
Підбадьорювання	офіційна	0,00	58,34	8,33	33,33	0,00
	неофіційна	0,00	60,00	13,33	26,67	0,00

Таблиця Д.8

Актуалізація середньої складової інтенсивності висловлень співчуття, вживаних в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагматичне спрямування	Комунікативна ситуація	Середня складова інтенсивність висловлення				
		мінімальна	мала	середня	велика	максимальна
Власне співчуття	офіційна	0,00	0,00	0,00	50,00	50,00
	неофіційна	0,00	0,00	0,00	33,33	66,67
Співпереживання	офіційна	0,00	0,00	0,00	23,08	76,92
	неофіційна	0,00	0,00	0,00	28,57	71,43
Втішання	офіційна	0,00	0,00	0,00	83,33	16,67
	неофіційна	0,00	0,00	17,65	17,65	64,71
Підбадьорювання	офіційна	0,00	0,00	0,00	50,00	50,00
	неофіційна	0,00	0,00	6,67	33,33	60,00

Таблиця Д.9

Варіювання діапазону інтенсивності висловлень співчуття, вживаних в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагматичне спрямування	Комунікативна ситуація	Діапазон інтенсивності висловлення				
		вузький	звужений	середній	розширений	широкий
Власне співчуття	офіційна	35,29	35,29	23,53	0,00	5,89
	неофіційна	12,50	6,25	43,75	12,50	25,00
Співпереживання	офіційна	4,75	14,29	38,10	23,81	19,05
	неофіційна	55,56	11,11	11,11	16,67	5,55
Втішання	офіційна	0,00	16,67	16,67	66,66	0,00
	неофіційна	50,00	36,35	4,55	4,55	4,55
Підбадьорювання	офіційна	5,56	22,22	22,22	11,11	38,89
	неофіційна	19,04	38,10	28,57	0,00	14,29

Таблиця Д.10

Середньоскладова тривалість висловлень співчуття, актуалізованих в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагматичне спрямування	Комунікативна ситуація	Середньоскладова тривалість висловлень				
		мінімальна	коротка	середня	збільшена	максимальна
Власне співчуття	офіційна	0,00	0,00	25,00	41,67	33,33
	неофіційна	0,00	6,67	26,67	26,67	39,99

Продовження табл. Д. 10

Спів- пережи- вання	офіційна	0,00	15,38	38,46	38,46	7,70
	неофіційна	0,00	14,29	14,29	42,85	28,57
Втішан- ня	офіційна	0,00	18,18	72,73	9,09	0,00
	неофіційна	0,00	11,76	17,65	29,41	41,18
Підба- дьо- рюван- ня	офіційна	0,00	16,67	8,33	66,67	8,33
	неофіційна	0,00	20,00	13,33	40,00	26,67

Таблиця Д.11

Тривалість пауз на стиках інтоногруп висловлень співчуття, вживаних в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагма- тичне спряму- вання	Комуніка- тивна ситуація	Тривалість пауз					
		відсутня	мінімальна	коротка	середня	збільшена	максимальна
Власне співчуття	офіційна	0,00	21,43	21,43	7,14	50,00	0,00
	неофіційна	27,78	11,10	33,33	5,56	5,56	16,67
Співпере- живання	офіційна	5,88	29,42	11,76	5,88	23,53	23,53
	неофіційна	20,00	40,00	26,67	13,33	0,00	0,00
Втішання	офіційна	14,29	7,14	28,57	0,00	14,29	35,71
	неофіційна	37,50	37,50	12,50	0,00	0,00	12,50

Продовження табл. Д. 11

Підбадь- рювання	офіційна	0,00	18,75	18,75	6,25	25,00	31,25
	неофіційна	29,41	35,30	5,88	17,65	0,00	11,76

Таблиця Д. 12

Варіювання швидкості зміни ч.о.т. на ядерному складоносієві висловлень співчуття, вживаних в офіційних й неофіційних ситуаціях спілкування (%)

Прагма- тичне спряму- вання	Комуніка- тивна ситуація	Швидкість зміни ч.о.т.				
		нульова	мала	середня	велика	максимал ьна
Власне співчуття	офіційна	18,75	68,75	12,50	0,00	0,00
	неофіційна	23,53	70,59	5,88	0,00	0,00
Співпере- живання	офіційна	22,22	72,22	5,56	0,00	0,00
	неофіційна	27,78	66,67	5,55	0,00	0,00
Втішання	офіційна	0,00	69,23	23,08	7,69	0,00
	неофіційна	25,00	58,33	16,67	0,00	0,00
Підбадь- рювання	офіційна	17,65	58,82	17,65	5,88	0,00
	неофіційна	9,53	57,14	28,57	4,76	0,00

Додаток Е

Усереднені показники *K*-критерію рівня актуалізації емоційно-прагматичного потенціалу

англійських висловлень співчуття

Таблиця Е.1

Усереднені показники *K*-критерію рівнів актуалізації емоційно-прагматичного потенціалу висловлень з прагматичним спрямуванням «власне співчуття»

СИТУАЦІЯ СПІЛКУ- ВАННЯ	№ ВИСЛОВЛЕННЯ за додатком А	СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНТОНОГРУПИ														
		Перша ІГ			Друга ІГ			Третя ІГ			Четверта ІГ			П'ята ІГ		
		такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядерна РГ	такт	2-га РГ	ядер- на РГ
неофіційна	№14	16,2	–	18,4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	№25	23,7	–	15,7	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	№30	38,6	30,2	54,4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
офіційна	№41	102,7	–	109, 8	294,6	150,1	139,4	64,2	–	173,6	18,8	75,4	106,6	112,7	–	127,2
	№50	85,35	–	40,5 6	195,2	53,66	16,1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	№259	86,7 3	–	171, 88	94,5	80,2 3	128, 08	–	–	76,3	49,6	–	48,7	–	–	–

Таблиця Е.3

Усереднені показники *K*-критерію рівнів актуалізації емоційно-прагматичного потенціалу висловлень з прагматичним спрямуванням «співпереживання»

СИТУАЦІЯ СПІЛКУ- ВАННЯ	№ ВИСЛОВЛЕННЯ за додатком А	СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНТОНОГРАПИ														
		Перша ІГ			Друга ІГ			Третя ІГ			Четверта ІГ			Фінальна ІГ		
		такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядерна РГ	такт	2-га РГ	ядер- на РГ
неофіційна	№28	–	–	20,4	–	–	25,1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	№251	23,7	–	56,7	40,3	34,6	45,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	№125	28,4	–	14,4	–	–	24,5	–	–	32,4	18,7	–	57,7	–	–	–
офіційна	№42	–	–	107, 2	72,4		149,2	–	–	183,5	67,8	–	96,6	152,7	–	117,2
	№222	–	–	115, 6	95,2	160,1	140,5	170,2	–	143,2	–	–	–	–	–	–
	№69	76,7	54,6	71,8	–	–	118, 1	78,4		66,3	112, 6	–	68,7	–	–	–

Таблиця Е.4

Усереднені показники *K*-критерію рівнів актуалізації емоційно-прагматичного потенціалу висловлень з прагматичним спрямуванням «підбадьорювання»

СИТУАЦІЯ СПІЛКУ- ВАННЯ	№ висловлення за додатком А	СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНТОНОГРУПИ														
		Перша ІГ			Друга ІГ			Третя ІГ			Четверта ІГ			П'ята ІГ		
		такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядер на РГ	такт	2-га РГ	ядерна РГ	такт	2-га РГ	ядер- на РГ
неофіційна	№351	–	–	78,4	–	67,3	105, 7	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	№360	–	–	68,2	46,5	–	79,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	№330	28,6	80,2	44,5	78,5	–	57,4	–	–	–	–	–	–	–	–	–
офіційна	№52	–	–	89,5	–	–	119,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	№49	25,4	–	30,5			126,1	–	–	146,2	–	–	56,5	113,4	–	140,2
	№64	46,7		49,8	84,5	–	78,0	92,5		102,3	140, 4	–	122,3	–	–	–

Додаток Ж

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Куценко М.А. Емпатія та лінгвістичний статус висловлення співчуття. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія: Філологічні науки. 2017. Вип. 153. С. 257–261.

2. Куценко М.А. Систематизація провідних лінгвістичних ознак актуалізації співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. №10, Т. 1. С. 53–58.

3. Тараненко Л.І., Куценко М.А. Моделі лінгвокогнітивної інтерпретації особливостей просодичного оформлення англійських висловлень співчуття. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія: Філологічні науки. 2018. Вип. 165. С. 12–21.

(Особистий внесок дисертанта полягає в обґрунтуванні синергетичних моделей актуалізації висловлень співчуття).

4. Куценко М.А. Теоретичне підґрунтя когнітивно-фонетичного дослідження специфіки просодичного вираження співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія: Філологічна. 2018. Вип. 1 (69), Ч. 1. С. 239–241.

5. Куценко М.А. Просодичне вираження англійських висловлень щирого співчуття. *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. 2018. № 1(15). С. 200–204.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав:

6. Куценко М.А. Природа і специфіка впливу комплексу факторів на актуалізацію англійського висловлення-співчуття. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2017. Vol. V (38), Issue 138. P. 42–49.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Куценко М.А. Лексико-граматичні засоби вираження співчуття в англійській мові. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти: матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної конференції*. (Київ, 16 квітня, 2015 р.). Київ, 2015. С. 81–83.

8. Kutsenko M.A. Classification of types of utterances expressing empathy. *Взаємодія одиниць мови і мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий та методичний аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. (Київ, 22 квітня 2016 р.). Київ, 2016. P. 62–66.

9. Куценко М.А. Defining empathy from linguistic perspective. *Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. (Буча, 22 лютого, 2017 р.). Київ, 2017. С. 249–252.

10. Куценко М.А. Обґрунтування статусу висловлень співчуття в англійському діалогічному мовленні. *Мова. Культура. Комунікація: поширення інтегративних тенденцій у сучасних дослідженнях мов і літератур: матеріали 8-ї Міжнародної науково-практичної конференції*. (Чернігів, 28–29 квітня, 2017 р.). Чернігів, 2017. С. 86–89

11. Куценко М.А. Взаємодія просодичних та паралінгвальних засобів актуалізації співчуття з прагматичною функцією «втішання». *Сучасні тенденції фонетичних досліджень: збірник матеріалів Круглого столу*. (Київ, 12 травня, 2017 р.). Київ, 2017. С. 134–136

12. Куценко М.А. Просодична актуалізація вислову “I’m so sorry” у різних комунікативних ситуаціях співчуття. *Сучасні тенденції фонетичних*

досліджень : збірник матеріалів Круглого столу. (Київ, 26 квітня 2018 р.). Київ, 2018. С. 101–104.

13. Kutsenko M.A. Phonoconcepts representing English utterances of sympathy. *5th International Scientific Conference: Contemporary research in Phonetics and Phonology: methods, aspects and problems*. (Riga, May 17–18, 2018). Riga, 2018. P. 46–47.

Наукова праця, яка додатково відображає наукові результати дисертації:

14. Kutsenko M.A. Pragmatic and prosodic variability of sympathy utterances. *Tendencias actuales en fonética experimental. Cruce de disciplinas en el centenario del Manual de Pronunciación Española (Tomás Navarro Tomás)*. Madrid: UNED, 2017. P. 133 – 135.

Відомості про апробацію результатів дисертації

1. II-га Міжнародна науково-практична конференція "Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти". Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут", м. Київ, 16 квітня 2015 р. Очна участь.

2. Міжнародна науково-практична конференція "Взаємодія одиниць мови й мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий і методичний аспекти". Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут", м. Київ, 22 квітня 2016 р. Очна участь.

3. III Міжвишівська науково-практична конференція "Синергетика у філологічних дослідженнях". Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, 4 квітня 2017 р. Очна участь.

4. Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика". Український гуманітарний інститут, м. Буча, 22 лютого 2017 р. Заочна участь.

5. 8-ма Міжнародна науково-практична конференція "Мова. Культура. Комунікація: поширення інтегративних тенденцій у сучасних дослідженнях мов і літератур". Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, 28-29 квітня, 2017 р. Заочна участь.

6. Круглий стіл "Сучасні тенденції фонетичних досліджень". Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ, 12 травня 2018 р. Очна участь.

7. Scientific and Professional Conference "Science without boundaries – development in 21st century – 2017", Budapest, August 27, 2017. Заочна участь.

8. Septimo Congreso Internacional de fonetica experimental " Tendencias actuales en fonética experimental. Cruce de disciplinas en el centenario del Manual de Pronunciación Española (Tomás Navarro Tomás)". Universidad Nacional Educacion a Distancia, Madrid, Noviembre 22-24. Очна участь.

9. XII-та Міжнародна науково-практична конференція "Мови і світ: дослідження та викладання", Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Кропивницький, 22-23 березня 2018 р. Очна участь.

10. XI-та Міжнародна наукова конференція "Актуальні проблеми перекладознавства та романо-германської філології", м. Чернівці, 11-12 травня 2018 р. Очна участь.

11. Круглий стіл "Сучасні тенденції фонетичних досліджень". Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ, 12 травня 2017 р. Очна участь.

12. Круглий стіл "Сучасні тенденції фонетичних досліджень". Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського", м. Київ, 26 квітня 2018 р. Очна участь.

13. 5th International Scientific Conference "Contemporary research in Phonetics and Phonology: methods, aspects and problems". Latvian Language Institute of the University of Latvia, Riga, May 17–18, 2018. Очна участь.